

ES PROFESSIONAUS DERA SANITAT ENA VAL D'ARAN

Qui?, Quan?, Com? 1600 - 1950

Joan Carlos Riera Socasau

Istòria, patrimòni e identitat

Era existència der *Institut d'Estudis Aranesi – Acadèmia aranesa dera lengua occitana*, e aguesta publicacion, son possibles gràcies ara ajuda de:

Conselh Generau d'Aran
Generalitat de Catalonha
 Departament de Cultura
 Departament d'Ensenhament
 Departament de Justícia
Fundació La Caixa
Baqueira Beret S.A.
Ajuntament de Naut Aran
Ajuntament d'Es Bòrdes

Associacion Es Paums e donacions privades

Era seccion aranesa der Institut d'Estudis Aranesi - Acadèmia aranesa dera lengua occitana ei formada per Josèp Loís Sans, Angelina Cases, Ròsa Maria Salgueiro, Miquèu Segalàs, Jèp de Montoya, Elvira Riu, Lourdes Espanya e Bernat Arrous. Formen era seccion estandard Joan Salas-Lostau, Patrici Pojada, Jacme Taupiac, Florian Vernet, Felip Carbona e Claudi Balaguer.

© Joan Carlos Riera Socasau.

© d'aguesta edicion, Institut d'estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana.

1èra edicion: juny 2020

ISBN: 978-84-09-20689-6

DL: L 452-2020

Imprés en Arts Grafiques Bobalà

**Eth temps non borrarà dera memòria,
lo qu'as semiat, que nosati cuelhem.**

Jusèp Condò Sambeat

PRESENTACION

Aguest ei un libre d'istòria que publique era *Acadèmia aranesa dera lengua occitana*, pr'amor qu'era relacion de hèts ei directament incardinat damb era lengua. Ei eth primèr libre d'aguesta Acadèmia que non ei estrictament de lengua. E... ja ère ora. Era vocacion interdisciplinar e transversau, ena voluntat de definir era identitat deth país nòste, der Institut d'Estudis Aranesi, comence a caminar.

Era lengua non ei un ahèr sonque des lingüistes. Toti que mos ocupam dera lengua. Se n'an ocupat aqueri que pendent 1000 ans an hèt der occitan era sua lengua de vida, toti aqueri que l'an emplegada en treball diari, que l'an parlat enes famílies,... e en ocupar-mos der estudi dera societat mos ocupam necessariament der estudi dera lengua e en cercar es arguments dera lengua mos ocupam der estudi de tota era societat, de tota era cultura.

Era istòria ei dia a dia que se hè, e aqueri libres, coma eth qu'auetz enes mans qu'expliquen aspèctes que non trobaratz en cap aute lòc, son es vertadèrs libres d'istòria, dera nòsta.

Era lengua ei causa de toti, des mèstres, des alumnes, des farmaceutics, des sabatèrs, des pagesi, des dependents, des banquèrs, des esportistes, des constructors, des mainatges,... de tota era societat. E quan mos interessam pes professionals sanitaris dera pàtria estudiam era lengua o au mens era influència, dirècta o indirècta, que poderen causar sus eth bastiment dera nòsta forma de parlar. Perque estudiar era lengua ei estudiar era nacion e conéisher era nacion ei conéisher es sòns moviments sociaus, culturaus e de tot tipe.

Ismael Girard neishec a finaus deth Sègle XIX, estudièc medicina, exercic de mètge, però tota era sua vida que virèc ath torn der occitanisme; siguec fundador dera revista *Òc* en 1923, e tanben fondèc era Societat d'Estudis Occitans. Era ua e era auta an auut ua importanta influència en devier lingüistic d'Occitània e dera Val d'Aran. Girard en 1945 participèc ena fundacion der Institut d'Estudis Occitans. Max Roqueta, eth gran escritor occitan diguec d'Ismael Girard que “malauts venguts de tota Occitània l'anauen a veir entà trobar guariment, paraula e consolament”. Cercauen es sues paraules... Max Roqueta, que tanben ère mètge de profession, auie contribuït, tanben, ara creacion der Institut d'Estudis Occitans e cònte entre es mès importants escriptors dera nòsta lengua. E brembem-mo'n de Loïs Alibèrt qu'ère farmacèutic, profession sanitària, e que s'a convertit en referent dera estructura lingüistica der occitan e naturaument der aranés.

Joan Carlos Riera, mètge, aranés, de Bossòst, investigador ena istòria en generau e especiaument dera medicina aranesa, damb publicacions e estudis diuersi, entre es que voi destacar aqueth extraordinari estudi sus era sanitat ena Val d'Aran enes sègles XVII e XVIII publicat per Institut d'Estudis Ilerdencs o un article sus es estudiants aranesi ena Facultat de Medicina dera Universitat de Òsca deth periode de 1721 a

1824. Joan Carlos a sabut plasmar ua interessanta recopilacion, que naturaument va mès enlà dera medecina e s'apròpe des nòstes viuences e deth nòste sentiment. Joan Carlos ei Membre dera Reiau Acadèmia de Medecina de Catalonha, coma tanben n'ère Manuel Saforcada, aranés, que trobaratz en interior d'aguesta òbra. Es dus solets Membres aranesi que n'an format part.

Aguesta publicacion la hèm en collaboracion damb era Reiau Acadèmia de Medecina de Catalonha. Signèrem eth convèni, damb Josep Antoni Bombi, President dera RAMC eth dia 11 de hereuèr de 2020. En convèni destacauem er interès que des de hè fòrça ans a mostrat era RAMC pes causes der occitan e que s'a hèt efectiu ena declaracion der aranés coma lengua oficiau, amassa damb eth catalan, deth XXI Congrès d'Istòria dera Medecina Catalana.

Era *Acadèmia aranesa dera lengua occitana* ei ua Acadèmia de lengua, qu'a d'esquematzar era forma de parlar, damb es estructuracions lingüistiques mès corrèctes, es mès genuïnes, qu'a d'estudiar es moviments lingüistics a tot nivèu, mès qu'a de besonh de conéisher eth desvolopament dera istòria, der art e dera sciéncia deth país. Ara Acadèmia li cau èster presenta enes moviments sociaus, etnologics, culturaus, e de tot tipe, qu'an mercat eth nòste devier. Aué mos introduïm en un des aspèctes qu'an mercat eth nòste desvolopament, coma occitans e coma aranesi.

Gràcies ar excellent e generós trabalh de Joan Carlos, gràcies ara sensibilitat deth Doctor Bombi e deth Doctor Corbella, prologador d'aguest trabalh e expèrt ena istòria dera medecina catalana e occitana.

E finalament, non pogui acabar sense ua petita entrada ena situacion que mos tòque víuer. Aguest libre a estat en procés de publicacion en plena expansion dera pandèmia deth Covid-19. Mos a tocat de víuer ua experiéncia que hè quauqui mesi auríem considerat impossibla e qu'encara aué trobam estranha. En nòste procés d'adaptacion poderem compréner qu' «era plaga non ei hèta ara mesura des òmes»¹. Eth papèr des sanitaris en aguesta desagradabla situacion a estat vitau, imprescindible... Sigue aguesta publicacion un petit reconeishment ath sòn trabalh pendent aguest temps.

Jusèp Loís Sans Socasau

President der Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana

Nòta: S'an respectat es formes des nòms de personas qu'a emplegat er autor, tot e que se'n pòden trobar diuèrses entà un madeish nòm. Era argumentacion dada per autor mos a semblat qu'auie d'èster respectada. Ena actualitat, ena nòsta societat, es barreges de formes des nòms de personas ei ua actitud constanta que calerà auer en compde. Respècte des toponims tanben s'a seguit un cèrt orden particular. En ocasions s'a escrit damb grafia occitana, en d'autes s'a mantengut era grafia originau. Depen dera sensacion d'incardinacion deth mot ena tradicion occitana. Determinar un solet critèri e voler-lo aplicar entara totalitat produirie efèctes estranhs en quauqua denominacion.

¹ Albert Camus, Era Pèsta

LA RECERCA NECESSÀRIA. HISTÒRIA SOCIAL DE LES PROFESSIONS SANITÀRIES

Aquest és un treball de recerca i d'erudició, dels que són necessaris per a confegir una història social sobre com ha estat la vida a Catalunya; en aquest cas des del punt de vista de la atenció a la salut en un territori concret: la Vall d'Aran. Fa uns anys haguéssim dit que era un treball d'història de la medicina; també ho és, però des d'un punt de vista més ampli. Ara estudia els professionals, no solament els metges i cirurgians, que era la visió més clàssica, sinó que reuneix tots els professionals de la sanitat. La diferència és molt significativa, perquè ara el concepte de "medicina" ja s'estén al concepte més ampli de "sanitat" i encara més de "protecció de la salut". Fins i tot la conselleria va adaptar el nom en el seu moment. L'ampliació del concepte va quallar, perquè el temps ja estava preparat. Avui ja és ben clar que la funció principal de l'atenció sanitària ja no ha de ser la de curar malalts —que també és molt important— sinó la de prevenir la malaltia. La ciutadania ja té bastant clars aquests conceptes, els enfocaments preventius estan passant a un primer pla, a vegades amb resistències. Tot això ve per explicar el títol del llibre de Joan Carles Riera Socasau, adaptat potser més a una visió literària que solament erudita. *“Es professionals dera sanitat ena Val d'Aran. Qui, quan, com. 1600-1950”*.

És l'obra més àmplia que l'autor ha fet, fins ara, sobre la història sanitària de l'Aran. Riera Socasau ja té una extensa producció en aquest camp. Porta gairebé trenta anys en el tema, és a dir mitja vida. Ha fet una sembrada àmplia, suficient per a mantenir la memòria, en al·lusió a la cita de Josèp Condò Sambeat que acompanya el títol. I ara ve *“el que nosati cuelhem”*. És una collita, però no ha de ser pas l'última. La capacitat de l'autor i l'empenta que porta, ens permeten esperar molts més fruits, en aquest i en altres camps.

El llibre té dues parts, molt àmplies, que ajunten el material que ha anat recollint, en bona mesura fruit de la seva pròpia investigació directa en els documents antics, principalment els registres parroquials, i el subdivideix en les dues formes potser més útils per a la seva consulta i per treure'n conclusions clares.

D'una banda hi ha cita alfabètica dels diferents professionals, el que permet un accés directe i ràpid sobre les persones, els noms que es volen consultar. Això ens acosta també a una visió de les famílies. D'altra hi ha l'ordenació cronològica, que facilita la visió evolutiva dels fets, confegir la història de com han actuat les persones, en els diferents períodes en que subdivideix aquest traçat històric. I d'aquí en trobem detalls prou importants, per a ser no sols cita en un text com aquest, sinó la base d'articles més diferenciats.

Així quan esmenta, ja en l'inici de la introducció, com possiblement la "primera constància en la professió és quan es menciona la presència d'un cirurgià militar en la guarnició de Casteth Leon per assistir els soldats. I de seguida esmenta també que per manca de metges el Consell paga 3 rals i mig per enviar un pastor de Bossòst a que sigui visitat per un metge de Benasc, el 1563. Després en el llistat cronològic destaca com "abans de 1630 no hi ha constància de metges i cirurgians aranesos a l'Aran" Només esmenta dos metges francesos que van exercir al país: el Dr. Bobet, entre 1610 i 1620, i el doctor Antoine Labin en el període 1620-1630. I encara el doctor Salvador Pena, que quan es troba el document de la seva conducta, el novembre de 1631, es diu que ja havia estat aconducat anys abans.

I de seguida, el primer apotecari documentat fins ara, l'any 1634, per aconducat com a apotecari de la Vall a Ramon Fontanet. El nom d'apotecari no serà substituït pel de farmacèutic fins a la dècada de 1870.

El 1644 s'esmenta el primer cirurgià documentat, fins ara, "M^o Joan Tersa, Silurgia de la Vila d'Arties...". I en el mateix període, Bartomeu Arjó, igualment cirurgià. Durant un temps llarg, gairebé un segle, només s'esmenten metges cirurgians i apotecaris.

Els menescals ("menescau") no apareixen fins a la dècada de 1730-1740, amb els noms de Francesc Santjoan, Francesc Santafusta, Loís Lafont i Loís Estrada (o Lastrada). Hi ha, encara, un temps llarg sense cites de menescals fins cap a finals de segle XVIII amb els noms de Joan Pere Nart, Tomás de Cors i Sebastià España. Seguiran amb aquest nom fins a la dècada de 1920, en que ja surt el primer anomenat com a "veterinari: Santiago Marzo Puyol.

Un altre punt que cal assenyalar és el de les metgesses. La professió de metge ha estat pràcticament de domini masculí fins fa relativament pocs anys. La primera metgessa dels temps moderns a Catalunya va ser Elena Maseras i Ribera, que va acabar els estudis l'any 1878. Tot i que ho demanà quan tocava no li van donar permís per a fer l'examen de llicenciatura fins el 1882. El va fer però ja no va exercir sinó que va estudiar per a mestra i exercí a Maó, on morí el 1905. La primera d'origen aranès, nascuda a Vielha, va ser Mercè Nart i Arrú, llicenciada el 1923, que exercí a Barcelona, més com a metgessa municipal. Morí a Barcelona el mes de gener de 1988. En la seva documentació trobem un fet més freqüent del que sembla: quan es consulta, o es troba, una sola font no hi ha problema. Quan se'n troba més d'una pot ser que no coincideixin: és el que passa amb l'any de naixement de Mercè Nart. Riera Socasau el dona com el 1899, però també esmenta que en altre lloc es diu 1902. En aquest, i en bastants casos, la discordança entre dades ja prové de les fonts consultades.

Fins aquí els comentaris i presentació del llibre. És realment una obra important, i tradueix la plena maduresa com a historiador de la medicina aranesa del doctor Joan Carles Riera Socasau, membre corresponent des de l'any 2017, i dels més actius en el seu camp, de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

Finalment un altre punt que enllaça més amb la història del teixit social de Catalunya: la relació entre les diverses professions d'una mateixa àrea d'activitat. En alguns treballs, no massa encara, s'ha estudiat les relacions familiars entre diverses generacions d'una mateixa professió: les "nissagues mèdiques". Gairebé

sempre s'han unit metges i cirurgians, que un temps foren activitats amb titulacions diferents i enfrontades des del punt de vista de la “competència” entre professions. No va ser fins el segle XIX que es van unir definitivament. El camí per ampliar l'estudi a les relacions intrafamiliars entre totes les professions sanitàries està obert, però encara s'ha estudiat poc. Cal incloure els farmacèutics, abans com apotecaris. Aquí mateix, en aquest llibre, tenim ja les pàgines obertes per a fer aquest estudi que en àrees amb un nombre més aviat baix d'habitants, és més fàcil per a la consulta, tot i que més petit pels resultats. Es remarca aquesta possibilitat, l'ampliació d'una línia de recerca, que ens facilita el treball del doctor Riera Socasau.

Dr. Jacint Corbella i Corbella

Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

Institut d'Estudis Catalans

INTRODUCCION

Dera existència, o non pas existència, de persones qu'exerciren quauqua profession en relacion damb era sanitat ena Val de Aran possiblement era prumèra constància ei quan se mencione era presència d'un cirurgian militar ena guarnicion de Casteth Leon entà assistir as soldats. En 1563 se reflectís era mancança de mètgés en Aran ja qu'eth Conselh pague “3 rals e mij” per enviar a un pastor de Bossòst entà que sigue visitat peth mètge de Benasc. Non ei enquia plan entrat eth sègle XVII que se tròben mencions enes archius consultadi dera existència de personau sanitari en Aran.

Eth libre qu'auetz enes mans s'a estructurat sustot en dues parts, ua que constituís eth còs basic, eth diccionari de personau sanitari, e ua auta que mòstre era activitat d'aguesti professionaus en Aran. Tanben s'a volut mostrar era evolucion der enshament des diuerses professions sanitàries entà ua melhor comprenença des despàrièras categories, e des nòms, laguens d'un madeish estament.

Entà elaborar aguesta relacion s'an consultat tot un corròp d'archius, Archivo Militar de Segovia, Archiu Parroquiau d'Aran, Archiu Calzado de Les, Archiu Istoric Generau d'Aran, Archiu dera Reiau Acadèmia de Medecina, Archiu dera Universitat d'Osca, Archiu dera Universitat de Barcelona, a on se sauven es manuscrits de matricules e es actes deth Collègi de Cirurgia, atau coma es expedients des estudiants, en tot obtier fòrça des donades dera analisi exhaustiva d'aguesti libres. E s'a consultat bibliografia impresa, que demore expausada ara fin.

Ua auta hònt d'informacion importanta, especiuament en çò que tanh ath personau sanitari mès recent ac a constituït es aportacions familhaus o de coneishudi, as qui cau arregraïr era sua collaboracion. Sense aguesta aportacion fòrça entrades auessen demorat mès incomplètes.

En relacion ara part deth diccionari cau díder qu'en 1981, damb motiu der III Congrès Internacionau d'Istòria dera Medecina Catalana se publiquèc eth *Diccionari Biogràfic de Metges Catalans*, de Josep M. Calbet e Jacint Corbella, e ei aguesta publicacion era quau a servit de punt de partida entà elaborar aguest apartat deth libre, eth Diccionari Biografic de Personau Sanitari dera Val de Aran, en tot ampliar era nomina, que compren non solet as mètgés mès que tanben s'includissen cirurgians, apotecaris-boticaires-farmacèutics, menescaus-albeitaires-veterinaris e quauqui infermièrs-infermièras non recuelhudi ena òbra citada de Calbet e Corbella; ei per açò just de mencionar que reaument son tres es coautors d'aguesta part, eth que soscriu e es doctors Calbet e Corbella.

Afirmar tanben que non ei aguèst un diccionari biografic complèt, tant ena quantitat d'informacion de cada entrada coma ena relacion nominau. Respècte ath prumèr punt ei cèrt que se poderie completar era sua extensió; cada un des nòms, especiuament es mès propèrs en temps, poderie èster objècte, eth madeish, d'ua

publicacion exclusiva; demoren archius per completar eth sòn estudi; servís d'exemple era quantitat d'informacion que se pòt ampliar ena consulta der AIGA, atau coma enes Collègis de Mètges de València, Saragossa, Madrid, Lhèida o enes libres parroquiaus des pòbles d'Aran. Valgue d'èder qu'era extension d'ua entrada, que non a bric a veir damb era sua valua sociu o sanitària, ei en relacion damb era informacion obtenguda. En relacion ara nomina que se mencione s'a creigut oportun acotar e excludir d'aguest diccionari toti aqueri mètges especialistes, infermièras, practicants, auxiliars cliniques, qu'exerciren era sua labor en espitau de Vielha, des dera sua fondacion, era prumèra pèira ei plaçada en 1927, que pòt èster objècte de un aute trabalh, per tant non queden registradi per exemple eth cirurgian Dr. Gómez, eth pediatria e anesthesiològ Dr. Blanquet, er otorrino Dr. Pallas, es ginecològs Garriga e Serrano, es infermièras Aurora Fontà e Anna Vivancos, eth Dr. Ventosa, e as veterinaris Marín e Luis Salord Comella e tanti d'auti que serviren ara salut en Aran e que meriten un estudi a part, pera sua dedicacion en Aran.

En relacion ara grafia des nòms des diferents professionaus cau d'èder que s'an trobat escrits en formes diuèrses en tot hèr referéncia ara madeisha persona, Thomas, Tomas, Tomás, Barthomeu, Bartholomeu, Bartomeu, Gaudencio, Gaudensí, Antonio, Anton, etc.... E a calgut escuelher ua grafia tara melhor comprensió, aquerò que compde ei eth cognòm e ei responsabilitat der autor era grafia des nòms deth tèxte que non cambiarà pas eth sentit des nòms des professionaus. En relacion as cognòms ei cert qu'era forma aranesa dera accentuacion se pòt veir variada segontes era normativa actuau, mès en moment que se redactèren es conductes, es acòrds, es pactes, era accentuacion des cognòms ere ua auta, que non coincidís pas damb era que serie era actuau. Tà mantier ua uniformitat s'a volgut conservar era aplicada abans dera normativa der usatge der aranés, per exemple Ademá e non Ademà, Aunós e non Aunòs.

Era dusau part deth libre s'aucupe dera activitat professionau deth personau sanitari en Aran, recuelhuda basicament enes conductes, separada per ans, mès tanben ena documentacion examinada.

Es sanitaris aranesi aueren, coma a succedit en d'autes parts, afrontaments entre eri, enveges, acusacions e plèits, mès tanben afrontaments damb era poblacion que cuedauen. Tanben damb eth clero, coma comentè Sèrge Brunet en sòn libre a propòsit deth capelhan pocionari de Benós, Mn Miquel Cau, qu'en 1763 auèc ua relacion "tumultueuse" damb Catalina España, hemna deth cirurgian de Benós e manten en parallel ua auta damb Maria Luisa Navarro, hemna deth mètge de Begós.

Se ben en principi se pensèc includir unicament as neishudi en Aran s'a pogut verificar que damb aquesta premisa demorarien excluidi quauqu'uns que n'exerciren era sua activitat pendent un long periòde de temps, enquiath punt de considerar-les neishudi en Aran en quauqui casi quan reument non ère atau. Òc que s'a includit un apartat de toti aqueri qu'exerciren eth sòn trabalh ena Val d'Aran de forma fòrça circunstanciau. Non se mencionen aqueri que de ben segur an arraitzes araneses mès que non neisher en Aran ne exerciren aquiua era sua activitat; servís d'exemple un des mètges mès insignes dera medecina catalana, eth Dr. Pèrre Felip Monlau Roca.

Voi demanar desencuses pera possibla omission de quauque nòm, o des pòques donades en quauques ocasions o tanben dera preséncia de quauque error cronologic, tot açò compòrte que demore dubèrta ua pòrta tà ua naua edicion damb es donades corregides o ampliades.

E non voi pas finalizar aguesta introducció sense arregraïr a toti aqueri que m'an facilitat era informacion de besonh.

Joan Carlos Riera Socasau

ARREGRAÏMENTS:

- Claudio Aventín Boya
- Carlos Navarro Fabregat
- Eric Navarro
- Teresa Zamora
- Miguel Almansa Artiga
- Dr. Joan Manuel Ademà Alcover
- Antonio Nart Andreu
- Òscar Nart Moga
- Maria José Morala Albadalejo
- M. Pau Gómez Ferrer. Archiu Istoric d'Aran.
- Maria Terèsa Font.
- Elisa Ros Barbosa
- Ester Riart Eyre
- Arturo Calbetó
- Dr. Martí Pumarola Batlle. Acadèmia de Ciències Veterinàries de Catalunya.
- Dr. Jaume Camps Rabadà. Acadèmia de Ciències Veterinàries de Catalunya.
- Oriol Vidal Font
- Dr. Aleix Vidal Font
- Dr. Josep Maria Massons
- Javier Tous Ademà
- Dr. Jacint Corbella i Corbella. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya
- Dr. Carles Hervàs Puyal. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya
- Dr. Josep Maria Simón-Tor. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya
- Dr. Miquel Bruguera Cortada. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Col.legi Oficial de Metges de Barcelona
- Mercé Viger Rovira. Col.legi Oficial de Metges de Barcelona

- Angelina Cases Andreu
- Dr. Josep Danon Bretos
- Jèp de Montoya e Parra
- Mn. Jusèp Amiell Solé
- Mn. Ramon Balagué Bajona
- Piero Brigneti Dutrem
- Montserrat Alós Mendivil
- Dr. José Luis Real Puerta. Colegio de Médicos de Segovia
- Manel Rosell. Col.legi Oficial de Metges de Lleida
- Marc Xifró Collsamata. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya
- M. Angels Gallegos Paniello. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya
- Neus Jaumot. Arxiu Històric Universitat de Barcelona
- M. Àngels Esteban. Arxiu Històric Universitat de Barcelona
- Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana.

ENSENHAMENT DES PROFESSIONAUS

MÈTGES

Es estudis de medecina, a mitat deth sègle XVIII se basauen en sies catedres, dues de Prima, dues de Vespres, ua d'Anatomia e ua de Cirurgia. Tot ère teoric. Es examens se basauen ena teoria. Dempús de dus ans de practica contunhada s'artenhie a èster bachelier en medecina e entà exercir s'auie de besonh er examen deth Protomedicat. Entà obtier eth grad de licenciat calien tres ans mès e er examen finau. Eth grad de doctor non significau ne mès estudis ne mès examens, simplement auer es sòs sufisents entà pagar es ostentoses ceremònies.

En 1714 se suprimissen es estudis universitaris e eth Collègi de Doctors en Medecina de Barcelona. Desapareish er Estudi Generau, a on s'auien format era majoria d'estudiants de medecina catalana e se reforme eth Protomedicat de Catalonha. Un protomètge reiau dera cort ère nomenat protomètge de Catalonha e auie eth privilegi d'escuèlher e nomenar un tinent deth Protomedicat entà desvolopar era sua activitat reguladora e inspectora en Catalonha.

Eth Decrèt de Naua Planta de Felipe V de 1717 suprimís totes es universitats de Catalonha e cree era de Cervèra en 1717. Se suprimissen es estudis de Barcelona, es de Lhèida, es de Tarragona, Girona e Vic.

Era universitat de Cervèra non amassaue es condicions avientes entà un ensenhament. Non auie sufisent nombre de malauts ne espitaus entà assegurar un ensenhament practic. Er ensenhament dera medecina seguic en Barcelona, a on non auie universitat, mès existie eth vielh e enòrme Espitau dera Santa Creu, damb tota era sua infraestructura assistenciau e d'ensenhament. A on i a malauts, e estudiants non i a universitat (Barcelona) e a on i a universitat non i a malauts (Cervèra), es professors de Cervèra èren cercadi entre es mètgges des pòbles pròxims. En Cervèra er ensenhament dera Anatomia se realizaue damb ues figures de cera crompades en Montpelhièr. Jos eth patronat dera Inmaculada Concepcion es estudiants auien de coheissar e combregar ena capèla universitària eth tresau dimenge de cada mes. Fòrça catalans anèren a estudiar en Òsca, Gandia, València, Saragossa e Tolosa. Òsca siguec era preferida per un nombre important de futurs medicaus que hugien deth rigorós escolastic de Cervèra e de un aute costat per auer ua major tolerància ar avalorar era preséncia fisica des estudiants e ath jutjar es coneishences scientificques, tanben purament teoriques

Damb era creacion per part de Pere Virgili deth Collègi de Cirurgia de Barcelona, en 1760, es mètgges volien recuperar era universitat en Barcelona. Ac sollicitèren mès non les siguec concedida. Mès, se les concedic ua Acadèmia de Medecina Practica, sollicitada en 1754 e concedida en 1770, que lentament redusie era notorietat de Cervèra, se ben les calie realizar ua ora jornalièra d'Anatomia, Fisologia e Cirurgia pendent 8 mesi, des de 1768, en Collègi de Cirurgia ath mancar Cervèra de materiau

entàs diseccions anatomiques. S'arribèc a proïbir er exercici dera medecina as mètges que non complissen aguesta nòrma, nòrma qu'umilièc er orgulh de classa tant des catedratics coma des estudiants de Cervèra. Es cirurgians auien ua melhor formacion qu'es mètges.

Ath mancar de malauts en Cervèra se mane qu'es alumnes d'aguesta universitat realizen es dus ans de practiques en Espitau dera Santa Creu de Barcelona, es matèries de Botanica e Matèria Medicau tanben les acabèren hènt en Barcelona.

En 1766 se realize era reforma deth Protomedicat, en tot crear-se era Sosdelegacion de Protomedicat de Catalonha, damb tres mètges. Aguesta Sosdelegacion empèdie qu'es bacheliers de medecina podessen exercir en Catalonha enquia que non auessen era revalida deth Protomedicat, segontes Reiau Cedula deth 24 d'octobre de 1766, o senon auien d'auer eth grad de doctor en medecina en ua des universitats reiaus. Enquia aquest moment un bachelier en medecina podie sonque damb aquest títol exercir en quinsevolh punt. Son nomentadi un tinent, Joan Steve, e dus examinadors, Pere Güell e Carles Rosell.

REVALIDA EN MEDECINA:

Per Reiau Cedula de 1766 se mane qu'a toti es mètges entà poder exercir les cau superar ua revalida. Un còp er interessat sollicitaue examinar-se presentaue es documents requeridi, er expedient de "neteja de sang", eth títol universitari, era certificacion des practiques realizades "ath costat d'un mètge de poblacion importanta" (se ben dempús de 1802 aquestes practiques sigueren substituïdes per uns còrs de dus ans enes naues Escòles de Medecina de València, Madrid e Barcelona o per anar tara armada a causa des guèrres deth Rosselhon e dera Independéncia), es actes individuaus d'examen, eth jurament e era autorizacion entà exercir concedida peth tinent deth Protomedicat o peth Conselh Superior Governatiu.

Enquia arribar a 1799

CIRURGIANS

Era evolucion dera cirurgia ei ua evolucion social, des deth barbèr ath cirurgian titolat. Enquia 1717 er ensenhament se realizaue d'ua forma gremiau mès qu'academica e es pròves d'aptitud entà poder exercir se basauen ena acreditacion d'ues coneishences practiques e pòc mès. Hègen peth sòn compde, sense qu'arres didesse arren, s'examinauen entre eri. Segontes eth nivèu les calie hèr mès o mens examens. Basicament existien dues classes, es cirurgians latins, damb un ensenhament mès o mens reglat e es romancistes que se formauen damb uns ans de practica e un examen que les hège eth grèmi o collègi professionau. En aquesti examens solien passar facilament es qu'èren parents de quauque cirurgian.

Es vielhs Collègis de Cirurgia obligauen a corsar un an d'Anatomia en Estudi Generau, sense mejans, e atau, des deth sègle XV qui volesse exercir era cirurgia

auie d'èster aprovat peth mètge deth rei o per un des sòns delegadi. En Catalonha açò s'aperaue arténher eth Privilègi de Cirurgian deth Protomedicat. Ère er unic mecanisme formatiu que preparaue entà ua cirurgia precària que completaue eth sòn mestier damb era barberia entà poder milhorar uns ingrèssi escassi.

Damb eth Decrèt de Naua Planta de 1717 se suprimissen es grèmis, eth Collègi de Doctors en Medecina e es sèt universitats catalanes. Se fonde era Universitat de Cervèra a on es estudiants de cirurgian corsauen tres ans, damb practiques minimas en espitau entà dempús auer de superar er examen deth Protomedicat, mès contunhaue d'èster ua formacion precaria e insufisenta. Maugrat açò persistís activa en Barcelona era formacion de cirurgians qu'an de corsar un an de practiques en Espitau dera Santa Creu, presenciar un minim de dotze disseccions de cadavres e efectuar quauqua assisténcia coma “fadrí cirurgia” entà poder accedir ar examen deth Protomedicat. Existien donques dus tipas de cirurgians, uns gessudi dera Universitat qu'auien aprovat un bachelier de Latinitat, Logica e Filosofia e auien corsat uns ans d'Anatomia e Cirurgia e d'audi, era majoritat, simples empirics formadi ath costat d'un mèstre que, prealables ues practiques en espitau, aprovauen un examen deuant eth Delegat deth Protomedicat. Non i auie pas diferéncias entre uns e es audi mès eth prestigi social ère major eth deth prumèr qu'eth deth dusau.

Tot açò comportaue un baish nivèu, enquiath punt qu'en un moment dat era armada, era Marina, decidís que li calie formar ada era madeisha as cirurgians coma responsa ar insufisent nivèu. Formar cirurgians entàs barcos dera armada, entàs flòtes d'America e des Indies. Tant era Marina coma era Armada de Tèrra sonque auien cirurgians, es mètges èren des espitaus

Pere Virgili, cirurgian ath servici dera Marina cree eth prumèr Collègi de Cirurgia en Cadis en 1748 entà provedir de cirurgians plan formadi ara Armada. Pòqui ans dempús, en tot veir er èxit arrenhut per aguest Collègi cree eth dusau, en Barcelona en 1760, entà proporcionar cirurgians ara Armada de Tèrra. Eth Collègi de Cirurgia autrejaue es sues titolacions segontes eth nòm d'examens que realizaue er aspirant, des deth cirurgian romanciste ath cirurgian latin de nau examens. Antoni Gimbernat, qu'auie vengut portat per Virgili des de Cadis entà èster professor deth Collègi de Barcelona, fonde en 1787 eth Collègi de Cirurgia de San Carlos en Madrid. Virgili procure prestigiar as cirurgians. Er ideau ei que toti eri siguessen latins, mès non toti auien mieis entà realizar estudis de bachelierat. D'auta banda era majoritat de poblacions se contentauen damb un cirurgian romanciste, sense estudis de latinitat, egalament boni e mès economics tath pòble, Virgili se tròbe damb era existéncia en Catalonha d'uns grèmis de cirurgians en Barcelona, Lhèida, Tarragona, Tortosa, Girona, Cervèra, Manresa e Vic que demanauen un examen d'ingrès.

En Collègi de Cirurgia toti es estudiants corsauen 5 ans de carrèra, en còrsi que s'iniciauen en octobre e finalizauen en junh, damb leçons que durauen dues ores e mieja, dues peth maitin e ua pera tarde, damb examens finaus, non pas per matèries mès de tot eth cors e non solament d'aguest cors senon tanben des còrsi darrèri. Es nòtes èren de “Excellent, Bon, Mejan e Repròvat (suspenut)”. Es examens de revalida se celebrauen ath long de tot er an; es de dehòra de Barcelona s'examinauen enes madeishes dates entà organizar eth viatge d'examen amassa. Entad açò aufric as

estudiants es següentes opcions de matricula e graduacion:

Cirurgian Romanciste d'un examen: Enquia 1770 ère sufisent damb 3 ans entà poder graduar-se; a compdar d'alavetz a toti es romancistes les calie corsar es 5 ans d'ensenhament. Ath finalizar n'auien pro damb un solet examen de revalida. Podien exercir en poblacions de mens de 300 abitants. Coneishudi tanben coma sangnadors. Solien èster gojats damb praubas preparacion basica e modestia economica, hillhs o gendres de sangnadors establidi en petiti pòbles, mens de 300 abitants, destinadi a eretar era profession e qu'arrecebien un ensenhament mès cuert, 3 ans, damb un examen de revalida simple e senzilha ar auer sonque caractèr practic.

Cirurgian Romanciste de dus examens: Corsauen 5 ans, passauen dus examens, teoric e practic e podien exercir en tota Catalonha. Era diferèncià damb un cirurgian latin consistie basicament en qu'eth latin auie eth títol de bachelier en Latinitat. Fòrça d'eri aprovèren aguest bachelierat a posteriori entà melhorar eth sòn estatus sociau e economic.

Abans dera creacion deth Collègi de Cirurgia per Pere Virgili es cirurgians romancistes se dividien en dues classes, uns capacitats entà operar quinsvolh tipe de maus e d'auti limitadi a aplicar ventoses, trèir dents e practicar sangnies. Èren es aperadi "sangradores" o "sangnadors", ère gent que damb dificultat sabie lièger o escriuer, establidi en petites poblacions, damb un establiment qu'auie ua abitacion que daue tath carrèr a on s'afaitaue o se talhaue eth peu o se lheuauen dents e ua cramba darrèr entà operacions. Pere Virgili conscient que fòrça gent ère assistida per sangnadors damb escassa o nula formacion decidís preparar joens que gessessen deth Collègi damb eth títol de sangnador, entad açò disposèc qu'era carrèra durèsse tres ans damb examens annaus e ua revalida finau que consistie en un examen practic. D'ací es romancistes d'un examen o sangnadors, qu'ena prumèra mitat deth sègle XIX passèren a denominar-se "cirurgians de 3ª classa" que damb eth pas des ans passèc a èster eth Practicant.

Toti aqueri qu'abans dera creacion deth Collègi de Cirurgia auien obtengut un títol de cirurgian autreat peth Protomedicat contunhèren d'exercir. Maugrat açò aqueri que non eren pas titoladi, per non voler obtièr un títol o pr'amor que trabalhauen emparadi peth pair, suer o oncle sigueren obligadi a matricular-se en Reiau Collègi e corsar es tres ans. Açò implicaue situacions sociaus malaisides. ¿Com se podie demanar a un òme de 40 ans o mès, damb familia, qu'a dures penes anaue subsistent, qu'ac deishèsse tot entà desplaçar-se entà Barcelona pendent tres ans? Era solucion de Virgili siguec era de convèncer ath major nombre d'eri entà qu'anèssen entà Barcelona uns dies, 10 o 15, presentèssen es papèrs de bona conducta, era fe de baptisme sua e des sòns pair-sénhers, era "neteja de sang", autentificades per notaris, e reciclar-les, examinar-les e aprovar-les facilament. Èren es quaus constauen en libre de registre coma "sense estudis en Collègi".

Es cirurgians romancistes qu'entrauen ena Armada non passauen de dusau ajudant de cirurgia e èren es unics que practicaue era barberia, es latins non se rebaishauen entà afaitar e talhar eth peu.

Cirurgian Latin: Li calie èster bachelier en Arts, saber latin o damb certificat d'auer corsat es estudis corresponents. En aguest cas eth pròpri Collègi s'aucuparie d'examinar-le, damb un professorat pòc exigent, e autrejar-li eth títol. Realizauen totes es intervencions e podien recetar medicaments.

- **Cirurgian Latin de 9 examens:** Podien exercir en tota Espanha, America e en Barcelona.

- **Cirurgian Latin de 5 examens:** Podien establir-se en ciutats a on i auie Collègi Gremiau de Cirurgians, Girona, Lhèida, Tarragona, Tortosa, Cervèra, Vic e Manresa.

- **Cirurgian Latin de 3 examens.** Aguesta categoria siguec suprimida abans de 1779.

- **Cirurgian Latin de 2 examens:** Podien establir-se en tota Catalonha

Era matricula ère unica entà tota era carrèra, non ère pas per còrsi. Es d'origina umila se matriculauen coma romancistes, en tot auer d'especificar s'ère entà un o dus examens ja qu'en aguest cas auie d'assistir a classes d' Osteologia e Anatomia ath costat des latins; en non auer pas agut accés a cultura, en cas de sangnadors arrecebien ues classes apart, classes que desapareisher en 1770. Maugrat açò se disposaue de possibilitats economicas, eth gojat ère preparat en Latin, Filosofia, Logica, Retorica, Poetica e Matematicas que li garantia era entrada coma cirurgian latin. Era reforma de 1795 dictèc qu'es aspirants a romancistes les calie passar un examen de Gramatica. Deishauen d'existir analfabèts en Collègi.

Era matricula en Collègi de Cirurgia includie era acreditacion d'ua documentacion prèvia, degudament autorizada pes notaris o pera curia eclesiastica o peth jutge fiscau entà evitar falsificacions. Er alumne podie assistir a classes mès auie d'aportar era documentacion requerida, començauen es classes e a viatges era matricula se realizaue mès tard. En cas de frairs s'obviaue per logica era sollicitud de quauque document. Aguesta documentacion ère:

- Partida de Baptisme, non s'admetie as menors de 17 ans

- Certificat de "vida et moribus". Signat peth rector e peth baile conforme ère individu de vida apariada e bona costum

- Neteja de sang: Ne es sòns pairs ne es sòns quate pair-sénhers auien estat ne judius ne penitenciat per Inquisicion. E que ne pairs ne frairs èren verdugs ne o carnissers.

- Aval economic deth pair o frair major, s'eth pair auie mòrt, en tot comprometer-se a satisfèr es despenses der alumne.

- Certificat d'auer estat dus ans d'aprenentatge ath costat d'un cirurgian. Èren exempts es hilhs de cirurgian.

- Es quaus aspirauen ath títol de latin les calie presentar eth títol de bachelier en Filosofia e Latinitat.

Era revalida ère imprescindible entà poder exercir, er espaci entre era finalizacion deth darrer cors e er examen de revalida ère variable, plan pr'amor que non auie pas mejans economicas entà abonar er examen o plan pr'amor que quauqu'un d'eri abandonauen es estudis e s'establien de forma intrusa entà exercir era profession,

intrusisme illegau mès damb melhora preparacion qu'es empírics damb títol deth Protomedicat.

Eth Collègi de Cirurgia non ère pas ben vist pes mètgés ne pes grèmis de cirurgians existents enquia alavetz enes comarques de dehòra de Barcelona. Maugrat açò aguesta oposicion auec pòca influéncia ar auer eth Collègi ua origina militarà.

Es cirurgians auien ua formacion melhor qu'es mètgés, e aguesta situacion non ère der agrad des mètgés que considerauen as cirurgians inferiors, sense voler adméter era sua bona preparacion.

En 1795 se produsís ua reforma en plan d'estudis, se substituïssen es cirurgians latins per licenciadi en Cirurgia Medicau, es estudis passauen a durar sies ans, damb includiment de Botanica e de Fisica Experimentau e Matematicues. Tanben fòrça des romancistes de dus examens passèren a licenciadi en Cirurgia Medicau ath facilitar es examens de Matèria Medicau e bachelierat de Latinitat.

Enquia arribar a 1799.

ENSENHAMENT DE MEDECINA E CIRURGIA A PARTIR DE 1800

Ei a partir de 1799 quan se produsissen dièrsi assagi entà unificar es dues professions.

En 1799 i a un prumèr intent, falhit e brèu, d'unificar es estudis de cirurgia e medecina en un de solet. Se formèc era nomentada "Facultad Reunida". S'eliminèc eth Protomedicat. Eth Reiau Collègi de Cirurgia passèc a èster Reiau Collègi de Cirurgia e Medecina. D'ací eth títol de licenciadi en Medecina e Cirurgia. Aguesta union se des·heiguec en 1801 e tornèc a èster Reiau Collègi de Cirurgia e retornèc era figura deth Protomedicat.

Entar ensenhament de Medecina se creèc era Academia Médico Práctica e ans dempús eth Protomedicat ei substituït pera Sosdelegacion de Medecina. Era universitat autrejaue es títols de bacheliers, licenciadi e doctors en Medecina ath temps qu'es Collègis ac hègen de Medecina e Cirurgia. Es revalides de medecina contunhèren realizant-se, tostemp en latin, en tot comentar es *Aforismos Hipocráticos*. Pòc a pòc tot cambièc, es examens se heren en castelhan e includien era exploracion deth malaut que se hège en Espitau dera Santa Creu.

En 1821, triènni liberau, se tornèren a unificar es professions e entar ensenhament se creèc ua unica institucion, qu'includíe tanben era Farmàcia, jos eth nòm de "Escuela Especial del Arte de Curar" en tot ahiger-se "ex Colegio de Cirugía de Barcelona". Constituïda per ueit professors deth Collègi de Cirurgia, cinc mètgés e quate farmacèutics. Damb era entrada des Cent Mil Hilhs de San Luís en 1823 era institucion se des·heiguec, eth Collègi recuperèc eth sòn nòm de "Reiau Collègi de Cirurgia" e es farmacèutics se separèren.

Maugrat açò cada viatge ère major eth nombre de professionaus que desirauen auer

es dus títols, eth de medecina e eth de cirurgia e atau en junh de 1827 eth rei Fernando VII emetec un Reiau Decrèt qu'unifique er ensenhament dera Cirurgia e Medecina e se transformèren es Reiaus Collègis de Cirurgia Medicau en Reiaus Collègis de Medecina e Cirurgia. Aguest decrèt entrèc en vigor en deseme de 1828. S'inicièc ua naua etapa entath Collègi de Cirurgia coma Reiau Collègi de Medecina e Cirurgia en tot gèsser des sues aules es naua medicaus-cirurgians, etapa que finalizèc en 1843 per ua Reiau Orde que suprimic eth Collègi de Medecina e Cirurgia en tot transformar-lo en Facultat de Sciéncias Medicaus.

Reiau Collègi de Medecina e Cirurgia 1828-1843

Eth cors literari en Reiau Collègi de Medecina e Cirurgia ère de sèt ans, en siesau an s'examinauen de totes es matèries e demorauen graduats de bacheliers, es quaus se presentauen, en setau an, ara revalida o licenciatura. I auie alumnes que se matriculauen sense auer estudis sanitaris prealables, damb ues edats entre 15 e 20 ans; aqueri que se matriculauen damb estudis sanitaris prealables, toti eri majors de 20 ans, èren bacheliers, licenciadi e doctors en Medecina, cirurgians de 1^a, 2^a e 3^a classa e bacheliers e licenciadi en Farmàcia.

Es bacheliers, licenciadi e doctors en Medecina, entà obtier era licenciatura en Cirurgia, segontes R.O. de 1836, auien de “corsar un an damb assisténcia as clinics corresponents. Es efectes extèrns, es operacions e malauties de uassi e en un aute era obstetrícia e malauties sifilitiques damb es sues respectives cliniques, en tot repetir ath madeish temps, es efectes extèrns”. Ena practica se matriculauen en 4au an de medicaus-cirurgians entà corsar en tres ans es dus de Clinica e es 2 de Cirurgia. Es Cirurgians de 1ª classa n'auien sufisent, per R.O. de 1839, damb matricular-se en 7au an entà obtier era licenciatura en Medecina.

Per R.O. de 1833 as cirurgians de 2ª classa (o romancistes), un còp arrecebut eth grad de bachelier, se les incorporaue es 5 ans de romancista entara classa de Cirurgians-Latins e en tot corsar eth 6au an se les admetie ara licenciatura en Cirurgia-Medicau en tot convertir-se en cirurgians de 1ª classa que damb un an mès d'estudis podien obtier era licenciatura en Medecina e Cirurgia.

As cirurgians de 3au classa les calie iniciar es sòns estudis des deth prumèr cors, mès per R.O. de 1837 se les dispensaue dera assisténcia ath 3au cors, en tot auer-se d'examinar de 2au e 3au cors eth madeish an. S'aprovauen contunhauen estudiant 4au, 5au, 6au e 7au.

Es bacheliers e licenciadi en Farmàcia non auien cap de privilègi, en tot auer d'estudiar es 7 ans.

Eth Collègi de Medecina e Cirurgia controtaue tota era formacion, mès demoraue un residu: era universitat de Cervèra encara auie ua Facultat de Medecina, en sòn punt finau; en 1837 s'auie trasladat de forma provisionau entà Barcelona e en 1842 se trasladèc definitivament, quan sonque auie dus alumnes.

PLAN DE PERE MATA DE 1843

En 1843 Pere Mata creà un nou plan d'estudis. Se suprimiren es Collègis de Medicina e Cirurgia de Madrid, Barcelona e Cadis, es Collègis de Farmàcia de Madrid e Barcelona e er ensenhament d'aguestes sciéncias enes universitats literàries.

Entar ensenhament dera Medicina, era Cirurgia e era Farmàcia s'establiren dues ordes d'escòles. Es primèras auien eth nòm de Facultats, en Madrid e Barcelona, Facultats de Sciéncias Medicaus, e es autas de Collègis, en Sevilla, València, Saragossa, Valladolid e Santiago. Desapareisheran tant eth Collègi de Cirurgia coma era Universitat de Cervèra. Supause era union definitiva dera medicina e era cirurgia. Era Facultat de Medicina de Barcelona se placà en Espitau dera Santa Creu enquia 1906 que siguec trasladada en Espitau Clínic.

APOTECARI – FARMACÈUTIC

Es apotecaris catalans deth sègle XVIII, e es sòns antecessors, s'enquadrauen en uns sistèmas rígids gremiaus. Er aprenent d'apotecari deuie auer eth grad de bachelier, èster net de sang (sense judius ena sua genealogia) e hèr practiques enes botiques des apotecaris col·legiats, pendent ueit ans. Posteriorament entà poder èster nomenat “mèstre apotecari” se sometien a un examen en Collègi d'Apotecaris. Entad aquest examen se presentauen es pròves de linatge, vida e costums, condicion imprescindible entà accedir ar examen. Aquesti examens se realizauen peth tinent deth Protomedicat damb era intervencion de mètges e ueit apotecaris deth Collègi, primèr un examen practic que duraue tres dies e que se realizaua en ua apotecaria e posteriorament un examen teoric, en casa d'un apotecari. S'abonauen es taxes corresponentes e ar aprovar s'obtiege licéncia entà daurir botica. En cas des parents des apotecaris aquesti ans de practiques podien reduir-se s'èren es sòns hilhs tostemp e quan non daurissen pas ua naua botica, mès que seguissen ena des sòns pairs.

En 1770 se creà era “Real Academia de Ciencias Naturales y Artes”, fondada anteriorament, en 1764, coma Conferencia Phisico-Matemática Experimental, canviant eth nòm dempús, en 1765, per Real Conferencia Física e dempús, en 1770, per Real Academia de Ciencias Naturales y Artes; mès se contunhaue sense un ensenhament public de Farmàcia; contunhaue d'èster gremiau. En 1799 s'apròvèren es articles entath regim dera “Junta Governativa de la Facultad de Farmàcia”. As aspirants les calie estudiar dus ans en quinsevolh des Collègis dera Facultat Reunida en tot auer prèviament eth grad de bachelier en Arts e ath delà auien de corsar dus ans de practiques damb un apotecari aprovat. Tot açò perdure enquia que se ve eth moment de crear un ensenhament de Farmàcia pròpi atau coma succedie damb Medicina e Leis. Atau, en 1804 se creèren es “Reales Colegios de Farmàcia”, primèr eth de Madrid en 1805 e posteriorament eth de Barcelona que s'establís per Decrèt en 1806, en tot èster nomenat Josep Antoni Savall catedratic deth Collègi de Farmàcia en tot cercar-se ua bastissa damb aules, laboratòri e terren entà iniciar un jardin botanic. Tot se disposaua entà iniciar er ensenhament en 1808, mès era aucupacion napoleònica acabàc damb eth recentament format Collègi de Farmàcia de

Barcelona. Acabada era Guèrra dera Independéncia se loguèren uns auti locaus e en octubre de 1815 s'inaugurèc er ensenhament deth Reiau Collègi, qu'arrecebec de Fernando VII, eth nòm de Sant Victorià en memòria deth dia que retornèc tà Espanha deth sòn cautiveri francès.

Eth Reiau Collègi cambièc totaument era estructura der ensenhament. Damb eth comence eth veritable ensenhament, en tot dar as farmacèutics ues coneishences e ua formacion sufisenta entara elaboracion deth medicament. Era figura principau d'aguest cambiament siguec Josep Antoni Savall que passèc d'aprenent d'apotecari a doctor en Farmàcia e catedratic deth Reiau Collègi de Farmàcia de Sant Victorià. En 1845 se creèc era Facultat de Farmàcia de Barcelona.

Un parelh de receptes trobades entre era documentacion consultada en Aran:

Recepta de Lafont entà Fèlix Sarcós “dit Gasconet de Les”, en 23 d'abriu de 1799.
Libre de Les 1750-1799. Arxiu Calzado

Une bouteille de decoction blanche

Une traupette de sirop de lima

Quatre paquets de grâne de parot

blanc de deux gros chacun

Sense data, recepta deth *Libro Fondo Tous der Arxiu Calzado*:

“Recepta per les dones que tenen mal part. La erba qu’es diu la rosma es bona per quant sa virtut bullida ab vi y donarne a la mare quant no pot traure la criatura de mal part, y luego parira”.

MENESCAU – ALBEITAIRE – VETERINARI

Abans d'emplegar-se eth nòm scientific *veterinari*, en 1793, era medecina animau s'exercie en Espanha per *albeitaire*, nòm d'origina araba, ath temps qu'enes Païsi Catalans siguec denominat *menescau*. Ena vida militarà èren es *mariscals*. Joan Corominas, en sòn *Diccionari Etimologic*, comente eth nòm *manescal* coma ua alteracion der occitan ancian *marescal* (cap militar, ferrador, veterinari) e deth francès *maréchal* (mariscal), procedent deth *fràncis*, lengua des pòbles dera Germania que conquistèren era Galia. Catalonha, en contacte damb es francs, liure dera influéncia araba, hec sòn eth nòm *maréchal*, catalanizant-le a *menescal*.

Era origina des *menescaus* va estacat ara importància des shivaus enes armades. Era profession ère considerada d'especial importància enes Corts Reiaus. Eth suenh, mantenença des herratges e mantier en salut as shivaus possèc era creacion deth cargue de *menescau*, a semblança des *mareschaux* d'origina merovingia deth sègle XI. Lèu passèc deth suenh des animaues dera armada ath suenh des animaues, shivaus, e mules emplegadi enes labors agricòles e en transpòrt tant de mercaderies coma de persones. Mès non solament es shivaus, tanben es oelhes, es bòs e es vaques

sigueren objecte de suenhs. Es menescaus s'aucupauen de herrar, sangnar e atier es sues malauties enquiath punt qu'en 1500 se creèc pes Reis Catolics, en Castella, eth "Tribunal del Real Protoalbeytariado" coma unica institucion damb dret a examinar e concedir títols. Aguesta institucion non auec representacion en Aragon, Catalonha ne en Reiaume de València.

En Catalonha es menescaus formauen confradies que s'includien enes denominades "Arts del foc" que s'i includien es herrers, platèrs, cauderèrs, serrallhèrs e d'audi. Non se constituïen pas en grèmis ena majoria de poblacions en èster escàs eth nombre de persones que practicauen aguesti mestièrs. Enes poblacions qu'existien s'amassauen jos es advocacions de Sant Antoni Abat e Sant Eloi. Es confraries auien era potestat entà examinar e aprovar as joeni aspirants a menescaus, profession qu'ena majoria de còps passaue de pairs a hilhs, en tot constituïr dinasties de menescaus o albeitaires.

Dempús deth Decrèt de Naua Planta, Felipe V sagèc d'imposar era figura, ja existenta en Castella, deth Protoelbeitaire e prepausa a Diego Alvarez, albeitaire de Sevilla que servic enes tropes felipistes pendent era guèrra de Succession. Maugrat açò se tròbe damb era oposicion deth grèmi de "Ferradors i Albeitaires" que recor e sollicite eth besonh d'un examen d'aptitud ath prepausat Diego Alvarez, que siguec arreconeishut bon peth grèmi, mès curiosament auie atribucions en tot eth Principat excèpte en Barcelona. Aguesta situacion amièc a un afrontament damb es grèmis qu'existien en Catalonha, non acceptèren es sues atribucions entà examinar e autrejar títols as albeitaires e herradors atau coma tanpòc permeteren era revalida qu'eth Protoalbeitaire volie imposar as professionaus aprovadi pes grèmis, enquia qu'en 1730 des dera Reiau Audiència s'assolide era foncion deth Protoelbeitaire "en lo concerniente a las visitas y exámenes de Herradores y Albeitaires". Era Pragmatica de 1739 recuelhec que "...declarar a los albeytares aunque sean Herradores y no a éstos sin ser Albeytares, se les debe respetar y tener como Profesores de arte liberal y científico...". Ei ua progressiva reconeishença a ua profession que s'aluenhe des "arts del foc". En 1745 ei designat Protoalbeitaire Diego Alvarez Calderón dera Barca, autor der unic libre de albeiteria publicat en Catalonha pendent mès de 250 ans. En 1793 Segismundo Malats fonde era Escòla de Veterinària de Madrid, es grèmis en Catalonha s'afebliren e eth tribunau deth Protoalbeitarat acabèc extinguint-se coma tanben ac heren es grèmis entre 1830 e 1840.

Ath long deth sègle XIX conviuèren en Catalonha albeitaires gremials, albeitaires titoladi peth Protoalbeitarat e veterinaris titoladi pes Escòles de Veterinària de Madrid e deth sud de França. En 1828 se creèc l'École Vétérinaire de Tolosa, e posteriorament es graduats des Escòles de Veterinària de Saragossa creada en 1848. Córdoba se creèc en 1848, Leon en 1853 e Santiago de Compostela en 1883.

En 1847 un Reiau Decrèt fixèc es facultats e prerrogatives des veterinaris, en tot distinguir entre veterinaris de prumèra classa, es quaus an estudiant ena Escòla Superiora, que podien trabalhar en tot çò relatiu as animaues domesticas e en casi de malauties contagioses, policia sanitària e reconeishença de pastures..., e es de dusau classa qu'estúdien enes Escòles Subaltèrnes o es albeitaires que prealable examen an prenut aguest grad e sonque se pòden limitar ath guariment deth shivau, mula e ase herrat e dar reconeishença dera sua sanitat. Mès a on non i auie veterinari de prumèra

classa pòden exercir era veterinària en tota era sua extension. En 1871 se produsís era unificacion deth títol de Veterinària des Escòles de Madrid, Saragossa, Córdoba e Santiago.

En 1912 se cree era càtedra de Zootecnia ena Escòla Superiora d'Agricultura e en 1982 s'inícien es estudis de Veterinària ena Universitat Autònoma de Barcelona atau coma en Múrcia, Lugo, Càceres e es Palmes de Grana Canària

RECÈTA

Çò de Peirponin. Arròs.

Remedio para curar las Bacas cuando son refriadas. Primero se a de fretar bien el esquinazo y costillas con una sarpada .. paga... despues se pone aguardiente y jabon.... otro jabon con bino..otro esmogar todo esquinazo y costillas con aguardiente bien esmogado y depues puner arina en sima... otro con bino bien esmogado y despues arina. Otro con aurina de Hombre bien esmojado todo esquinazo y costillas y despues arina. Otro aser escalentar salbao en un caldero al punto de calentar se a de menear para que sea ygual caliente y luego se pone en una talega y se pone ensima de las costillas y esquinazo. Con todos estos remedios la baca a de ser bien cobrida con una manta.

Si el costipado sale por los narses se a de perfumar con caldero abajo los narices acer perfume de romero, espigol, erba de nuestra señora, jengibre, flor de sauco, salvia, artemisa.

Otro untar bien la esquena con cebo.... Para aser el perfume también se puede acer con el escalfador de cama”

LHEUADORES

Se ja en 1498 es Reis Catolics promulguen ua Pragmàtica que regule er exercici professionau des lheuadores, examinades e aprovades peth Protomedicat aguesta legislacion auec pòc impacte reau ena assisténcia as parts enes pòbles. Es mairs recorrien ara persona qu'auien en confiança, que totemp ère era madeisha e qu'auie “aprenut” eth mestier d'auta persona, generaument familhau; persona que fòrça còps non sabie ne liéger ne escriuer. En an 1576 Felipe II deroguèc era Pragmàtica. A inici deth sègle XVI apareishen tractadi, escriti en lengua vulgara entà que siguessen mès accessibles, que pretenien divulgar es coneishences sus er art de partejar. Apareish en 1541 eth *Libro del arte de las comadres o madrinas y del regimiento de las preñadas y paridas de los niños* escrit peth malhorquin Damià Carbò. Ad aguest tractat en seguiren d'auti. Mès era realitat non varièc, era falta de formacion des comadrones ère era tonica generau. En 1750 eth rei Fernando VII promulguèc ua Lei entà regular eth sòn exercici, en tot exigir-les un examen peth Reiau Tribunau deth Protomedicat. En 1804 se promulgue era Reiau Cedula que regule es estudis e es examens a superar, damb era possibilitat d'obtier eth títol per dues vies; ua ère corsant dus ans d'estudis academics e era dusau ère presentar-se a un examen de revalida, dempús d'acreditar

tres ans de practica. Cap des dues situacions èren aplicables as lheuadores araneses. Enquia 1857 non se regule era obtencion deth títol de lheuadora, pera Lei Moyano se creen es títols de practican e lheuadora. En 1888 s'aprovèc un nau reglament entara obtencion deth títol. Ja en sègle XX se reestructuren es estudis de Lheuadora; damb ua durada de dus corsis, enquia arribar a 1957 en que se creèc era especialitat de lheuadora entàs ATS.

Es lheuadores referenciades en aquest libre non aueren ua formacion teorica ne tanpòc practica, e de hèt quan des dera Reiau Acadèmia de Medecina se demane ath subdelegat deth Partit Medicau de Vielha entà que proporcione es donades des lheuadores araneses era responsa ei un concís “no las hay”, ei díder non existien lheuadores formades acadèmicament en Aran enquia plan entrat eth sègle XX. Era practica des que n'exercien coma taus enes pòbles aranesi les viege dada pera assisténcia as partères en dia a dia. En cada poblacion existie ua hemna que se dedicaue ad açò, tament coma succedie en d'autes parts de Catalonha.

Aguestes hemnes se tròben basicament enes libres parroquiaus consultadi, enes inscripcions des casi des “batiegi de besonh”, ei a díder quan contemplauen a un acabat de nèisher damb escasses possibilitats de subervivença e calie realizar un batieg de forma urgenta. Era formacion auie d'èster unicament practica e en fòrça casi èren familhaus de mètges o cirurgians. En non auer pogut realizar ua consulta de toti es libres parroquiaus contenguts en Archiu Parroquiau de Vielha ei segur que manquen es nòms d'aqueres hemnes qu'es partères sollicitauen era sua assisténcia entà ajudar-les en malaisit e dangerós moment de parir. S'an trobat quauques partides de defunció de hemnes qu'ena causa de mòrt se hè constar “per non poder parir”.

PROFESSIONAUS SANITARIS ENA VAL D'ARAN

A

ABADIA, Tomàs. “MAJOR”

CIRURGIAN

Neishec en Tredòs. En abriu de 1759 se li autregèc eth priviletge de cirurgian deth Protomedicat. Documentat coma cirurgian en Tredòs en 1766. Morís en aguest pòble en 1766. Pair deth cirurgian Tomàs Abadia.

ABADIA, Tomàs

CIRURGIAN

Neishec en Tredòs. Hilh deth cirurgian Tomàs Abadia “Major”. Maridat en primèras nòces en mai de 1762 en Tredòs damb Maria Daunés. I a documentades tres hilhes, Maria neishuda en 1770, Terèsa en 1762 e Ròsa en 1765 e que moriren es tres eth madeish dia en 1770. De casa Barbé. Se maridèc en dusaus nòces damb Francesca Amiell, en agost de 1773, tanben en Tredòs, documentadi dus hilhs, Tomàs neishut en 1774 e Joan Antòni en 1777, e dues hilhes, Mª Isabèl en 1778 e Antònia en 1783.

Documentat en Tredòs entre 1757 e 1788.

ABADIA, Jacint

CIRURGIAN

Documentat en 1698, coma cirurgian de Vilac, en tot èster pairin de batieg en Aubèrt.

ABADIA, Joaquim

INFIRMIÈR

Pendent era epidemia de gripa dera Val d’Aran en 1918 se contractèc a un infirmier e se loguèc ua casa, possiblement a instancia deth Dr. Fontanals, dilhèu entà isolar as malauts mès grèus o dilhèu entà installà’i ath Dr. Fontanals. En Libre d’Actes de Sessions der Ajuntament de Vielha deth dia primèr de deseme, ena madeisha acta en que s’acòrde premiar ath Dr. Fontanals peth sòn trabalh ena epidèmia, quede recuelhut que “Seguidamente por el Alcalde se dio cuenta de la nota de gastos que le

presentó D.Nart referente a los ocasionados por el enfermero Joaquín Abadia... durante los 15 días que ha permanecido en esta, cuya nota...juntamente... los 15 de... del enfermero Nart y el alquiler de la casa a 116,30 ptas. El alguacil después de examinada la... su aprobación y que se pague de los capítulos correspondientes del presupuesto”.

ABADIA, Jusèp

CIRURGIAN

Cirurgian de Vilac. Maridat en Vilac damb Joana Maria Lotig en 1722. Documentadi tres hilhs e tres hilhes. En octubre de 1739 hè de testimòni, coma “Mestre Cirujiá”, deth testament de Gertrudis Vidal, hemna deth mètge Fèlix De Miguel. Participe en 1748 en peritatge, amassa damb Mateu Forment e damb eth mètge Andreu Peremiquel, dera capacitat de testar d’ua neboda deth mètge De Miguel, Francesca Sanjoan. Documentat en Vilac e Betlan enquia 1771. Morís en Vilac eth 16 de junhsèga de 1771.

ABADIA ABADIA, Andreu

CIRURGIAN

Neishec en Salardú ath torn de 1819. Cirurgian de tresau classa, sangnador. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1840, corsèc estudis enquia 1843. Revalidat damb 23 ans en junh de 1843. “Estatura alta, color sano, cabello castaño, ojos pardos, nariz regular, barba poca”. Documentat en Sants, Barcelona, en 1845.

ABÓS, Jaume

FARMACÈUTIC

Cònste en Anuari deth Comèrç de Lhèida de 1880 coma farmacèutic que viu en Bossòst. Cau remarcar que Federico Bezelgues constaue en *Suplemento al Boletín Oficial de la Provincia de Lérida* deth 15 de seteme de 1877 coma farmacèutic exercint en Bossòst mès en 1879 ei era sua veuda, de cognòm ABÓS, qui pòrte era farmàcia de Bossòst. Ei possible que Jaume Abós siguesse família dera hemna de Federico Bezelgues.

ADEMÁ ABADIA, Joan

MÈTGE

Neishec en Gessa en 4 de seteme de 1883, en çò d’Autés. Hilh de Manuel Ademá Aunós, de Gessa, mòrt en 1927 e de Justa Abadia Consul de Salardú. Arrehilh de Francesc Ademá e Maria Aunós e de Joan Abadia e Isabèl Consul. Bachelièr en Figüeres en 1907. Licenciati en Medecina en Barcelona en 1913. Era sua intencion ar acabar era carrèra ère era de partir cap a America, en tot embarcar-se coma mètge en

un vaishèth que se dirigie tà Cuba. Mès en plea epidèmia de tifus en Aran eth sòn pair li requeric era sua preséncia en Vielha, ena Val "auien de besonh mètges". Ua germana sua morís ena epidèmia. Residís en Vielha a partir de 1913. Des de Vielha se desplaçauè tàs pòbles deth costat damb era sua calesa prumèr e dempús damb eth sòn coche, matricula V-6, (Vielha-6).

Maridat damb Josefina Mora Pau, de Barcelona, en 1915 en Mijaran; Josefina ere hilha de Casimiro Mora Barra, de Garòs, subdirector e secretari generau dera Companhia d'Aigües Dosrius, mès tard aperada Aigües de Barcelona e de Elisa Pau Botaro e arrehilha deth doctor en Farmàcia Francesc Pau Vilaplana. Instal·le era sua consulta en actuau carrèr Camin Reiau, de Vielha, en numero 9. En cens de Vielha de 1920 auien Joan 37 ans, Josefina 23 ans e auien un hilh, Joan Manuel de 3 ans, mètge dempús, e dues hilhes, Maria Montserrat de 2 ans e Maria Elisa de 3 mes, dempús aueren a Casimiro. Abans de Joan Manuel aueren un hilh, Manuel, que moric petit.

Joan Ademà ei mencionat peth Dr. Fontanals ena comunicacion presentada en 1er Congrès de Pediatria Espanhòla, Palma de Malhòrca 1914, *Primeras vacunaciones antitífodicas en la infancia* en tot nomentà-le coma eth mètge que practiquèc era vacunación antitifoidea ena Val d'Aran

Pendent era epidèmia de gripa der an 1918 en quèir malaut non podèc atier as auti malauts e eth Conselh demanèc que tornèsse eth Dr. Fontanals tà Vielha. En 1919 ei eth mètge forense en funcions.

A partir der an 1920 forme part dera Junta de Govèrn deth Collègi de Mètges de Lhèida. En junhsèga de 1924 ei delegat provinciau dera Unión Patriòtica Nacional e "Cabo de los Somatenes del partido". Autor deth libret *El Valle de Aran y sus riquezas*, trabalh premiat en certamen literari celebrat en 1925 ena "SEMANA ARANESA" e publicat en 1925. Imprenta Elzeviriana y Librería Cami S.A. Torres Amat 9. Barcelona.

Siguec Baile de Vielha en 1926-1927 e en 1930. President dera Junta der Espitau de Vielha en 1927. Prumer president dera Mancomunitat Forestau dera Val d'Aran. Cap comarcau dera CEDA (Confederación Española de Derechas Autónomas) ena Val d'Aran. Formèc part dera prumèra comission gestora provinciau dera etapa franquista dera Deputacion de Lhèida. Deputat dera Deputacion de Lhèida pera Val d'Aran en junh de 1938. Participèc dirèctaments ena creación der Espitau de Vielha. Bastic er Hotèl Internacional en agest pòble. En 1936 ei eth "Subdelegado de Medicina del Partido de Vielha". Membre fundador dera Mancomunitat Sanitària dera Val d'Aran.

Era Guerra Civiù obliguèc a Joan Ademà a gèsser dera Val d'Aran. Era sua gessuda d'Aran se produsís quan Florentino Tuñón Llana, comunista e baile de Vielha que dempús siguec assassinat per membres dera F.A.I., Federacion Anarquista Iberica, per ajudar ara gent de dreita aranesa, les avise que serien detenguts e amiadi tà Lhèida, entre eth 15 e 21 d'octobre de 1936. Hugec entà França e entrèc en Espanha peth País Basc, a on lutèc en costat des nacionaus. Mètge forense de Vielha enquia que "tuvo que huir de las persecuciones de los marxistas".

Ena Guèrra Civiù estèc Alfèrs Mètge Assimilat, en BOE deth 8 de seteme de 1938 cònte que “presta sus servicios en el Cuerpo del Ejército Marroquí, queda a disposición del Director de los Servicios Sanitarios del Ejército del Norte”. Destinat ath finau en espitau militar de Lhèida siguec Cavalièr dera *Real Orden de Isabel la Católica* e Cavalièr de *Nuestra Señora del Pilar*.

Morís eth 16 d’abriu de 1939 en Lhèida, en espitau militar, alfèrs mètge ena 3au Seccion Generau des Espitaus de Sanitat, en Espitau Mòvil der Exèrcit deth Nòrd; auie demanat de forma voluntari èster ena “sala de tifus”, ja que premanie era sua tèsi doctorau sus aguesta malautia e contagiàt, moric. Paradòxes dera vida, era malautia que li hec tornar tara Val siguec era qu’acabèc damb era sua vida.

Era sua hemna, Josefina Mora, se trobèc veuda, damb quate hilhs e damb un negòci familhau, er Hotèl Internacional, saquejat e arroïnàt. Gràcies ara ajuda deth sòn cunhat, Jusèp Rojo, empresari metalurgic en Piera, "Hijos de Rogelio Rojo", podec mèter er hotèl en foncionament e enviar as sues hilhes a estudiar en França e as sòns hilhs Joan Manuel a estudiar Medecina e a Casimiro estudiar Dret. Casimiro Ademà, avocat, exercic en Barcelona. Siguec autor deth libre *Estudio sobre el dialecto Aranes*, publicat en 1966 pera Editorial Occitània e reeditat en 1969.

Eth mètge Joan Ademà damb es sòns hilhs, Joan Manuel, Elisa, Casimiro e Montse. (Archiu Joan Manel Ademà)

ADEMÀ COLLDEFORNS, Andreu

MÈTGE

Neishec en Vielha en 1801. Hilh deth mètge Andreu Ademà Safont e de Francesca Colldeforns Soler. Estudièc prumer Medecina en Cervèra en 1820 e dempús en Òsca a on se matriculèc en 1821 de dusau an. Se graduèc en Medecina eth 9 d’abriu de 1824. En toti es sòns documents universitaris cònte auer neishut en Vielha, mès enes

documents der exèrcit, Arxivo Militar de Segovia, cònte en Es Paules (Aragon). Documentat en Betren entre 1824 e 1828. Nomentat en 1828 subdelegat de Medecina deth partit de Benabarre, en madeish an de 1828 va a viuer en Benasc e en 1847 ei nomentat Professor Mètge Auxiliar der Espitau e Castèth de Benasc peth “Jefe de Sanidad Militar D. Francisco Vidal”. En 1851 escriu era *Topografia Médica de la Villa y Castillo de Benasque*. Mètge dera guarnicion deth castèth de Benasc e mètge der espitau militar d’aguesta poblacion entre 1847 enquia deseme de 1858 en que se barre er espitau e se destruíc eth castèth de Benasc. Era sua darrèra referéncia ei en 1859, quan demane ua gratificacion ara reina per servir, estant mètge civiu, as militars. Semble que substituïc a Anaclet Bada Borda enes foncions de mètge de Benasc.

ADEMÁ COLLDEFORNS, Ramon

MÈTGE

Neishec en Vielha en 1814. German deth mètge Andreu. Bachelièr en Arts en 1833. Estudièc en Barcelona de 1833 enquia 1836. Graduat en Cervèra en 1836. Conductat en Vielha a partir de 1839, coincidís ena conducta damb sa pair Andreu Ademá, a qui remplaçe enquia non èster deth tot titolat, damb Anton Vidal e damb eth cirurgian Agustin Puyol. Titolat en Medecina e Cirurgia ena Acadèmia de Saragossa en 1840 “Examinado y aprobado por unanimidad de votos en la Academia de Medicina y Cirugía de Zaragoza el dia 4 de enero de 1840. Expedido el título en Madrid el dia 17 de enero de 1840”. En 1839 e 1840 remplacèc a sa pair Andreu, de forma interina, en cargue de subdelegat de Medecina ena Val d’Aran. Eth madeish Ramon comunicàc ara Acadèmia en octubre de 1840 qu’eth sòn pair se n’a anat a víuer dehòra d’Aran, en tot assumir era subdelegación eth madeish de forma interina, e nomete es possibles mètges que viuen en districte e podien èster subdelegats, Jusèp Riu, Joan Mola, Antòni Vidal, Antòni Sambeat, Antòni Bordas e eth madeish coma mètge titular de Vielha. En 1840, noveme, era Acadèmia de Medecina e Cirurgia de Barcelona le prepausa tara Subdelegacion. En hereuèr de 1841 ei nomentat pera Junta Suprema de Sanidad del Reyno coma subdelegat, nomenament que Ramon arregrais eth 20 de març. Agust madeish an escriu ara Acadèmia en tot demanar s’es mètges son autoritzadi a practicar sangnies o sonque ac pòden hèr es cirurgians. Tanben demane se li envie vacuna tara pigòta e tanben comunique era mòrt deth Dr. Miquel Escot, mòrt en Es Bòrdes en noveme de 1840. Seguís de subdelegat enquia octubre de 1844, quan va a víuer prumèr en Lascuarre, comunicant ara Acadèmia en març de 1845 que dèishe de subdelegat interin a A. Puyol, en tot demorar que le ratifiquen. Dempús va tà Barruera a on ei mètge titular, e a on se maride e a es hilhs. Morís en Barruera en 1854 as 40 ans.

ADEMÁ MORA, Joan Manuel

MÈTGE

Neishec en Vielha en 1918. Hilh deth mètge Joan Ademá Abadia e de Josefina Mora Pau. Estudièc prumer en Vielha, enes Germans dera Salle, dempús en

Barcelona, bachelier en cors 1933-1934 ena Salle Bonanova e inicièc es estudis ena Facultat de Medecina. Era sua idèa ere èster cirurgian e trabalhar en espitau de Vielha.

Era Guèrra Civiù acabèc damb eth sòn projècte e obliguèc a Joan Manuel Ademá a partir dera Val d'Aran, damb eth sòn pare Joan Ademá, coma se descriu ena biografia deth sòn pair. Arribèc en País Basc e s'enrotlèc en exèrcit des nacionaus, damb sa pair, sa pair enes espitaus e eth en automobilisme coma conductor. Siguec empresoa per recriminar era sua acción a un comandament des nacionaus qu'afuselhèc a tres òmes d'un pòble d'Òsca, liberat e sauvat d'èster afuselhetat peth pater dera companhia e per un oficiau que tanben intercedic per eth.

Acabada era guèrra era Universitat hec uns examens entà readmitir ad aqueri qu'auien començat era carrèra abans dera Guèrra Civiù mès Joan Manuel non les podèc realizar. Tornèc entara Val damb pòqui desirs de seguir estudiant Medecina, semble èster que siguec era sua mair-sénher, Justa Abadia Cònsul, era que li possèc a reprèner es sòns estudis.

Torne tara Universitat de Barcelona e se tròbe damb dificultats damb un catedràtic enemistat damb eth mètge Saforcada Ademá, en tot pensar de forma erronèa qu'ei parent sòn. Alavetz pren era determinación de partir tà Granada tà seguir es estudis enquia eth quatau cors, dempús torne tà Barcelona e aqui acabe era carrèra en 1947.

En tot estudiar Medecina coneish en Aran ara que serie era sua hemna, Concepcion Alcover Reventos, hilha de Feliciano Alcover Sallent, director de Fabra e Coats, que passaue uns dies de vacances en Hotèl Internacional. E sigueren es circumstàncies dera sua hemna es quaus le heren establir-se dehòra d'Aran. Auien mòrt era sua germana, Montserrat, e tanben era sua mair, Beatriu, e Feliciano se quedaue solet en Barcelona. Per tant aqui s'establic Joan Manuel. Aueren tres hilhs, Joan Manuel en 1952, mètge, Oriol en 1954, arquitecte e Jordi en 1958, economista.

Mètge Generalista per oposicion en Instituto Nacional de la Salud, especialista en Geriatria en Montepio Textil e de "Corazón y Pulmón". Desvolopèc era sua activitat en Hospitalet de Lhobregat. Mètge d'Empresa ena quimica "Massó y Carol", ena electronica "Vanguard" e ena usina de veires "La Torrassa". Auie consulta particulara en casa sua, en Barcelona, a on atenie damb especiau suenh ara gent d'Aran a qui ajudaue en tot aqueró referent ara sua salut. Ère eth "Cònsul sanitari dera Val".

Morís en Barcelona eth dia 3 d'hereuèr de 1999.

Eth sòn hilh Juan Manuel Ademá Alcover, otorrinolaringològ, a estat Cap deth Servicì d'otorrinolaringologia der Espitau Universitari Generau de Catalonha e professor ena Universitat Internacionau de Catalonha, introductor dera cirurgia endoscopica nasosinusau en Espanha e co-autor deth prumer libre en tot eth mòn de cirurgia endoscopica en castelhan. Era nissaga de professionaus dera sanitat des Ademá a continuament damb es hilhs e arrehilhs deth mètge Joan Ademá Abadia.

ADEMÀ SAFONT, Andreu

MÈTGE

Neishec en Vielha eth 16 de gèr de 1764. Pair des mètgés Andreu e Ramon. Ja en 1786 cònte coma estudiant en tot èster pairin d'un mainatge en Vielha. Estudièc en Saragossa, graduat en junhsèga de 1790. En 1790 cònte coma Practicant de Medecina, matriculat eth 27 d'agost. Li cau assistir ath cors d'Anatomia en tot auer vist eth cors complèt en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona. Revalidat peth Reiau Protomedicat de Barcelona en hereuèr de 1792, justificuèc es sues practiques, en 1790 e 1791, eth mètge Manuel Vergés. Maridat damb Francesca Colldeforns Soler, en abriu de 1795 en Vielha, auren tres hilhs, un en 1796 e dempús Andreu e Ramon, mètgés. Subdelegat de Medecina en 1832 remplacèc a Manuel Vergés per defunciòn. En 1835 informèc d'ua malautia des pòrcs; en 1836 envièc un certificat ara Acadèmia conforme qu'a jurat era Constitucion; en 1838 ei testimoni d'un testament e en 1840 demane era sua jubilaciòn, per vielh e estat de salut, en cargue de subdelegat, exercit des de 1832 enquia 1840, entà poder anar a víuer en un "país más halagüeño" e prepausa ath sòn hilh Ramon tath cargue de subdelegat, prepausa que s'acèpte. Tota era sua activitat se desvolope ena Val d'Aran. En 1839 comoniquèc ara Acadèmia era "reprobable conducta" deth mètge Antòni Sambeat de Montcorbau. En 1854 ei referenciat en Barruera, en enterrament deth sòn hilh Ramon.

ADEMÀ SAFONT, Mateu

MÈTGE

Documentat coma mètge de Gessa en 1757 en tot èster pairin en un batièg en Vilac. Maridat damb Marianna De Miguel. En 1759 cònte en Conselh deth pòble de Gessa.

ALMANSA BRINIS, Francesc

FARMACÈUTIC

Neishec en Maó, Isles Balears, eth 22 de gèr de 1885. Maridat damb Antònia Calzado Ayllón. Aueren tres hilhs, Miguel, farmacèutic, Ofelia (Bolaños 1911-Barcelona 1996) e Enriqueta (Tauste 1918- Salt 2007). As 21 ans licenciat en Barcelona eth 8 d'agost de 1906. Des de 1907 enquia 1913 trabalhèc en Bolaños, Ciudad Real, dempús se traladèc tà Tauste, Saragossa, enquia 1922. En 1923 s'establic en La Granada, Alt Penedès, a on cònte damb laboratòri en La Granada en 1920 / 1930. Dempús passèc damb laboratòri à St. Martí, Barcelona, des de 1930 enquia 1935 e dempús Bossòst. Cònte damb farmàcia en Bossòst en 1936. Moris en mai de 1946. Creador der Ungüento Almansa, registrat en Registre de Sanitat eth 6 d'abriu de 1920, e deth Té Almansa. Pair deth farmacèutic Miguel Almansa e pair-senhèr des farmacèutics Miguel, Margarita e Cristina Almansa.

Cuando tenga que tratar heridas, llagas, grietas de los pechos, sabañones ulcerados, panadizos, tumores, bubones, florúnculos, eczema, etc., use

UNGÜENTO ALMANSA

y usándolo, siguiendo las instrucciones del prospecto, sus resultados excederán a sus esperanzas, aunque hayan fracasado todos los demás productos.

Muestras gratis a los Sres. Médicos, pidiéndolas al autor

FRANCISCO ALMANSA

en SAN MARTIN SARROCA

DEPÓSITOS:

BARCELONA: Hijos del Dr. Andreu, Rbla. Cataluña, 66; Segalá, Rbla. Flores, 14; Farmacia de la Cruz, Escudillers, 78; Juan Martín, Consejo de Ciento, 341; Pujol y Culler, Pelayo, 86. — MADRID: Juan Martín, Alcalá, 9; F. Gayoso, Arenal, 2 — VALENCIA: A. Gamir, San Fernando, 34 — ZARAGOZA: Rived y Chóliz, D. Jaime I., 21.

TE DIURÉTICO ALMANSA

(AL BOLDO Y ARENARIA ROJA)

Enfermedades de los riñones, Mal de piedra, Reuma, Arenillas - Afecciones de las vías urinarias y del hígado - Accidentes especiales antiguos - Modificación rápida de las orinas.

Si a sus enfermos les receta ioduros, salicilatos sódicos o utrotropina, hágaselo tomar disuelto en una taza de infusión de TE ALMANSA, así evitará su acumulación y los efectos nocivos de estos medicamentos.

El Te Almansa contiene en cada dos gramos (dosis para una taza) 30 centigramos de hoja de boldo

DEPÓSITOS:

BARCELONA: Hijos del Dr. Andreu, Rbla. Cataluña, 66; Segalá, Rbla. Flores, 14; Farmacia de la Cruz, Escudillers, 78; Juan Martín, Consejo de Ciento, 341; Pujol y Culler, Pelayo, 86. — MADRID: Juan Martín, Alcalá, 9; F. Gayoso, Arenal, 2 — VALENCIA: A. Gamir, San Fernando, 34 — ZARAGOZA: Rived y Chóliz, D. Jaime I., 21.

Publicitat des productes deth farmacèutic Francesc Almansa

ALMANSA CALZADO, Miguel

FARMACÈUTIC

Neishec en La Granada del Penedès, Barcelona, eth 22 de deseme de 1925. Licenciat en Barcelona en 1953. Anna Batlle li traspasse era farmàcia de Bossòst en octubre de 1953. En actiu enquia 1991, quan traspasse era sua farmàcia ath sòn hilh Miguel Almansa Artiga. Maridat damb Andrea Artiga Pascalín en Bossòst en octubre de 1954, damb quate hilhs, tres d'eri, Miguel, Margarita e Cristina, farmacèutics. Placa Josep Trueta ath mèrit sanitari en 2013. Medalha d'Or deth Conselh Generau d'Aran en 2014. Morís en Bossòst en noveme de 2019.

ALÓS BALAGUER, Loís

INFIRMIÈR. MECANIC DENTISTA

Neishec en Era Sèu d'Urgelh eth 31 de mai de 1931. As dus mesi ja le portèren tara Val d'Aran. Prumèr era familha s'installèc en Bossòst e dempús en Les. Hilh de Loís Alós e de Josefa Balaguer. Maridat damb Margarita Mendívil Aldama, neishuda en Amurrio (Àlava), e qu'auie arribat en Les as ueit ans en tot húger es sòns pares dera repression as republicans e a punt d'èster afuselhat eth sòn pair en País Basc. En Les viueren tostemp Loís e Margarita. Aueren ua hilha, Montserrat.

Loís estudièc en Barcelona, estudis d'infirmieria, que dempús se diderie ATS, eth "practicant" des pòbles. Era profession l'aprenèc de sa pair. Installèc era consulta en casa sua prumer e dempús er Ajuntament de Les li abilitèc un lòc tà passar era visita e hèr es suenhs. As 50 ans se premanic e aprovèc es oposicions entà guanhar era plaça de Les en propietat.

Aprenèc eth sòn mestier deth sòn pair, hègen de mecanics dentistes. Non èren dentistes titolats mès cau díder que pes sues mans passèren ua bona part des dents e queishaus aranesi; sense cap mès plantejament, era gent anaue tas "dentistes" de Les. Eth despach ère plaçat ena actuau plaça der Haro de Les. Aquesta activitat de "dentista" le costèc a Loís Alós un parelh de denòncies. Era prumèra la sauvèc ben, mès ena dusau le proïbiren de seguir treballant de dentista; podedc seguir hènt de protessic.

Moric en espitau de Vielha eth 8 de març de 2007, ath pòc temps de deishar era sua consulta damb força mau en còr pera sua part. Auie 75 ans.

ALÓS BERNABÉ, Loís

MECANIC DENTISTA

Neishec en Palma de Malhòrca eth 13 d'abriu de 1898. Hilh d'Alberto Alós e Leonor Bernabé. Maridat damb Josefa Balaguer, de Barcelona, aueren dues hilhes, Conchita e Mercèdes e dempús un hilh, Loís, que seguirie era nissaga. Morís en Les eth 7 de hereuèr de 1979, d'un infart.

AMIELL, Antònia

LHEUADORA

Exercic en Bausen. Documentada en 1880 en tot batiar un mainatge.

ANDRIU ABADIA, Antòni

FARMACÈUTIC

Neishec en Salardú. Titolat en 1871. Farmacèutic de Senterada, Lhèida, dempús residic en Conques de Tremp, Lhèida. Moric en 1888.

ANÉ USSIE, Maria

LHEUADORA

Documentada en 1783,1794 e 1796 en Aubèrt, “obstetrix” de çò Joanjuame. Morís en Aubèrt eth 4 de seteme de 1799.

ANER BARRAU, Manuel

CIRURGIAN

Neishec en Aubèrt en 1815. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1840, corsèc estudis enquia 1843. Revalidat de cirurgian sangnador, de tresau classa, en març de 1844. “Estatura regular, color sano, cabelo negro, ojos pardos, nariz regular, barba poblada”. Maridat damb Maria Sanromá Español en Castanesa, Òsca. Aueren un mainatge en Boí en noveme de 1851. Exercic e viuec en Boí.

ANGLADA BERNE, Manuel

CIRURGIAN.

Neishec en Salardú. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1781. En 1782 ei ajudant deth cirurgian de Barcelona Josep Ridecor. Er èster ajudant d'un cirurgian ère ua disposición de Pèrre Virgili entà facilitar era manutención de quaqui estudiants. Acabèc en 1789. Cirurgian romanciste. En 1793 gessec de practicant damb er exèrcit deth Roselhon.

ANGLADA CÓNsul, Manuel

CIRURGIAN

Neishec en Salardú. Cirurgian romanciste d'un examen graduat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en junh de 1790. Mencionat en èster testimòni de nòces en Tredòs en 1796. Maridat damb Isabèl Anna Servat. Moric en gèr de 1842.

ARJÓ, Anton

APOTECARI

Apotecari de Vielha. Documentat en 1801 e en 1810 en èster testimòni de nòces en Vielha.

ARJÓ, Bartomeu

CIRURGIAN

Documentat en 1646, cirurgian e Cònsul de Vielha.

ARJÓ, Dionís

APOTECARI

Apotecari de Vielha. Documentat en 1712 e 1720. Maridat damb Matilde España. Aueren tres hilhs.

ARJÓ, Victorià

MÈTGE

Pair der apotecari Pau Arjó De Miguel. Documentat en Vielha en 1651. Conductat peth Conselh en 1654. Conselhèr de Vielha en 1668. Referenciat enquia 1699. Maridat en prumères nòces damb Marianna De Miguel e en segones nòces en deseme de 1676 damb era tanben veuda Joana Garés Pujol, damb qui a tres mainades en 1678, 1680 e 1685. Morís eth 22 d'heruèr de 1699, enterrat ena capèla deth Rosèr dera glèisa de Sant Miquèu de Vielha.

ARJÓ DE MIGUEL, Pau

APOTECARI

Apotecari de Vielha. Hilh deth mètge Victorià Arjó e de Marianna De Miguel. Pair der apotecari Pau Arjó Garés. Maridat eth 21 de deseme de 1676 damb Jeronima Garés, que moric en 1695 en tot èster enterrada ena glèisa de Santa Maria de Mijaran. Se maridèc eth madeish dia que sa pair e possiblament era sua hemna e era deth sòn pair son familha. Documentat en Vielha des de 1676 enquia 1703. Còsten dus hilhs, en 1680, Pau Arjó Gares, apotecari, e ua hilha en 1683. Aucupèc cargues politics en Aran.

ARJÓ GARÉS, Pau

APOTECARI

Apotecari de Vielha. Neishec en Vielha en 1680. Hilh der apotecari Pau Arjó De Miguel e Jeronima Garés, arrehilh deth mètge Victorià Arjó. Maridat damb Clara España, mòrta en 1744 en tot èster enterrada ena capèla deth Rosèr dera glèisa de Sant Miquèu de Vielha. Aueren quate hilhs e quate hilhes, es prumèrs bessons. Documentat en Vielha des de 1707 enquia 1720.

ARRÓ CARRERA, Miquèu

CIRURGIAN

Neishec en Aubèrt. Matriculat en seteme de 1779. Cirurgian romanciste de dus examens graduat en noveme de 1786.

ATÉS, Joan

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Canejan. Matriculat en Òsca en cors 1782-1783. Apareish mencionat solet en aguest cors enes catedres de Víspera e de Prima.

ATÉS, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Canejan. Matriculat en Òsca en octubre de 1755. Estudièc en Òsca en 1755 e 1756. Maridat damb Marianna Atés. Conductat en Canejan, amassa damb Andreu Medan, en 1764 e 1765. Moric joen en Canejan en 1765.

AUNÓS ANGLADA, Francesc

FARMACÈUTIC

Neishec eth 3 de junh de 1887 en Es Bòrdes, çò de Jusèp. Hilh de Antonio Aunós e de Vicenta Anglada. Cosin deth ministre Eduardo Aunós Pérez e suer deth mètge Jusèp De Miguel Caubet. Licenciàt en Barcelona en 1910. Farmacèutic establhit en Bossòst en 1910 enquia 1935, quan li traspassèc era farmàcia a Francesc Almansa, se trasladèc tà Belhcaire d'Urgelh e dempús tà Vielha desde 1944/1945 enquia 1960 en tot crompar era farmàcia d'Antoni Pena Deó. Moric en Vielha en 1965. Subdelegat de Farmàcia deth Partit de Vielha.

AUNÓS SANJUAN, Antòni

FARMACÈUTIC

Neishec en Vilamòs. Bachelièr en Arts, estudiant en Lhèida, en deseme de 1868. Examinat en 1872. Títol expedit en mai de 1875. Entrèc en Collègi de Farmacèutics de Barcelona en 1898. Era sua farmàcia ei visitada en 1876 peth subdelegat Vicenç Borrell e tanben en hereuèr de 1892 a on se registre qu'ei titolat des de 1879. Figure en Col. de Farmacèutics de Barcelona damb eth n° 175 en qualitat de sòci resident, escuelhut eth 3 de junh de 1894. Cònste ena relacion deth Collègi de Farmacèutics de Barcelona en 1902 e en 1910. Establhit en carrer Mallorca de Sant Martí de Provençals. German deth mètge Jusèp Aunós.

AUNÓS SANJUAN, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Vilamòs, çò de Joanchiquet, en mai de 1840. Hilh de Antònio Aunós Ademá e dera sua dusau hemna; era prumèra hemna, Francesca De Miguel moric en 1832. Estudièc prumèr gramatica en Vielha en 1857, bachelièr en Arts en 15 d'octobre de 1862 en Lhèida. Se trasladèc tà Barcelona damb era idea d'estudiar Farmàcia e Medecina. Matriculat en Medecina en 1863. S'escriuec damb sa pair, en

1863, demanant sòs, e le conde que vò entrar de mètge en bèra plaça fòrta. En realitat vò veir se pòt entrar de mètge practicant der Espitau Civiù de Barcelona, encara que aquerò vò díder èster expausat a malauties contagioses. En 1865 viuie en casa dera sua tia, propietària d'ua Botica e ua Administraciòn de Loteria, en Sant Andreu de Palomar, Barcelona, en tot trabalhar ena Administracion e estudiar Medecina. En 1866 morís sa pair e escriu ath sòn german tanben tà demanar sòs. Acabèc era carrèra de Medecina en 1868/1869. Bachelièr en Medecina, estudiant en Barcelona, e titolat en junh de 1868. Fin finau en 1871 torne a escriuer ath sòn german tà comentar que ja hè dus ans qu'a acabat es estudis, e li demane que li envie es sòs dera dòt que le deu. Ère instalat en Sant Martí de Provençals, Barcelona, en carrer Mataró 39. Morís en Barcelona en 1888 as 48 ans.

AURA, Joan

CIRURGIAN

Cirurgian de Vilamòs. Documentat des de 1690 enquia 1737. Maridat en primèras nòces eth 25 d'octobre de 1700 damb Joana Arròs e en 1726, eth 27 d'agost, se torne a maridar damb Maria Navarro, veuda, en Arró, en tot èster testimòni d'aguestes noçes eth mètge d'Arró Francesc Cau.

AURA, Joana

LHEUADORA

Documentada en Vilac en 1765, coma "obstetrix", e en 1768 e 1771 en tot batiar eth dia 20 de gèr a dus bessons en Vilac.

B

BACARIA MARQUES, Francesc

MÈTGE

Neishec en Canejan en 1811. Hilh de Francesc Bacaria e de Marianna Marques. Matriculat en 1834 en Barcelona. Bachelièr en Medecina e Cirurgia en junhsèga de 1840. Licenciàt en Medecina e Cirurgia en deseme de 1843. “Estatura regular, color sano, cabelo canoso, ojos melados, nariz regular, barba cerrada”. Documentat en Aran des de 1845 enquia 1859. En 1855 ei eth subdelegat de Medecina e Cirurgia dera Val d’Aran. En 1846 Francesc Vidal, mètge de Bossòst, le ditz a Joaquim Escot, alavetz subdelegat, que li demane a Francesc Bacaria, qu’èxercís en Canejan, eth sòn títol. Bacaria comente que se graduèc en Barcelona e qu’èth sòn títol, que le dèc eth Collègi de Barcelona l’ac auie de recuèlher un amic sòn de Barcelona mès aguest amic se perdec eth títol. En non poder presentar-le Joaquim Escot suspeneç a Bacaria der exercici dera Medecina. Er Ajuntament de Canejan avale a Bacaria certificant que les presentèc eth títol e le conductèren en 1844. Fin finau pòt exercir. En abriu de 1851 moric en Canejan ua mainada de ueit dies, hilha naturau de Maria... “y según dice esta de Francisco Bacaria médico”. Non se maridèc e moric en Canejan eth 30 de deseme de 1859 as 48 ans.

BACARIA SANDARAN, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Canejan ath torn de 1816. Cirurgian sangnador. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona, de cirurgian de tresau classa en octobre de 1839, corsèc estudis enquia 1842. Revalidat de cirurgian de tresau classa en abriu de 1843. “Estatura alta, color sano, cabelo castaño, ojos pardos, nariz regular, barba poblada”.

BADA BORDA, Anaclet

MÈTGE

Neishut en Arres. Matriculat en Òsca en 1794 e graduat en Òsca en 1799. Exercic de mètge titular de Benasc e a partir der an 1804 tanben der espitau militar de Benasc enquia 1823. En aguest an demanèc eth sòu mensua de mètge militar ja que solet era retribució ère èster nomenat Mètge Onorific der Exèrcit. Le remplacèc Andreu Ademà Colldeforns en Benasc.

BAQUERA, Jusèp

CIRURGIAN

Neishec en Vila. Ua unica referéncia en Aran, en octobre de 1751, quan ei testimòni en ua acta der Ajuntament d’Arròs e Vila

BARADO, Agustin

MÈTGE

Ajudant en 1639 deth Dr. Peña, contractat peth Conselh. Documentat en 1639 e en 1641.

BARBA MOLA, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Unha ath torn de 1819. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1839, corsèc estudis enquia 1842. Cirurgian de tresau classa titolat en junhsèga de 1842. “Estatura regular, color sano, cabelo castaño oscuro, ojos azules, nariz regular, barba poblada”. Documentat en Aran des de 1842 enquia 1848. Moric en Unha eth 12 de mai de 1858 as 39 ans.

BARÉS SOLERA, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Les. Estudiant de Medecina en Salamanca. Bachelier en Coimbra, Portugal. Volec anar tara India mès siguec empresoa en Argel per sies ans. Tornèc tà Espanha, sense cap document e tornèc a presentar-se entà obtier eth títol de mètge. En 1750 ja se mencione en Les coma estudiant. Bachelier en Medecina en Tolosa de Lengüadòc en junhsèga de 1774. S’incorporèc ara Universitat d’Òsca eth 14 d’agost de 1774 e ei titolat mètge en Òsca eth madeish an e mes que s’incorpore, en agost de 1774. “Incorporó su grado de Bachiller en Medecina ante el Sr. Vicerrector. Fué admitido y aprobado”. ”Había obtenido anteriormente el de Salamanca”. Eth madeish an ei revalidat peth Protomedicat en Barcelona en seteme de 1774. Exercic en Les, semble èster sense auer encara ua titolacion en orde. Maridat damb Joana Ribet que moric, veuda, en 1810. En 1770 aueren ua hilha. Jusèp moric en Les, sense hilhs viui, eth 25 hereuèr de 1798. Es ereus sigueren es sòns nebots. Documentat en Aran enquia 1789.

BARRAU, Antòni

FARMACÈUTIC

Neishec en Arties. Entre 1841 e 1843 practiquèc ena farmàcia de Josep Martí Artigas de Barcelona. German, dilhèu, de Jusèp Barrau.

BARRAU, Jusèp

FARMACÈUTIC

Neishec en Arties. Entre 1842 e 1843 practiquèc ena farmàcia de Joan Ametller de Barcelona. German, dilhèu, deth farmacèutic Antòni Barrau.

BARRAU ARRO, Jusèp

CIRURGIAN

Neishec en Betlan ath torn de 1797. Matriculat en octubre de 1814. Cirurgian romanciste d'un examen revalidat en març de 1818, dus ans d'estudi e tres de practiques.

BARRAU CASENY, Jusèp

CIRURGIAN

Neishec en Betlan. Matriculat de cirurgian latin en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1794, “después de examinado de Latinidad, Lógica y Física en 15 de octubre de 1794 en presencia del Director y habiéndose sido hallado hábil por los Maestros examinadores se le formó asiento en 16 de octubre”. Cirurgian romanciste, non latin, d'un examen, graduat en mai de 1799. Nomentat Practicant Menor en mai de 1792. Er examen de prumer an le hec en 1792. I a un cirurgian, Jusèp Barrau, exercint en 1840 en partit mèdic de Talarn. Tant poderie èster aguest coma er anterior.

BARTAU, Terèsa

LHEUADORA ¿??

De Mont. De casa Carles. Mencionada en Mont en octubre de 1843 en tot batiar un mainatge per besonh.

BATMALA, Terèsa

LHEUADORA

Lheuadora de Mont, de casa Jaimet, “La comadre de este pueblo”, documentada en 1825, 1842, 1844, 1851 tostemp en batiègi de besonh.

BERART DE BOSOST, Jusèp

APOTECARI

Neishec en Mont. Documentat en Vielha en 1789, apotecari de Vielha, e en Mont a on còste coma apotecari de Vilac en 1796 e 1797. Maridat damb Antònia Arjó.

BERNE COLL, Manuel

CIRURGIAN DE TRESAU CLASSA.

Neishec en Salardú ath torn de 1806. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1828, corsèc estudis enquia 1832, tres ans reglamentaris d'estudis tà licenciar-se. Non còste era sua revalida.

I a un Joan Berné Coll, neishut en Barcelona, qu'en 1831 damb 26 ans, obtie eth títol de licenciad en Medecina e Cirurgia en Barcelona e qu'en 1824 se matriculèc en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de Barcelona damb 19 ans. Bachelièr Mètge - Cirurgian en 1830; en bèth libre met Berne y Coy, Juan. Dilhèu german de Manuel.

BLANCH, Antòni

APOTECARI

Documentat en 1662, apotecari de Vielha.

BLANCH NART, Jaume. “Major”

APOTECARI

Neishec en Vielha. Apotecari de Vielha. Documentat des de 1711 enquia 1726. Maridat damb Llorença España, aueren un hilh en 1717, Jaume Joan Blanch, tanben apotecari. Pairin d'un hilh de Jaume Blanch. Conductat en Betren amassa damb eth sòn hilh en 1742. Darrèra referéncia en 1743. Moric en Vielha en 1780.

BLANCH ESPAÑA, Jaume Joan

APOTECARI

Apotecari de Vielha, çò de Nart. Hilh der apotecari Jaume Blanch Nart. “Mestre Apotecari”. Titolat en seteme de 1739 per Tomàs Clarasó, lòctinent deth Protomedicat. Maridat damb Ròsa Aner. Conductat en Betren en 1739 e en 1742 amassa damb eth sòn pair. Documentat tanben en 1744. Moric en 1786 en Vielha.

BLANCH, Joan Guilhem

MÈTGE

Neishec en Unha. Ua unica referéncia en Aran en èster conductat peth Conselh amassa damb eth Dr. Penya, en 1635, per tres ans “Baxiller en Art de Medicina”. En acabar es tres ans, en 1638, non se torne a mencionar.

BLANCH, Manuel

APOTECARI

Conductat en Arròs en 1818. Documentat en Vielha en 1819 enquia 1830. En 1819 “los Srs de Vila han concedit Entrada de Consell y Prohomia al Sr. Manuel Blanch, Apotecari de esta Vila, pagant lo acostumat”. Conductat en 1830 amassa damb Jusèp Forga. Baile de Vielha en 1823.

BLANCH, Mateu.

MÈTGE

Neishec possiblament en Unha. Mencionat en 1661, en Libre de Conselhers deth Conselh coma “Dr. en medicina”. Conselher de Pujolo.

BLANCH ANER, Antòni

APOTECARI

Neishec en Vielha. Hilh der apotecari Jaume Blanch e de Ròsa Aner. German deth farmacèutic Ignasi Blanch. Practiquèc ena botica de Joan Gorguí en Barcelona en 1773 e 1774 e ena de Josep Ferrera Pascual, en Barcelona, en 1774 e 1775. Documentat des de 1785 enquia 1795, apotecari de Vielha, en tot èster pairin d’un mainatge.

BLANCH ANER, Ignasi

APOTECARI

Neishec en Vielha. Apotecari de Vielha. Hilh der apotecari Jaume Blanch e de Ròsa Aner. German der apotecari Antòni Blanch. Practiquèc ena botica de Josep Comas Ferran de Barcelona en 1765 e 1766.

BORDAS NAVARRO, Clement

CIRURGIAN

Neishec en Les. Cirurgian romanciste. Matriculat en octobre de 1794 en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian romanciste, acabèc en 1799. Maridat damb Maria Ballester. Era sua hilha morís en Barcelona eth 19 de junh de 1803.

BORDAS, Pau

MÈTGE

Exercís en Baish Aran en dusau tèrç deth sègle XVIII. En 1754 un mètge Bordas, de Bossòst, confirme un certificat sus ua incapacitat en Les suslinhada peth cirurgian Felip Boya. En 1776 i a un mètge Bordas conductat en Canejan.

BORDES, Jaume

MÈTGE

Neishec en Bossòst. Exercís ena meitat deth sègle XVIII en Bossòst. Maridat damb Maria Agnes Cuny. Pair deth mètge Andreu Bordes Cuny e pair-sènher deth mètge Antòni Bordes Rodriguez.

BORDES, Jusèpa

LHEUADORA

Ua unica referéncia en Canejan en 1851 en tot batiar ua mainada per besonh.

BORDES CUNY, Andreu

MÈTGE

Neishec en Bossòst eth 30 de noveme de 1740. Hilh deth mètge Jaume Bordes e de Maria Agnes Cuny e pair deth mètge Antòni Bordes. En bèth lòc Andreu signe coma Bordes Benosa mès era sua mair ère Cuny. Matriculat en Òsca en 1765. Estudièc en Òsca, bachelier en Medecina en noveme de 1768 e graduat en 1768. Revalidat peth Protomedicat en hereuèr de 1775. Maridat damb Ròsa Rodriguez, neishuda en 1747, hilha der Oficiau dera Doana de Salou Domingo Rodriguez e de Juana Inés Cocussa, Ròsa moric en 1816. Aueren dues hilhes, Margalida Anna en 1786 e Maria Agnetis, neishuda en 1770, que se maridèc damb eth cirurgian de Bossòst Blai Safont e que morís en octubre de 1830. Andreu ei documentat des de 1772 enquia 1816. Mètge ordinari de Bossòst. Pendent uns ans passèc visita damb eth sòn hilh. Cònsol de Bossòst en 1785.

BORDES/BORDAS RODRIGUEZ, Antòni

MÈTGE

Neishec en Bossòst eth 29 de junhsèga de 1779. Hilh deth mètge Andreu Bordes e de Ròsa Rodríguez, arrehilh deth tanben mètge Jaume Bordes. Cònste matriculat en Òsca en 1805 e 1806, semble èster que dempús anèc tà València a on corsèc es quate ans de teorica. Non podèc seguir es estudis pera invasió francesa e tornèc tà Aran tà passar visita damb sa pair des de 1808 enquia 1810. Se torne a matricular en Òsca en 1814 e ath finau se gradue en Medecina en 18 d'abriu de 1815. Dempús corsèc ena Reiau Acadèmia de Medecina Practica de Barcelona, a on se matricule en 31 d'octubre de 1815. En 1816, deseme, ei revalidat, examinat peth Protomedicat, "estatura pequena, pelo castaño oscuro, nariz regular, barbilampiño". Documentat en Aran enquia 1842.

BOYA, Antòni

CIRURGIAN

Conductat en Vielha amassa damb Antòni Monlau en 1817.

BOYA, Felip

CIRURGIAN

Neishec en Les. Maridat damb Francesca Calbetó. Pair deth cirurgian Joan Boya Calbetó. Tanben aueren ua hilha, Mª Joana que se maridèc en 1786. Documentat en

Les des de 1748 enquia 1798. En 1754 suslinhe en Les un certificat d'incapacitat que dempús certifique eth mètge Bordas de Bossòst.

BOYA, Francesca

LHEUADORA

Ua unica referéncia en Les en 1894 en tot batiar un mainatge per besonh.

BOYA, Plàcid

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Les. Matriculat en Òsca en noveme de 1754 e en 1755.

BOYA AUNÓS, Jusèp

CIRURGIAN PRACTICANT

Neishec en Les ath tòrn de 1842. Hilh de Francesc Boya e de Maria Anna Aunós De Miguel. Viuie en Barcelona. As 21 ans, en 1862 demanèc de matricular-se entà practicant o sangnador auent estudiant es dus ans de filosofia e se li acceptèc era matriculacion. Sense mèns referéncias.

BOYA BORDES, Francesc

CIRURGIAN ¿?

Neishec en Les eth 18 de noveme de 1787. Entrèc en Reiau Collègi de Cirurgia en 1805. En 1807 passèc a tresau cors. Non i a mèns referéncias sues.

BOYA CALBETÓ, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Les en 1748. Hilh deth cirurgian Felip Boya e de Francesca Calbetó. Maridat damb Clara Cirat, de Les, en Vilamòs en 1773, a on viuien. Aueren ua hilha, Maria, que se maridèc damb Joaquim Condó, mètge de Vilamòs. Maria moric veuda en Les en 1827. Documentat en Aran entre 1773 e 1832 coma “Mestre Cirojà”, “Quirurgus” o “Cirujano”. Moric en Les eth dia 23 de gèr de 1832, as 84 ans, veude. Testimòni deth maridatge deth Dr. Simon Socasau en 1782.

BOYA ESPAÑA, Jaume

FARMACÈUTIC

Neishec en Les. Hilh de Pèrre Boya e de Maria España, çò de Mossenpeir de Les. Practiquèc des de 1839 enquia 1843 ena farmàcia de Joan Antòni Delaigua en Barcelona. En octubre de 1846 daurís farmàcia en Vilalhèr a on non i auie farmàcia

mès òc dues persones que hègen de farmacèutics sense èster titolats, Jaume Nart e Francesc Chesa, situacion que serie motiu des reclamacions deuant dera autoritat governativa per part de Jaume Boya.

BRUNA MOGA, Antòni

MÈTGE

Neishec en Salardú ath torn de 1818. Matriculat en 1840. “Presentó certificación de tener aprobado el 1er año y estar cursando el 2º de Medecina en la Universidad de esta Ciudad y se examinó de dicho 2º año en este Colegio”. Bachelier en Medecina en 1842. Licenciati en Medecina en noveme de 1844 damb 26 ans. “Estatura regular, color sano, cabello castaño, ojos pardos, nariz regular, barba cerrada”. Exercic en Naut Aran. Documentat entre 1847 e 1854.

BUSQUET / BUSQUET – BOYA:

En relacion as BUSQUET e as BOYA BUSQUET cau comentar qu'en estudi des libres manuscrits deth Reiau Collègi de Cirurgia s'an trobat es referéncias d'Antòni Busquet Boya, de Felipe Busquet Boya, en tot mencionar-se eth sòn grad de parentiu entre eri, e de Joan Busquet Boya, sense citar qu'aguest darrèr ère frair des anteriors, parentiu que reflectís Josep Maria Massons enes sòns estudis. Era referéncia a Jusèp Busquet Boya tanben procedís de Massons, atau coma era sua relacion damb es anteriors. Tanpòc s'a trobat referéncia de Joan Busquet coma pair des frairs Antòni, Felip, Joan e Jusèp. Açò non vò dèder que non siguen cèrtes es afirmacions que se reflectisen, e dada era minuciositat des trabalhs de Massons atau s'a volut mantier en aguest diccionari.

BUSQUET, Joan

CIRURGIAN

Cirurgian documentat en Les ena prumera mitat deth sègle XVIII. Pair des cirurgians Jusèp, Joan, Antòni e Felip.

BUSQUET, Bienvenida

INFIRMIÈRA. AUXILIAR D'INFIRMIÈRA

Neishec en Les. Auie trabalhat coma auxiliar d'infirmièra en Barcelona e Saragossa. Referenciada oraument en Les en S. XX.

BUSQUETS, Manuela

LHEUADORA

Documentada en Es Bòrdes. Ua unica referéncia en aguest pòble en 1923.

BUSQUET BOYA, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Les. Cirurgian romanciste. Revalidat en 1772. Hilh deth cirurgian Joan Busquet e german des cirurgians Felip, Joan e Jusèp Busquet.

BUSQUET BOYA, Felip

CIRURGIAN

Neishec en Les eth primèr de març de 1721. Hilh deth cirurgian Joan Busquet e german des cirurgians Antòni, Joan e Jusèp Boya. Maridat damb Francesca Calbetó en 1772. Pair deth cirurgian Joan Busquet Calbetó.

BUSQUET BOYA, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Les. Cirurgian romanciste. Hilh deth cirurgian Joan Busquet e german des cirurgians Antòni, Jusèp e Felip Boya. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de Barcelona en hereuèr de 1769, examinat en 1769, 1770 e 1771. Romanciste d'un examen en hereuèr de 1772. Revalidat en 1772.

BUSQUET BOYA, Jusèp

CIRURGIAN

Neishec en Les. Hilh deth cirurgian Joan Busquet e german des cirurgians Antòni, Joan e Felip Boya. Exercic era cirurgia en Santa Eulàlia de Provençana, Hospitalet de Llobregat. Maridat eth 7 de seteme de 1753 damb Maria Àngela Quintana e Troch, hilha deth cirurgian Bonaventura Quintana.

BUSQUET CALBETÓ, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Les eth 9 de junh de 1748. Hilh deth cirurgian Felip Busquet. Exercic era cirurgia dempús d'auer iniciat es sòns estudis en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1768.

C

CABIRÓ AMIELL, Manuel

FARMACÈUTIC

Neishec ath torn de 1899 en Vielha, çò de Nadalet. Documentat en cens de Vielha de 1920 coma estudiant de Farmàcia damb 21 ans (cònste com Cabero Amiell). Farmacèutic establít en Vielha en 1926-1927, en çò de Garnasha / Nadalet. Hilh de Nadal (Cabero? Cabiró) e de Terèsa Amiell. Baile de Vielha en 1927-1930. Morís en Donosti.

Farmacia Cabiró

==== Manuel =====

Cabiró

Plaza de Don Francisco Caubet, 9
VIELLA (Valle de Arán)

Publicitat dera farmàcia de Vielha de Manuel Cabiró (Archiu Joan Carlos Riera)

CALBETÓ, Felisa

LHEUADORA ¿?

Neishuda en Mont. Mencionada en aquest pòble en 1895 en tot batiar un mainatge per besonh. Morís en 1919.

CALBETÓ CABIRÓ, Jaume

CIRURGIAN

Neishec en Vielha. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en gèr de 1771. Cirurgian romanciste de dus examens, graduat e revalidat en mai de 1776. En 1782 exercie era cirurgia en Arenys de Mar. Maridat damb Eulàlia Terrades Pruna, hilha deth cirurgian Pèrre Terrades.

CAMPÁ BERART, Francesc, Cisco

MÈTGE

Neishec en Bossòst eth 21 d'hereuèr de 1894. Hilh de Francesc Campá Pedarrós e Benita Berart. Bachelier en 1913. Estudièc Medecina en Barcelona en 1912, en tot acabar en 1919. Premi dera carrera en Dermatologia e Sifilografia, en Malauties Infecioses e en Medecina Legau. Mètge odontològ en 1934. Maridat damb Marineta Grané, hilha deth notari de Bossòst, aueren tres hilhes, Pepita, M. Carmen e Terèsa e un hilh, Francesc, que moric quan estudiava Medecina. Collègiat en Lhèida damb eth n° 44. Obten era plaça de mètge titular de Bossòst, per concors, vacant per malautia deth sòn propietari Manuel Navarro Caubet eth 27 de junhsèga de 1919, plaça que manten enquiara sua jubilacion eth 21 de hereuèr de 1964, en tot seguir coma interin enquia març de 1970. I a un intervau entre març e deseme de 1940 qu'exercís coma mètge titular de Bossòst Antonio Masanas Bladot per malautia deth Dr. Campá. Cònte referenciat en Col. de Mètges de Lhèida e ena publicación “ Mètges de Catalunya i Balears. Any 1930”, en Bossòst. Documentat enquia 1979. Moric en Bossòst en 1979. Un carrèr de Bossòst pòrte eth sòn nòm.

Fòto dera òrta de graduación deth mètge Cisco Campá. (Archiu familha Campá)

CAMPÀ CAUBET, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Bossòst. Cirurgian romanciste d'un examen. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en hereuèr de 1771. Graduat en junhsèga de 1775. I a lòcs en sòn expedient que còste coma Caudet o coma Condet. Maridat damb Ròsa Ardon, aueren ua hilha en 1793 e un hilh en 1795. Documentat des de 1775 enquia 1795.

CAMPÀ GRANÉ, Francesc

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Bossòst en 15 de març de 1926. Hilh deth mètge Campà Berart. Viuie en Barcelona ena Plaça Real n° 3. Non se recuelh arren en sòn expedient dera Universitat de Barcelona, solet que ei bachelier en junhsèga de 1944. Morís quan estudiaue Medecina, possiblament en prumèr cors, en tot contagiarse de tuberculòsi en tot hèr ua autopsia, as 20 ans. Eth sòn oncle ere notari en Amposta e se l'emportèc entà aguest pòble tà veir se le podien guarir ja que coneishie a un mètge amic. Morís en Amposta en 1946.

CANET, Pèrre

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Escunhau. Matriculat en Òsca en 1775.

CARITÁ DECORS, Joan Pau

CIRURGIAN

Neishec en Vilac en 1760. Cirurgian romanciste. Matriculat en octobre de 1791. Graduat en 1796 en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona. Hilh de Manuel Carità e de Ana Mª Decors, de Vilac. Documentat en Aran, en Mont, en 1821, 1823 e 1826. Morís en Vilac en noveme de 1836 damb 74 ans.

CARRAU CUI, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Bagergue ath torn de 1797. Cirurgian romanciste d'un examen Revalidat en 1829.

CARRERA SAFORCADA, Felip

CIRURGIAN

Neishec en Aubèrt. Matriculat de cirurgian latin en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en noveme de 1774. Cirurgian de dus examens graduat en 1778.

CASAÑA, Francesca

LHEUADORA

Exercic en Bossòst. Documentada coma “Obstetrem” en 1783 e en 1788. Maridada damb Blai Autés.

CASAT BENOSA, Bonifaci

MÈTGE

Neishec en Bossòst. Hilh de Blai Casat Ardon e de Isabèl Benosa de la Moga. Matriculat en Ôsca en 1803. Bachelier de Medecina en Ôsca en 1 de mai de 1807. Dempús corsèc dus ans ena Reiau Acadèmia de Medecina Practica de Barcelona, a on se matriculèc en 1807, aprovat eth prumèr an eth 23 de junh de 1808 e dispensat eth 2au an per dispensa de la “Real Subdelegación y gracias a la Academia en atención a las circunstancias del día 18 de diciembre de 1808”. En 1808, eth dia 8 de deseme presente es documents entà accedir ara revalida, maugrat açò eth de “pureza de sangre” non lo pòt presentar pera manca de corrèus, en tot arresponer-li eth tribunau que non se li darà eth diplòma enquia que le presente. Totun se li soslinhe eth dia 9 de deseme, entre es 11 e es 12 ores, entà examinar-se. Ei aprovat e Bonifaci comente es problèmes de corrèus entà hèr arribar es resultats ath Conselh e enquiar an 1815 non se li autrege eth títol. Exercic en Benabarre.

CASELLAS ESTAMPA, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Gausac. Titolat coma Practicant en Barcelona en 1869. Cirurgian contractat peth Conselh en 1879, 1880 e 1881 entà visitar as presi dera preson de Vielha.

CASTET, Maria.

LHEUADORA

Lheuadora de Vilac, de casa Peishic, “Comadre”. Batiege per besonh en pòble de Mont en noveme de 1825.

CASTET, Pèrre

APOTECARI

Exercic en Bossòst. Citat en 1774 coma “Pharmacopolo” de Bossòst.

CAU, Francesc

MÈTGE

Exercic en Arró. Maridat damb Joana Maria Cau que morís en aguest pòble en

1723. Documentat en Arró des de 1715 enqua 1726. Er an 1778, en testament deth mètge Fèlix De Miguel aguest dispòse que siguen retornadi ena casa deth mètge Cau d'Arró es següents cinc libres de Medecina, “en folio enter”, tres tomos de *Senerto*, un de *Riverio* e un d'Anatomia *Andrés Laurencio*. Ei possible qu'eth mètge Cau auesse ja mòrt e qu'es ereus li prestèssen ath Dr. Fèlix De Miguel aguesti libres. Testimòni deth maridatge, en 1776, deth cirurgian Joan Aura.

CAU, Jusèp

APOTECARI

Apotecari d'Es Bòrdes e Arró en 1723.

CAU, Manuel

APOTECARI

Apotecari de Benós. Citat tanben coma “Pharmacopola”. “Mancebo Boticario” titolat en 15 de seteme de 1790 coma “Maestro Boticario”. Documentat en Aran en 1791, testimòni de nòces en Vilamòs en 1799 e en Es Bòrdes en 1800 e en 1801.

CAUBET, Manuel

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Arròs. Matriculat en Òsca en 1799.

CAUBET NART, Jacint

ESTUDIANT DE CIRURGIAN ROMANCISTE

Neishec en Arròs ath torn de 1804. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1824. Examinat en 1825 passèc a 2au classa. Non i a mès donades sues.

CAUBET PEREMIQUEL, Jusèp

MÈTGE - CIRURGIAN

Neishec en Arròs o dilhèu en Vila. Bachelièr de Medecina en Saragossa en 1868 e licenciat en 1873. Cònste un darrèr exercici academic en Barcelona en 1873. Titolat en Medecina e Cirurgia en Barcelona en 1876 ei expedit eth títol recuelhut per José Lacau.

CIRAT, Antòni

APOTECARI

Neishec en Vilac. Documentat en 1759 e en 1762 en aguest pòble coma

“apotecarius”. En 1768 ei testimòni deth testament de Madalena Arjó, tresau hemna deth mètge Fèlix De Miguel. Morís en Vilac eth 4 d’abriu de 1786. Possiblament ei eth madeish Antòni Cirat examinat per Antòni Pla en 1786. Ena visita de 1774, en octubre, per Père Cornago, considerèc era sua botica força mau condicionada de medicaments.

CIRAT, Joan

APOTECARI

Neishec en Vilac. Apotecari. Examinat per Sebastià Creagh, lòctinent deth Protomedicat, en mai de 1729.

CIRAT, Mateu

CIRURGIAN

Neishec en Garòs o Arties. Cirurgian veude de Terèsa Zamora, maridat en segones nòces damb Jusepa Roger eth 25 de noveme de 1765.

CIRAT / SIRAT, Père Joan

APOTECARI

Neishec en Vilac, a on exercís. Documentat en 1731 e en 1746 coma apotecari de Vilac. Documentat tanben en Aran en 1749 e 1759. Morís en Vilac possiblament en 1759 donques que hec testament en agost de 1759, “detingut en mon llit de una grave malaltia de la cual temo lo perill dela mort”, veude, damb tres hilhes, Joana M^a, Madalena e Isabel.

CIRAT SAMBEAT, Joan

APOTECARI

Neishec en Vilac. Hilh der apotecari Antòni Cirat. Practiquèc ena botica d’Ignasi Francesc Ameller en Barcelona de 1789 a 1791.

CLAVERIA, Carlos

ALBEITAIRE / MENESCAU

Conductat en Vielha amassa damb Manuel Palomer en 1807.

CLARÓS, Jeroni

MÈTGE

Neishec en Arròs encara qu’ena documentación dera sua revalida se le cite neishut en Arties. Matriculat en Òsca en 1762. Bachelier de Medecina en Òsca en 1765.

Revalidat peth Protomedicat en seteme de 1771. Documentat en 1796 en Horta de Sant Joan, Tarragona.

CLARÓS TERSA, Patrici

APOTECARI

Neishec en Arties. Apotecari d'Arties. Practiquèc ena botica de Pau Rabassa en Barcelona entre 1760 e 1762.

CLAVERIA, Carlos

ALBEITAIRE / MENESCAU

Conductat en Vielha en 1807.

CONDÓ, Felip

MÈTGE

Neishec en Vilamòs. Matriculat en Òsca en 1820. Estudièc en Òsca. Bachelièr en Medecina en mai de 1824.

CONDÓ, Joan

MÈTGE

Neishec en Vilamòs. Documentat en aguest pòble en 1805 e ena Val d'aran enquia 1832. Maridat damb Clara Sirat. Morís ath torn de 1834.

CONDÓ BOYA, Miquèu

CIRURGIAN

Neishec en Vilamòs eth 24 de noveme de 1807. Exercic en Les. Cirurgian romanciste. Hilh deth mètge de Vilamòs Joaquim Condó Ferrer e de Maria Boya, arrehilh per part de mair de Joan Boya, cirurgian de Vilamòs. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1830, corsèc estudis enquia 1833. Graduat en abriu de 1834, aprovat peth Collègi de Medecina e Cirurgia de Barcelona. Practiquèc damb eth cirurgian Bartomeu Ricard. Maridat damb Terèsa Escales, veuda, de Gausac e vesia de Les. Teresa morís en junhsèga de 1872 as 56 ans. Ei possible que siguesse era dusau hemna de Miquèu Condó perque en hereuèr de 1835 neishec ua mainada en Les, que moric as dètz dies de nèisher, hilha deth cirurgian Miquèu Condó e de Maria Saforcada. Documentat en Aran des de 1835 enquia 1860. Morís en Les eth 14 de seteme de 1860, maridat, sense testament as 64 ans.

CONDÓ CLEMENTE, Miquèu

CIRURGIAN

Neishec en Vielha ath torn de 1808. Cirurgian sangnador revalidat en abriu de 1834. Documentat en Aran des de 1839 enquia 1845.

CONDÓ FERRER, Joaquim

MÈTGE

Neishec en Vilamòs eth 12 de deseme de 1765. Hilh de Joan Andreu Condó Solé e de Isabèl Ferrer Moga, de Vilamòs. Estudièc en Òsca, matriculat en 1787. Bachelier en Medecina en mai de 1792. Practiquèc en Saragossa damb eth mètge Tomás López un an e dempús en Barcelona damb eth mètge Francesc Colom enquia 1793. Revalidat peth Protomedicat en gèr de 1793. Maridat en seteme de 1793 en Vilamòs damb Maria Boya, hilha deth cirurgian Joan Boya, aueren quate hilhs, un d'eri eth cirurgian Miquèu Condó e un aute que moric en març de 1865 en Mont, Joan, prebère des Pares Agustins d'Era Sèu d'Urgelh. Maria Boya morís veuda en octobre de 1827. Documentat en Aran enquia 1808. Ena partida de defunció de Joan Condó Boya s'anòte qu'es sòns pairs eren difunts e residien en Les.

CONDÓ VIDAL, Mariano

MÈTGE

Neishec en Vilamòs en 1820. En 1832 ei aconductat per Les coma “fadir que se halla de los sirujanos de Vielha que tenemos aconductados y assí se obliga al mencionado Mariano para faytar todos los vesinos de la vila”. “Pasó a continuar en este Colegio el 1er año de Medicina empezado en la Universidad de esta Ciudad, en 1839”. Bachelier en Medecina en deseme de 1843. Licenciati en 1845. Documentat en Aran enquia 1846.

COY, Joan

CIRURGIAN

Cirurgian aranés qu'exercic en Barcelona. Cirurgian romanciste. Maridat ena glèisa de Santa Maria del Pi, Barcelona, eth 17 de junh de 1736 damb Isabèl Andreu, de Salardú, que moric en mai de 1758. Aueren un hilh, Joan Coy Andreu, que tanben siguec cirurgian romanciste d'un examen, revalidat en 1771, que se maridèc en 1772 damb Eulàlia Roig i Brassó. Joan Coy pair se maridèc en dusaus nòces, en gèr de 1759, damb Maria Anna Valls, veuda.

COY CASENY, Fernando

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Gessa ath torn de 1790. Matriculat de cirurgian romanciste en Reiau

Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1814. Non cònste arren mès.

COY MALVES, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Gessa. Hilh deth cirurgian Antòni Coy Moga e de Margalida Malvés. Ua germana sua se maridèc damb eth cirurgian Jaume Monlau. Matriculat de cirurgian latin en seteme de 1775. Cirurgian romanciste, non latin, de dus examens revalidat en deseme de 1779.

COY MOGA, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Salardú ath torn de 1751. Matriculat de cirurgian latin en octubre de 1773. Cirurgian romanciste, non latin, de dus examens revalidat en mai de 1779. Maridat damb Margalida Malvés (Malbes en un aute document) aueren un hilh cirurgian, Antòni, e ua hilha maridada damb eth cirurgian Jaume Monlau. Pair-sénher deth tanben cirurgian Francesc Monlau. Documentat en Aran en 1797.

COY MOLA, Joan

MÈTGE

Licenciat en Medecina en octubre de 1830. Sonque ua referéncia en Aran en tot èster conductat en Salardú en 1834 coma mètge ordinari.

COYMOLA CONSUL, Père Loís

CIRURGIAN

Neishec en Salardú ath torn de 1816. Cirurgian de tresau clase. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1836, corsèc estudis enquia 1839. Revalidat en junh de 1839. “Estatura alta, color moreno, cabello castaño, ojos pardos, nariz regular, barba poca, picado de viruelas”. Documentat en Aran enquia 1846.

COY PALOMER, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Gessa. Ua unica referéncia, en Gessa, en tot èster conductat en aguest pòble en 1785.

D

DAUNES MOGA, Nativitat

FARMACÈUTIC

Neishec en Tredòs ath tòrn de 1840. Licenciati en Farmàcia as 35 ans en junhsèga de 1878, encara qu'eth darrèr examen la hec en gèr de 1875.

DECORS / DE CORS, Tomàs

MENESCAU

Neishec en Vilac. Substituís a Joan Pèrre Nart ena conducta de Gessa de 1797 enquia 1800.

DECORS MORA, Francesc

FARMACÈUTIC

Neishut en Vilac ath tòrn de 1837. Farmàcia en Vilac. Bachelièr en mai de 1860. Examinat en octubre de 1860 e licenciati en Farmàcia as 24 ans en agost de 1861. Entrèc en Collègi de Farmacèutics de Lhèida en agost de 1891.

DE CORS, Tomàs

ALBEITAR

Neishec en Vilac. Signe era sua conducta en Gessa en 1797 tar an 1798.

DE MIGUEL, Laureç

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Vielha. Matriculat en Òsca en 1671 e 1672.

DE MIGUEL CAUBET, Jusèp

MÈTGE

Neishut en Vila, çò deth Baron. Estudièc en Saragossa tota era carrèra. Maridat damb Pepita Aunós Lastrada, hilha deth farmacèutic de Bossòst Francesc Aunós, cosin german deth ministre de Justicia Eduardo Aunós. Non aueren hilhs. En gèr de 1940 exercís de forma interina coma mètge titular de Vielha, enquia qu'en seteme de 1941 obten era plaça per concors José Polo, que non arribèc a préner possession en

tot seguir en sòn cargue Jusèp De Miguel, cesant en 1942 en tot passar a exercir en Borredà. En octubre de 1946 s'incorpòre coma mètge titular de Vielha per concors de traslat enquia abriu de 1970 en que sollicite eth traslat dera sua plaça tà Bossòst, cessant per jubilacion en agost de 1972. En 1948 e 1949 ei referenciat en Casau en tot practicar ues autòpsies amassa damb eth Dr. Marsillach. Inspector Municipau de Sanitat e Fiscu der Abitatge. Entre era sua documentacion s'an trobat uns papers manuscrits, sense data a on se reflectie qu'es pacients "se operará en el Hotèl La Creu el miércoles por la tarde". Passaue tanben consulta particulara en Bossòst. Morís en 1977.

Eth mètge Jusèp De Miguel. (Archiu Joan Carlos Riera)

DE MIGUEL CERCÓS, Domènec Manuel

CIRURGIAN

Neishec en Vilac eth 7 de noveme de 1763. Matriculat en seteme de 1784. Cirurgian romanciste de dus examens graduat en gèr de 1789. Practiquèc en Tàrraga damb Pèrre Huguet.

DE MIGUEL CERCÓS (SARCOS), Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Vilac er 1 de noveme de 1752. Matriculat en octobre de 1777. Cirurgian romanciste. Possiblement german de Domènec Manuel. Exercic era cirurgia en Sant Martí de Maldà (Lhèida). Maridat damb Josèpa Saludes, hilha deth cirurgian Antòni Saludes.

DE MIGUEL DEÓ, Carlos

MÈTGE

Neishec en Vilac en 1730. Hilh deth mètge Fèlix De Miguel Estremé e de Francesca Deó. Estudièc en Òsca. Matriculat en 1757. En abriu de 1760 se gradue de bachelier en Filosofia e en madeish mes graduat de bachelier en Medecina. Ua unica referéncia en Aran en tot acompanyar a sa pair en ua visita tath pòble d'Isil, en 1765. Moric en espitau de Sant Pau de Barcelona. Eth sòn pair Fèlix De Miguel ordenèc, en sòn testament, véner es libres qu'auie en casa e qu'açò que se trèigue damb era venta d'aguesti libres se liure de caritat en Espitau Generau dera Santa Creu, pera anima deth sòn hilh Carlos De Miguel, e en cas de qu'es libres non se poguen véner se liuren ath "replegador" de dit Espitau entà "que los faria acudir al dit Sant Hospital pera veneficiarlos y ferne dir misses".

DE MIGUEL ESTREMÉ, Fèlix

MÈTGE

Neishec en Vilac, çò de Sebastian, en 1697. Residís tostemp en Vilac. Hilh de Francesc De Miguel e de Joana Estremé Perale, maridadi en 1689 en Vilac. Eth matrimòni aueren cinc hilhs, Pèrre Joan en 1692, Fèlix en 1697, Joan Francesc en 1700, Marianna en 1703 e Joana Francesca en 1705. Fèlix estudièc en Òsca, a on se matriculèc en 1722. Graduat en Medecina en 1726.

Ua germana sua, Marianna, se maride en 1736 damb Francesc Sanjuan, menescau de Betlan. Marianna moric sense testar e era sua unica hilha Francesca, praubada de solemnidad, siguec obligada a testar, en tot deishar-li era dòt dera sua mair ath sòn òme Francesc Sanjuan "trobandose de menor edat y detinguda de una calentura maligna". Mès eth testament siguec revocat peth sòn oncle, eth Dr. De Miguel, dempús d'auer estat visitada, a peticion deth madeish mètge e per orde deth jutge Francesc De Miguel Capdet, per Andreu de Peremiquel, mètge de Vielha e per Mateu Forment e Jusèp Sabadia, cirurgians de Vilac, eth dia 26 de junh de 1748, en tot declarar-la incapacitada entà testar "tant per la fatuitat com per la forsa de la malaltia; no obstant de haber dita Francisca combalescut de la dita malaltia ha quedat abandonada de son pare, madrastra y germá o mix germá, anant baga per lo mon", ei un cas de peritatge forense. Eth sòn oncle eth mètge De Miguel dèishe en mans deth sòn hilh, en sòn testament, eth capelhan Francesc De Miguel, qu'en cas de que se li retorne era dòt se suenhe d'era, que va "bagamundegiant per Fransa".

Fèlix De Miguel se maridèc en prumèras nòces damb Francesca Deó de la Cau, en Vilac, en hereuèr de 1728. Aueren a Carlos De Miguel Deó, mètge, e a Maria Ròsa, en 1728. Francesca morís en 1734.

Se maridèc en dusaus nòces damb Gertrudis Vidal, veuda de Betren, ço de Moreu, en deseme de 1734. Gertrudis hec testament en 1739 “detinguda de una grabe malaltia de la qual presum morir”, en presència deth cirurgian de Vilac Jusep Sabadia. Aueren ua hilha en 1739, Eulària Maria, que morís as tres mesi e un hilh, Francesc Domènec Ventura, en 1735, que morís en 1802, acòlit en 1752 en seminari de Sant Gaudens e capelhan dempús de Vilac.

Eth tresau matrimoni deth mètge De Miguel ei damb Madalena Arjó Castell, de ço de Paulet d’Arties, que moric en 1768. Madalena hec testament en 1768 damb testimòni de Antòni Sirat, apotecari de Vilac. Aueren sèt hilhs, cinc mainades, Maria Antònia en 1742, Vicenta en 1745, Marianna en 1747, Isabèl en 1751 e Maria en 1756 e dus hilhs, Fernando en 1742 e Joan Leon Antònio en 1750.

En 1778 eth mètge Fèlix De Miguel hec un inventari des sues causes, que ja non podec signar, e ath madeish temps eth sòn testament. En sòn testament “vull y mano” que siguen retornadi tà casa deth Dr. Cau d’Arròs cinc libres de medecina “en folio enter” que sòn tres volumens de *Senerto*, un de *Riverio* e un d’Anatomia d’ *Andrés Laurencio*. Es auti libres que demoren ena sua casa, “Un tomo de Riverio, un tomo de Maroxa, un tomo del Dr. Llobera de Avila, en folio entero, un tenque, dos tomos que se titulan Riverius Reformatus, un Diascórides” se venen (veir referència a Carlos De Miguel). Ath sòn hilh eth capelhan Francesc De Miguel Vidal le deishe tanben “un quartet de estany” e ua “xeringa de estany”.

En relació as libres se tractaue possiblaments des libres de Daniel SENNERT, de François MAURICEAU, de Lazare RIVIÈRE, de DIOSCÓRIDES, de Andrés LAURENCIO e de Luis LOBERA DE ÁVILA, autors de referència entara medecina en aqueri moments.

Eth mètge Fèlix De Miguel Estremé morís en Vilac eth dia 2 de gèr de 1778.

Fèlix De Miguel ei mencionat en Qüestionari de Francisco de Zamora, per part deth sòn hilh quan arrespon coma se guarien es malauties.

DE MIGUEL RIBA, Gaudenci.

MÈTGE

Neishec en Mont, en 1750, batiat en agost per Bonaventura Riba. Hilh de Bernard De Miguel De Miguel e de Jeronima Riba Soler. Estudièc en Òsca, matriculat en 1773. Bachelier de Filosofia en març de 1773, graduat en mai de 1776, bachelier de Medecina. Practiquèc damb Jeroni Mas en Barcelona en 1776 e 1777. Matriculat en 20 d’octubre de 1776, apareish en listat de practicants de Medecina que se dediquen ara assistència d’Anatomia en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona. Ena sua revalida ei mencionat coma testimòni dera sua filiacion Père Fonta, Mèstre Cirurgian de Vielha. Revalidat peth Protomedicat en junhsèga de 1778. Conductat en Gessa en 1778. Maridat damb Terèsa Aner en gèr de 1780. Terèsa morís en 1800. Aueren un

hilh, e tres hilhes. Morís en Mont eth 24 de gèr de 1799.

DELSENY SALA, Loís.

PRACTICANT

Neishec en Arties ath tòrn de 1844. Títol de Practicant ena Universitat de Barcelona en agost de 1865, as 21 ans.

DELSENY TERSA, Loís.

CIRURGIAN

Neishec en Arties en 1818, çò de Sastre deth Monge. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1837, corsèc estudis enquia 1840. Revalidat en noveme de 1840. “Estatura regular, color sano, cabelo castaño, ojos melados, nariz regular, barba poca”. Maridat damb Margalida Anna Condó. Documentat en Aran des de 1840 enquia 1845. Morís eth 21 d’abriu de 1850, en Arties tas 32 ans; eth madeish dia se morís un hilh sòn.

DEÓ ARJÓ, Francesc

MÈTGE – CIRURGIAN

Neishec en Arties eth torn de 1839. Bachelièr en Medecina en 1863. Licenciat en Medecina e Cirurgia en seteme de 1864.

DEÓ ARJÓ, Joaquim.

FARMACÈUTIC

Neishec en Arties. Bachelièr en Arts en deseme de 1866. Examinat en 1870 e titolat en junh de 1874. Cònte en *Anuari deth Comèrç de Lhèida* de 1880, un Joaquim Deó, coma farmacèutic en Arties. Dilhèu, german de Francesc Deó.

DEÓ BENOSA, Joan.

MÈTGE-CIRURGIAN

Neishec en Canejan en 27 de gèr de 1814. Hilh de Francesc Deó Saforcada e de Maria Benosa Sirat. Estudiant de Filosofia en 1836 en Saragossa, a on aprehec Fisica Experimentau, Quimica, Botanica e Grèc. Graduat en 2 de junhsèga de 1842 de bachelièr en Medecina ena Universitat de Saragossa e licenciat en 23 de deseme deth madeish an. Graduat dempús de bachelièr en Medecina e Cirurgia en Barcelona e 1845 e eth dia 29 de junhsèga deth madeish an se graduèc de licenciat. Er examen de 1845 ei entà “recibirse de Cirujano de Primera Clase”. “Estatura regular, color sano, cabelo castaño, ojos azules, nariz regular, barba poblada”. Paguèc ua part des drets d’examen perque auie pagat ua part ena Universitat de Saragossa pes drets de licenciat en Medecina. Entrèc ena armada en abriu de 1846, de dusau ajudant de

Medecina e Cirurgia en Batalhon Provinciau de Salamanca, destinat en 1847 en Batalhon Caçaires de Catalonha, formant part der exèrcit expedicionari de Portugal, tornant tà Espanha en agost en tot pasar tà Catalonha, tà Lhèida a on operaue eth carliste Tristany, anant ascendint enquia arribar en 1862 a Mètge Major, en 1868 a subinspector mèdic de 2au classa, en 1872 a subinspector de prumera classa per merits de guerra. Participèc ena guerra de Africa entre 1860 e 1861. Responsable des espitaus militars de Cèuta, Madrid, Barcelona, Sevilha e Saragossa en diferents periodes dera sua vida. En 1874 tornèc tà Madrid en tot acabar eth sòn periòde ena armada. Condecorat damb era Cruz de Isabel la Católica en 1856, damb era Cruz de Carlos III en 1866 e damb era Cruz Blanca de 2au classa en 1871 pes servicis prestats en Catalonha pendent era epidèmia de fèbre jauna. Mencionat coma “aranés ilustre” ena conferencia dada per Jusèp Sandaran en Barcelona en 1913.

DEÓ BENOSA, Pau.

MÈTGE

Neishec en Vilac eth 20 d'hereuèr de 1857. Bachelièr en Lhèida en 1873, licenciat en Medecina en 1879. Títol de licenciat en Medecina e Cirurgia en mai de 1883, as 26 ans. Doctorat en Madrid. Inspector Provinciau de Sanitat en Tarragona. Dempús viuèc en Les.

DEÓ DE MIQUEL, Francesc.

ESTUDIANT DE CIRURGIAN ROMANCISTE

Neishec en Vilac er 11 de noveme de 1772. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en deseme de 1793 de cirurgian romanciste. Estudièc enquia 1796 quan passèc tà 4au classa.

DEÓ PEDEARROS, Ramon.

MÈTGE

Neishec en Betren. Estudièc en Cervèra. “Habiendo presentado a primeros de Abril de 1840 certificación de esta Ciudad de cursar en ella el 5º año de Medecina pasó a continuar en este Colegio y pasó a 6ª clase en ese mismo año”. Bachelièr de Medecina en deseme de 1840. Licenciat en gèr de 1843. “Estatura regular, color sano, cabello castaño, ojos azules, nariz regular, barba cerrada”. Documentat en Aran en 1848 e 1849, conductat coma mètge extraordinari en Salardú. Auie de passar visita dus còps ena setmana.

DEÓ ROMEVA, Manuel.

MÈTGE

Neishec en Bossòst eth 23 d'hereuèr de 1888. Hilh de Manuel Deó Atés, de Canejan que residie en Bossòst, en carrèr Pietat, qu'ère Notari Public e de Carolina

Romeva Sandaran damb qui se maridèc prumèr e dempús se maridèc damb Maria Prats Bernada. Manuel Deó Atés siguèc notari e ena Sèu d'Urgelh e auie quate hilhs, Sofia, Amalia, superiora deth monastèri des Adoratrices de Vic, Maria (mòrta) e Manuel, quan morís en octubre de 1928 en Barcelona as 78 ans.

Eth mètge Manuel estèc bachelier en Girona en 1905, titolat en 1906. Inicièc es estudis de Medecina en 1906 en Barcelona e en 1910 pase tà Saragossa a on les acabe.

Exercic de mètge en Era Sèu d'Urgelh enes ans 1912 e tanben en 1917, 1918 e 1919, dilhèu enquia 1927

Residic en Sant Sadurní d'Anoia, Barcelona, des de 1927 enquia 1959. Maridat damb Dolors Ridruejo Rico. Morís en Barcelona eth 8 d'octobre de 1964. En Sant Sadurní un carrer pòrte eth sòn nòm. Intercedic per Lluís Ferrer Armengol, el Lluís d'Abastos, e per Francesc Tubella Rosell, el Negrets, membres deth Comité de Milicies Antifeixistes, regidors der ajuntament de Sant Sadurní pendent era Guèrra Civi, empresoadi e fusilhats en Barcelona en 1939.

Eth sòn hilh Jusèp Manel Deó Ridruejo, neishut en 1921 siguec oftalmològ en Barcelona, moric en Barcelona en junh de 2010, autor de diuersi estudis e dera monografia publicada pera editoriau Daimon *Algunas manifestaciones semiológicas oculares*.

I a un oftalmològ, Josep Maria Deó Ridruejo hilh sòn, secretari dera sección de oftalmología dera Acadèmia de Ciències Mèdiques en 1953.

Un arrehilh sòn tanben estec oftalmològ, Manuel Deó Valera.

DEÓ SANDARAN, Antòni

APOTECARI

Neishec en Canejan ath torn de 1765. Hilh de Andreu Deó e Catalina Sandaran. Practiquèc ena botica de Gaietà Marrugat Miret, de Barcelona, en 1788 e 1789. "Mancebo Boticario" titolat en 29 d'abriu de 1796 coma "Maestro Boticario" per Gaspar Balaguer, lòctinent deth Protomedicat. Apotecari de Bossòst. Documentat en Aran des de 1800 enquia 1831. Maridat damb Joana Maria Marques. Aueren ua hilha en 1800 batiada en Bossòst. Morís en Les, veude, eth 29 d'abriu de 1831, as 66 ans.

E

ESCALA PRADES, Mateu

CIRURGIAN??

Neishec en Garòs. Matriculat en gèr de 1792 de cirurgian romanciste. Examinat en 1792 e 1793 passèc tà 3au classa. Non i a mès referéncias sues deth sòn expedient academic. Ua soleta referéncia en Aran en 1796, testimoni de nòces en Garòs.

ESCOT NUÑEZ, Joan

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Es Bòrdes ath torn de 1821. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1841, corsèc estudis enquia 1844. Tres ans reglamentaris d'estudis tà licenciar-se. German deth cirurgian Miquèu Escot Nuñez. Non còste era sua revalida.

ESCOT NUÑEZ, Miquèu

CIRURGIAN

Neishec en Es Bòrdes ath torn de 1788, de casa Galhego. Hilh de Bernard Joan Escot e de Margalida Nuñez. Exercic en Es Bòrdes tostemp, a on viuec. Cirurgian romanciste. Revalidat en junhsèga de 1814, “estatura pequena, pelo castaño, constitucion flaco, ojos negros”. Ei testimoni dera revalida de Jusèp Riu en 1814 e en aguest testimoniatge Miquèu Escot afirme que “Estudió el Arte de la Cirugia en la Ciudad de Tolosa”, en Tolosa de Lengüadòc. Documentat en Aran des de 1823 enquia 1840. Auèc un conflicte damb es vesins de Vilamòs. Morís en Es Bòrdes eth dia 2 de noveme de 1840, segontes comuniquè eth subdelegat de Medecina Ramon Ademá. German de Joan Escot Nuñez.

ESCOT TRESCASA, Joaquim

MÈTGE-CIRURGIAN

Neishec en Es Bòrdes en 1816, a on viuec tostemp. Matriculat en Barcelona en 1835. Bachelier en Medecina e Cirurgia en junhsèga de 1841 e licenciat en Medecina e Cirurgia en octubre de 1842, “estatura regular, color sano, cabello castaño, ojos pardos, nariz regular, barba poca”. Documentat en Aran des de 1843 enquia 1879. En 1845 ei nomenat subdelegat de Medecina en Aran enquia 1855 qu'ei nomenat Francesc Bacaria. Conductat coma mètge e tanben coma cirurgian. En seteme de 1856 participèc en un peritatge en un judici, coma mètge-cirurgian d'Es Bòrdes, per

maltractament en tot visitar ar agredit amassa damb Francesc Vidal, mètge de Bossòst e en 1879 ei mencionat en tot certificar ua defuncion en Es Bòrdes.

ESPAÑA, Manuel

FARMACÈUTIC

Documentat coma farmacèutic de Salardú des de 1841 enquia 1848. Cònste en *Anuari deth Comerç de Lhèida* de 1879 e de 1880 en tot víuer en Salardú.

ESPAÑA, Jaume

CIRURGIAN

Exercic en Benós. Referenciat en 1744 en Vilamòs coma testimonni de nòces e en 1780 en èster testimonni deth procès de revalida de Simon Socasau.

ESPAÑA, Joan Francesc

MÈTGE

Exercic en Vielha. Referenciat en Aran en 1695 coma bachelier en Medecina e en 1701 en tot èster pairin d'un batièg en Vielha.

ESPAÑA, Sebastià

MENESCAU

Neishec en Arties. Conductat en Gessa en 1798 enquia 1817.

ESPAÑA ANGLADA, Francesc

MÈTGE

Neishec en Arties eth 28 de noveme de 1764. Hilh d' Amadeu España Prades e de Maria Anglada Castell. Bachelier en Medecina en Saragossa en junh de 1791. Revalidat peth Protomedicat en hereuèr de 1793. Practiquèc en 1791 damb eth mètge Manuel Vergés, mètge d'Arties, en Aran e dempús en 1792 en València damb Pèrre Barrachina, catedràtic de Medecina Practica en Espitau Generau de València e en Barcelona damb Joan Janer, ena Facultat de Medecina. En junhsèga de 1792 iniciè es tràmits tara revalida més un problema damb era certificacion deth Dr. Joan Janer, que non ei hèta en papèr oficiau, obligue a Francesc España a demanar se li accepte eth certficat ja qu'en Barcelona se tróbe "gastando en Barcelona lo que tiene y lo que no tiene". Fin finau se li certifiquen es practiques en paper oficiau e ei acceptat tara revalida. Maridat en Arties en gèr de 1800 damb Maria Antònia Escala, que morís en 1833, aueren ua hilha, en noveme de 1800 e un hilh que dilhèu siguec eth mètge Tomàs España. Morís en Arties eth 9 d'octobre de 1817 as 53 ans.

ESPAÑA ESCALA, Tomàs

MÈTGE ¿??

Neishec en Arties. Hilh deth mètge Francesc España e de Maria Antònia Escala. Morís en 1819 e ena sua inscripció de defuncion còste coma “Dr”. Pòt tractar-se d'ua error donques qu'ei malaisit pensar que siguesse mètge s'es sòns pairs se maridèren en 1800. Dilhèu estudiant de medecina?

ESPAÑA MOGA-PONT, Jusèp Miquèu

MÈTGE

Neishec en Arties eth 14 de deseme de 1818, çò de Tana. Hilh de Jusèp España Malves e de Teresa Moga-Pont Nart. Estudièc Filosofia en Òsca. Estudièc Anatomia e Fisiologia de manera privada en èster mobilizat er 1 de junh de 1838 enquia març de 1839, quan demanèc d'examinar-se. Se refugièc en França des deth 28 de noveme enquia deseme de 1838. Licenciàt en Medecina pura en 1846, ena Facultat de Sciéncias Mèdiques de Barcelona e en 1868 se matriculèc ena Universitat de Barcelona de “Apósitos y Vendajes” e de “Obstetricia”. Demanèc eth grau de licenciàt en 1868 e se le concedic. En 1868 demanèc eth certificat ena Universitat de Barcelona, as 49 ans, tà exercir de licenciàt en Medecina e se le autregèc en març de 1868, damb era qualificacion de Sobresaliente. Resident en Granada, siguec catedratic dera Facultat de Medecina dera Universitat de Granada. Dirigic er espitau de Sant Andreu de Manresa. Autor de *Sobre la influencia que ejercen las pasiones a la producció de enfermedades* en 1846. Moric eth 8 de deseme de 1885 en Arties. Maridat damb Dolores Lledó, de Granada, aueren un hilh en Granada en 1848, Josè España Lledó, que siguec avocat e filòsof, catedratic en Granada e Castelhon dera Plana e diputat enes Còrts en Madrid.

ESPAÑA PONT, Miquèu

MÈTGE

Neishec en Arties ath torn de 1819. Bachelièr en Medecina en octobre de 1844. “En octobre de 1841 se matriculó para el 2º año de Medecina en virtud de certificación de la Universidad de esta Ciudad de tener cursado y aprobado en ella el 1º” En 1845 passaue tà 6au classa. Non còste arren mès en sòn expedient. Son donades extrètes der expedient dera Universitat de Barcelona, e tot hè a pensar que hèn referéncia a Jusèp Miquèu España Moga-Pont

ESPAÑA SUBIRÀ, Dionís

CIRURGIAN

Neishec en Arròs o en Vila. Cirurgian maridat eth 4 de junhsèga de 1789 damb era veuda Ignàsia Bosch e Rigo.

ESTAMPA, Agustinus

PHARMACOPARUM

Neishec en Escunhau. Matriculat en Medecina en Òsca en 1721. Solet cònte un an.

ESTAMPA, Stephanus

PHARMACOPARUM

Neishec en Escunhau. Matriculat en Medecina en Òsca en 1721. Solet cònte un an.

ESTRADA, Ferran

MÈTGE

Neishec en Gessa. Estudièc en Tolosa de Lengoadòc. Maridat damb Maria Bruna Subirá, de çò de Neyret d'Unha que moric, veuda, en junhsèga de 1877 as 41 ans en Unha. En libre de casa Lobató, conservat en Archiu Calzado de Les, sense data, cònte que “Fernando Estrada heredó una gran fortuna y no ejerció nunca”.

ESTRADA / LASTRADA / SASTRADA, LOÍS

MENESCAU

Neishec en Vielha. Documentat en Betren, Llois Estrada (sic), en 1735 e en 1743 coma menescau.

ESTRADA, Joan

APOTECARI

Neishec en Tredòs. Apotecari de Tredòs. Practiquèc ena botica de Josep Calsa de Barcelona en 1791 e 1792. “Mancebo Boticario” titolat en 16 de hereuèr de 1792 coma “Maestro Boticario” per Francesc Llorens Masdevall, lòctinent deth Protomedicat.

ESTRADA ESCALA, Bartomeu.

CIRURGIAN

Neishec en Bagergue eth 12 d'hereuèr de 1752. Matriculat en seteme de 1776, en 1779 anèc de practiques damb er exercit. Cirurgian romanciste d'un examen. Graduat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1789.

ESTRADA SOLÉ, Madalena.

LHEUADORA

Documentada en 1776, 1777 e en 1779 coma lheuadora de Tredòs.

F

FERRAN COY, Francesc.

CIRURGIAN

Neishec en Bagergue ath torn de 1787. Cirurgian romanciste d'un examen. Revalidat en 1813. Maridat damb Narcisa Dalmau.

FERRER, Andrea.

LHEUADORA

Documentada coma "llevadora" de Vielha des de 1660 enquia 1675. Mairia der hilh deth Dr. Antòni Forcada

FONTA, Pèrè.

CIRURGIAN

Neishec en 1700 en Vielha. Maridat damb Ròsa, dilhèu eth nòm ei Antònia, Fortuni. Aueren quate hilhes e un hilh. Documentat en Aran des de 1727 enquia 1778, que exercic de testimòni ena revalida de Gaudenci De Miguel.

FONTA LACREU, Isidre.

CIRURGIAN

Neishec en Salardú eth 26 de gèr de 1823. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1841, corsèc estudis enquia 1844. Revalidat en mai de 1845. "Estatura baja, color sano, cabelo castaño, ojos pardos, nariz regular, barba poca". Documentat en Aran entre 1846 e 1854. Facultatiu habilitat de dusau classa en 1869. Titolat en 1870 coma Facultatiu de 2au classa. Cònte en B.O. dera província de Lhèida que viu en Salardú en 1877 e en Anuari deth Comerç de Lhèida en 1879 e 1880, se ben gés coma mètge en aguesti documents.

FONTANET, Ramon.

APOTECARI

Capelhan. Apotecari de Tírvia, arribe en Aran conductat peth Conselh en 1634. Documentat en Aran des de 1634 enquia 1641.

FORCADA / SAFORCADA en bèth document, Antòni.

MÈTGE

Neishec en Les. Exercic en Vielha. Maridat en prumèras nòces eth 21 de mai de 1667, en Vielha, damb Francesca Sans, veuda. Aueren quate hilhs e tres hilhes, Jerònim, Bartomeu, Silvestre, ï, ï, Clara e dues bessoes. En junh de 1682 se torne a maridar, damb Anna Maria Fonta e aueren tres hilhs, Bertran, Joan, Carlos e ua hilha, Angela. Documentat en Aran des de 1667 enquia 1690. Morís eth 4 d'octobre de 1690 en Vielha. Siguec enterrat en cementèri, a tocar dera pòrta dera glèisa de Sant Miquèu.

FORCADA SABI, Francesc.

MÈTGE

Neishec en Les en 1861. Hilh de Manuel Forcada e de Maria Sabi, toti dus de Les. Auie quate germanes, Francesca, mèstra, Terèsa, religiosa, Emilia e Isabel. Mètge titular de Les, Canejan e Bausen. Er Ajuntament de Les le nomente mètge titular en 1907 damb un sòu de 125 pessetes annaus. Citat ena epidèmia de tifus dera Val d'Aran de 1912 peth Dr. Fontanals. Exercic en Aran a finaus deth sègle XIX e inici deth XX. I a ua prumèra referéncia en Aran, en tot batiar ua mainada en Les en 1893. Cònte en Collègi de Mètges de Lhèida en 1917, exercint en Les, en 1918 cònte coma non colegiat e en 1919 torne a gèsser en Les. Cònte ena *publicación Metges de Catalunya i Balears. Any 1930*, en Les. Non se maridèc. Moric en sòn domicili de Les, solter, carrèr St. Jaime n° 2 a on viuie damb era sua mair, eth 24 de gèr de 1933 as 72 ans, de “debilitat senil” coma se recuelh ena sua partida de defunciòn.

FORGA, Jusèp.

FARMACÈUTIC

Farmacèutic de Vielha. Documentat en Aran des de 1830. Provedie de medicaments ar espitau de Sant Pè de Casau, espitau abilitat pes tropes isabelines en pòble de Casau en 1839 ath cremar-se eth Fòrt dera Libertat. Subdelegat de Farmàcia deth partit de Vielha en 1842. I a un Josep Forga, farmacèutic en Estèrri d'Àneu en 1845.

FORGA ARJÓ, Joan Batista.

APOTECARI

Neishec en Garòs. Pair der apotecari Antòni Forga Arjó. Apotecari de Vielha documentat des de 1774. Darrèra referéncia en 1801. Possiblament ei eth madeish que Joan Baptista FORGA, neishut en Es Bòrdes, qu'eth 14 de hereuèr de 1772 siguec suspenut en tot èster “Mancebo Boticario”, en examen entà exercir “el seu art” e aprovat eth 22 de gèr de 1773 “Maestro Boticario” per Père Güell, lòctinent deth Protomedicat. Ena visita dera sua botica en Vielha en 1774 hèta per Père Cornago se

considerè qu'ei mau provedida de medicaments.

FORGA ARJÓ, Antòni.

APOTECARI

Neishec en Vielha ath torn de 1774. Hilh deth tanben apotecari Joan Batista Forga. Practiquèc en Barcelona ena botica de Joan Sabater Ferrer des de 1789 enquia 1791 e dempús ena de Gaietà Marrugat Miret en 1796. “Mancebo Boticario” titolat en 10 d'agost de 1796 coma “Maestro Boticario” per Gaspar Balaguer, lòctinent deth Protomedicat. Conductat en Es Bòrdes coma “Mèstre Apotecari” damb era “botiga”, en Benós a on residie eth “Fadrí apotecari” Antòni Monge. Documentat en Vielha des de 1816 enquia 1840. En 1796 ei testimòni dera revalida deth mètge Miquèu Moga, testificant era autenticitat deth tanben testimòni eth mètge Manuel Vergés en tot arreconéisher era sua signatura per auer dispensat diuèrsi medicaments ena botica de sa pair en Vielha.

FORMENT, Mateu.

CIRURGIAN

Neishec en Vilac. Hilh de Joana Rius. Mencionat en Aran en 1734 e en 1748 quan interven en peritatge dera capacitat de testar dera neboda deth mètge Fèlix De Miguel de Vilac.

G

GALLART, Gabrièl

APOTECARI

Apotecari de Bossòst. Casa Apotecari. Titolat en octubre de 1739 per Tomàs Clarasó. Visitada era sua botica en octubre de 1774 per Pèrre Cornago, substitut deth lòctinent deth Protomedicat, la trobe mau provedida de medicaments. Auie era botica en Bossòst. Morís eth 7 d'agost de 1778 en Bossòst. Auec ua hilha que morís en 1800 e un hilh, Antòni, tanben apotecari.

GALLART PEDARRÓS, Bernardí

APOTECARI

Neishec en Bossòst, casa Apotecari. Hilh der apotecari Antòni Gallart Sans e arrehilh possiblament der apotecari Gàbriel Gallart. Practiquèc ena botica de Francesc Pau Claret, en Barcelona, en deseme de 1800.

GALLART SANS o SENS, Antòni

APOTECARI

Neishec en Bossòst, casa Apotecari. “Mancebo Boticario” titolat en octubre de 1774 coma “Maestro Boticario” per Pèrre Güell, lòctinent deth Protomedicat. Documentat coma apotecari de Bossòst en 1784. Hilh der apotecari Gabrièl Gallart e pair de Bernardí Gallart

GARÉS, Andreu. “Junior o Menor”

APOTECARI

Apotecari en Salardú. Examinat per Joan Sans Ramon, apotecari d'Estèrri d'Àneu. Registrèc eth títol en gèr de 1640. Substituïc coma apotecari conductat peth Conselh a Ramon Fontanet a partir de 1640. Dempús exercic en Estèrri d'Àneu.

GARÉS, Batista

APOTECARI

Documentat coma apotecari de Vielha e de Betren en 1784.

GESSA

MÈTGE

Referenciat en Aran en 1668. Hilh de Sebastià Gessa conselhèr d'Arties e Garòs.

GUIU DE CASTELLARNAU, Jusèp.

MÈTGE

Neishec en Arròs. Matriculat en 24 d'agost de 1775, “practicants de Medecina que se dediquen ara assistència d'Anatomia en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona ”. Licenciat en Medecina en Cervèra en mai de 1776 damb era lectura des *Aforismos Hipocráticos Lib 1. Sents 16*. Doctorat en deseme de 1776. Autor de *Quaestiones Medicinae Theoricae tres, sorte datae coram illustri ad modum D. D. Francisco Fuertes Piquer* ,Cervèra, 1787, e *Questiones tres (...) An remedia simplicia sint compositis praeferenda?* ,Cervèra, 1790.

J

JAQUET, Amadeu

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Arties ath torn de 1783. Matriculat en octobre de 1807 de cirurgian romanciste. Examinat en 1808. Non i a mès dades sues.

JAQUET ESCALA, Ramon

VETERINARI

Neishec en Salardú eth 23 de gèr de 1844. Hilh de Jusèp Jaquet, de Salardú, e de Sabina Escala, de Garòs. En 1883 estudie en Barcelona. Residís en Salardú. Maridat damb Manuela Moga Dunés, que moric en 1913. Aueren un hilh, mèstre, Bernard Jaquet Moga. Subdelegat de Veterinària deth partit de Vielha, des de 1893. En 1894 eth Govèrn Civiú de Lhèida li demanèc de forma urgenta es nòms e cognòms de toti aqueri qu'exercien coma veterinaris sense eth corresponent títol en Tredòs, Gessa, Arties, Bossòst e Vielha, “para imponer el correspondiente correctivo”. Èren lòcs a on Ramon Jaquet s’auie planhut de que i auie veterinaris sense títol. Eth madeish an li demane Jaquet a Pèrè Rufaste, qu’exercie coma veterinari, que li presente eth sòn títol. En junh de 1899 ei nomentat jutge monicipau deth districte de Salardú. Baile de Salardú.

JAQUET ESPAÑA, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Salardú. Matriculat en octobre de 1781, examinat en 1782, en 1783 non assistís a classa, examinat en 1784 suspeneç, fin finau ei aprovat en 1789. Cirurgian romanciste de dus examens en 1789.

JAQUET MOGA, Bartomeu

CIRURGIAN

Neishec en Arties ath torn de 1813. Cirurgian de tresau classa, sangnador. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1839, corsèc estudis enquia 1842. Revalidat en junhsèga de 1842. “Estatura regular, color sano, cabello rubio, ojos azules, nariz regular, barba poblada”. Maridat damb Ròsa Vidal, que morís en 1870 as 58 ans. Aueren dus hilhs, un que serie eth mètge-cirurgian Antòni Jaquet Vidal. Documentat en Aran en 1842 enquia 1890. Morís, veude, en Arties eth 8 d’octobre de 1890.

JAQUET MOGA, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Salardú. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1781. Cirurgian romanciste de dus examens, graduat en deseme de 1789.

JAQUET VIDAL, Antòni

MÈTGE-CIRURGIAN

Neishec en Arties en 1843, çò deth Doctor. Hilh deth cirurgian Bartomeu Jaquet e de Ròsa Vidal. Bachelier en Arts en Barcelona en 1860. Matriculat ena Facultat de Medecina en 1860, bachelier en Medecina en 1864 e licenciat en 1866. Titolat en Medecina e Cirurgia en hereuèr de 1867 as 23 ans. Maridat damb Ròsa Portolà d'Arties que morís en 1876 as 38 ans. En 1867 còste trabalhant en Vielha. En 1868 redacte un informe forense, amassa damb Agustin Puyol, enviat tara Reiau Acadèmia de Medecina. Documentat en Aran des de 1868 enquia 1876. Morís en Arties as 32 ans eth 28 de junh de 1876.

JOANNES

CIRURGIAN

En 1706 se mencione a “Magister Joannes, Chirurgus” en Libre dera Confraria deth Rosèr de Vilamòs.

L

LABORDA, Loís

MÈTGE

Neishec en Bossòst. Bachelièr de Medecina en Òsca en 1768. Revalidat en 1775.

LACAU, Antòni

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Vila. Estudiant de Medecina en Òsca en 1783, 1784 e 1785, en tot corsar enes madeishi ans enes càtedres de Prima e Víspera. Non semble qu'acabèc es estudis.

LADEVESA PERALE, Domènec

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Vilac. Matriculat en deseme de 1778, examinat en 1779 e 1780. “No tiene práctica así que debe estudiar los 6 años aunque asistió a las clases de osteología no se le abonó dicho año porque a más de haber faltado a presentar sus papeles quedó corto al tanteo de osteología que se le hizo”.

LAFONT, Loís

MENESCAU

Susbtitut deth menescau de Betren, Bartomeu Santafusta, en 1732 en cas d'absència sua.

LAMOTA (LA MOTTA) AMO, Felip

MÈTGE

Exercís en Salardú. Maridat damb Isabèl Arjó. Documentat en Aran des de 1696 enquia 1742.

LAPARISA, Albert

MÈTGE

Neishec en Unha. En octubre de 1758 se gradue coma bachelièr en Filosofia en Òsca eth dia 2 e eth dia 13 deth madeish mes coma bachelièr en Medecina.

LASTERA, Francesc

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Canejan. Estudiant de Medecina en Òsca en 1805.

M

MALET, Bru

APOTECARI

Neishec en Salardú. Apotecari titolat per Pèrre Güell, lòctinent deth Protomedicat en mai de 1789.

MALVÉS ANER, Loís

CIRURGIAN

Neishec en Arties eth 5 de junhsèga de 1813. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1830, corsèc estudis enquia 1835. Revalidat en noveme de 1840. “Estatura alta, color sano, cabelo castaño, ojos pardos, nariz regular, barba cerrada”. Practiquèc damb Narcís Grivé, cirurgian de Capellades.

MALVÉS VERGES, Ferran

CIRURGIAN

Neishec en Arties eth 23 d’abriu de 1801. Cirurgian romanciste. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1825. Revalidat en junh de 1830.

MANAUT ESPLENDIU, Ignaci

MÈTGE - CIRURGIAN

Neishec en Arròs. Títol de Medecina e Cirurgia en seteme de 1872.

MANAUT SOLER, Antòni

ESTUDIANT DE CIRURGIAN – CIRURGIAN ¿??

Neishec en Arròs ath torn de 1805. Matriculat en 1833 e 1834. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1832, corsèc estudis enquia 1834. Tres ans reglamentaris d’estudis tà licenciar-se. German deth cirurgian Maties Manaut. Non cònte era sua revalida.

MANAUT SOLER, Maties

CIRURGIAN

Neishec en Arròs ath torn de 1813. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1841, corsèc estudis enquia 1844. Revalidat en deseme de 1844. “Estatura baja, color sano, cabelo castaño, ojos azules, nariz regular, barba poca”. German d’Antòni Manaut.

MARZO PUYOL, Santiago

VETERINARI

Neishec ath torn de 1856 en Vielha, çò de Marzo. En cens de Vielha de 1920 viuie en aguest pòble, as 64 ans, damb eth sòn nebot de vint ans, de Pònt de Suert, Narcís Giménez Marzo. Cònte coma veterinari de Vielha.

MASSUY, Bernardí

APOTECARI

Cònte qu’en 1671 auie ua botica en Salardú, segontes era relacion deth protomedic Raimundo Monnar. Non sabem s’ère aranés.

MEDAN LASTERA, Andreu

CIRURGIAN

Neishec en Canejan. Exercic en Canejan. Maridat damb Terèsa Bordes. Aueren dues hilhes, neishudes en 1772 e 1798 e un hilh, Joan Francesc, neishut en 1768. Documentat en Aran des de 1764 enquia 1798.

MEDAN SANDARAN, Miquèu Joan

CIRURGIAN

Neishec en Canejan ath torn de 1805. Cirurgian de tresau classa, sangnador. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1829, corsèc estudis enquia 1832. Revalidat de sangnador en deseme de 1832. Maridat damb Maria Huguet, de Bossòst, a on viuie, çò deth Barbé. Referenciat en Aran des de 1835 enquia 1853. Moric en Bossòst eth 4 d’octobre de 1853, as 48 ans.

MERCÉ SALA, Agustin

CIRURGIAN

Neishec en Arties eth 22 de gèr de 1788. Cirurgian romanciste. Matriculat en octobre de 1814. Revalidat en seteme de 1818. Practiquèc damb Francesc Fuster en Boí.

MOGA, Francesc

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Betren. Se matriculèc tà cirurgian en Òsca en 1770 e 1771.

MOGA, Marc

APOTECARI

Neishec en Gessa. Practiquèc ena botica de Josep Mollar Roig de Barcelona en 1790 e 1791, dempús passèc ara de Loís Yáñez, tanben en Barcelona, en 1794. “Mancebo Boticario” titolat enth 25 de març de 1795 coma “Maestro Boticario” per Gaspar Balaguer, lòctinent deth Protomedicat.

MOGA ANGLADA, Manuel

CIRURGIAN

Neishec en Salardú eth 26 de mai de 1829. Cirurgian sangnador. Revalidat en 1854.

MOGA ESCALA, Joaquim

CIRURGIAN

Neishec en Casarilh er 11 de junh de 1843. Hilh deth cirurgian Francesc Moga Masa e de Manuela Escala Jaquet. Cirurgian de tresau classa. Revalidat en 1869. Títol de Practicant en 1869 en Barcelona. Maridat en prumeres nòces damb Anna ¿? e en dusaus nòces damb Terèsa Llobet, de Taüll. Exercic en Roda e en Barruera. Moric en Barruera eth 31 de gèr de 1890.

MOGA ESPAÑA, Francesc

CIRURGIAN - MÈTGE

Neishec en Vielha en 1802. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1825 de cirurgian romanciste. Cirurgian de dusau classa en 1830. En junhsèga de 1830 graduat de cirurgian romanciste. Corsèc estudis ena Reiau Acadèmia de Medecina Practica de Barcelona, a on se matricule entà prumer an de Clinica en 1 d'octobre de 1833. Bachelièr en Cirurgia Mèdica en abriu de 1836. Bachelièr en Medecina en seteme de 1840. Dempús licenciati en Medecina en mai de 1845, s'auie presentat en 1844 mès estèc suspenut. “Estatura regular, color sano, cabello castaño, ojos azules, nariz regular, barba poblada”. Exercic en Sarrià, Barcelona, a on siguec cirurgian titular. Morís en Barcelona eth 3 de gèr de 1868.

MOGA-PONT ESTRADA, Francesc

MÈTGE

Neishec en Bagergue. Hilh de Francesc Moga-Pont Riu e de Francesca Estrada de

Bagergue, mòrta en 1713. Eth sòn pair-sénher ère Blai Moga-Pont, notari d'Aran, mòrt en març de 1655, de Salardú e maridat damb Maria Riu de Gessa. Se maridèc damb Josefa Verdier, de Lhavorsí, en 1687.

MOGA MASA, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Escunhau eth 6 de junh de 1807. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1839, corsèc estudis enquia 1842. Graduat en Cirurgia en març de 1843. “estatura regular, color sano, cabelo castaño, ojos azules, nariz afilada, barba poblada”. Maridat damb Manuela Escala Jaquet, de Casarilh. Aueren un hilh que serie eth cirurgian Joaquim Mola Escala. Practiquèc damb eth cirurgian Bernat Turrell en Sarrià, Barcelona. Exercic en Boí a on ei documentat en 1853.

MOGA MOGA, Joaquim

MÈTGE - CIRURGIAN

Neishec en Bagergue eth 23 de junh de 1803. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1832, corsèc estudis enquia 1834. Tres ans reglamentaris d'estudis tà licenciar-se. Matriculat en Barcelona en 1834. Bachelièr en Medecina e Cirurgia en junhsèga de 1840. Licenciat en Medecina e Cirurgia en junhsèga de 1843, “Estatura regular, color sano, cabelo castaño, ojos pardos, nariz regular, barba cerrada”. Residic en Sarrià, Barcelona.

MOGA RIU, Miquèu

MÈTGE

Neishec en Tredòs eth 24 d'abriu de 1763. Hilh de Raimond Moga Tersa e de Isabèl Riu Sala. Estudièc en Òsca. Matriculat en 1788. Bachelièr en Medecina en mai de 1792. Practiquèc damb eth mètge Narcís Roses en 1792 e 1793 en espitau de la Santa Creu de Barcelona a on “examinaba los malalts de tot cuidado i caritat” e en 1793 enquia 1796 damb eth mètge Manuel Vergés en Aran, “habiéndole encargado diferentes enfermos en los pueblos de mi conducta”. En 1792 còste coma practicant de Medecina, matriculat eth 18 d'octobre. Li calec assistir ath cors d'Anatomia en tot auer vist eth cors complèt en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona. Inicièc es tramits tara revalida en 1796 e siguec testimòni ena documentación dera sua revalida Antòni Forga, “mancebo boticario”. Més non siguec aprovat e li dèren mieï an entà tornar a examinar-se; Miquèu escriu ua carta d'alegacion, en 1803, en que ditz eth madeish que non se podec tornar a presentar a examen en termini mercat per auer patit quauques malauties, en tot sol.licitar li soslinhen naua data e ora. Fin finau ei revalidat peth Protomedicat en mai de 1803. Maridat damb Maria Pla. Mencionat en Aran en 1796.

MOGA SENS, Carlos

CIRURGIAN

Neishec en Betren eth 22 d'abriu de 1802. German deth mètge Francesc Moga. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1834, corsèc estudis enquia 1837. Practiquèc damb Bartomeu Ricart en Tredòs. Revalidat en deseme de 1840. "Estatura alta, color sano, cabelo castaño, ojos azulados, nariz regular, barba poca".

MOGA SENS, Francesc

MÈTGE

Neishec en Betren. German deth cirurgian Carlos Moga. Estudièc ena Universitat de Cervèra. Bachelièr en Medecina en 1836. Licenciàt en noveme de 1839. "Estatura regular, color sano, cabelo castaño, ojos pardos, nariz regular, barba cerrada". Practiquèc damb eth mètge Joan Mola.

MOLA DE CAMALLO PORTA, Joan

MÈTGE

Neishec en Salardú ath torn de 1797. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian romanciste en octubre de 1820. En 1824 passèc tà 5au classa. Bachelièr en Arts en octubre de 1824. Corsèc estudis ena Reiau Acadèmia de Medecina Practica de Barcelona, a on se matriculèc eth 24 de seteme de 1825. Licenciàt en Medecina en junh de 1830. Documentat en Aran des de 1838 enquia 1847. Maridat damb Maria España, de Salardú. Moric en Caldes de Boi eth 24 de junhsèga de 1847.

MOLA COYMOLA, Bartomeu

CIRURGIAN

Neishec en Tredòs eth 3 de gèr de 1830. Practicant titolat en 1864. Cirugian sangnador. Titolat e revalidat en agost de 1864 as 34 ans. Viuec en Bonansa (Òsca).

MONGE, Antòni

APOTECARI

Ena conducta de Antòni Forga en Es Bòrdes se le mencione en tot residir en Benós coma "fadrí apotecari". Conductat en 1803 en Arròs.

MONGE, Joaquim

FARMACÈUTIC

Cònste coma "Profesor de Farmacia". Documentat en Vielha des de 1843 enquia

1846. I a un Joaquim Monge, farmacèutic en Estèrri en 1854 e 1866.

MONGE, Jusèp

FARMACÈUTIC

Farmacèutic de Vielha documentat en 1842.

MONGE, Ramon

APOTECARI

Cònsste qu'en 1671 auie ua botica en Salardú segontes era relacion deth protomedic Raimundo Monnar.

MONGE CARITÁ, Francesc / Domenèc?

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Aran (non ditz a on). Matriculat de cirurgian romanciste en Reaiu Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1778. Examinat en 1782 passèc tà cincau classa.

MONGE DECORS, Antòni

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Arròs en 1806. Se matriculèc coma cirurgian de tresau classa en Reaiu Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1833.

MONGE RELLA, Père Joan

CIRURGIAN

Neishec en Aran, non ditz a on, possiblaments en Vilamòs. Matriculat de cirurgian romanciste en Reaiu Collègi de Cirurgia de Barcelona en seteme de 1797. "Estatura mediana, pelo castaño, nariz abultada". En 1802 passèc tà siesau classa. En 1804 ei documentat residint en Almacelles, Lhèida, quan coma ereu des bens des de Lúcia de Vilamòs cedís era sua erència ath sòn frair Jacinto.

MONLAU, Laurenc

MÈTGE

Neishec en Vielha, çò de Abadia. Matriculat en Òsca en 1741. Bachelièr en Arts e Filosofia en mai de 1745. Graduat en Medecina en Òsca en abriu 1745.

MONLAU COY, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Vielha ath tòrn de 1840. Hilh deth cirurgian Jaume Monlau e de Clara Coy. Títol de Practicant ena Universitat de Barcelona en agost de 1868 as 28 ans. Siguec cirurgian en Lascuarre (Òsca).

MONLAU ESPAÑA, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Vielha eth 19 de març de 1761. Hilh de Jusèp Monlau e Catalina España. Pair des cirurgians Pau Monlau e Jaume Monlau. Pair-sénher de Francesc Monlau. Matriculat en Reaiu Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1783. Graduat de cirurgian romanciste d'un examen en mai de 1788. Practiquèc en Vilalhèr damb Jaume Portolés. Maridat damb Maria Sirat, en Vielha eth 22 d'octobre de 1792, Maria morís en Vielha en 1856. Documentat en Aran des de 1788 enquia 1828. En gèr de 1819 envièc ua consulta tara Acadèmia de Medecina, amassa damb Antòni Puyol e Manuel Vergés en relacion a ua malautia de larinx. Moric en Vielha eth primèr d'agost de 1828.

MONLAU SIRAT, Jaume

CIRURGIAN

Neishec en Vielha eth 8 de març de 1804. Hilh deth cirurgian Francesc Monlau España e de Maria Sirat, german deth cirurgian Pau Monlau. Matriculat en Reaiu Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1824. Graduat de cirurgian romanciste en junh de 1829. Maridat damb Clara Coy Malvés, hilha deth cirurgian Antòni Coy e de Margalida Malvés. Aueren dus hilhs, Fernando e Francesc, que siguec cirurgian, Francesc, en Lascuarre (Òsca). Documentat en Aran des de 1837 enquia 1858. Moric, veude, en Casarilh eth 21 de noveme de 1858. Viuie en Gessa.

MONLAU SIRAT, Pau

CIRURGIAN

Neishec en Vielha eth 13 de deseme de 1794. Hilh deth cirurgian Francesc Monlau España e de Maria Sirat, german deth cirurgian Jaume Monlau. Matriculat en Reaiu Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1814. Revalidat de cirurgian romanciste en seteme hè eth prumer examen mès se le advertís que non pot examinar-se deth dusau examen enquia dempús de sies mesi que le calerà anar ta classa. S'examine en abriu de 1819 der examen pràctic e ei aprovat. Ans d'estudi, quate de Collègi e un de practica. Practiquèc damb eth cirurgian Pau Carità.

Maridat damb Manuela Moga. Documentat en Aran des de 1828 enquia 1852. Ena relacion que s'envie tara Acadèmia de Medecina des mètgges e cirurgians que trebalhen en Aran ei mencionat en 1832 mès ena de 1839 se mencione que Pau

Monlau se trobaue “expatriado”. Torne a gésser ena relacion de 1840. Possiblement s’expatrièc pendent era guerra carlista. Morís en Vielha eth 15 de junh de 1852, as 57 ans.

MORELLÓ, Dionís

ALBEITAIRE / MENESCAU

Pair deth “menescal” Jusèp Morelló. Conductat en Gessa en 1827 e en Vielha en 1835 amassa damb Jusèp Salvador. Conductat en Salardú amassa damb Ignasi Tera en 1822, 1846, 1845 e 1849. En Vielha en 1839 enquia 1847 tanben amassa damb Ignasi Tera. A partir de 1848 ei conductat amassa damb eth sòn hilh Jusèp. En 1832 se le da “Entrada de Consell y Prohomia” en Vielha “Y pagá los drets acostumats”.

MORELLÓ, Jusèp

ALBEITAIRE / MENESCAU

Hilh de Dionís Morelló. Conductat amassa damb sa pair en Vielha en Salardú e Vielha en 1848. Documentat en Vielha enquia 1860.

MORELLÓ SALA, Pau

ALBEITAIRE / MENESCAU

Pair de Dionís Morelló. Documentat en Vielha en 1818 e 1825 e en Es Bòrdes a on ei conductat coma “extraordinari” en 1825.

I a un MORELLÓ DEDIEU contractat per Ajuntament de Vielha coma “Manescal”, de çò de Tòndedieu.

N

NART

INFIRMIÈR

Pendent era epidèmia de gripa dera Val d'Aran en 1918 se contractèt a un infirmier e se loguèt ua casa, possiblement a instancia deth Dr. Fontanals, dilhèu entà isolar as malauts mès grèus o dilhèu entà instalà'i ath Dr. Fontanals. En Libre d'Actes de Sessions der Ajuntament de Vielha deth dia prumèr de deseme, ena madeisha que s'acòrde premiar ath Dr. Fontanals, pera sua activitat en Aran, quede recuelhut que "Seguidamente por el Alcalde se dio cuenta de la nota de gastos que le presentó D. Nart referente a los ocasionados por el enfermero Joaquín Abadía.....durante los 15 días que ha permanecido en esta, cuya nota... juntamente... los 15 de...del enfermero Nart y el alquiler de la casa a 116,30 ptas. El alguacil después de examinada la... su aprobación y que se pague de los capítulos correspondientes del presupuesto".

NART, Joan

INFIRMIÈR? CIRURGIAN?

Neishec en Casarilh. Presente ues factures en Vielha en 1838 de 55 pessetes, en 1839 "once duros por las curas", en 1842 "80 reales y 11 duros por las fracturas", en 1844 "por las curas de dislocaciones y fracturas 55 pesetas", en 1845 "por las curaciones y fracturas 55 pesetas". En 1847 crube en Vilac, deth depositari d'Aran Francesc De Miguel Capdet "la cantidad de veinte pesetas que me restaban de las curaciones de fracturas del año 1845". En aguesti rebuts signe coma Juan de Nart. Damb aguestes donades non se podie endonviar era profession de Joan Nart enquia que s'a trobat un document signat en Vielha eth 20 d'octubre de 1839 a on eth madeish Joan Nart se dirigís a ua Junta en tot díder "Que saben la mayor parte de esta junta haver ofrecido al exponente la cantidad de treinta libras aranesas cada año en remuneración de las curas de roturas concernientes a la facultad de Cirugia: el Valle parece que hace del tonto en esta promesa, pues que efectuando los trabajos de dos años que están deviendo es muy justo que estos se satisfagan y si, en adelante hallan inconvenientes libres son del despido, y en ese caso se cobrara de los que necesiten. Pido humildemente a esta junta le sean satisfechos los dos años a razón de treinta libras por cada uno que le están deviendo...". Damb tot açó semblarie èster que dilhèu Joan Nart ere cirurgian, mès non apareish en cap aute document ne tanpòc ena relacion de cirurgians que s'envie per part deth subdelegat tara Acadèmia. Ben poderie èster un infirmier que s'encuede des cures manades pes cirurgians. En non aué pas era vertat sus era sua profession non s'a includit en listat de cirurgians d'aqueri ans.

NART, Pau

INFERMIÈR?

Qui ei Pau Nart? Dilhèu un infermier? Presente ua factura “por las curas” en 1754 de 25 liures, tòrne a presentar ues factures des de 1799 enquia 1812 “por las curas” que le pague eth terçon de Lairissa, 2 liures cada an. Non se mencione en 1813 ne 1814 e torne a gèsser en 1815, 1816 e 1817. Tanben ei citat en Gessa.

NART, Joan Pèrè

ALBEITAIRE / MENESCAU

Neishec en Vielha. Cònste coma “Albeitar” de Vielha en 1781. Conductat en Gessa en 1785 e 1778, a on signe coma “Albeytar”. Morís eth 7 de junhsèga de 1793, en Vielha, guinhauetat pes soldats francesi, “apuñalado por la tropa francesa”.

NART, Bernat Joan

CIRURGIAN

Exercic en Bossòst. Mencionat en Bossòst en abriu de 1663.

NART, Jaume

MENESCAU

Neishec en Vielha. Conductat en Gessa en 1798 amassa damb Sebastian España.

NART, Terèsa

LHEUADORA ¿?

Neishec en Mont, de casa Pere Joan. Mencionada en Mont en tot batiar un mainatge en mai de 1862.

NART ARRÚ, Mercé.

METGESSA

Era prumèra metgessa aranesa e ua des prumèras de Catalonha.

Neishuda en Vielha eth 27 de deseme deth 1899, non en 1902 coma tanben hè constar era en bèth document, ei hilha de Jaume Nart Lafont, de Betren, e de Terèsa Arrú Lago, d’Aubèrt. Eth pair ja auie dus hilhs deth prumèr matrimòni damb ua hemna de cognòm Rodés, Josep e Santos, deth maridatge damb Terèsa nèishen Francesc, avocat e escrivan aranés, Mercè, Jesus, comerciau, e Antònio, enginhèr industriau. Dempús d’uns ans d’estudis en Vielha, anèc tà Barcelona a on se titole bachelier eth 1918. Eth pair vò qu’era hilha, Mercè Nart, estúdie Magisteri mès era càmbie era sua vocacion quan ja ei en Barcelona en tot residir en casa d’uns oncles, en carrèr Comdes d’Urgelh, e entre ena Facultat de Medecina dera Universitat de

Barcelona aguest madeish an. Tres ans dempús, eth 1921, ei ua des joenes fundadores dera Joenessa Universitària Femenina de Barcelona, en tot èster elegida vicepresidenta dera directiua que presidís era metgessa Magdalena Cirera en tot compdar damb es companhes Rosa Turu e Carme Diaz, tesorera e vocau respectivament, entre joenes de d'outes facultats barceloneses.

Se licéncia eth 23 de junh deth 1923 damb era qualificacion d'Excellent, en tot constar en sòn expedient 3 aprovadi, 6 notables e 14 excellents, sies d'eri damb matricula d'aunor: Histologia, Patologia Quirurgica de 2au an, Malauties des Mainatges, Patologia Quirurgica de 3au an, Patologia Medicau, Igièna e Bacteriologia. En acabar es estudis de Medecina, passe un temps en Madrid entà completar era especializacion en Pediatria e Puericultura. E ei en Madrid a on coneish a qui serà eth sòn òme, Salvador Cerdán Garre, neishut en Torrepacheco, Múrcia, e qu'ère en Madrid preparant ues oposicions tath Còs de Doanes, que les apròve. T'ar an 1925, Mercè Nart a ja tornat entà Barcelona mès ei eth 3 de junh deth 1928 quan se maride ena Glèisa de Betlem de Barcelona. Eth matrimòni establís era sua vivenda en Barcelona, en carrèr Llançà a on sa pair li monte ua consulta medicau, encara qu'era jamès arribe a exercir era practica privada en aguesta residència, que manten ath long dera sua vida.

En 1925, Mercè Nart semble ben plaçada entre era profession medicau e la trobam coma unica metgessa en tot signar, entre ua trentia de personalitats medicaus dera talha de Salvador Cardenal, Enric Ribas, Joan Freixas, August Pi-Sunyer, Pere Nubiola, Víctor Conilh, Joaquim Trias, Jaume Peyrí o Ignasi Barraquer, era peticion entà crear un Espitau deth Càncer que lidere Josep M. Petit Freixas. En gèr d'aguest madeish an ei membre deth Sindicat de Mètges de Catalonha e s'a registrat en Collègi de Mètges de Barcelona pr'amor qu'exercís de metgessa ena Casa dera Maternitat de Barcelona. Pòqui mesi dempús, ei ua des votzes de protèsta que destaquen en ahèr que se produsís dempús deth concors des mètges entà corbir es places deth Còs Medicau Municipau a on era alegue es sòn merits mès ei postergada, segontes era madeisha assegure publicament. Un article dera *Veu de Catalunya* seguís er ahèr e destaque en tot estonar-se per hèt "qu'era oradora siguesse ua hemna e auer actuat era senhoreta Nart formant part dera Comission de mètges qu'a portat aguesta impugnacion damb tant de senh e gravetat". Eth jornau contunhe de dídèr que "aguesta metgessa non produsís pas era impression d'ua sufragista ne d'ua d'aqueres 'sàvies' qu'abans èren caricaturitzades coma negacion der encís femenin". Ena sua disertacion, Mercè Nart denóncia era composicion deth Tribunau mès tanben expòse casi e da nòms. Maugrat açò non constarà oficiaument coma metgessa supernumerària, d'entrada, der Institut d'Assistècia Medicau Municipau de Barcelona enquia l'an 1931, an qu'encara Mercè Nart cònste coma vicepresidenta dera Comission de Mètges contra eth veredictè deth concors de 1925, que se resòlv damb eth nomentament de 80 mètges eth mes d'octobre.

Esclaten es conflictes en Barcelona, Mercè Nart ei objècte de pintades pes sues idèes que menacen era sua vida e era dera sua familia, e decidís, vedent era situacion, enviar ath sòn hilh damb era sua cuedadora tà Aran mentre era e eth sòn òme demoren poder passar ath costat nacionau. Quan pòden abandonar Barcelona, ac hèn en un vaishèth en direccion entà Marselha. Dempús, viatgen enquia Sant Sebastian a

on se retròben damb eth hilh que i a arribat dempús de gèsser de Vielha pera montanha. Mercè Nart demane anar tara guèrra en qualitat de mètge e l'admeten assimilada damb eth grad d'alferes damb destin en Valhadolid, en un espitau de campanha a on era unica titolada en Medicina ei era. En aguest espitau i auie un grop d'infermièras manades pera hilha deth generau Andrés Saliquet Zumeta, intim amic de Franco.

Acabada era Guèrra Civiua, Mercè Nart torne entà Barcelona tara viuenda que li auie estat confiscada, en carrèr Llançà, a on i demorarà practicament enquiara sua mòrt. Professionaument recupère tanben era plaça que ja auie en Institut de Beneficiècia Municipau ath madeish temps que, en junh deth 1939, se la nomete per designacion dirècta metgessa en junh deth 1939. Es ans següents, ath delà, trabalhe enes Dispensaris Municipaus de Puericultura de Sant Andreu e deth Pòble Nou enquiath 1946, moment en qué ei nomentada cap deth Servici Municipau de Puericultura der Ajuntament de Barcelona ath madeish temps que manten era plaça de metgessa pediatria dera Casa de Maternitat ath costat deth Dr. Santiago Dexeus. En junh de 1949 se publique ena *Gaceta Municipal de Barcelona* era sua designación, a petición der tinent d'alcalde delegat de Sanitat Lorenzo García-Tornel, coma representant der Ajuntament de Barcelona tà anar tath VII Congrès Nacionau de Pediatria en Sevilha, deth 9 ath 14 de mai, "por tratarse de una doctora especializada en la referida rama de la ciencia médica". Ère metgessa pediatria dera Casa de Maternologia de Barcelona. Er an 1968, quan ei metgessa d'Institucions Nosocomiaus Municipaus, Mercè Nart aquerís era condicion de jubilada per invalidesa ordinària, publicat ena *Gaceta Municipal de Barcelona* deth 20 de deseme de 1968.

Ei possible qu'era sua mair viuesse en Barcelona. Enes documents consultats en casa deth Dr. Ademà s'a trobat ua carta de Terèsa Arrú, veuda de Nart, a on comunique eth sòn nau domicili en carrèr Provença 238 de Barcelona.

En 1925 Mercè Nart, membre dera "Liga contra el Càncer" da un parelh de conferències, ua eth 22 d'abriu, en Ateneu Barcelonés *El deber social de la mujer* e ua auta en junh *La lucha anticancerosa*. Pòc dempús, en estiu deth madeish an, guanhe un prèmi ath melhor trabalh d'Idrologia Medicau damb eth trabalh *El valor terapéutico de las aguas del Valle de Arán* que s'autrege pendent era "Setmana Aranesa". Ja en 1950, amassa damb Benaque de Santa Lucia, ei autora der article *La infección tuberculosa en el medio escolar* publicat ena revista *Acta Pediátrica Española*. En 1956, la designen suplent en Tribunau de València entà corbir places de mètges dera especialitat de Pediatria e Puericultura.

Ère enamorada deth sòn trabalh, dera Val d'Aran e deth sòn estimat RCD Español, club deth qu'ei sòcia e non se pèrd cap partit. Mercè Nart ei ua hemna poliglota e de fòrt caractèr, amiga des mètges Agustin Pedro Pons e d'Encarnació Tuca. Veuda deth sòn òme des deth 1971, Mercè Nart morís, malauta d'Alzheimer, eth 18 de gèr deth 1988 en ua Residència de Barcelona.

Eth sòn unic hilh, er avocat Eduard Cerdán Nart, non se maridèc jamès.

Seigudes de quèrra a dreita es metgèsses M. Nart e R. Turu, possiblement en banquet de celebraci3n de finau des estudis de Medecina entre 1921 e 1923.
(Archiu Col. de Mètges de Barcelona)

NART BLANCH, Ant3ni

APOTECARI

Neishec en Vielha. "Mancebo Boticario". Titolat en març de 1781 "Maestro Boticario" per Pèrre Güell, lòctinent deth Protomedicat.

NART MONLAU, Bartomeu

MÈTGE - CIRURGIAN

Neishec en Vielha ath torn de 1806. Bachelièr en Filosofia en noveme de 1830. Matriculat en 1830. Bachelièr en Medecina e Cirurgia en junh de 1836. Revalidat en Medecina e Cirurgia en 1836

NART NART, Jusèp

ESTUDIANT DE CIRURGIAN - CIRURGIAN;??

Neishec en Vielha en 1811. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1837, corsèc estudis en quia 1840. Tres ans reglamentaris d'estudis tà licenciar-se. Se presentèc a examen en 1840.

NAVARRO, Manuel

MÈTGE

Nomentat en 1758 coma mètge de Begós, en tot èster testimoni en un maridatge en Vilamòs. I a un mètge Navarro conductat en 1768 en Canejan. En seteme de 1767 apareish en Canejan coma testimoni en ua venta “lo Dr. Manuel Navarro, Baile Gral aquest any”

NAVARRO CAUBET, Manuel

MÈTGE

Neishec en Arró en 1855. Hilh de Francesc Navarro Caubet, d'Es Bòrdes e de Antònia Caubet Ademá d'Arròs. Se maridèc damb Pilar Sirat Ademá, neishuda en Benasc e hilha deth mètge de Benasc, eth Dr. Sirat. Aueren tres hilhs, Joan, Maria e Angela. En 1873 inicièc es estudis de Medecina en Barcelona e en 1881 passèc tà Saragossa entà acabar. Er an 1891 viuie en Arró damb es sòns pairs e damb es sòns germans Francesc, Enric e Jusèp. En 1892 signe ua autòpsia, coma mètge titular de Bossòst, amassa damb Agustin Puyol, mètge forense. Delegat dera Union Catalanista en 1893, 1894 e 1895. En 1915 ja viu en Vielha. Subdelegat de Medecina en Aran en 1916. Documentat en Aran des de 1891, apareish ena relacion de mètges dera Val d'Aran deth Collègi de Mètges de Lhèida, coma mètge de Les, enes ans 1917, 1918, 1919, se ben en 1916 ja visitaue en Les. Moric damb 68 ans eth 14 de mai de 1923, d'un “colapso cardíaco”, en sòn domicili dera Plaça n° 6 de Les. Pair deth mètge Joan Navarro Sirat.

NAVARRO SIRAT, Joan

MÈTGE

Neishec en Bossòst eth 8 de març de 1898. Hilh deth mètge Manuel Navarro Caubet. Bachelièr en Lhèida en junh de 1915. S'examine en Saragossa en 1916 e estúdie Medecina en Barcelona des de 1916 en quia 1923. Anèc a estudiar Medecina en Barcelona, en tot residir en ua pension dera Ronda San Antonio, aqui concishec ara sua hemna, Maria Fabregat Domenech, vesia sua, qu'acabèc estant professora de piano. Pendent era guèrra deth Rif s'incorporèc ara armada, en tot servir en Regulares de Melilla, damb grad de sargent abanderat. En Africa queiguec malaut de tifus e malària, malautia dera que se'n ressentec pendent long temps. Quan partic tà

Africa eth sòn pair auie ja mòrt. Ath tornar dera guerra se maridèc en 1926, encara non auie acabat es estudis, les acabèc en Saragossa coma hec eth sòn pair, a on anèren a víuer eth e era sua hemna e a on neishec eth sòn prumèr hilh, Manuel en 1927. De Saragossa passèc a trabalhar en Linyola e dempús podie escuélher anar tà Estèrri d'Anèu o entà Les, e se decidic per Les, a on se quedarie ja tostemp e a on neishec eth dusau hilh, Carlos, en 1941. Mètge titular de Les, per concors, eth 20 de junh de 1930 enquiara sua jubilacion en març de 1968, en tot seguir coma mètge per "Servicis Contractadi" enquia hereuèr de 1970 que cese.

Mètge titular de Les substituïe as auti mètges aranesi des pòbles deth costat, coma ath Dr. Campá, en periodes de baishes o vacances. Colegiat damb eth n° 126 en Collègi de Mètges de Lhèida. Encara que distant politicament siguec força amic deth Dr. Cava Comabella. En Les s'establís prumèr a víuer ena plaça der Haro mès dempús establic en sòn domicili en ua casa dera carretèra de França. Mètge des mines, auie un despach tà pasar visita en bocard de Pontaut. Bon obstetra ère reclamat en ocasions pes collègues sòns tas parts complicats. Enes parts ère ajudat per ua hèmna, que dempús montèc ua tauèrna e que la coneishien coma "era reina de los mineros". Afectat d'un càncer de paumon morís en sòn domicili de Les, eth 24 d'agost de 1971. Eth sòn hilh Carlos Navarro Fabregat siguec director dera revista El Jueves e un arrehilh sòn, Carlos Navarro ei mètge.

Maridatge det mètge Joan Navarro Sirat damb Maria Fabregat Domenech.
(Archiu família Navarro)

P

PABA BORDES, Andreu

CIRURGIAN

Neishec en Bossòst. Revalidat de cirurgian de tresau classa en 1867. Títol de Practicant ena Universitat de Barcelona en seteme de 1867, as 21 ans. Cònte en B.O. Provincia de Lhèida en 1877 coma cirurgian en Bossòst e en 1879 e en Annuari en 1880. En 1918 i a un Andrés Paba Bordes citat coma “practicante” en Bossòst, *B.O.P. Lhèida deluns 23-09-1918*, que pague er impòst dera contribucion peth sòn trabalh.

PABA BOYA, Miquèu

APOTECARI

Neishec en Bossòst. Practiquèc ena botica de Joan Sabater Ferrer, en Barcelona, entre 1787 e 1789.

PABA CASAT, Andreu

CIRURGIAN

Neishec en Bossòst en 1814. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1834, corsèc estudis enquia 1837. Revalidat de cirurgian de tresau classa en abriu de 1838. “Estatura regular, color sano, cabelo castaño, ojos azules, nariz regular, barba cerrada”. Documentat en Aran des de 1839 enquia 1845.

PABA MOGA, Joan Nadau

CIRURGIAN

Neishec en Tredòs. Documentat en Aran en 1757 e 1768. Viuec en Boí enquia 1785 que tornèc tà Aran, tà Salardú. Maridat en Bagergue en noveme de 1760, damb Maria Estrada Danés aueren ua hilha, Isabèl Agustina, neishuda en 1768 en Tredòs e un hilh, Loís PABA ESTRADA, neishut en Boí, que siguec cirurgian militar romanciste de dus examens. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia en 1784 e graduat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 18 de mai de 1789 e destinat tà San Blas (America).

PALOMER, Manuel

ALBEITAIRE / MENESCAU

Neishec en Arties. Documentat eth 21 de seteme de 1800 damb ocasion dera sua nòça en Arties coma “Albeytar” d’Artesa de Segre. Conductat en Vielha en 1807, coma “extraordinario” amassa damb Carlos Claveria.

ES MÈTGES PENA / PENYA / PENIA

MÈTGES

Ath long des libres consultadi se trobe eth cognòm PENA / PENYA / PENIA damb despàrièras grafies, en tot hèr-se referència ara madeisha persona en ocasions, e tostemp en referència as mètges neishudi en Arròs. Queden dehòra d’aguesta consideración es neishudi en d’auti pòbles d’Aran.

PENA

MÈTGE

Documentat en 1662 coma mètge en Les.

PENA (PENYA), Benet.

MÈTGE

Neishec en Vielha. Maridat damb Anna Maria Arjó, d’Arres. Pair deth mètge Carlos Penya, an tanben ua hilha, Francesca Manuela, en 1685 en Vielha. Documentat en Aran des de 1685 enquia 1717. Pairin dera hilha deth Dr. Victorià Arjó.

PENA, Salvador

MÈTGE

Referènciat en Aran en 1631 quan “se determina que lo Sindich en nom de la Vall cautione per cinc ducats bons lo metge Salvador pena bolera per comprarse libres y aso ab lo pacte que dit pena se pague los”. Conductat en Aran en 1639.

PENA DEÓ, Antòni

FARMACÈUTIC

Neishec en Vilac ath torn de 1877. Maridat damb Mercedes Deó Fontà, neishuda en 1880. Escuelhut farmacèutic titular de Les en 1907 enquia que per oposicion se nomena propietari dera plaça. En 1919 crompe era farmàcia de Vielha a Norbert Rocafort Doria de Gerri. Establit enquia 1944, quan se venèc era sua farmàcia a Francesc Aunós. En cens de Vielha de 1920 còste que ja ère establìt en aquest pòble des de 1907 e viuie damb ara sua hemna, Mercedes Deó Fontà, era sua suera, Isabèl

Fontá Sabi, e damb es sòns hilhs, Isabèl de 9 ans, Jusèp Maria de 6 ans, Cristina de 3 ans e Francesc d'un an.

PENA DEÓ, Francesc

MÈTGE

Neishec en Canejan eth 15 de seteme de 1872, encara qu'ena Universitat cònste en un aute document neishut en Vilac. Hilh de Bartomeu Pena de Vilac e de Cristina Deó, mèstra de Canejan. Bachelièr en Tarragona en 1892. Inicièc estudis de Medecina en 1892 e les acabèc en 1898, damb títol de licenciat en Medecina en 1901. Estudièc Filosofia, Dret e Medecina. Documentat en Aran des de 1910 enquia 1913. Mètge en Aran en 1912, en temps dera epidèmia de tifus a on ei referenciat en libre det Dr. Fontanals *La epidemia de fiebre tifoidea en el Valle de Aran* coma mètge titular de Vielha. Ère mètge deth Naut Aran enquia 1914, en que le substituís Joan Ademá perque Francesc Pena, segontes ditz eth secretari d'Arties "ha cambiado de residencia". S'a trobat ua recepta sua deth dia 22 de junh de 1910 en Vielha e de forma curiosa met Francisco Peña Deo Médico en membret, mès eth signe coma Pena.

PENYA ARJÓ, Carlos

MÈTGE

Neishec en Arròs. Hilh deth mètge Benet Penya a qui substituís. Maridat damb Isabèl Anna Moga-Pont Abadia, neishuda en 1695, en 1720. Referenciat en Aran, en Betren en 1712, e en 1720.

PENYA, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Arròs. Hilh deth mètge Père Penya. Referenciat en Aran en 1661 e en 1667. Conductat peth Conselh en 1667. Desaconductat en 1677.

PENYA, Père

MÈTGE

Neishec en Arròs. Pair deth mètge Jusèp Penya. Referenciat en Aran des de 1634, en libre de Conselhers deth Conselh, enquia 1677. Desaconductat peth Conselh en 1677. En 1654 ajude ath Conselh a pagar eth deute damb Mr. Bartier.

PEÑA (PENYA), Benet

MÈTGE

Neishec en Arròs. Matriculat en Òsca en 1743. Graduat en Medecina en Òsca en 1750. Documentat en Aran des de 1750 enquia 1777.

PEÑA, Miquèu

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Arròs. Matriculat de Medecina en Òsca en 1798 e 1799. En mai de 1800 se li expedis un certificat conforme a realizat dus còrsi de Medecina ena Universitat d'Òsca en 1798 e 1799.

PEÑA CASTET, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Arròs. Cirurgian romanciste de dus examens graduat en noveme de 1797. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1790. En 1793 gessec de practiques damb er exèrcit deth Roselhon. “se presentó a examen en septiembre de 1796 y se le admitió a examen de 4ª clase no obstante de haber hecho examinado en 11 de abril de 3ª clase con motivo de que no se atrevió a presentarse en ¿?’ luego de repasado del Exto tener que repasar las materias y pasó a 5ª clase”. Revalidat en 1797. Entre en exèrcit en acabar era guèrra, destinat en Cadis, València, Galicia, participe ena Guèrra dera Independéncia. Ei cirurgian militar en actiu enquia 1825. En agost de 1833 reclame, des de Badajoz a on se retirèc a víuer damb ues pagues pes “veinte años, tres meses y siete días de servicios”, que se le concedissen en 1835. Arribe a “primer Ayudante de Cirugia”.

PEREMIQUEL, Andreu

MÈTGE

Exercic en Vielha. Maridat damb Dorotea España en 1740. Còsten dus hilhs, Joan Felipe e Jusèp Andreu e dues hiles, Mª Eulàlia e Antònia Francesca. Documentat en Aran des de 1734 enquia 1755. Partipèc en procès de peritacion dera neboda deth mètge Fèlix De Miguel en 1748. Morís en Vielha eth 29 d'abriu de 1755.

PEREMIQUEL RODÉS, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Bossòst eth 17 d'abriu de 1825. Hilh de Jusèp Peremiquel de Bossòst e de Isabèl Rodés de Gausac. Estudièc tres ans de Filosofia en Òsca, bachelier en Filosofia en Barcelona en 1847. Matriculat ena Facultat de Medecina de Barcelona en 1847, as 22 ans, se licéncie en Medecina en 1852. I a un certificat deth Dr. Francesc Vidal dident que non se poguèc presentar a uns examens en tot auer ua fèbre.

PINOS, Johanes

PHARMACOPARUM

Neishec en Betren. Matriculat en Medecina en Òsca en 1721. Solet còste un an.

PLET, Joan

CIRURGIAN

Mencionat en 1739 en Es Bòrdes en Libre dera Confraria coma “Cirujano de Las Bordas”.

PLET PENA, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Bossòst eth 22 d'abriu de 1834. Cirurgian sangnador. Revalidat en 1852. Hec es practiques de dentista damb Joan Baptista Ginesti en 1850 e 1852. Maridat damb Maria Camps Ribas. Ena conferéncia de Jusèp Sandaran de 1913 cite ath Dr. Plet, “conegut dentiste”. Eth sòn hilh ei Joaquim PLET CAMPS que participèc enes convèrses tara creacion dera titolacion dera odontologia en Espanha en tot visitar ara reina Maria Cristina en 1901 amassa damb es catalans Carol e Alonso e damb es mètgés de Madrid Aguilar, Losada e Subirana. Plet Camps siguec president deth Círculo Odontológico Catalan e auie consulta en carrer Ferran V, nº 7 de Barcelona.

PONT CALBETÓ, Andreu

MÈTGE

Neishec en Gessa eth 30 de noveme de 1840. Bachelièr en Lhèida en 1869, prèmi en cors 1858-1859 en “Lengua Francesa” en institut de Lhèida. Matriculat ena Facultat de Medecina de Barcelona en 1869 e licenciat en Medecina en 1874, títol autrejat en junhsèga de 1878, as 37 ans, recuelhut per Pablo Castells. Cònte en B.O. dera Provincia de Lhèida de 1877 que viu en Gessa e en Anuari en 1879 e 1880. Referenciat coma mètge de Salardú en 1899. En 1890 preste a Magdalena Bernadets e a Joan Forment 2000 pessetes tà crompar era sua casa, er Aubiatge d'Anràs, en Bossòst e cònte coma “Médico Cirujano de Bosost”. Eth preste se li torne en 1901.

PORTA, Manuela

INFERMIÈRA

Infermièra der espitau de St. Pè de Casau en 1840. Se lògue era sua casa tà servir coma espitau e cònte coma “infermièra des individus militars qu'entrèren en casa sua”.

PORTA MOGA, Manuel

ESTUDIANT DE CIRURGIAN ¿??

Neishec en Salardú en 1807. Matriculat de cirurgian de tresau classa en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1830, 1831, 1832 e 1833. Tres ans reglamentaris d'estudis tà licenciar-se. Se presentèc a examen en 1840.

PORTOLÁ, Jaume

CIRURGIAN

Mencionat en un testament de 1742 coma “sirurgia de la Vila de Arties”.

PORTOLÉS, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Vielha. Exercic en Vielha. Conselhèr de Vielha en 1773 “Cirujano de Vielha” enquia 1794. En 1782 ei testimòni d’un maridatge. Morís eth 12 de deseme de 1810 en Vielha.

PORTOLÉS FORMENT, Jaume

CIRURGIAN

Neishec en Vielha. Matriculat de cirurgian latin en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1774. Cirurgian romanciste, non latin, d’un examen en mai de 1780. Exercic en Vilalhèr.

PRADES, Albert

CIRURGIAN

Exercic e viuèc en Arties. Documentat en Aran en 1786 e 1797. Morís en Arties eth 31 de març de 1807.

PRADES, Bartomeu

CIRURGIAN.

Exercic en Arties. Referenciat en Aran en tot batiar ua mainada en Garòs en noveme de 1745. Dilhèu ei eth pair de Albert Prades.

PRADES, Jusèp

APOTECARI

Neishec en Arties. Apotecari d’Arties. Dilhèu hilh de Bartomeu Prades. Maridat damb Josefa Sala, que morís veuda en 1799 en Arties. Pair der apotecari Jusèp Prades Sala. Examinat per Jusèp Clarasó ei titolat en agost de 1749. Visitada era sua botica en octubre de 1774 per Pèrre Cornago, substitut deth lòctinent deth Protomedicat, la trobèren en dolentes condicions. En tot èster Prades ja vielh e empedit fisicament, encara que “claro de potencias” Cornago l’avertie qu’ en tèrme de 15 dies prenesse un ajudant, “mancebo”, e qu’ en un periòde de dus mesi reposèsse tot aquerò que li calie ena sua botica, jos pena de 6000 maravedies.

PRADES SALA, Jusèp

APOTECARI

Neishec en Arties. Hilh der apotecari Jusèp Prades. “Mancebo Boticario”. Titolat en 9 de junhsèga de 1781 coma ”Maestro Boticario” peth Protomedicat. Documentat coma apotecari d’Arties en 1798. Maridat damb Josefina Probaste neishuda en “Castilla” que morís en 1835, aueren un hilh en 1798. Conductat en Gessa en 1823, 1824 e 1825. Exercic en Aran e Barruera.

PRADES, Jusèp

APOTECARI

En 1833 se nomena un farmacèutic Jusèp Prades d’Arties. Dilhèu ei eth madeish Jusèp Prades neishut en Arties e maridat damb Joaquina De Miguel, de Vielha, que exercic en Barruera o dilhèu ei Jusèp Prades Sala.

PRADES SALÍS, Felip

CIRURGIAN

Neishec en Salardú en 1791. Cirurgian romanciste. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1817. Revalidat en hereuèr de 1828.

PRAT PORTA, Loís

MÈTGE

Neishec en Salardú. Graduat en Cervèra, licenciat de Medecina en 12 de seteme de 1770 damb era lectura des *Aforismos Hipocráticos Lib. 2 Sents 22* e doctorat en 14 deth madeish mes. Maridat damb Terèsa Trevaria Barigol en junhsèga de 1764.

PUIG SANJOAN, Tomàs

CIRURGIAN.

Neishec en Vilac. “El 15 de octubre de 1791 juntos en la sala de exámenes el Sr. Director con los demás Maestros Examinadores fue examinado de Latinidad, Lógica y Física y habiéndole encontrado mediano se formó el debido asiento”. Cirurgian romanciste, non latin, d’un examen. Matriculat en 1791. Graduat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en hereuèr de 1798.

PUYOL CALBETÓ, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Vielha en 1795. Cirurgian romanciste d’un examen. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1814, as 19 ans, examinat en 1815 e 1816. Revalidat en agost de 1817, damb dus ans d’estudi e tres de practiques.

German deth mètge Agustin Puyol. Maridat damb Antònia Vidal de Casau, non aueren hilhs. Encargat des visites as malauts militars der espitau de Sant Pèr de Casau. Documentat en Vielha des de 1817 enquia 1869. En 1830 ei regidor der Ajuntament de Vielha. En abriu de 1845 demane ara Acadèmia eth nomenament de subdelegat de Medecina en Aran, qu'aucepe de forma interina, en tot substituir a Ramon Ademá. Non s'acceptèc era sua prepausa; siguec nomenat Joaquim Escot. En 1819 envie ua consulta tara Acadèmia de Medecina en relacion a ua malautia de larinx amassa damb eth cirurgian Francesc Monlau e damb eth mètge Manuel Vergés. En 1869 hec testament, as 76 ans, en tot deishar uns bens, sabates, mocadors, ua capa, dues casaques, dus justets, un chapèu, dues camises, e 50 liures araneses a un frair sòn que viu en França, Jusèp Puyol. As sòns nebots Maria e Santiago les dèishe 100 liures araneses entre es dus, en tot nomenar ereu de toti es sòns bens ath sòn frair, eth mètge Agustin Puyol, qu'auie compartit damb eth era conducta de Vielha, un coma cirurgian e er aute coma mètge-cirurgian en ans anteriors. Morís en Vielha eth 18 de junh de 1869 en çò de Boya.

PUYOL CALBETÓ, Agustin

MÈTGE – CIRURGIAN.

Maridat damb Antònia Deó. German deth cirurgian Antòni Puyol. Escuellhut member deth Conselh de Vielha en gèr de 1830, presentèc ath governador era sua renóncia, en gèr de 1833, deth cargue de “regidor Decano exponiendo no serle posible continuar en el desempeño de las funciones por razón de su Facultad y haber ampliado la conducción a otros pueblos”. Documentat en Vielha tanben en 1856 e 1860.

PUYOL ESCALA, Agustin

MÈTGE – CIRURGIAN.

Neishec ena Artiga de Lin, en 1813. En sòn expedient academic ditz que neishec en Vielha e en quaque lòc ditz qu'en Bagneres de Luishon mès era realitat ei que neishec ena Artiga de Lin a on es sòns pairs demorauen e atau ac ditz era sua partida de defunció. Hilh de Jaume Puyol e de Maria Escala. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1832, corsèc estudis enquia 1835. Revalidat de cirurgian sangnador en junh de 1835. Hec es practiques de cirurgian damb eth sòn oncle Antòni Puyol. En octubre de 1844 ei bachelier de Medecina. Licenciati en Medecina en deseme de 1846. “Consta por los expedientes remitidos que tiene cursados y aprobados los tres primeros años de Medecina y en Octubre de 1842 se matricula en este Colegio para el Cuarto”. Residic en Vielha e dempús en Montcorbau. Autor deth trabalh *Por cuántos métodos se introducen los medicamentos en el cuerpo?*. En 1868 redacte un informe forense, amassa damb Antoni Jaquet, enviat tara Reiau Acadèmia de Medecina. En 1892 signe ua autòpsia en Bossòst, amassa damb Manuel Navarro, coma mètge forense deth partit de Vielha. Morís en Vielha, veude, eth 2 de març de 1901, ère de çò deth Mètge Puyol

R

RIART DELSENY, Jaime

MÈTGE

Neishec en Bossòst en gèr de 1912. Hilh de Jaime Riart, deth Palhars e de Maria Delseny, neishuda en Arties. Inicièc estudis de Medecina en Barcelona mès era Guerra Civiú les interrumpic, passèc per Santiago de Compostela e fin finau ei licenciat en Medecina ena Universitat de Salamanca en 1945. Maridat damb Mª Dolores Eyre. Aueren quate hilhes, Esther, Mª Dolores, Inmaculada e Beatriz e dus hilhs, Jaime e José Antonio (Tete). Mètge interin de Les des de hereuèr de 1970 enquia junhsèga de 1974, en tot seguir ena plaça per "acumulacion" enquia junhsèga de 1975 que cese per nomentament de José Luis Bilbao que renoncie ara plaça en agost de 1977, en tot tornar a préner era plaça de Les Jaime Riart enquia agost de 1978. Mètge titular de Bossòst en març de 1974, interin, enquia junhsèga de 1974 qu'ei nomentat titular enquiara sua jubilacion en mai de 1982.

Mètge de Productora-Fecsa. Mètge des mines. Siguec dera prumèra promocion de Mètges d'Empresa de Catalonha. Morís en Bossòst eth 2 de seteme de 1997. Mª Dolores, Inmaculada e José Antonio contunhèren era nissaga des mètges Riart.

Eth mètge Jaime Riart damb era sua hemna Mª Dolores Eyre (Archiu familha Riart)

RICART MOGA, Bartomeu

CIRURGIAN

Neishec en Tredòs. Cirurgian romanciste de dus examens. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona noveme de 1792, mès non anèc tà classa enquia 1795. Graduat en mai de 1799. Documentat en Aran, conductat en Salardú, des de 1823 enquia 1848.

RICART VIDAL, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Tredòs ath torn de 1809. Cirurgian sangnador. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1829, corsèc estudis enquia 1832. Revalidat de sangnador en mai de 1833. Documentat en tot exercir en Aran des de 1839 enquia 1849. Conductat en Salardú en 1849 coma cirurgian extraordinari, er Ajuntament ditz que se li pagarà mès se se conducte coma cirurgian ordinari.

RIMONT, Johanes

PHARMACOPARUM

Neishec en Escunhau. Matriculat en Medecina en Ósca en 1721. Solet cònsste un an.

RIU, Laurens

MÈTGE

Bachelier en Ósca en 1761. Revalidat per Protomedicat en 1773. Exercic en Benabarre. Se sauve ua recepta sua en Arxiu Istòric Generau d'Aran. Possiblement non exercic jamés en Aran.

RIU, Mateu

CIRURGIAN

Cirurgian documentat en 1774 en Arties.

RIU BARRAU, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Montgarri eth primèr d'abriu de 1787, se ben ei enregistrat en Unha. Hilh de Còsme Riu Soca e de Elisabeth Barrau Nart, de Unha e arrendataris der ostau de Montgarri. Bachelier en Medecina en Cervèra en octobre de 1815. Practiquèc en València en 1814 e 1815, damb eth catedràtic de Clinica dera Universitat de València, eth Dr. Felix Miquel. Practiquèc en Espitau Militar de Barcelona damb Salvador Campmany en 1815 e 1816. Obtenguec "Plaza de Practicante de Número en

la Facultad de Medicina en los Hospitales Militares del Extinguido Ejército de la derecha en fecha 15 de Agosto de 1815 a los que ha asistido con aquella exactitud que requiere su empleo hasta el día de la disolución de dicho Ejército”, segontes certificat de Carlos Nogués, catedràtic de Clínica e “Prothomédico del Extinguido Ejército de la derecha”. Inicie es tramits tara revalida e presente ua declaraci3n des s3ns estudis en Tolosa de Lenguad3c, signada per eth madeish e per sa pair en tot d3der que “la ciudad de Tolosa del Reino de Francia se enseña la Facultad de Medicina y Arte de la Cirugía bajo el mismo método que se enseñan en los Colegios de Medicina y Cirugía de la Villa y Corte de París y Ciudad de Montpellier”. Ei testimoni presenciau en aguesti tràmits Serafin Cao de Ben3s y Les, baron de Les, de 46 ans, resident en Les, en tot afirmar que “Es cierto y verdadero que en la Ciudad de Tolosa del Reino de Francia se enseña la Facultad de Medicina y Arte de la Cirugía bajo el mismo método que se enseña en los Colegios de otras Artes establecidos en París y Montpellier y lo dice saber el que declara por haber residido varias y largas temporadas de mucho tiempo en esta parte en la dicha Ciudad de Tolosa y aún modernamente en el corriente año con cuyo motivo he conocido y tratado varios Profesores de Medicina y Cirugía con mucha familiaridad y frecuencia y haber tenido diferente conversaci3n con éstos sobre el particular siendo a más muy público y notorio en la dicha Ciudad de Tolosa y otras partes de la Francia”. Un aute des testimonis sus er enshament en Tolosa ei Miquèu Escot, cirurgian d’Es Bòrdes “por haber estudiado en dicha ciudad el Arte de Cirugía que profesa y haber visto que se enseña el dicho Arte y la Facultad de Medicina”. Revalidat peth Protomedicat en junhsèga de 1816, “de estatura alta, cabello castaño oscuro, ojos pardos, nariz aguileña y barbilampiño”. Ei revalidat en junhsèga de 1816. Maridat damb Isabèl Malvés. C3nste un hilh, Felip, que siguec eth s3n ereu. Documentat en Aran des de 1819 enquia 1847. En 1842 auec un pleit laborau per den3ncies gremiaus damb eth mètge titular de Salardú Joan Mola.

RIU MALVES, Jusèp

CIRURGIAN

Neishec en Arties en 1811. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1839, corsèc estudis enquia 1842. Tres ans reglamentaris d’estudis tà licenciar-se. “Presentó certificaci3n de tener aprobado el 1er año y estar cursando el 2º de Medecina en la Universidad de esta Ciudad y se examinó de dicho 2º año en este Colegio”, se examinèc en 1841 tanben, passant a 4au classa. Graduat de cirurgian de tresau classa en seteme de 1845. “Estatura alta, color sano, cabello castaño, ojos cinicientos, nariz regular, barba poca”.

RODÉS, Francesc

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Escunhau. Matriculat en Òsca en 1774, corsèc tres corsi, semble que non acabèc.

RODÉS, Joan

APOTECARI

Documentat coma apotecari de Vielha des de 1641 enquia 1666. Maridat damb Margalida Vidal aueren dus hilhs, en 1664 e 1666. Morís en deseme de 1667 en Vielha.

RODÉS, Tomàs.

MÈTGE

Neishec en Vielha. Mètge ordinari de Vielha, documentat en Aran des de 1759 enquia 1782. Maridat damb Ròsa Rella. Auere quate hilhs, Francesc en 1761 mòrt en 1812, Ignasi en 1764, Dionís en 1768 e un aute en 1759 e ua hilha . Morís eth 27 de junhsèga de 1782 en Vielha. En Vielha se manten era casa “Deth Doctor”

RODÉS RIMONT, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Escunhau eth 13 d’octobre de 1807. Cirurgian de tresau classa, sangnador. Hilh de Vicenç Rodés e de Maria Rimont. German deth cirurgian Pau Rodés. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1835, corsèc estudis enquia 1838. Revalidat cirurgian de tresau classa en deseme de 1838. “Estatura regular, color moreno, cabelo castaño, ojos azulados, nariz regular, barba poblada”. Maridat damb Maria Laurens Mirat, de Escunhau. Exercic en Taüll a on ei documentat en 1840 e 1843.

RODÉS RIMONT, Pau

CIRURGIAN

Neishec en Vielha eth 27 de deseme de 1812. Cirurgian de dusau classa. Hilh de Vicenç Rodés e de Maria Rimont. German deth cirurgian Antòni Rodés. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1841, corsèc estudis enquia 1844. Graduat en 1853.

RODÉS ROIG, Domènec

CIRURGIAN – MÈTGE

Neishec en Escunhau eth 18 d’hereuèr de 1782. Matriculat de cirurgian romanciste en seteme de 1806. En 1810 passèc tà 5au classa. Bachelièr e licenciat en Cirurgia – Medica en noveme de 1819. Cinc ans d’estudi en Collègi e un de practica. Maridat damb Mariana Garreta Fontnova. Exercic ena Ciutadella de Barcelona. En 1835 demane eth lòc de cirurgian dera Ciutadella de Barcelona, a on auie servit coma interin pendent dus ans per jubilacion deth titular Francisco Borrás, ac demane “cargado de familia”. Se li denegue en non èster pas mètge-cirurgian, condicion

qu'auie de complir er encargat dera sanitat dera Ciutadella de Barcelona. Semble èster qu'obtenguec eth lòc deth Presidi Peninsular de Barcelona donques qu'en 1845, en tot signar coma dr en Medecina e Cirurgia e Mètge Cirurgian deth Presidi expause qu'entrèc en 1816 a prestar servici ena Reiau Ciutadella de Barcelona en qualitat de substitut deth mètge Francisco Borrás, catedratic de Medecina e Cirurgia deth Collègi de Barcelona. Prestèc es servicis pendent mès de trenta ans e demane èster designat Dusau Ajudant deth Còs de Sanitat Militar dera Armada. Se li arrespon en tot negar-li eth prèmi donques qu'es facultatius des destacaments d'artilleria obtien eth sòn retir dempús de 20 ans d'auer exercit era destinacion. Agust document, rebut der Arxiu de Segòvia, se referís a Joaquim Rodes Roig, possiblement ua error. Fin finau ei mètge militar en Segovia en 1864.

ROGER ESCOT, Francesc de Paula

CIRURGIAN

Neishec en Arró eth 12 d'agost de 1770. Cirurgian romanciste de dus examens. Cirurgian militar. Hilh de Père Roger e de Teodora Escot. Matriculat en gèr de 1788 en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona. Graduat en hereuèr de 1800. Prenec eth grad de doctor en Cirurgia - Medicau en mes d'agost de 1818. Participèc en qualitat de practicant ena Grana Guèrra, entrant ena armada en gèr de 1790, participant en exercit deth Roselhon en 1792, 1793 e 1794. En 1801 prenèc part ena expedición de Portugau, participèc enes batèstes per tota Espanha, se trinquèc un braç ena batalha de Santa Cruz de la Zarza. Ara fin dera sua vida siguec cirurgian des Reiaus Guàrdies de Corps. Ena armada enquia 1822. Moric en Valladolid eth 3 de mai de 1832.

ROMEBA BORDES, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Canejan eth 8 de gèr de 1758. Cirurgian romanciste d'un examen. Hilh de Mateu Romeba e de Maria Bordes, de Canejan. Pair des cirurgians Francesc Romeba e Joan Romeba e pair-senhèr de Jusèp Romeba. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1784. Graduat en març de 1791. Maridat damb Maria Medan Sanglada, hilha de Joan Medan Capdevila e de Ròsa Sanglada, en Les en junh de 1795. Aueren cinc hilhs e ua hilha. Documentat en Aran des de 1795 enquia 1829. Morís en Canejan eth 3 de junhsèga de 1829.

ROMEBA MEDAN, Antòni Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Canejan eth 21 de junhsèga de 1799. Cirurgian romanciste. Hilh deth cirurgian Joan Romeba Bordes e de Maria Medan. German deth cirurgian Joan Romeba. Pair des cirurgians Francesc Jusèp e Jusèp Romeba Romeba e der estudiant Joan Romeba. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1818. Graduat en octobre de 1824, damb cinc ans d'estudi, "Los de

Ordenanza””Estatura regular, color moreno, cabello castaño, nariz regular, barba lampiña”. Maridat en Canejan en agost de 1822 damb Terèsa Vidala Romeba Bacaria, que morís, veuda, en gèr de 1876 damb 74 ans. Aueren un aute hilh, Manuel, que siguec prebère, mòrt as 37 ans en Canejan. Documentat en Aran des de 1822 enquia 1873. Morís en Canejan eth 7 de junh de 1873 de “hidropesía”. I a correspondència sua damb era Acadèmia de Barcelona en relacion a ua sospita d’intrusisme e en relacion a ua petició deth cirurgian Francesc Bacaria.

ROMEBA MEDAN, Joan

CIRURGIAN

Neishec en Canejan eth 22 de gèr de 1811. Cirurgian de tresau classa. Hilh deth cirurgian Joan Romeba Bordes e de Maria Medan. German deth cirurgian Antòni Francesc Romeba. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1839, corsèc estudis enquia 1842. Graduat en març de 1843. “Estatura regular, color sano, cabello negro, ojos pardos, nariz regular, barba cerrada”. Facultatiu habilitat de dusau classa en 1867. Exercic en San Mateo de Gállego, Saragossa.

ROMEBA ROMEBA, Francesc Jusèp

CIRURGIAN

Neishec en Canejan eth 29 de deseme de 1835. Hilh deth cirurgian Antòni Francesc Romeba Medan e de Terèsa Vidala Romeba/Bacaria, que morís en gèr de 1876, veuda. Arrehilh deth cirurgian Joan Romeba Bordes. German deth tanben cirurgian Jusèp e de Joan Romeba Romeba. Cirurgian sangnador. Graduat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona 1859, titolat en gèr de 1860 as 24 ans. Maridat damb Antonia Arnaut, de Tírvia, Palhars Sobirà, cònte un hilh, neishut en 1833 e mòrt en Canejan en octubre de 1863. Exercic en Barruera e Boí en 1861-1862. Cònte en B.O. dera Provincia de Lhèida de 1877 coma cirurgian que viu en Canejan. En 1884 ei Jutge Municipau de Canejan. Mencionat en Anuari en 1879 e en 1880.

ROMEBA ROMEBA, Joan

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Canejan eth 14 d’octubre de 1826. Hilh deth cirurgian Antòni Francesc Romeba Medan e de Terèsa Vidala Romeba. German des cirurgians Francesc Jusèp e Jusèp.

ROMEBA ROMEBA, (ROMEVA ROMEVA) Jusèp

CIRURGIAN

Neishec en Canejan eth 25 de mai de 1833. Cirurgian sangnador. Hilh deth cirurgian Antòni Francesc Romeba Medan e de Terèsa Vidala Romeba. German deth tanben

cirurgian Francesc Jusèp e der estudiant Joan Romeba Romeba. Examinat en Barcelona en 1860, “Sobresaliente” e titolat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona març de 1861 as 27 ans. Revalidat en 1860.

ROMEBA SANDARAN, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Canejan. Maridat damb Agustina Barés, de Les. Aueren quate hillhs neishudi en Boí. Exercic en Boí, viuie ena casa deth Barbé. Documentat aqui des de 1866 enquia 1873.

RUFASTE, Pèrre

VETERINARI

Mencionat per Ramon Jaquet Escala en tot demanar-le era titolacion, en 1894.

S

SABADIA, Joan

CIRURGIAN

Cirurgian documentat en Vilac en 1798.

SABADIA, Jusèp

CIRURGIAN

Cirurgian documentat en Vilac des de 1722 enquia 1771. Morís en Vilac en 1771.

SABI, Antònio

FARMACÈUTIC

Conductat en Vielha en 1860 e 1861. Proveïdor de medecines tara preson de Vielha en 1875, 1876, 1877,1885. Cònte en 1879 en Vielha.

SAFONT ABÓ, Andreu

MÈTGE

Neishec en Bossòst eth 26 de seteme de 1828. Hilh de Blai Safont e de Rosa Abó. Arrehilh deth cirurgian Blai Safont Cau e de Maria Agneti Bordes. Estudièc Filosofia des de 1845 enquia 1850. Bachelièr en Filosofia en 1850. Matriculat en Medecina en Barcelona en 1850, bachelièr en Medecina en 1856 e licenciat en 29 de junh de 1858. Registrat en B.O. Provincia de Lhèida en 1877 en Bossòst, a on gés coma Medico-Cirujano e en Anuari en 1879 e en 1880. Mètge titular de Bossòst en 1880. En expedient dera Universitat de Barcelona cònte un german sòn, non mètge, Francesc Safont.

SAFONT BORDES, Andreu

CIRURGIAN

Neishec en Bossòst eth 10 de març de 1794. Cirurgian romanciste. Hilh deth cirurgian Blai Safont Cau e de Mª Agnetis Bordes. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octubre de 1816. Revalidat en abriu de 1822. Exercic en Bossòst. Morís solter eth 13 de seteme de 1829.

SAFONT CAU/CAO, Blai

CIRURGIAN?

Neishec en Bossòst. Encara que se mencione coma cirurgian en 1796 en Bossòst e enes referéncias des libres parroquiaus, en sòn maridatge e enes registres des sòns hilhs en tot consultar eth sòn expedient se reflectís que se matriculèc de cirurgian romanciste en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en junhsèga de 1778 mès en 1792 siguec suspenut e expulsat des estudis. Hilh deth cirurgian Francesc Safont Peremartí e de Ròsa Cau/Cao. German de Joan e de Tomàs. Maridat en gèr de 1794 en Bossòst damb Maria Agneti Bordes, hilha deth mètge Andreu Bordes, que moric as 60 ans en 1830, aueren un hilh en 1796 e ua hilha en 1798. Exercic en Bossòst encara que non cónste era sua titolacion.

SAFONT CAU, Joan

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Bossòst. Hilh deth cirurgian Francesc Safont Peremartí. German de Blai e Tomàs. Matriculat de cirurgian romanciste en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en noveme de 1791. Examinat en 1791 e 1792. Non acabèc.

SAFONT CAU, Tomàs

CIRURGIAN

Neishec en Bossòst eth 26 de gèr de 1768. Hilh deth cirurgian Francesc Safont Peremartí. German de Blai e Joan. Exercic era cirurgia.

SAFONT PEREMARTÍ, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Bossòst eth 28 d'octobre de 1725. Maridat damb Ròsa Cau/Cao. Pair de Blai, Tomàs e Joan Safont Cau, consuer deth mètge Andreu Bordes. Se tròbe documentat en Bossòst des de 1764 enquia 1789. En 1787 eth Comun de Bossòst li dèishe a F. Safont ua dobla de quate, uns sòs, entà dar comiat e mantier ath sòn hilh cirurgian en Barcelona. Morís en Bossòst eth prumer de gèr de 1789.

SAFORCADA, Francesc

MÈTGE

Neishec en Vilamòs. Estudiant en Òsca e bachelier en Medecina en Òsca en junhsèga de 1744, presentat per Michelem Palacin, graduat en 1774.

SAFORCADA ADEMÀ, Manuel

MÈTGE, FARMACÈUTIC

Neishec en Vielha eth 21 de noveme de 1877. As tres ans anèc a viuer en Barcelona, en Sant Martí de Provençals, ena Rambla de Poble Nou n° 130, a on eth sòn pair auie ua farmàcia. Bachelier en 1894. Licenciat en Medecina en 1900, doctorat damb Premi Extraordinari en 1901. Era farmàcia deth sòn pair auie de pasar tà un german de Manuel mès moric joen e Manuel s'auèc d'ocupar dera farmàcia per açò estudièc Farmàcia. Licenciat en 1903, a on se doctorèc tanben damb Premi Extraordinari. Mètge forense de Barcelona per oposición en 1906. En 1923 obten era Càtedra de Medecina Legau e Toxicologia dera Universitat de Barcelona. Se dedicuèc ara Medecina Legau e Psiquiatria Forense. En 1925 entrèc ena Reiau Acadèmia de Medecina damb eth discors *Valor de la necropsia en el diagnòstico obituari*. Autor de nombroses publicacions, arrevirèc eth libre de Charles Vibert *Medecina Legal e Toxicologia*. Quan començèc era Guèrra Civiú siguec un des catedratic cessats en sòn cargue pes autoritats republicanes. Dempús dera guèrra es autoritats franquistes le tornèren a ratificar. President dera Liga Espanòla de Higiene Mental. Reperesentant dera Universitat de Barcelona en Congrès de Sevilha d'Higiène Mentau. Cofundador dera revista *Anales de Medicina Legal, Psiquiatria y Anatomía patológica* en 1933. Vicepresident Onorari deth Còs Nacionau de Mètges Forenses. Condecorat per govern francés, Officier de l'Instruction Publique. Jubilat en 1947. Sòci fundador dera Societat de Psiquiatria e Neurologia d'Espanha. Morís, solter, en Barcelona eth 29 de noveme de 1968, as 91 ans.

Fòto dera òrta de graduación deth mètge Manuel Sforcada. Cors 1904-1905.
(Archiu Col. de Mètges de Barcelona)

SAFORCADA TURMO, Baldomero

FARMACÈUTIC

Neishec en Vielha. Pair de Manuel Saforcada Ademà. Títol de farmacèutic en 1 de deseme de 1870. Proveïdor de medecines tara preson de Vielha en 1875, 1877, 1879. Cònste en *B.O. dera Província de Lhèida* en 1877 e tanben en *Anuari* en 1879 e 1880. En 1880 se trasladèc tà Barcelona. Collegiat en 1899 en Barcelona. Dauric era farmàcia en Sant Martí de Provençals, ena Rambla deth Poble Nou en 1900.

SALA, Francesc

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Escunhau. Estudiant de Medecina en Òsca dera càtedra de Vísperas en 1790.

SALA, Francesc

APOTECARI

Neishec en Vielha. Apotecari que practiquèc ena farmàcia de Jusèp Grau Bassas de Barcelona des de 1839 enquia 1843.

SALA, Joan/Jusèp

APOTECARI

Neishec en Arties. Apotecari d'Arties. Pair des apotecaris Loís e Jusèp Sala Prades.

SALA, Pèrre

APOTECARI

Neishec en Arties. Practiquèc en Barcelona, ena botica de Pau Antòni Bertran Custó des de 1747 enquia 1749. Títolat per Pèrre Güell, lòctinent deth Protomedicat.

SALA, Pèrre

APOTECARI

Citat coma apotecari de Vielha en 1772. Possiblament ei eth madeish Pèrre Sala neishut en Arties.

SALA, Pèrre

CIRURGIAN

Exercic en Vielha. Cònsol de Vielha en 1658, 1661 e en 1670 conselhèr deth Terçon de Vielha. Documentat desde 1658 enquia 1697. Morís en Vielha eth 5

d'octubre de 1697. Enterrat laguens dera glèisa de sant Miquèu.

SALA BONASTRE, Laurenc

CIRURGIAN

Neishec en Arties en 1767. Hilh de Francesc Sala e Maria Ròsa Bonastre. Matriculat en octubre en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en 1788. Cònte qu'en 1793 passèc a 5au classa. Maridat en prumèras nòces damb Terèsa Collo, auren dus hilhs, en Boí. En dusaus nòces se maridèc en abriu de 1799 en Arties damb Ròsa Mercé, d'Arties. Exercic en Boí, viuèc ena Casa de la Vila. Documentat des de 1799 enquia 1804. Morís en Boí eth 19 de mai de 1804, as 34 ans. Era sua veuda, Ròsa Mercé, se maridèc eth dia 16 de Junh de 1805, en Boí, damb Francesc Fuster Sanpere. Sigüec cirurgian de Montcortès, Pallars Sobirà. Dempús Francesc Fuster, veude, se maridèc damb Maria Jaquet, de Arties e viueren en Boí.

SALA PRADES, Loís

APOTECARI

Neishec en Arties. Hilh der apotecari Jusèp Sala e german deth tanben apotecari Jusèp Sala Prades. Practiquèc ena botica de Pau Anton Bertran Custó de Barcelona des de 1779 enquia 1782. Titolat per Pèrre Güell, lòctinent deth Protomedicat, en 1781.

SALA PRADES, Jusèp

FARMACÈUTIC

Neishec en Arties. Hilh der apotecari Jusèp Sala e german deth tanben apotecari Loís Sala Prades. Practiquèc ena botica de Raimon Troch de Barcelona des de 1788 a 1791 e dempús ena de Jusèp Sabater enquia 1793.

SALES, Manuel

MÈTGE

Neishec en Arres. En 16 de mai de 1773 ei bachelier de Filosofia en Òsca e en 18 deth madeish mes e an ei bachelier en Medecina, graduat en Medecina en Òsca en 1773.

SALÍS, Andreu

MÈTGE

Neishec en Salardú. Matriculat en Òsca en 1822. Licenciàt en Cervèra en 11 de deseme de 1824. Non s'arribèc a doctorar.

SALÍS, Felip

MÈTGE

Neishec en Salardú. Licenciat en Medecina en junhsèga de 1795 ena Universitat de Cervèra damb era lectura des *Aforismos Hipocráticos Lib 3. Sents 22*. Non s'arribèc a doctorar. Exercic en Salardú, Boí e Tremp. Maridat damb Isabèl Paba. En 1806 ei documentat en ua confraria de Boí. I a un Felip Salís enregistrat en partit mèdic de Talarn en 1840. Possiblament ei eth madeish.

SALÍS, Manuel

APOTECARI

Neishec en Salardú. Documentat en Aran des de 1822 enquia 1837. Era sua veuda e es sòns tutors seguissen damb era botica en Salardú 1837 enquia 1841. Morís en Salardú en 1837.

SALÍS, Père Andreu

APOTECARI

Documentat coma "Apotecari" de Salardú en èster pairin en un batièg en Tredòs en 1753.

SALÍS COLLDEFORN, Manuel

FARMACÈUTIC

Neishec en Salardú. Bachelièr en mai de 1857. Licenciat en Farmàcia en mai de 1858.

SALÍS CONSUL, Isidre

APOTECARI

Neishec en Salardú. Practiquèc ena botica d'Antòni Sala, de Barcelona, des de 1747 enquia 1749. Examinat per Tomàs Clarasó en 1747. Visitada era sua botica de Salardú en 1774 la considèren mau provedida de medicaments. Documentat en Salardú en 1776 en tot èster pairin en un batièg.

SALÍS CONSUL, Père

APOTECARI

Neishec en Salardú. Practiquèc ena botica de Jusèp Ignasi Mollar Roig, de Barcelona, des de 1750 enquia 1752. Examinat per Antòni Pla deth Protomedicat en 1750. Auie botica en Estèrri d'Àneu. Visitada per Père Cornago en octobre de 1774 la considèren mau provedida de medicaments. Auec un hilh, Jaume Salís Gausiach, neishut en Estèrri d'Àneu que tanben siguec apotecari.

SALÍS PAVA, Ramon

MÈTGE

Neishec en Salardú. Corsèc estudis ena Reiau Acadèmia de Medecina Practica de Barcelona, a on se matricule entà 6au cors eth 29 de seteme de 1830. Cònsste qu'a aprovat eth 6au an segontes bilheta presentada peth Dr. D. Ignacio ?.

SALÍS TERSA, Isidre

APOTECARI

Neishec en Salardú. Hilh der apotecari Isidre Salís. Practiquèc ena botica de Jusèp Ferrera Pascual en Barcelona des de 1781 enquia 1784. “Mancebo Boticario” titolat en 28 de hereuèr de 1789 coma “Maestro Boticario” per Pèrre Güell, lòctinent deth Protomedicat. Conductat en Gessa en 1788, “Potecari”.

SALBADOR SANBINÓS, Jusèp

ALBEITAIRE / MENESCAU

Cònsste coma “albeytar”. Conductat en Vielha en 1835, amassa damb Dionís Morelló e dempús des de 1839 enquia 1843.

SAMBEAT, Antòni

MÈTGE

Neishec en Montcorbau, a on viuec tostem. Matriculat en Òsca en 1821. Bachelièr en Filosofia en herèuèr de 1822. Examinat e licenciat en Medecina ena subdelegación de Saragossa eth 25 de seteme de 1827. Tardèc mès deth conde en acabar es estudis. Referenciat en Aran des de 1828 enquia 1845, mètge titular de Montcorbau. A partir de 1845 non se documente mès. Auec ua queisha en 1839 per part deth subdelegat de Medecina d'Aran, Andreu Ademá, pera sua conducta, eth dia 2 d'octobre. Ramón Ademá, escriu ara Acadèmia en tot queishar-se dera conducta “reprobable” de Antòni Sambeat, en tot dèder d'eth que “pasa todo el tiempo en juegos, embriagadas, vigiliyas prolongadas, levantarse muy tarde, poco aseo y en no dar la asistencia debida a los enfermos posthabidos a su depravada inclinación aunque sea llamado varias veces, reclamar... la salud del Pueblo que clama contra este indecoroso Profesor”. Ademá demane ara Acadèmia “para que use los fines que tenga a bien disponer concernientes a atajar el infausto procedimiento del mencionado D. Antonio Sambeat que para resultar menos culpable permite maniobrar a los Cirujanos que matan más que curan”.

SAMBEAT, Antònia

LHEUADORA

Lheuadora, “Comadre”, de Mont en 1821, en tot batiar un mainatge per besonh en

hereuèr.

SAMBEAT, Francesc

CIRURGIAN

Cirurgian documentat en Vielha en 1720.

SAMBEAT, Isabèl

LHEUADORA

En noveme de 1829 assistís un part en Mont. “La comadre que asistió al parto”.

SAMBEAT, Pèrre Joan

CIRURGIAN

Exercic en Vielha. Maridat damb Àngela Forcada. Auereu dus hilhs, un en 1718 e un aute, Bartomeu, en 1720. Documentat en Aran des de 1717 enquia 1720.

SAMBEAT DE MIGUEL, Gabrièl

APOTECARI

Neishec en Mont. Practiquèc en Barcelona, ena botica de Genís Xammar en mai de 1799 e dempús en noveme ena de Gaietà Marrugat e contunhèc en gèr de 1801 ena de Ignasi Francesc Ameller. Documentat coma “Farmacopola” deth pòble de Mont en 1801.

SANDARAN, Andreu

CIRURGIAN

Neishec en Canejan. Era unica referéncia ei èster pairin d’un mainatge en Canejan en 1788. I a un Andreu Sandaran que exercic en 1762 en Conques de Tremp (Palhars Jussà).

SANDARAN, Antòni

MÈTGE

Neishec en Canejan. Graduat en Cervèra en 1778.

SANDARAN, Francesc

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Arres. Era unica referéncia ei en 1775 en èster testimòni de nòces en 1775 en Canejan. Citat coma “Sacre Medecine Estudente”. I a un Francesc Sandaran,

neishut en Vielha, licenciat en Medecina en Cervèra en abriu de 1778 damb era lectura des *Aforismos Hipocráticos Lib 1. Sents II* e doctorat eth madeish mes. Dilhèu Francesc Sandaran Romeba??

SANDARAN, Pau

CIRURGIAN

Documentat en Mont, “Quirurgus loci Canejan”, eth 7 de hereuèr de 1747, en tot èster testimonni de nòces.

SANDARAN ROMEBA, Andreu

MÈTGE

Neishec en Canejan. Licenciat en Cervèra damb era lectura des *Aforismos Hipocráticos Lib 3. Sents 5*, en noveme de 1771. Non s’arribèc a doctorar. En mai de 1775 opositèc ara plaça de Practicant Dusau der Espitau dera Sta. Creu de Barcelona, plaça que guanhèc Sebastià Colomer. Opositor ara càtedra dera Universitat de Cervèra. Ena biografia deth Dr. Francesc Piguillem, escrita per Oleguer Miró, se nomena “el casi ignoto médico aranés Dr. Andrés Sandaran” e eth sòn libre *Tratado de viruelas y su inoculación*, imprès en Manresa per Ignasi Abadal en 1775. Tanben ei autor de *Quaestione Medicae*, Cervèra 1784. Maridat damb Cecilia (non se sap eth cognòm), an un hilh batiat en Vielha en hereuèr de 1756, siguec pairin eth mètge Francesc Tersa. Ei era unica referéncia sua en Aran. Pòt tractar-se der anterior mencionat Andreu Sandaran.

SANDARAN ROMEBA, Francesc

MÈTGE

Neishec en Vielha. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en agost de 1777 e se li autregèc eth certificat en 7 de març de 1780 coma practicant de Medecina que se dedique ara assisténcia d’Anatomia en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona

SANGLADA, Joan

MÈTGE

Neishec en Bausen. Matriculat en Òsca en 1820. Bachelièr en Medecina en Òsca en abriu de 1824. I a un mètge Joan Sanglada registrat en partit mèdic de Talarn en 1840.

SANGLADA, Pèrre Joan

CIRURGIAN

Neishec en Bausen. “Alias de Ramonet”. Maridat eth 7 de junh de 1781 damb Antònia Medan. Mencionat en Aran des de 1754 enquia 1791. En 1786, en junh,

certifique qu'es crabes de Bausen non patissen cap contagi.

SANGLADA BON, Manuel

CIRURGIAN

Neishec en Les, a on exercic. Hilh de Bartomeu Sanglada e Maria Bon. Matriculat en Òsca en octubre de 1721, cónste tanben matriculat en 1723. Maridat damb Isabèl Peremartí Artiga, çò deth Gabach de Les, en 1726. Aueren dus hilhs, Joan Miquèu en 1735 e Felipe en 1737 e ua hilha, Ròsa en 1731. Documentat en Aran enquia 1737. En agost de 1728 e en març de 1736 ei citat coma testimòni en ues actes notariaus en Les. Morís en Les eth 26 de noveme de 1737. En 1752 era sua hemna encara viuie.

SANJUAN, Francesc

ALBEITAIRE / MENESCAU

Mencionat coma "albèitar" de Betlan en 1736. Neishec en Betlan, cò de Balos. Maridat damb Marianna De Miguel en 1730, germana deth doctor Fèlix De Miguel, aueren una hilha, Francesca. Marianna morís e Francesc se torne a maridar en Bagergue. S'establís un ahèr entre eth doctor e es propietats dera sua neboda, fin finau eth doctor ei nomentat tutor des bens dera sua neboda. Veir era anotación deth Dr. Fèlix De Miguel.

SANJUAN, Joaquim

FARMACÈUTIC

Neishec en Vielha. Practiquèc ena farmàcia de Tomàs Balvey en Barcelona en 1843. I a un Joaquim Sanjuan establít en Barcelona, en 1857 en carrèr Gignás 27. En 1861 se tròbe establít en madeish lòc ath farmacèutic Francesc Sanjuan.

SANJUAN, Pèrre

APOTECARI

En 1671 ère establít coma apotecari de Vielha segontes era relacion deth protomedic Raimundo Monnar.

SANJUAN ARJÓ, Francesc

FARMACÈUTIC

Neishec en Vielha ath tòrn de 1820. Licenciát en Farmàcia en gèr de 1862 as 40 ans. I a un Francesc Sanjuan establít en Barcelona, en 1857 en carrèr Gignás 27 en 1861.

SANTAFUSTA / SANTA FOSTA. Bartomeu. “Major”

MENESCAU

Neishec en Betren, menescau conductat en aguest pòble en 1732, per tres ans. Deishe per substituïts de menescau, en Betren, per se cau, a Loís Lastrada o a Loís Lafont.

SILLABONA, Domènec

INFERMIÈR

En agost de 1840 se li loguèc era casa a Maria Morelló, çò de Marinha, tà servir d'espítaiu militar en Vielha. S'encueden des malauts eth cirurgian Antòni Puyol e eth nomentat “infirmier” que se contractèc, Domingo Sillabona. Aguest espítaiu foncionèc enquia 1845.

SIRAT BOYA, Joan

MÈTGE

Neishec en Les eth 12 de deseme de 1828. Bachelièr en Òsca en 1848. Bachelièr en Medecina en 1855. Licenciàt en 1856.

SOCASAU CONDÓ, Simon

MÈTGE

Neishec en Begós eth 7 d'octobre de 1743. Hilh de Bernard Joan Socasau e de Maria Terèsa Condó Moga, de Begós. Matriculat en Òsca en 1773. Graduat en agost de 1777. Matriculat en 19 d'agost de 1778. Practicant de Medecina, se dediquèc ara assisténcia d'Anatomia en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona. Practiquèc damb Jacint Saltor en Barcelona en 1779 e 1780. Revalidat peth Protomedicat en abriu de 1782. Un testimòni dera documentación dera sua revalida ei eth cirurgian Jaume España, cirurgian de Benós. Maridat as 40 ans, en Vilamòs, eth 27 de deseme de 1782, damb Susana Trescara. Aueren dus hilhs, Francesc Joan, neishut en Benós que morís en 1864 e maridat damb Mª Antònia Bosost de Arròs, Miquèu, maridat damb Pepa España, damb eth testimòni deth cirurgian Joan Boya, e ua hilha, Madalena, que morís en Bossòst, veuda en deseme de 1867. En 1811 eth terçon de Lairissa le pague 2 pessetes per ues diligéncies que hec. Exercic en Begós. Testimòni de nòces en 1792 der apotecari d'Es Bòrdes Joan Turmo. Documentat en Aran des de 1777 enquia 1838.

SOCASAU TURMO, Alfred

FARMACÈUTIC

Establit en 1926 e 1937 en Passeig deth Trionf n° 7 e en 1941 en Rambla deth Trionf n°7 de Barcelona.

SOLA FAURE, Père

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Vielha eth 20 d'octobre de 1774. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia en seteme de 1796 coma cirurgian romanciste. “Estatura mediana, pelo y cejas negras, ojos pardos”. Cirurgian titolat en 1801.

SOLANO ZAPATER, Tomàs

CIRURGIAN

Neishec en Arró o en Es Bòrdes eth 6 de març de 1817. Practiquèc damb Miquel Ballester en Barcelona. Cirurgian de tresau classa revalidat en 1844.

SOLER, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Arròs. Bachelièr en Cervèra en 1794. Maridat damb Ignàsia Mora.

SUBIRACH VIDAL, Joan

MÈTGE

Neishec en Bausen eth 20 de noveme de 1823. Bachelièr en Òsca en 1847. Licenciàt en Medecina en 1854. Cònte matriculat en cors 1847-1848 damb 23 ans ena Facultat de Medecina.

T

TARRAU COY, (CUI) Antòni

ESTUDIANT DE CIRURGIAN

Neishec en Bagergue eth 5 de noveme de 1796. Matriculat de cirurgian romanciste en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1824. Graduat en junhsèga de 1829. German deth cirurgian Francesc Tarrau Coy. En bèth expedient cònte TARRAU CUI.

TARRAU COY, (CUI) Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Bagergue ath torn de 1784. Cirurgian romanciste. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1807. Graduat en hereuèr de 1813. Mencionat en Garòs, en seteme de 1830, en tot èster pairin de batièg, coma vesin de Rialp. German d'Antòni Tarrau Coy / Cui. I a un Francesc Tarrau registrat en partit medic de Talarn en 1840.

TERSA, Anna Maria

LHEUADORA

Citada coma “Comadre” d'Arties en 1795 e 1798. Darrèra cita en 1801.

TERSA, Francesc

MÈTGE

Exercic en Arties. Maridat damb Ana Maria Malvés. Documentat en Aran des de 1755 enquia 1767; morís abans de 1797 ja que quan se maride ua hilha sua, Josefa, en Arties, eth ei difunt. En 1756 ei pairin d'un hilh deth Dr. Andreu Sandaran.

TERSA, Joan

CIRURGIAN

Documentat en Aran des de 1641. Mencionat en 1659 en Libre de Conselhèrs deth Conselh Generau coma cirurgian d'Arties. Morís en Palhars. En noveme de 1673 se mencione qu'es reverends Francesc Tera d'Arties e Joan Pont de Gessa coma tutors dera gojata Tera d'Arties venen un prat a Matheu Pont de Gessa entà pagar es

deutes, un doblon, peth funerau de Joan Tersa, cirurgian, e dera sua hemna Maria Terèsa e dues migères peth dia que siguec portat eth còs deth Dr. Tersa des de Pallars.

TERSA, Ignasi

ALBEITAIRE / MENESCAU

Neishec en Arties. “Menescal” de Vielha en 1816 e de Salardú en 1822 e 1846. En 1816 ja ère conductat en Gessa. En 1848 ei indultat de delictes e reabilitat.

TERSA CLARÓS, Francesc

APOTECARI

Neishec en Arties. Practiquèc ena botica de Joan Guitart Soler de Barcelona en 1798 e 1799.

TERSA ESTRADA, Ignasi

APOTECARI

Neishec en Arties. Apotecari d’Arties. Examinat per Sebastian Creagh, protomètge, e per Jusèp Casanova, apotecari de Vilassar de Mar, registre eth sòn títol eth 3 de noveme de 1726.

TURMO, Antòni

APOTECARI

Apotecari d’Es Bòrdes. Titolat en junh de 1755 per Antòni Pla, lòctinent deth Protomedicat. Visitada era sua botica en octubre de 1774 per Pèrre Cornago, substitut deth lòctinent deth Protomedicat, la troberen mau provedida de medicaments, e se li avertis que non crompe medicaments en França.

TURMO ARDON, Manuel Francesc

FARMACÈUTIC

Neishec en Es Bòrdes en 1797, casa Boticari o Apotecari. Hilh der apotecari Pau Turmo e de Vicenta Ardon. Examinat e aprovat de bachelier en Farmàcia en junh de 1817 en Barcelona. “Mestre Apotecari”. Referenciat en terçon de Lairissa a partir de 1819 a 1833, deputat d’aguest terçon en 1834. Documentat en pòble d’Es Bòrdes en 1820 enquia 1837. Conductat en Arròs en 1833 e 1835. Maridat damb Rita Vidal. Consten tres hilhs mòrts en 1825, 1835 e 1837. Citat en diuèrsi testaments en Es Bòrdes coma testimòni. Morís en Es Bòrdes eth 3 de junh de 1837, as 40 ans, sense testament.

TURMO VIDAL, Jusèp

FARMACÈUTIC

Neishec en Es Bòrdes ath tòrn de 1821. Hilh der apotecari Manuel Francesc Turmo e de Rita Vidal. Graduat en Farmàcia, “doctor en Farmacia”, ena Facultat de Sciències Mediques de Barcelona eth 22 de junh de 1844, damb 23 ans, “estatura regular, ojos melados, color rosado, pelo castaño”. Conductat en Es Bòrdes en 1847. Secretari der Ajuntament d’Es Bòrdes en 1852 damb un sòu de “sesenta pesetas anuales”. En cens de 1857-1860 apareish en Vielha, as 30 ans, maridat damb Ròsa Aunós tanben de 30 ans e damb dues hilhes, Maria de 3 ans e Marialena damb 1 an. Damb eri viuie tanben Marianna Condó, de 20 ans. Documentat resident en Es Bòrdes en 1879 e en 1880.

TURMO VIDAL, Antòni

FARMACÈUTIC

Neishec en Es Bòrdes. Licenciat en Farmàcia en junhsèga de 1858. German possiblement de Jusèp e hilh de Manuel Turmo e de Rita Vidal.

TURMO, Pau

APOTECARI

Neishec en Es Bòrdes. Apotecari o “Pharmacopolis” d’Es Bòrdes en 1792. “Mancebo Boticario” titolat eth 13 de noveme de 1789 coma “Maestro Boticario” per Pèrre Güell, lòctinent deth Protomedicat. Maridat en hereuèr de 1792, veude, damb Vicenta Ardon. Pair deth farmacèutic Manuel Francesc Turmo.

V

VERGÉS, Antòni

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Vielha. Matriculat en Òsca en 1821. Bachelièr en Filosofia en hereuèr de 1822. En 1823 gessec ta Saragossa entà seguir es sòns estudis. En 1832 se li autrege en Vielha un certificat de bona conducta.

VERGÉS, Ambròs

MÈTGE

Neishec en Casarilh. Matriculat en Òsca en 1802; en 1803 estudie 2au cors mè s auec d'anar tà classa de 1er tanben “por su poca aplicaciòn aunque tiene ganado el curso “ e en 1804 estudie eth 3au cors. Graduat en Medecina en Òsca en 1806.

VERGÉS, Bartomeu

CIRURGIAN

Neishec en Garòs, de casa “Pierres”. Exercic en aguest pòble. Maridat damb Isabèl Nart. Documentat en Aran des de 1753 enquia 1782. Hè eth sòn testament en Garòs en deseme de 1782 “notanme agrabat de una malaltia de la que temo se siguasca la meva mort”, testament que ja non pòt signar. En 1782 auie dues hilhes, Ròsa e Maria e quate hilhs, Domenèc, Jaume, Isidre e Père Joan..

VERGÉS, Jusèp

CIRURGIAN

Cirurgian de Vilac. Ua referéncia en Aubèrt en 1681 e ua auta en 1699 coma “ciroja” en Es Bòrdes.

VERGÉS, Jusèp

CIRURGIAN

Cirurgian documentat en Arties – Garòs en 1764 e 1770.

VERGÉS MALVÉS, Joan Baptista

CIRURGIAN

Neishec en Garòs eth 2 de noveme de 1810. Cirurgian de tresau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octubre de 1834. Corsèc estudis enquia 1839. En 1838 non se matricule. Practiquèc damb Jaume Pons en Mataró des de 1837 enquia 1842. Revalidat en noveme de 1842. "Estatura regular, color sano, cabelo castaño, ojos azules, nariz regular, barba poblada"

VERGÉS MOGA, Manuel

MÈTGE

Neishec en Casarilh er 11 d'agost de 1755. Hilh de Bernard Vergés Nart e de Terèsa Moga. Matriculat en Òsca en 1773. Graduat en Medecina en Òsca en abriu de 1777. Practiquèc damb Antoni Salvato en Barcelona en 1777-1778. En 1777 còste coma practicant de Medecina. Matriculat eth 8 d'agost li cau assistir ath cors d'Anatomia en tot auer seguit eth cors complèt en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona. Revalidat peth Protomedicat en junhsèga de 1778. Maridat damb Antònia Ardon, de Arres. Referenciat en Aran des de 1778 enquia 1823. En 1817 ei nomenat membre dera Reiau Acadèmia de Medecina, soci corresponsau. En 1819 envie tara Acadèmia ua consulta, damb es cirurgians Francesc Monlau e Antòni Puyol, sus un possible càncer de larinx. Morís en Vielha eth 15 de març de 1824, d'ua "poblecia". Le substituís ena conducta des pòbles deth Naut Aran eth Dr. Andreu Ademá. Ena acta dera Reiau Acadèmia se recuelh eth dia 8 de junhsèga de 1817 que "Leí la historia medica enviada por por D. Manuel Vergés Medico de Vielha de una mujer que extraviada en los pirineos vivió 12 días sin comer ni beber y tratando el diario de dicho día de una niña de 15 años compañera de aquella acordó la academia publicar en el diario esta historia, y honrar al Profesor Vergés nombrándole socio corresponsal, como asi se verificó con aclamación de todos los socios". Mencionat en qüestionari de Francisco de Zamora, en 1788, coma mètge deth terçon de Pujolo, Arties e Garòs.

VIDAL, Antòni

APOTECARI

Neishec ena Val d'Aran. Practiquèc ena botica de Miquel Coll Alemany, en Barcelona, des de 1792 enquia 1794.

VIDAL, Antòni

MÈTGE

Exercic en Vielha. Maridat en prumères nòces damb Maria Calbetó en octubre de 1786 e en dusaus nòces damb Teresa Pallás, en Vielha, en 1793, aueren dus hilhs e dues hilhes. Documentat en Aran des de 1767 enquia 1831. Proòm de Betren en 1767 e baile d'aguest pòble en 1831. Morís en Vielha eth 14 de mars de 1834.

VIDAL, Bartomeu.

CIRURGIAN

Neishec en Escunhau. Maridat damb Anna Maria Rodés en 1701. Aueren cinc hilhs, Francesc, Ambrosio, Pèrè, Joan e Pèrè Joan e ua hilha, Mª Àngels. Pair deth cirurgian Francesc Vidal Rodés. Documentat en Aran des de 1682 enquia 1730. Morís en Vielha eth 15 de gèr de 1732.

VIDAL, Bartomeu.

MÈTGE

Neishec en Escunhau. En 1714, 1720 e en 1727 se cite, en Betren, coma mètge.

VIDAL, Domènec.

CIRURGIAN

Exercic en Escunhau. Documentat en Aran entre 1680 e 1695. En gèr de 1684 es cònsols d'Escunhau e Casarilh refusen era sua insaculaciòn tath Conselh perque a de deishar eth lòc a un abitant mès vielh qu'eth.

VIDAL, Francesc.

MÈTGE

Mètge de Bossòst documentat entre 1846 e 1856. Certifique en octobre de 1848 ua malautia der estudiant de Medecina José Peremiquel Rodés que l'impedís anar tas estudis en Barcelona.

VIDAL, Mateu.

ESTUDIANT DE MEDECINA

Neishec en Casau. Matriculat en Òsca en 1769.

VIDAL, Narcís

APOTECARI

Neishec en Vielha. . “Mancebo Boticario” titolat en 27 de hereuèr de 1796 coma “Maestro Boticario” per Gaspar Balaguer, lòctinent deth Protomedicat.

VIDAL, Pèrè

APOTECARI

Neishec en Casau. Apotecari de Vielha. Documentat en Aran en 1727. Maridat

damb Quitèria Sala de Vielha en hereuèr de 1728. Aueren un hillh.

VIDAL ABAD, Domènec

CIRURGIAN

Neishec en Vilac. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en hereuèr de 1764, encara qu'iniçièc es estudis en 1762. Hec era campanha de Portugal damb er exèrcit. Titolat de cirurgian latin de dus examens en junhsèga de 1769.

VIDAL DE MIQUEL, Gabrièl

CIRURGIAN

Neishec en Vilac ath torn de 1825. Cirurgian de dusau classa. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona de cirurgian de tresau classa en octobre de 1841, corsèc estudis enquia 1844. Revalidat en mai de 1848 de cirurgian de dusau classa.

VIDAL DOST, Narcís

CIRURGIAN

Neishec en Vielha. Cirurgian maridat eth 17 de junhsèga de 1793 damb Ròsa Rovira Raspall. Possiblement ei eth madeish que siguec titolat per Gaspar Balaguer, lòctinent deth Protomedicat en 1796.

VIDAL ESPAÑA, Agustin

CIRURGIAN.

Neishec en Arties en 1802. Cirurgian romanciste. Hillh deth cirurgian Antòni Vidal Sala e de Antònia España. Arrehilh deth mètge Agustin Vidal Sangermés. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en octobre de 1824. Licenciati en Cirurgia en 1828. Designat ereu per sa pair se se retiraue a víuer en Arties.

VIDAL LAFONT, Joana

LHEUADORA

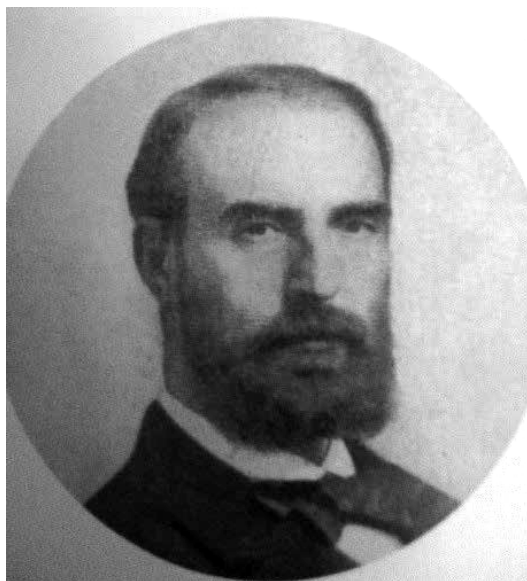
Nomentada coma “llevadora” de Vielha entre 1797 e 1801 en tot batiar uns mainatges “a socorriu”.

VIDAL LAFONT , Sebastià Rafaèl

MÈTGE

Neishec en Vielha eth 22 d'octobre de 1829. Hillh deth mètge Antòni Vidal Portolà e de Maria Lafont Arjo, neishuda en Vielha, hilha de Sebastià Lafont de Vielha e de Madalena Arjó de Mont. Bachelièr en Filosofia en Osca en 1847, bachelièr en

Medecina en Òsca en 1852. Cònte matriculat en cors 1847-1848 damb 18 ans ena Facultat de Medecina. En 1854 ei nomentat mètge auxiliar deth pòble de Masnou tà ajudar ena epidèmia de còlera morbo, a on siguec des de seteme enquia octubre. Licenciati en Medecina e Cirurgia en Barcelona en 14 de herèuer de 1855. Entre ena armada en 1856, designat Mètge Major en 1868, ascendint a Subinspector de 2au classa en 1876 enquia arribar a Inspector Medicau de Prumèra Classa en 1894. Partipèc ena campanha de Catalonha e ena Guèrra d’Africa coma generau de brigada de Sanitat Militar, director der espitau militar de Madrid. Mètge deth Ministeri dera Guèrra entre 1874 e 1886, membre de tribunaus des oposicions entà mètges. Maridat damb Celestina, cònte ua hilha, Celestina. En 1895 passèc ara resèrva e moric en Madrid eth 15 de deseme de 1908. Condecorat damb era Cruz de Caballero de la Real Orden Americana de Isabel la Católica en 1860, Medalla General de Distinción Militar en 1861, Cruz de Carlos III en 1866, Cruz Blanca de 2au classa en 1878 e Gran Cruz Blanca del Mérito Militar en 1892.

Eth mètge R. Vidal Lafont (Archiu Arturo Calbetò)

VIDAL MONGE, Joan

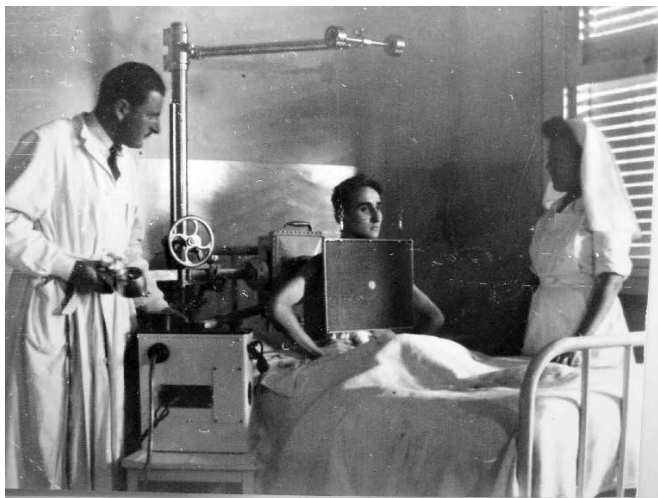
APOTECARI

Neishec en Salardú. Practiquèc enes botiques de Barcelona de Jaume Carbonell entre 1786 e 1787 e dempús ena de Francesc Pau Claret enquia 1788. “Mancebo Boticario” titolat eth 8 de mai de 1789 coma “Maestro Boticario” peth Protomedicat. Documentat en Aran coma “Pharmacopolo” de Salardú en 1791 e coma apotecari d’Arties en 1791. Maridat damb Vicenta Prades, aueren ua hilh en 1798.

VIDAL MONER, Manuel

MÈTGE

Neishec en Betren en 15 de gèr de 1918, çò de Moreu. Hilh de Alejo Vidal de Betren e de Maria Moner deth Palhars, d'Alp, que moric joena. Aueren cinc hilhs ; sa pair se tornec a maridar damb Terèsa, cunhada sua. Manuel participèc ena Guerra Civiua ena «Tercera Compañía del Grupo de Esquiadores nº 1» Estudièc Medecina en Espitau Clínic de Barcelona, iniciant es estudis en 1939. Licenciati en 1945. Maridat en Sant Pèr Pescador en 1952 damb Terèsa Font. En acabar es estudis comencèc a trabalhar en Institut de Tuberculosi de Sardanyola, Barcelona, mès tornèc tà Aran. Aueren quate hilhs, dues hilhes e dus hilhs. Un d'eri, Aleix Vidal, ei traumatològ. Suplic de forma interina en abriu de 1970 ath Dr. De Miguel Caubet, en Vielha, enquia junhsèga de 1973 qu'ei designat per concors mètge titolar d'aguesta poblacion enquia deseme de 1984 en que demane ua excedéncia voluntària. Mètge de FECSA, mètge forense, president dera Junta Comarcau de Vielha deth Collègi de Mètges, traumatològ der Espitau de Vielha e damb un consultòri en Baqueira. Moric eth 31 de deseme de 1991. A un carrèr damb eth sòn nòm en Vielha.

Eth mètge M. Vidal en tot hèr ua radiografia (Archiu familha Vidal)

VIDAL MORA, Laurenc

MÈTGE

Neishec en Escunhau en 1816. “Por los expedientes consta tener cursados y aprobados los cinco primeros años de Medecina y en Octubre de 1842 se matriculó para el 6º”. Licenciati en Medecina en seteme de 1844, encara que le calguec un tresau examen en èster suspenut abans, en mai. “Estatura regular, color sano, cabello negro, ojos pardos, nariz regular, barba poblada”.

VIDAL NART, Estèue

ESTUDIANT DE BACHELIÈR EN FARMÀCIA

Neishec en Betren. Examinat tà bachelier en Farmàcia en mai de 1864. Repruvat.

VIDAL PEREMIQUÉL, Jusèp

MÈTGE

Neishec en Bossòst en 1852. Bachelier en Òsca en 1868. Inicièc estudis de Medecina en Barcelona, passèc dempús tà Saragossa e acabèc es estudis en Madrid. Residic en Graus a on se maridèc damb ua hemna de casa Altemir. Aueren tres hilhs, Loís, Manolo e Pura. Quan moric era sua hemna s'encuedèc des hilhs era germana dera sua hemna. Documentat en Graus en 1918 pendent era epidèmia de gripa, le siguec hèt un omenatge pes sòns suenhs ena epidemia peth pòble de Graus.

VIDAL PINÓS, Estèue

MÈTGE

Neishec en Casarilh en 1811. Bachelier de Medecina en noveme de 1844. Licenciàt en Medecina en deseme de 1844. “Estatura alta, color sano, cabello rubio, ojos cenicientos, nariz regular, barba poblada”. Ajudant dera biblioteca dera Facultat de Medecina de Barcelona en 1847. En 1811, encara non ère mètge mès demanèc permís ara Acadèmia tà trabalhar ena Vall de Boí, a on non auien mètges Era peticion siguec denegada. Maridat damb Francisca Nart aueren un hilh en Durro, a on exercic quan se licencièc de mètge. Registrat en partit mèdic de Talarn en 1840.

VIDAL PORTOLÁ, Antòni

MÈTGE

Neishec en Vielha. Hilh de Jusèp Vidal e Terèsa Portolá, de Vielha. Matriculat en Òsca en 1822. Grau de bachelier en Filosofia en mai deth madeish an. Licenciàt en 1827. Maridat damb Maria Lafont. Pair deth mètge Sebastià Rafaèl Vidal Lafont. Documentat en Aran des de 1828 enquia 1848. Morís en Unha eth 26 d'hereuèr de 1848. Nomenete eretèr ath sòn hilh Sebastià Rafael Vidal.

VIDAL RODÉS, Francesc

CIRURGIAN

Neishec en Vielha en 1712. Hilh deth cirurgian Bartomeu Vidal e Anna Maria Rodés. Maridat damb Joana Ladevesa Perales en 1753. Aueren dus hilhs, Joaquim en 1744 e Mª Antònia en 1751. Documentat en Aran des de 1732 enquia 1743. Morís en Vielha eth primèr d'hereuèr de 1752.

VIDAL SALA, Antòni

CIRURGIAN

Neishec en Betren eth 3 d'abriu de 1777. Cirurgian romanciste. Hilh deth mètge Agustin Vidal Sangermés e de Ròsa Sala. Pair deth cirurgian Agustin Vidal España. Matriculat en Reiau Collègi de Cirurgia de Barcelona en seteme de 1804. En 1809 passèc tà 5au classa. “Cara larga, pelo obscuro, frente grande, nariz mediana aguileña, boca chica”. Revalidat en Cirurgia en junh de 1815. Morís en Arties, veude, eth 14 de març de 1834 e nomenete ereu universau ath sòn hilh Agustin Vidal “si se retira a esta de Arties”. Se non ei atau nomenete ereua ara sua hilha Ròsa.

VIDAL SANGERMÉS, Agustin

MÈTGE

Neishec en Escunhau eth 2 d'abriu de 1747. Matriculat en Òsca en 1770. En 5 d'abriu de 1771 ei bachelier en Filosofia en Òsca, e eth 13 d'abriu ei bachelier en Medecina e graduat en Medecina en 1771. Solet un an d'estudis en Òsca. Examinat de Protomedicat e reprovat en junh de 1772. Examinat per dusau còp, siguec aprovat en agost de 1772. Maridat damb Ròsa Sala Vergés, de Betren, que morís, veuda, en Vielha en 1825 as 82 ans. Pair deth cirurgian Antòni Vidal Sala e pair-sénher deth cirurgian Agustin Vidal España.

PROFESSIONAUS SANITARIS QU'APAREISHEN
REFERENCIADI EN QUAUQUE MOMENT
PUNTUAU EXERCINT ENA VAL D'ARAN.

ALDABÓ, Rosa

LHEUADORA

Lheuadora de Bossòst en temps deth mètge Campá.

ALBIN, Antoine

MÈTGE

Mètge francés documentat ena Val d'Aran en 1625.

BARRIE

MÈTGE

Mètge de Sant Beat que hè diuèrses recètes, dues entath Archiprèste de Les en junhsèga de 1741, des de St. Beat e en abriu de 1742. En noveme de 1749 hè ua auta recèta entà çò de Joanchiquet, en tot signar Barrie “medicus regius”.

BATLLE CAMPDERRÓS, Anna

FARMACÈUTICA

Neishec en Granhena de Cervèra, Lhèida, en 1913. Licenciada en hereuèr de 1945 en Barcelona. S'aucupèc dera farmàcia de Vielha uns mesi quan morís eth sòn titolar Antòni Pena. En 1947 tòrne tara Val d'Aran, tà Bossòst e s'encuede dera farmàcia que li passe Ampar Conca Torrero enquia 1953 en que se n'aucupe Miguel Almansa Calzado.

BEZELGUES, Federico

FARMACÈUTIC

Cònste en Suplemento al Boletín Oficial dera Província de Lhèida deth 15 de seteme de 1877 coma farmacèutic exercint en Bossòst. En 1879 ei era sua veuda, de cognòm ABÓS, qui pòrte era farmàcia de Bossòst.

BILBAO, José Luís

MÈTGE

Nomentat mètge titular de Les, interin, en junhsèga de 1975, enquia agost de 1977 que renòncie ara sua plaça.

BOTET/BOBET

CIRURGIAN

Cirurgian de Sant Beat, mencionat en Aran en 1662. En 1615 cònte un “Dr BOBET” contractat peth Síndic d’Aran. Era Val d’Aran le deuie sòs.

CAÑA, Francisco

SANITARIO MILITAR

Apareish citat en uns papèrs deth Dr. De Miguel Caubet en abriu de 1949 coma “Personal del Hospital para ocasionar las declaraciones”.

CAVA COMABELLA, Josep

MÈTGE

Neishec en Lhèida en octubre de 1900. Licenciati en Saragossa en 1924 e doctorat en Madrid en 1925. Tocoginecològ. Director der Institut dera Hemna. Director der Espitau Provincial de Lhèida. Fondador dera Clinica de Ntra. Sra. del Perpetuo Socorro de Lhèida. President deth Collègi de Mètges de Lhèida e dera Asociación Deontologica Ilerdense. Premiat damb era Orden Civi de Sanitat en 1963. Degà deth “Cuerpo Médico de la Beneficiencia Provincial”. Pendent era Guèrra Civi ei Cap dera Cruz Roja de Lhèida e director der Espitau dera Cruz Roja en Lhèida, president dera Assembla de Creu Roja de Lhèida entre 1934 e 1937. Er espitau de Lhèida en junhsèga de 1937 deishe d’èster gestionat pera Creu Roja e passe a disposicion dera Sanitat der Exèrcit dera República e Josep Cava i treballhe. En octubre de 1937 ei designat director der Espitau de Vielha, a on exercís coma ginecològ. En junh de 1938 cònte coma mètge en Vielha, certificant ua malautia ginecologica d’ua hemna de Les. En hereuèr de 1939 se li comunique que li cau presentar era sua dimission coma mètge en Vielha entà incorporar-se enes espitaus dera Deputacion en Lhèida, mès eth comandant militar dera Val s’i opausèc ath considerar qu’era sua gessuda der espitau provocarie ua grèu situacion medicau, en tot èster autorizat a contunhar en Vielha.

CLAVERO MESTRE, LOLA

MÈTGE DENTISTA

Neishec en Donòsti eth 6 de noveme de 1914. Hilha de Mariano Clavero, mètge dentista en Donòsti e de Enriqueta Mestre qu’aueren sies hilhes. Maridada ena

Ametlha de Mar eth dia 2 d'agost de 1937 damb Joan Blázquez Arroyo, eth Generau “César”, comissari dera “Operación Reconquista”, membre des maquis, Generau des forces FFI dera resistència francesa, neishut en Bossòst en 1914. Diplomada en Odontologia en cors 1933–1934 en Madrid, ena escòla d'Odontologia. Trabalhèc en Aran, en Bossòst des de 1936 enquia 1938, a on auie era sua consulta, e a on viuie, ath delà deth pònt dera Garona e a on penjaue era pancarta “Clavero Dentista”. Damb er exili seguís a Joan Blázquez enquia Tolosa, Portet Sur Garonne e Praga, a on participe en Congrès Mondiau dera Patz. Acabèc en Marròc, en Fqih Ben Saleh, Beni Melal e Rabat/Salé, a on seguic trabalhant de mètge dentista. Quan moric eth sòn òme, Joan Blazquez, en Salé en 1974, tornèc tà Hondarribia a on s'establic en Irun coma dentista. Moric en Hondarribia eth dia 10 de mai de 2004.

CONCA TORRERO, Empar

FARMACÈUTICA

Neishec en Yeresa, Castellon, eth 17 d'agost de 1919. Licenciada en Barcelona en 1940. S'encuedèc dera farmàcia de Bossòst desde noveme de 1946, pera mòrt de Francesc Almansa Brinis, enquia 1947 que l'ac passe a Ana Batlle Campderrós en tot demorar que acabèsse es sòns estudis Miguel Almansa Calzado entà prener era farmàcia de sa pair.

DUTREM SOLANICH, Wenceslao

FARMACÈUTIC

Neishec eth dia 11 d'abriu de 1877 en Mieres, Girona. Hilh deth mètge Jaume Dutrem Casademont, d'Olot, e de Leonor Solanich Masoliver e arrehilh de Antoni Dutrem e Francesca Casademont e de Joaquim Solanich e Ignàsia Masoliver. Maridat damb Angelina Domínguez Ortelli-Barelli, de Barcelona. Aueren dus hilhs, Wenceslao, en 1909 e Eliseu en 1911 e ua hilha, Marta que neishec en Les eth dia 28 de junh de 1914 en carrer Sant Jaime n° 42 e moric en Barcelona en 1991. Wenceslau, químic e farmacèutic ei documentat en Boletin Oficial de la provincia de Lérida eth 2 de deseme de 1918, ena relacion des matricules dera contribucion industriau deth pòble de Les coma farmacèutic en carrer San Jaime 16. Des de 1919 a 1922 residís en Castellbell i el Vilar. En Barcelona dauric ua farmàcia e fabriquèc er EROTYL, “producte màgic per combatre la INPOTÈNCIA”. Josep Mª de Segarra li dedique uns vèrsi totauments irreverents. Tanben fabrique Gonicideol tara gonocòcia, er Antiluético Dutrem tara sífilis e dauti preparats. En 1942 se li daurís un expedient per tribunau de responsabilitats politiquas pera sua ideologia e se li incaute era farmàcia de Barcelona, deth carrer Alta de San Pedro. D'ideologia libertària s'exilièc entà Mexic, en tot arribar a bòrd deth vapor Flandre tà Veracruz, a on semble qu'arribèc en noveme de 1938. Moric en Mexic en 1958. Eth sòn hilh Wenceslao, mètge, quimic e farmacèutic, siguec eth mètge particular de Trotski e ath prumèr qu'aviseren quan patic er atemptat que li causèc era mòrt en 1940. Siguec ath costat de Trotski enquiara sua mòrt. Fondador des Laboratoris FARBAR SA. (FARMàcia-BARcelona). Marta Dutrem siguec cunhada deth filològ Joan Coromines. Eth sòn german Wenceslao

passèc per Les entà anar tar exili en Paris e dempús tà Mexic.

FONTANALS ARAUJO, Francesc

MÈTGE

Neishec en Lhèida eth 12 d'hereuèr de 1863. Licenciàt en Medecina en 1885. Membre fundador en 1886 deth Collègi Mèdico-Quirúrgic de Lhèida. Pediatra dera Inclusa. President deth Collègi de Mètges de Lhèida. Fondador e director deth Parc Sanitari de Lhèida. Maridat damb Loïsa Hellín Mulleras. Francesc Fontanals ei un mètge damb ua nauta importància ena sanitat aranesa. En 1912-1913 arribèc tara Val tà organizar era sanitat ena epidèmia de tifus que patic Aran; eth sòn trabalh se vedec reflectit ena publicacion *Epidemia de fiebre tifoidea en el Valle de Arán (1912-1913)*. Uns ans dempús eth Conselh demane ath governador de Lhèida se pòt enviar de nau tara Val d'Aran ath Dr. Fontanals pera epidèmia de gripa, e se torne a desplaçar des de Lhèida enquiara Val. Morís en Lhèida eth 23 de mai de 1928.

FUENTES VALDES, Ignacio

MÈTGE

Mètge titular de Vielha, per concors, des de seteme de 1944 enquia octubre de 1945 que renóncie ara plaça.

MARSILLACH CAMA, Josep

MÈTGE

Neishec en 1903 en Sant Joan de Palamòs. Dempús de nèisher era sua família se trasladèc tà Palamòs. Licenciàt en Cirurgia en Barcelona en 1930. Mètge ena guerra civiu s'exilièc tà França e siguec cirurgian en Hopital Temporaire de La Corniche, en Sète, espitau tas malauts espanhòls. En començar era Dusau Guèrra Mondiau tornèc entà Catalonha e s'establic en Vielha. Director der espitau de Vielha en 1943. Baile de Vielha en 1942-1946. Mètge titular, interinament, de Vielha des de deseme de 1943 enquia març de 1944. En 1948 e 1949 practiquèc autòpsies amassa damb eth Dr. De Miguel en Casau. En gèr de 1950 era Junta des Alcaldes dera Val d'Aran en ua nòta ditz que "Veria en complacencia que el doctor D. José Marsillach Coma continuara en la Dirección del Hospital Comarcal de Viella en atención a la indiscutible competencia profesional demostrada durante los nueve años en el ejercicio de su cargo". Dempús de Vielha va a víuer en Palamòs a on trebalhe en espitau e en casa sua. Mètge dera usina Vincke des de 1965 enquia 1970. Morís en Palamòs en 1970.

MASANAS BLADOT, Antòni

MÈTGE

Substituís ath Dr. Campá Berart, per malautia, coma mètge titular de Bossòst, des

de mai enquia deseme de 1940.

MONEGAL, R.

MÈTGE

Ua unica referéncia trobada, en ua factura suslinhada per L. Alós, eth 30 de gèr de 1951, per “una corona en oro, reacer corona y un empaste, a nòm de “Monse (sic) Adema, Viella”, damb eth sageth “CLINICA Y CONSULTORIO Dr. R. MONEGAL. LES (Valle de Aran – Lèrida). Consultat eth Collègi de Mètges de Lhèida non cònte cap Dr. Monegal exercint en Les en 1951.

PALACIOS MORENO, Alejandro

MÈTGE

Mètge titular de Vielha, de forma interina, desde mai enquia octubre de 1944 quan se comunique a Jusèp De Miguel Caubet, per part der Inspector Provinciau eth cesse deth Dr. Palacios que s'encuedaue dera Assisténcia deth “Seguro de Enfermedad”.

PEÑA RUBIO, Luís A.

MÈTGE

Obten en junhsèga de 1942 era plaça de mètge titular de Vielha, per concors, en tot renonciar ara plaça en agost d'aguest madeish an.

POLO TORROJA, José

MÈTGE

Obten en 1941 era plaça per concors de mètge titular de Vielha, sense arribar a préner possession.

PUIG, Francesc

CIRURGIAN MILITAR

Documentat en Vielha, en 8 de junhsèga de 1816, quan escriu ath “Muy Ilustre Sr. General” argumentant que “cuando llegaron las tropas Francesas en este Valle se hallara el suplicante sirviendo de Cirujano al batallón que existía entonces en este territorio y al presente acaba de convalecer de una enfermedad bastante grave, con cuyo motivo “el deberle la paga de dos meses se halla tan pobre.....para remediar esta indigencencia desea partirse a Barcelona....sin medios para costear el viaje. Suplica humildemente a V.S. sea servido concederme un pasaporte y prevenir al Consejo General de este Valle que me socorra con una pequeña cantidad suficiente empero para costear dicho viaje, y pagar a mi benefactor Miguel Vidal desta Villa un mes y medio de gasto de comida y bebida que les estou deviendo”. Tanben i a ua carta, en 9 de junhsèga de 1816 en Vielha de Joseph de Montesquiou que ditz “je

recommende au Conseil de la vallée darán M. François Poutch ansien chirurgien du pays pour que le Conseil lui donne un secours d'argent pour le metre en même d'aller a Barcelone, ou il desire se retirer.....”.

ROCAFORT DÒRIA, Norbert

FARMACÈUTIC

Neishec en Gèrri de la Sal eth 5 de junh de 1858. Hilh d'Antòni Rocafort, neishut ena Pobla de Segur, farmacèutic de Gerri, e de Maria Dòria Ramoneda. Maridat damb Terèsa Saforcada des de Rafèl de Vielha (Ademá en bèra bibliografia consultada). Bachelièr en Barcelona en 1874. S'establic en Gèrri dera Sal a on da de baisha era farmàcia entà anar tà Vielha a on s'establís enquia 1919 en que venec era sua farmàcia a Antòni Pena Deó tà anar tà Barcelona. Titolat en gèr de 1895. En seteme de 1895 ei aconductat per 5 pessetes ar an pes vesins deth pòble de Bausen “debiendo suministrales éste los medicamentos que precisa el respectivo médico de cabecera con recepción de los específicos, tanto nacionales como extranjeros, para sí y sus respectivas familias”. Entrèc en Collègi de Farmacèutics de Lhèida en seteme de 1899. Delegat dera Unió Catalanista en 1901. En 1926 e 1932 cònste damb laboratòri en Barcelona, e en 1936 e 1941 cónste en Esplugues de Lhobregat. Siguec procurador des tribunaus. Moric en Barcelona eth 23 de junh de 1946. Fondador deth laboratòri farmacèutic Rocafort Doria S.A., damb sedença en carrer Tuset 20 de Barcelona, qu'ath delà s'encuedaue de publicar libres.

ROIG, Lluís

INFIRMIER – PRACTICANT.

Neishec ena província de Tarragona. Maridat damb Bienvenida España Porta. Practicant enes ans 50.

ROSTAND, Alfred

MÈTGE

Mètge de París. Mètge des tropes carlistes. Afuselhat en Les as 58 ans, eth dia 5 d'octobre de 1874.

RUIZ, Francesc

INFIRMIER – PRACTICANT

Neishec en Cartagena. Maridat damb Loïsa Abadía España. Documentat en Aran ath torn des ans 50.

SAINT MARTIN

MÈTGE

Mètge francés que viuie en San Beat. Suenhaue as malauts que non auien conductat ath mètge Pena ena epidemia de tifus dera Val d'Aran de 1912 – 1913.

SERRANO COLOMO, Alberto

MÈTGE

Mètge interin de Bossòst en agost de 1972, cessant per renòncia en hereuèr de 1974. Dempús exercic coma ginecològ en Espitau de Vielha.

SOLER DANIEL, Angel

MÈTGE

Neishec en El Bruc, Barcelona, en 1891. Hilh deth mètge Josep Soler Sala e pair deth mètge Josep M. Soler Tarrull. Estudièc Medecina en Barcelona. Licenciàt en 1916. Exercic en Vilada, Sant Quirze de Besòra. Òme d'esquèrres participèc en IX Congrés de Mètges e Biològs de Lengua Catalana en Perpignan en junhsèga de 1936 e ath tornar se refugièc en Sindicat de Mètges de Catalonha. Eth dia 12 de noveme de 1936 es Ajuntaments de Salardú, Tredòs, Bargergue, Arties e Gessa demanen er enviament d'un mètge ath Sindicat de Metges de Catalunya e se contracte, en deseme deth madeish an ath mètge Angel Soler Daniel coma mètge titular des Ajuntaments, damb es agregats de Montgarri, Unha e Garòs, reconeishent es servicis prestadi des der 1 de deseme, damb abitatge en Salardú, en tot pagar-li 6000 pessetes ar an, distribuïdi en mesi vençudi. Se pagaràn de forma extraordinària: "Cures de cirurgia-parts-injeccions. Cetificats i Consultes". Seràn gratuïts es certificats de defuncion. Es pòbles de Bagergue, Garòs e Montgarri seràn obligats a facilitar transpòrt en shivau tostemp que demanen es sòns servicis. Exercic en Aran enquia abriu de 1937. Participèc ena creacion deth Sindicat de Mètges de Catalonha. Acadèmic corresponent dera Reiau Acadèmia de Medecina de Catalonha. Prumer president dera Seccion de Mètges Jubilats deth Collègi de Mètges de Barcelona. Moric en març de 1972.

LHEUADORES SENSE NÒM

Enes libres consultadi, sustot enes de defunció der Archiu Parroquiau d'Aran, en tot batiar de besonh, se tròben ues hemnes, dilhèu lheuadores, qu'ajudauen o èren presentes en moment des parts. De bèra ua d'ères òc que sabem eth nòm mès d'utes non le sabem. Atau coneishem qu'en Bausen se cite ua hemna en 1796 e 1801, en Betlan en 1769, en Mont entre 1788 e 1798 e tanben sabem que damb eth mètge Navarro Sirat anaue ua hemna tà ajudar-le enes parts, ua hemna de Les qu'auie coneishements d'infermeria, sense titolacion e que maugrat es intents de localizar eth sòn nòm, non s'a pogut trobar. Tanben semble qu'aguesta hemna, ans dempús en temps des mines establic ua tauèrna en Les.

ACTIVITAT PROFESSIONAU DETH PERSONAU SANITARI EN ARAN

En un principi ei eth Conselh Generau qui contracte, conduce, ath personau sanitari, e tanben ath jutge, ath relotgèr, as pastors e tanben era tauèrna, damb obligacion d'auer e véner "fins a 10 hores desde lo mes de Abril fins Sn. Miquel de 7bre y los altres sis mesos despachará fins a vuit hores y en cas de haver menester pera algún remey, oli, o aiguardent, se despachara a tota hora de nit".

Era activitat professionau ei basada sustot enes conductes recuelhudes enes libres deth Conselh e enes libres des Ajuntaments, e bera ua reflectida enes libres des autors consultadi. Cau pensar que i a pòbles des que non auem era documentacion, desapareishuda. S'a ahijut ath finau era documentación relativa as conductes deth Dr. Ademá damb es pòbles deth Naut Aran. Es contractes des conductes anauen generaument deth dia de St. Miquèu ath madeish dia de St. Miquèu der an qu'acabaue era conducta.

Entà ua milhor lectura era activitat s'a estructurat per decennis.

1600 – 1630

Abans de 1630 non i a constància de mètges o cirurgians aranesi en Aran, excepte es des guarnicions militares de qui se desconeish eth sòn nòm, mès òc que se cite era existència de mètges francesi qu'exerciren en Aran: eth Dr. BOBET entre 1610 e 1620 e eth Dr. Antoine ALBIN de 1620 a 1630. Dilhèu er unic mètge d'Aran abans de 1630 ère eth Dr. Salvador PENA, e non perque se tròbe era sua activitat senon pr'amor qu'en bèra conducta posteriora sua se mencione que ja i auie estat conductat ans abans.

1630 – 1640

1631. 8 noveme. Conselh Generau.

SALVADOR PENA. Mètge. "Item se determina que lo Sindich en nom de la Vall cautione per cinc ducats bons lo metge Salvador pena bolera per comprarse libres y aso ab lo pacte que dit pena se pague los".

1634. 6 abriu. Conselh Generau.

RAMON FONTANET. Apotecari. “Item se determina que lo poticari fontanet lÿ se done quaranta liures Cassa franca dos carges de lennia ÿ dos parells de maxos per anar asercar la botiga ÿ de axo aura cargo lo Sr prior de puyolo”.

1634. 27 seteme. Conselh Generau.

RAMON FONTANET. Apotecari. “Item determinaren que se condutara fontanet per apothecari de la Vall ÿ se li dona orde al prior de puyolo lo fasse venir y se concorde ab ell”.

1635. 7 octubre. Conselh Generau.

RAMON FONTANET. Apotecari. “Item se determina de que se fassa vindre apoticari en la present Vall que se ly donara la conduta acostumada ho lo que se tractara ab lo apoticari a de vindra”.

PENA e BLANCH. Mètges. “Item se ha determinat que per quant se fos conduit lo doctor metge pena per la vall per lo espay de quatre anys dels quals ja ne ha passat un any ÿ se li donare de Conduita buïtanta lliures “attento que de present sie vingut Joan guillem blanc bachiller estant de medicina ÿ per ser tots dos fills y naturals de dita Vall se ha determinat que per lo espay de tres anys los se done als dos cent deu lliures so es al dit pena setanta lliures y al dit blanc quaranta lliures la qual determinasio es estada feta ab voluntat de dits pena y blanc”.

1635. 29 octubre. Conselh Generau.

RAMON FONTANET. Apotecari. “Determinaren ques condoesca apothecari y encontrantse essent present en este dit Consell mosen Ramon fontanet apothecari natural de la vila de Tirvia....dit Consell conduira feren y firmaren los pactes següents. Primo que dit mº Ramon Fontanet servira lo officí de apothecari en la dia Vall per espay de tres anys que comensaran acorrer lo dia que ... la botiga posada en dita Vall.... Item que si li done de conducta quiscun any quaranta lliures pagadores als comptes generals. Item que los consols de cada lloch agen de fer conduta prompta de las medicinas de fontanet. Item que tenint dit fontanet la botiga prometida que ningu de la Vall no pugue ni vage a sercar ni prendre medicina fora la Vall sos pena de haver de pagar a dit apothecari vint y sinch reals..... Item que la Vall age de prestar cinquanta lliures a dit fontanet pera anar a sercar la botiga y que per tornar aquelles dit fontanet obliga sa conducta y tots sos bens. Item es pactat que seli age de donar a dit apothecari mº fontanet casa franca dins de la vila de Viella”.

1638. Conselh Generau.

PERE PENIA. Mètge. “Yte en dit Cosell Generall per bot y parer ens presents los tras escrits lloctinen de Sindic lloctinent de prior Consellers y prohponents han convener al doctor pedro penia doctor en medesina per lo tems de quatre ainns

primers binents conforme... pagar la conducta ab que li se condubta cadaun ain cent liures els.....reals per liura de moneda correnta en la present Vall y aso ab los pactes segents primerament dit doctor penia present abseptant se hoblige a no exir de la Vall sino tant solamens a fira de St Martÿ ÿ a fira de Pascua ÿ en caso sÿhere cas que en lo temps de dites fires ÿ aurie malalts que no pogesent esscusar la ausencia de dit Sr. Doctor que en tal cas lo dit Sr. Doctor no puge esegir a la Vall nÿ ha dits malalts... asay mateix perquant los Capellans no pagen talles los que tenen badia ÿ habitasio ÿ pagarla aquellos haltres Capellans que no estan en la Cassa de les hereus de les quals dit Sr. Doctor se acorde ab ells...". Signe "Penÿa".

1639. 4 octubre. Conselh Generau.

AGUSTIN BARADO e SALVADOR PENA. Mètges. "Se ha determinat que perquan ai de que sie arribat a la present Vall lo doctor Agustí Barado Doctor en medesina ÿ tambe ja de temps sie en la Vall lo doctor Salvador pena metge ja conduit en anÿs pasats en la present Vall se ha determinat que los dits metges Barado ÿ pena de asi enabant sien conduits per la Vall ÿ se done de conduta cada cinquanta lliures que son cent lliures de moneda corrent tant al un com a laltre pagadores de Comptes Generals de St. Miquel primer vinen ab pacte ÿ condisio que los dits metges sien obligats abseptar que fan acte de ablos pactes que les serán demanats per nosaltres Concellers ÿ que dit acte se fara a la estracio dels Concellers ÿ que lo Sindic abise a dits metges ÿ als terzons".

Ena Val d'Aran non auie apotecari enquiara arribada de Andrèu Gares e Joan Rodes, en 1640, e per aqueró le cau anar a cercar dehòra, e le troben en pòble de Tírvia, En Palhars Sobirà. Eth Conselh conducte per tres ans, en 1635, a Mossen Ramon Fontanet, e le paguen er abitatge, era lenha e inclós le dan dus machos tà anar a cercar era sua botiga de Tírvia e portar-la tara Val, e tanben le dan era exclusivitat des medecines, arrés d'Aran podie anar a cercar medecines dehòra dera Val.

Es salaris se pagauen en liures e ath Dr. Salvador Pena se li da sòs entà pagar uns libres que semble que le calie. Ath Dr. Père Penya solet le dan permís tà gèsser dera Val entàs fires de St. Martí e de Pasca. En 1639 arribe tara Val eth Dr. Barado e tanben ei conductat.

1640 – 1650

1640. 7 gèr. Conselh Generau.

ANDREU GARÉS, JOAN RODÉS e RAMON FONTANET. Apotecaris. "Attento que Andreu Gares menor es passat Mtre Apothecari ÿ Joan Rodes de la vila de Viella es ÿ a condiu conduceren al dit Gares per apothecari de la Vall ÿ al dit Rodes tanbe que lo confirmen ÿ que entre ells se parten con lo sol ser acostumat per porrata del temps ÿ que lo Syndic ... al apothecari Fontanet de las horas en avant no li done salari".

1641. 14 abriu. Conselh Generau.

PENA. “Se determine que per lo que demane lo doctor pena de sa conducta som de pare que qui li age fet acte que li pagen tota la conduta /o/ que mostren lo poder dels tersons si tenen tal poder de dits tersons”.

AGUSTIN BARADO. “Se adeterminat que se dona una entima al doctor varado perque no li bolen donar conducta y aso es lo firmat”.

1641. 15 junh. Conselh Generau.

PENA: “Item en lo del doctor pena qui li a fet lo acte que page”.

1641. 22 juriòl. Conselh Generau.

PENA: “Item se ha determinat que lo Sindic face acte al Doctor pena de cent lliures y sis reals ab pacte y condicio que faren pagar aquells al que se troben en lo acta lo conduire recerbat lo temps de nou messos ha servit lo present any a la Vall lo demes que ho pagen los dits que lo collogaren y li feren lo acte per se orde de la Vall”.

AGUSTIN BARADO. “Item que ha dit la Vall de condui (des condoi ç) al doctor varado que per lo tant aura ser dit que lo Sindic cerca diner pera pagarlo”.

1641. 21 agost. Conselh Generau.

AGUSTIN BARADO. “Se ha determinat que se serchase diners per pagar part de la conducta del doctor Barado pera pagar lo que ... de la conduta de metge per lo que ha servit”.

1641. Seteme. Sant Miquèu. “Contes del Consell”.

JOAN RODÉS. “A Joan Rodes Apoticari de Viella Vint lliures”.

“Item al poticari de Salardu vint lliures”.

“Item per lo salari del metge diaynit a francisco moreig desterrit vint y quatre lliures”.

RAMON FONTANET. “Item a Fontanet apoticari se li ha donat sinch lliures”.

PENA. “Item cent lliures per la conducta del doctor pena”.

PENA. “Item se pagen vint y buyt lliures y sies reals s Gabriel Barrau Sindic per altres tantes ne son pagades al doctor metge pena per la conducta del any passat”.

1641. 16 octubre. Conselh Generau.

Eth Conselh determine que Blasi Moga de Gessa “bage a Barcelona per representar les cosses següents”, entre d’autres causes “Item per conduir un Jutge y metge conforme la orde li fes donada en lo memorial”.

1642. 2 mai. Conselh Generau.

PENYA. "... tots unànimes y conformes y ningu de aquets discrepans... tant en son nom com en nom dedits tersons condujan al Sr. Dr. Penya Dr en medecina per lo espaÿ de set anÿs los quals ab los pactes y condicions segents. Primerament prometen los dits Consellers en dit nom que donaran y pagaran al dit Sr. Dr. Penya quiscun anÿ la suma quantitat de cent lliures (*se tache era paraula "escuts"*) de moneda corrent en la present Vall condant per lliure deu reals quisquin anÿ sens dilacio ni asensa alguna. Item es pactat que li donaran y pagaran ab salari de procurador deu liures per dia de moneda corrent en la persent Vall per quiscuna dieta y visita que fara del pont de Garos en amunt y que si no es page ab diners sino mercaderies que sien estimades en cada Vila. Item que lo dit Sr. Dr. Penya no puge exigir per cada dieta o visita en lo Terso de Viella y Marcata fins dos reals ab los pactes y condicions en lo precedent capitol. Item es pactat que lo dit Dr. penya no pugue exigir ni cobrar mes de tres reals per cada dieta y visita. Item es pactat que lo dit Sr. Dr. Penya no puge exigir ni cobrar per ses dietes en lo Tersó de Bosost fins tres reals com dalt esta dit. Item es pactat que lo dit Sr. Dr. Penya no puge exir de la Vall sino tant solament pera la fira de St Marty y la fira de Pasqua y en altres si noy hauran malalts en la Vall".

1642. Seteme. Sant Miquèu. "Contes del Consell".

JOAN RODÉS. "A Joan Rodes Apoticari per la conduta vint lliures".

"Item al apoticari de Salardu

RAMON FONTANET. "Item a Fontanet altre apoticari se li ha donat dotse lliures".

PENA. "Al dr Metge pena per la mitat de la conducta per lo temps ha serbit y se li page cent lliures".

1644. Conselh Generau.

JOAN TERSA. Cirurgià. "Item se ha cordat ab M^o Joan Tera Silurgia de la Vila de Arties pera que toquie lo pols a les ...y fer los vaure a son gasto de cada ma li donarem vuit reals"

1644. 13 juriòl. Conselh Generau.

CIRURGIAN. "se ha determinat que se conserte un barbe pera tocar lo pols a les ... vaureles".

En 1640 se conducte as apotecaris Garés e Rodés, en èster toti dus dera Val e açò compòrte que ja non se contracte a Fontanet. Tanben ei desaconductat eth Dr. Barado en 1641, e eth Conselh cerque sòs tà pagar era part dera conducta que les deuen. En 1644 se mencione per prumèr còp era preséncia d'un cirurgian, Joan Tera, conductat tà tocar, tà préner, "lo pols".

Se seguís pagant es conductes en liures.

1650 - 1660

1652. Conselh Generau.

JOAN RODÉS. Apotecari. “Item se determina que per la suplica d.. per mº Joan Rodes, apotecari de Viella dient que los tres tersons no tenien los de los tersons per donarli conducta y los otros la tenien que per axo los .. governador han declarat que del any passat y del any que va de 1652 que li se done a sant Miquel de setembre primer binent sinquanta lliures catalanes.....”.

1654. 23 gèr. Conselh Generau.

VITORIÀ ARJÓ e PERE PENYA. “...dit Consell General fes determinat que attentoen altres Junes Generals se fos restat y determinat que attend que habien conduit al Doctor Vitori per lo temps y espay de tres anys e que tambe se conduis lo doctor pere penya y al dit Doctors Vitori li dones de sa conduta cent ducats de moneda corrent quscun any de dita conduta y se pacta que si dit doctor penya bolie servir que li seu donats altres cent ducats de dita moneda per ... dia present ses determinat que lo dit Doctor penya se condoesque per dits tres anys y li donen dits cent ducats quiscun any ab los mateixos pactes que lo doctor Vitori esta conduit y que los dos serbesquen a la Vall ab los mateixos pactes que dit penya havia acostumat y que no pugen ser pagats de sino a lo acostumat y li fem actala conducta del present any per porata per lo temps aura serbit dit doctor pena”.

Eth pagament s'especificue en “Liuers catalanes”, e tanben apareish eth pagament en ducats.

1660 – 1670

1662. 1 octubre. Conselh Generau.

“I a mes se ha determinat en dit Consell que los doctors serán conduits, o lo un de aquells junt ab lo apotecari y que se lis done la conducta a conexas al Sr. Governador y que lo sindich los ne fara acta en nom de la Vall”.

1667. Conselh Generau.

JUSÈP PENYA. Mètge. Conductat en 1667.

1677. 7 abriu. Conselh Generau. “en lo sementeri de St. Felix de Vilach Vall de Aran”.

Desaconducta deth Dr. PENYA. “ Ajuntat y Congregat lo Consell de la Vall de Aran esent presents en dit Conseller Matheu Moga de xelina de Gesa.. (se nomenten es consellers des Terçons de Pujòlo, Vielha, Arties e Garòs, Marcatosa, Layrissa e de Bossòst) los quals ab sos prohomes presents determinaron lo seguent en la presencia

del Sr. Batlle general de Viella lloctinent de governador. Et primerament se ha determinat que per quant lo dia dels Comptes generals de la present Vall assistis en aquells lo Sr. Gobernador y Jutge se determina que per quant lo Dr. penia no podrà servir y no hauria fet vindre a son fill lo Dr. Josep Peña conforme hauria promes per lo tant se determina que lo Sindich general dona una requesta al dit Dr. peña suposat no ha tingut al que hauria promes que de aquella hora en abant se tingue per desconduhit y se determina ques conduis en de abant al Dr. Vitori Arjo al Dr Forcada y al fill de Sebastiá Gesa de Arties y aixó fou ab declaratio del Gobernador General y que per de la jura dels Consellers sels repartis lo que sels abra de donar, y aixi lo dia de vui sels ha reportat dita condupta del modo sequenty. Item se ha determinat que dits doctors Vitori, Forcada y Gesa sin conduits per tres anys y que al Dr. Vitori Arjo se li dona de condupta cada un any cent ducats y al Dr. Forcada vuitanta lliures y al Dr. Gesa sinquanta lliures per cada un any y que li sia raportat lo gali de blat segons las cantitas del diner y aquesta es nostra determinatió”.

En 1667 se produsís era desaconducta deth Dr. Penya, peth Conselh amassat en cementèri de Vilac, per mancar ath sòn contracte e non auer estat suplít peth sòn hilh, eth tanben mètge Jusèp Penya. Se conducten tres mètges, Arjó, Forcada e Gessa, e se les pague en ducats e liures e tanben, per prumèr còp ac trobam en ua conducta. Se les pague en espècies, eth galin de blat per cada casa, que ja serà ua constància a partir d’ara.

1710 – 1720

1711. 30 seteme. Betren.

BARTOMEU VIDAL. “Cirurgia”. Per un an. “Y me donen un gali de blat per casa y de diner quatre lliures y se reserven mosos y mosas de les cases ne tindran y los capellans sino lo que sera per si sol y me reserbo los casos seguens que son cas francés, sement y contagi”.

1713. 4 noveme. Betren.

CARLOS PENYA, de Arròs,Dr. Per sies ans. “Setze lliures y un gali de blat per casa” “Y los capellans francs, aceptan los que biuran separats de sa casa y tambe mosos y mosas”.

BARTOMEU VIDAL. Cirugia. Per sies ans. “Vuit lliures moneda corrent per quadun any y un gali de blat per casa arreglan los capellans vuigan... mosos y mosas y se obliga a servirnos sempre arreglant en reserva de morbo gallicas y frences y dels tumors”.

1714. Pujòlo.

Eth Terçon de Pujòlo conducte per tres ans a BENET PENA. Mètge.

1714. 1 octubre. Betren.

BARTOMEU VIDAL. Cirurgia. Per sies ans. “Deu lliures y un gali de blat per casa”.

1717. Pujòlo.

Eth Terçon de Pujòlo conducte per tres ans a BENET PENA. Mètge.

1719. 26 agost. Pujòlo.

Eth Terçon de Pujòlo conducte per tres ans a FELIP LA MOTA AMO e ar hill de Benito Pena, eth Dr. CARLOS PENA “si lo Dr. Carlos en Medicina lo vol repartir per par de la Condua”.

Ena conducta deth cirurgian Vidal en Betren trobam reflectides es excepcions que tanben se mantieràn pendent ans posteriors. Agustes malauties que no queden laguens deth contracte dera conducta son “francés, sement i contagi”. Eth mau francés e eth mau de sement hèn referéncia ara madeisha malautia, era sífilis, coneishuda tanben per malautia espanhòla en Franca, mau de Nàpols e damb auti nòm. Er apelatiu “sement” ei curiós perque ei ua expresión neishuda semble èster en València que s’aplicaue as malauts qu’entà guarir-se s’encomanauen a San Ment, considerat sant guaridor des malautiues dera pet. Mès entà deuant, en 1713 eth madeish cirurgian se resèrve tanben apartat deth contracte dera conducta es “gallicas y francés y dels tumors”. Cau remarcar que agustes excepcions les met eth cirurgian, non ei eth mètge qui les marque, en aguesta epoca.

Se seguís pagant en liures e non manque tanpòc eth galin, de blat, per casa, tant tath mètge coma tath cirurgian.

1720 – 1730

1720. Pujòlo.

Conducte ath Dr. FELIP LA MOTA. Mètge.

1720. 26 octubre. Betren.

CARLOS PENYA, de Arròs e BARTOMEU VIDAL de Escunhau. “Magnifics Doctors en Medicina” Per sies ans. “Per a vigilar los malalts del dit lloch de Betren tant als propis de dit lloch com als mosos y criads y exercir son offici.13 liures en diner quiscun any y un gali de blat per cada Casa. Tambe quisqun any y per dos”.

1727. 3 seteme. Betren.

BARTOMEU VIDAL.” Sirurja”. “Un any” “Set lliures y un gali de blat per Casa.....y dit Vidal se reserve la cura de una escopetada, mal de Sement y los

contagis y dites cures serán a Coneixensa del Sr. Rector y Consols de Betren ab lo pacte de assistir a dites malalties”.

1728. 3 seteme. Betren.

BARTOMEU VIDAL.” Sirurja”. “Per lo espai y temps de 2 anys, ab los pactes del acte antecedent y li donen de conducta sinch lliures deu sous y un gali de blat per casa”.

1728. 3 noveme. Betren.

PERE FONTA. Per dus ans. “sinch lliures deu sous y micg gali de blat de blat per casa cada any”. I a ua anotacion de Pèrre Fonta ath marge que ditz “lo any 1730 me obligo a les barbes”.

De nau ei eth cirurgian qui met es excepcions, es ja citades “mal de Sement i contagis” e en 1727 s’haig es lesions violentes, “de una escopetada”; aquestes excepcions eth cirurgian les crube apart. En 1728 eth cirurgian Fonta s’obligue a afaitar, “me obligo a les barbes”.

Se paguen es conductes en liures e en sòs e coma de costum se da, as mètges e cirurgians, eth galin de blat.

1730 – 1740

1730. Pujòlo.

Conducte ath Dr. FELIP LA MOTA. Mètge.

1730. 1 seteme. Betren.

BARTOMEU VIDAL.” Sirurja”. Per un an.”Ab los pactes conforme de les anñades anteseccents li done dita Villa de sis lliures correntes y un gali de blat per Casa”.

1732. Pujòlo.

Conducte ath Dr. FELIP LA MOTA. Mètge.

1732. 13 gèr. Betren.

BARTOMEU STA. FOSTA.”Maior”. “Albeitar o Manescal”. Per tres ans. “Pera totes les cures de tots los bestiars de dit lloch Mulam y Bacum Sangries enclabadors y demes nesesari...”. “Dita Vila li promet donar so es desde el dia present fins dia de St Miguel de 7bre 1732 la suma de sinch lliures y mitx gali blat per casa so es de les que tingèn bestiar gros mes q lo bacum que no sie sino un cop ab pacte que les cases

tingan forment li darán forment y les que no tingan forment carrau y los que no tingan carrau segol o mil si no tenen segol.....de St Miguel de 7bre de 1732 fins a St Miguel 7bre 1733 la Vila li promet donar la suma de sis lliures per comte de la Vila y mitx gali blat o granatge als pactes de laný 1732 que bol dir lo granatge conforme tingan les cases y dit Sta Fosta promet donar a ses malalts o fora del lloch substitut y se obligue a tot mal contagios”. I a ua nota ath marge que ditz en relacion as substituets: “A Llois Lastrada o a Llois Lafont”.

1732. 29 seteme. Betren.

FRANCESC VIDAL e PERE FONTA. “Conducta de Barbers”. Per tres ans. “Se obliguen a servir tant de dia com de nit per qual sebol que les demaneren per tots los que abiten, criats y criades, pastors y dit fonta y vidal se obliguen arriuar o un o altro ca dia y a mes se obliguen a afaitar tots los del poble que son y apilebrat que los capellans aiyen de pagar mitg gali de blat per quisqun dels reberends y se obliguen pera faitar tots los diumenges y disaptes.....onze lliures de moneda corrent en la present Val y un gali de blat per casa tots anys”.

1734. 13 gèr. Betren.

SANTAFOSTA. Menescau. Per un an. “se obligue a los mateixos pactes del any 1732 y se li done sinch lliures y mitxa y mitg gali blat”.

1734. 19 octubre. Betren.

MANUEL SANGLADA BON. “Conducta al Dr. Emmanuel dela Vila de Les per lo spaý de un any consecutiú ab lo pacte que dit Doctor se reserba entrar per lo any 1736 a la part de la conducta de dit lloch de Betren ab un altre metge y per lo any pnt se li done sis lliures de moneda corrent en la pnt vall.....Y dit Doctor se obligue als mateixos pactes esta obligat en la conducta de la vila de Viella en lo pnt any y ames se obligue que sempre y quant será demanat per una malaltia peligrosa o de consequensia per qualsebol yndividuo de dit lloch sie pronte per pujar “.

1734. 7 noveme. Betren.

Dr. VIDAL, “del lloch de Escuñaú” y al Dr. PEREMIQUEL, de “Viella”. Mètges, Per un an. “Catorze lliures de moneda corrent y ames un gali de blat per casa y ames se obligen en cas de ser malalts a donar substitut de altre Doctor abil y ames dits Doctors no pugaran demanar conducta alguna ni a capellans ni a creats ni creades ni pastors de dit lloch en cas de vesitarlos sino que sien tan preferits com los demes yndividuos de dit lloch”. I a ua nota ena acta dera conducta que ditz “Los dits Doctors se ne an fet dos migeras vi de Lifara? lo preu de la migera a 18 targes y la vila a pagat dit vi y dits doctors lo abonaran al temps de la cobransa de dita conducta de dits Doctors”.

1735. 14 gèr. Betren.

LOÍS ESTRADA e BARTOMEU STA FUSTA “maÿor”. “Menescals”. Per un an. “Les donen de conduta la suma de huit liuras y ames mitg gali blat per casa... y se obligen a servir a tot genero de mal contaÿos y asestir a tot genero de Bestiar y en cas que faltasen los dos que dits aÿen de donar sostitut de menescal”.

1735. 29 seteme. Betren.

FRANCESC VIDAL e PERE FONTA. “Sirujians de la vila de Viella”. Cirujanos. Per dus ans. “Se obligan a servir en son art la Sirorgia en totes les malalties y tot genero de Curas Barbas y Sangrías que se necessitaran tant los mateixos naturals com dels Mosos y Pastors...y se obligan afaÿtar tots los diumenges a tots aquells que los requeriran y que en lo que sera demanat de ells per fer sangrías e altres deligencies en malalties que ha de acudir sempre y quant sera demanat sense que puga allegar que lo un serveix mes que lo altro y en cas de no acudir al sobredit los dits Consuls “Consell se reserven lo ... desconduir paganlos per lo temps han conduit”.... Ath marge conste “pagan dit Consell un gali de blat per Casa y deu lliures en tot”.

1735. 7 noveme. Betren.

ANDREU DE PEREMIQUEL. Mètge. “Andreu de Père Miquel”. “A tots los moradors y habitants en dit lloch naturals mossos y pastors....prometen pagarli un gali de blat per Casa y vuit lliures corrents”.

1737 – 1738. Betren.

FRANCESC VIDAL e PERE FONTA. “Als mateixos pactes y cantitat se conducten dits Barbers per dos anys mes que seran 1737 y 1738”. Nota ath marge dera conducta de 1735.

1739. 10 gèr. Betren.

JAUME BLANCH. “Apotecari”. Per tres ans. “Ab los pactes segens y no sens ells. Primo dit Jaume Blanch Apotecari se obliga a donar tota la medesina seva necessaria per tots los individuos moradors de dit lloch de Betren tant mosos y criades pastors assistits en los presents anys en dit poble de Betren y en cas que dit Apotecari no tinges medecina o medecinas en sa votiga que algùn malalt o malalts necessiten de ella que dit individuo o individuos se la puguen anar a buscar a altra Apotecaria en la present Val y no fora de la Vall y dit Jaume Blanch pagar la dita medecina o medecines ademes dit Blanch se oblige no sols de malalties naturals sino tambe de caigudes o de destral punyal ma airada o altro qual sebol gener de mal de grasia o desgrasia lo que Deu no permita a dar tot lo nesesari de medesines y demes coses per las curas dels dits espresats individuos y moradors mosos y musas pastors y ames dit Blanch en cas que faltes se ablige a dar persona ydonea per assistir a dita votiga y

quant no tinguen la obligacio de anar en a altro Apotecari y dit Blanch pagar per lo ynport de dita medecina y dita vila li promet donar per quiscun any la suma y cantitat de trenta liures de moneda corrent en la present Vall y ames un gali de blat per quiscuna casa”. I a ua anotación ath marge que ditz: “Son lo Apotecari de Salardu y lo Apotecari de Arties en falta de no tenir medecina dit Jaume Blanch”.

1739. 29 seteme. Betren.

PERE FONTA e FRANCESC VIDAL. “SIRURGANS”. Conducta per un an. “Deu liuras de moneda corrent y un gali de blat per casa”.

1739. 1 deseme. Betren.

ANDREU DE PEREMIQUÉL. Mètge. “Andreu de pere miquel”. Per un an. ” Mosos y mosas pastors y forasters.....obliganse a tot genero de enfermedats absentat de peste gallic y de ma airada.....deu lliures de moneda corrent y un gali de blat per casa”. Signe “Andreu de Pere Miquel Batxiller en Medicina”.

En 1732 trobam era prumèra conducta referida a un menescau o albeitaire; se contracte en pòble de Betren a Bartomeu Sta. Fosta “Maior”, “Albeitar o Manescal”, e se obligue ath bestiar “Mulam y Bacum” e se le pague en liures e tanben li dan miei galin de blat per casa, damb eth pacte qu’es cases puguen pagar tanben eth galin en lòc de blat, de hurment, e se non an hurment donques carrau e se non en “segol o mil”. E se compromet a deishar un substitut se non i pòt anar eth.

Era obligacion d’afaitar per part des cirurgians se reflectis ben en Betren en 1732, quan se comprometen, Vidal e Fonta a afaitar toti es dissabtes e dimenges.

En 1739 ena conducta der apotecari Blanch se reflectís que s’obligue a dar medecines tà totes es malauties, “caigudes, destral, punyal, ma airada, mal de grasía o desgrasia” e a deishar substitut se non pot éster en sòn lòc, un substitut que sigue “persona ydonea”. En madeish an ei eth mètge qui tanben planteje malauties exemptes dera conducta, “peste gallic y ma airada”, ei a díder era sífilis e totes aqueres produsides per accion violenta, en ua peleja.

Se paguen es conductes en liures e en galins de blat.

1740 – 1750

1740. 1 seteme. Betren.

ANDREU DE PEREMIQUÉL. Mètge. Per un an. “Ab los mateixos pactes del any 1739 y se li donen de condupta 10 lliures “.

1740. 29 seteme. Betren.

FRANCESC VIDAL e PERE FONTA. “Cirujas de la vila de Viella”. Per un an. “Conforme los anys antecedents donen 10 lliures”.

1741. 24 octubre. Betren.

ANDREU DE PEREMIQUEL. Mètge. “Ab los pactes acostumats en los demes anys” “Deu lliures y un gali de blat per casa”.

FRANCESC VIDAL e PERE FONTA. Cirurgians. “Deu lliures y un gali de blat per casa”.

1742. 7 de gèr. Betren.

JAUME BLANCH de Nart. “Apotecari”. Tres ans. “Pare y fill”. “Ab los mateixos pactes del dit any 1739 so es trenta liuras de moneda corrent y lo gali de blat”. Signe coma “Jaume Blanch de Nart. Apotecari de Viella”.

1743. 24 gèr. Betren.

ANDREU DE PEREMIQUEL. Mètge. Per dus ans. “Doctor Andreu en Medisina de Pere Miquel”. “En los demes pactes ere obligat....per lo espay y termens de dos anys....per quisquun any deu lliures y un gali de blat per casa”.

FRANCESC VIDAL e PERE FONTA. “Sirurgans”. Per dus ans. “per quisquun any la suma de deu lliures de moneda corrent y un gali de blat per quisquuna casa de dit lloch de Betren”.

1743. 8 abriu. Betren.

LOÍS ESTRADA. “Menescal”. Per un an. “Ab los pactes de 1742....buit liuras de moneda corrent.....de les huit liuras non cobrara dit Estrada sino set liuras y mixa y los sinch los cobrara Josep Sala per..... haber ... lo vi per la lifara”.

1745. 11 gèr. Betren.

JAUME BLANCH de Nart. Apotecari. Per quate ans. “Ha perlongat la conducta ab los mateixos pactes y reserves, que las conductas pasadas y contingudes en aquest mateix llibre en lo any 1739 y lo any 1742 menos que li han de donar per quiascun any mes dos lliures corrents que entot fan trenta y dos lliures corrents per quisquun any y un gali de blat vo y rebedo segons usos y estil reservant empero tres cases que aquestes en cas de no voler seguir la condupta ab lo Sr Jaume Blanch de Nart com los demes del comu que per aquestes tres cases se lin trauran en cas de no admitir aquells la condupta deu rals corrents per quisquuna casa de les tres y un gali de blat y se es conduptat per quatre anys consecutius...”. “Y aixi mateix ses convingut que lo dit Nart donara la medecina necessaria que per aquells menester ... se empero dit Blanch en cas y agues una gran constellacio que dits Srs de Betren li esteran a tot y per tot al dit Blanch.....y li donen per quisquun any sinch lliures corrents que somen trenta y set corrent”.

Trobam en aguest darrèr cas, ena conducta der apotecari Blanch, que i a tres cases deth pòble de Betren que non le vòlen coma apotecari.

Es conductes se paguen en liures e en galins de blat.

1750 – 1760

1753. 4 octubre. Betren.

“Conducta de doctor y Barbes”. “Per un any consecotiu”.

ANDREU DE PEREMIQUÉL. Mètge. Per un an. “Deu lliures de moneda corrent y lo gali de blat”.

BARTOMEU VERGES, de Garòs “Sirurga” e PERE FONTA. “Sirurga”. Per un an. “deu lliures de moneda corrent y lo gali de blat”.

“y dits Doctor y Barbes se obligen ab los mateixos pactes que eren obligats altres anys”.

1760 – 1770

1761. 29 seteme. Arròs e Vila.

ANTON SIRAT. “Apotecari”. Per quate ans. Non s’aconducten damb eth “Los del Seño, lo Dr. Benito Peña, los de Tirolet, los del Gay y Thomeu de lo plan de Vila”. “Se obliga a donar tota la medecina necesaria tant per les persones que pera los Yrrasonals Y en cas no se encontras en sa botiga pugan los referits Yndividuos anarla abuscar dita medecina o medecinas en altra Botica pagantla dit Sr. Anton Sirat ab son diner....li prometen en donar per quiscun any vint y quatre lliures y ames lo gali de blat ple per quiscuna casa ab lo ben entes que totos los que cuilleran forment siran obligats a donarli forment. Y se reserva las malalties de ma airada y mal gallich”.

1763. Arròs e Vila.

Conducte ath Dr. BENET PEÑA, enquia 1777, damb conductes succesives.

1764. Bossòst.

Conducte ath Dr. FRANCESC SAFONT. Mètge.

1764. Octubre. Canejan.

JUSÈP ATES. Mètge. “16 lliures, 13 sous, 8 diners”. “Por la conducta del pte año y por ser asi la Verdad”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “15 lliures”. “Por mi salario de condupta en Canejan”.

1765. Canejan.

JUSÈP ATEs. Mètge. “16 lliures 13 sous 8 diners”. “Queda satisfecha y pagada marianna Ates de los 16 lliures, 13 sous, 8 duros los que ha recibido por la conducta de medico consignada a su difunto marido D. Josep Ates y por ser la Verdad hago el presente recibo en Canejan a 30 de Septiembre de 1765”. Firme eth recebut eth cirurgian Andreu Medan.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “Al cirujano por su conducta 15 lliures”. “He recibido del tesoro de propios y arbitrios por mi salario de conducta 15 lliures”. Firme Andreu Medan.

1766. Canejan.

Dr. BORDAS. Mètge. “Por indisposición del Dr. Bordas medico conducido por este lugar y de su comisión recibe Andres Medan 10 libras son por su salario de Medico en la conducta del presente año”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “15 libras”.

1767. Canejan.

Dr. BORDAS. Mètge. “18 libras”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “19 libras 10 sueldos”.

1768. Canejan.

Dr. NAVARRO. Mètge. “16 libras 4 sueldos”. “Por comisión del Dr. Nabarro medico por su conducta y asi mismo he recibido 16 libras 17 sueldos 6 diners por mi conducta de cirujano y 5 libras 13 sueldos 4 diners por mi salario de cuidar del estanquillo”. Firma Andreu Medan.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “16 libras 17 sueldos 6 dineros”.

1769. Canejan.

Dr. BARES. Mètge. “11 libras 13 sueldos 4 dineros”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “15 libras”. Es sòs, tant deth mètge coma deth cirurgian les crube eth madeish cirurgian, per comision, que tanben crube eth salari de sies liures de Dionisio San Martin per estanquèr.

Ena conducta des pòbles de Arròs e Vila der an 1761, Anton Sirat, apotecari, ei pactat que dongue es medecines tant “per les persones que pera los Yrrasonals”, ei a dèder tant as persones coma ath bestiar e se resèrve, er apotecari, es malauties de “ma airada y mal gallich”, malauties que s’atenien mès que se cubrauen ja que non èren incluides enes contractes dera conducta.

1770 – 1780

1770. Arròs.

Conducte ath Dr. BENITO PEÑA, enquia 1777, damb conductes succesives.

1770. Canejan. En Canejan entre 1770 e 1780 eth sòu deth mètge e deth cirurgian lo crube per comission deth mètge eth cirurgian. Eth cirurgian viuie en Canejan e eth mètge non.

Dr. BARES. Mètge. “11 libras 13 sueldos 4 dineros”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “19 libras 10 sueldos”.

1771. Canejan.

Dr. BARES. Mètge. “16 libras 4 sueldos”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “16 libras 17 sueldos 6 dineros”.

1772. Canejan.

ANDREU BORDAS. Mètge. “16 libras 4 sueldos”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “16 libras 17 sueldos”.

1773. Canejan.

ANDREU BORDAS. Mètge. “Ordinario”. “16 libras 4 sueldos”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “16 libras 17 sueldos 6 dineros”.

1774. Canejan.

ANDREU BORDAS. Mètge. “Ordinario”. “16 libras 4 sueldos”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “16 libras 17 sueldos 6 dineros”. Andreu Medan ei tanben eth Tresorèr de Canejan e per açò crube “1 libra 14 sueldos”.

1774. Bausen.

PERE JOAN SANGLADA. Cirurgià. Conductat en Bausen.

1775. 17 octubre. Bossòst.

FRANCESC SAFONT, mètge, e JOAN CAMPÀ CAUBET, cirurgian. “.. se obligavan a servir a tota la unibersitat, vehins naturals de la vila y sos serevents en tot lo que toca a son art y ofici de cirurgia i barberia, deixantlos a son favor los estrangers de la aduana y los que no son afillats o no pagan a la vila la havitació.....”

y acceptant dits Srs. de Vila la proposicio prometen per conducta als dits dos cirurgians la suma y cantitat de dos dobles de quatre y un gali de blat per casa, se enten per cada una familia, compresos los capellans y los criats...”.

1775. Canejan.

ANDREU BORDAS. Mètge. Mètge. “Ordinario”. “16 libras 4 sueldos”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. Cirurgian. “16 libras 17 sueldos 6 dineros”.
Andreu Medan ei tanben eth Tresorèr de Canejan e per açó crube “1 libra 14 sueldos”.

1776. Canejan.

ANDREU BORDAS. Mètge. “162 Reales”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “168 reales 18 ç”.

1777. Canejan.

ANDREU BORDAS. Mètge. “162 Reales”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “168 reales 18 ç”.

1777. Aròs e Vila.

JOAN BOYA CALBETO. Conductat coma cirurgian.

1778. 13 noveme. Gessa.

JOAN PERE NART. “Manescal”. Per tres ans. “Y se li dona dotze lliures per cada any.....se obligue a servir per dit temps y ab las mateixas circumstancias y condicions expresadas en los lo antecedent pacte de conducta pasat al dit Nart y ames se li deuen pagar vint reals, cada any en los dos primers anys, que importen quaranta reals.....tant per lo bestiar mular que Bacum”.

1778. Canejan.

ANDREU BORDAS. Mètge. “162 Reales”.

ANDREU MEDAN. Cirurgian. “168 Reales”.

1779. Canejan.

MÈTGE CONDUCTAT: “162 Reales”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “168 Reales”.

En Canejan crubaue més eth cirurgian qu'eth mètge pera sua conducta, sòs que se pagauen en liures, sòs e dinèrs.

Eth mètge e eth cirurgian de Bossòst crubauen, en 1775, quedant per tant excludidi dera conducta as “estrangers de la aduana y los que no son afillats”.

1780 - 1790

1780 a 1790. Canejan.

En Canejan i a conductats un mètge e un cirurgian “ordinaris”, de qui non sabem eth nòm mès que cruben lo madeish cada an, eth mètge 162 reals e eth cirurgian 168 reals. Eth cirurgian se pòt pensar que se tracte de Andreu Medan.

En 1786 se recuelh en Libre de Canejan que se pague “Al cònsul primero por satisfacer los tres Reales que se pagaron por un libro que se nos invio de parte del Sr. Intendente y Juanta de sanidad que contiene el Modo de curasion de fiebres quartanas y tercianas epidémicas”.

1785. 16 octubre. Arròs e Vila.

ANTON BLANCH. “Mestre Apotecari”. Per quate ans.”...se reservan ditas Universitats que sempre y quant dit apotecari no cumplis ab sa obligació en tal cas las preditas Universitats acabar lo primer any sen pugan anar ahont millor les parexera aso se enten ab motiu sufficient”. “Se obliga a cumplir y donar tot lo nesesari en tot y qualsebol cas de malaltia tant pera las personas com per los animals ab tal que sie ab resepta de metge o sirurja aprobat exceptuant tota malaltia probinguda de ma aÿrada y mal gallich, que en tal cas no tendrá cap obligacio tampoc tendrá obligació de donar cordial per a los animals.....”. “Prometen per cada un any la suma de treinta y set lliures y ames un gali de blat per casa bo y rebedor reserbant las casas que tindrant conduhit altro apotecari y las que an acostumat de dornar forment proseguirán del mateix modo.....y se obliga a donar supstitut sufficient en cas de malaltia o impotencia”.

1785. 27 octubre. Gessa.

ANTON COY E PALOMAR. “Siruga”. Per tres ans. “Quinse lliures i lo demes al acostumat”.

1785. 27 noveme. Gessa.

JOAN PERE NART. “Manescal”. Per tres ans. “Y li donam de conduta doce lliures per cada añ y que se obligue de venir sempre que sie demanat y que se obligue de curar qualsebol generu de besties ÿ en cas de ser malalt ho no sie a sa casa y que mos age de donar sustitut”.

1787. 5 hereuèr. Gessa.

TOMÀS ABADIA. “Siroja”. Per tres ans. “ÿ li donaran quisqun any deu lliures pagadores tots anys per Snt. Miquel de 7bre tots anys ÿ dit Abadia se obligue a cumplir el art de sirogia conforme es costum al dit com es de Gessa dia ÿ avui supra de afaitar ÿ sangrar sempre que sia demanat ÿ arribari per lo menos un dia a la setmana”.

1787. 22 octubre. Gessa.

TOMÀS DE CORS. “Manescal”. Per un an. “Y se li done deu lliures moneda Aranesa y se obligue servir be y degudament a us y costums de altres manescals y tot lo demes als pactes bells fets en lo llibre de la Vila son pare y de Joan Pere Nart de Viella”.

1788. 28 junh. Gessa.

ISIDRE SALIS. “Potecari”. Per quate ans. “Ab los pactes de son pare fets en los anys antesedents so es per quatre anys que comensara en sen finit lo acte de son pare”.

1788. 10 seteme. Arròs e Vila.

ANTON BLANCH. “Apotecari”. Per quate ans. “Ab tots los pactes y condicions que narre lo antesedent acte de condupta”.

1788, 13 noveme. Gessa.

GAUDENSI DE MIGUEL e MANUEL VERGES. Mètges. “Tenim conduyt conforma son conduyts en los demes pobles de pujole... y sels done de conducta conforme los anys antecedents y tot lo demes tambe ab los mateixos pactes continguts en lo llibre de dita bila y pera que conste la beritat lo firmen dits metges de sas propies mans”.

Se seguissen pagant es conductes en liures, excèpte en pòble de Canejan que se paguen en rals. En 1785 se contemple ena conducta der apotecari Blanch que dispensarà medecines “ab tal que sie ab resepta de metge o siruja aprobat”, ei a díder, calie que es recèptes siguessen d’un mètge o cirurgian examinat e aprovat. Se seguís mantenguent era condicion de deishar substitut en cas d’absència e ath cirurgian Abadia se le demane que vage tà Gessa tostemp que sigue demanat e afaitar se més non un dia ara setmana.

1790 - 1800

1790 a 1800. Canejan. (Manquen es dades de 1792 a 1795).

En Canejan i a conductats un mètge e un cirurgian “ordinaris”, de qui non sabem eth nòm mes que cruben lo madeish cada an, eth mètge 162 rals e eth cirurgian 168 rals. Eth cirurgian se pòt pensar que se tracte de Andreu Medan.

1795. 2 seteme. Canejan.

ANDREU MEDAN. “Cirujano”.

ETH “SECRÈT” DETH CIRURGIAN MEDAN:

Eth dia 5 de seteme de 1779 se tròbe enes Actes deth Conselh ua anotacion que ditz “Asimismo ha resuelto se paguen al Cirujano de Canejan Andres Medan diez libras por este año venidero por las Curas ofrece hacer a los vecinos del Valle del mal grano por tener este un secreto especial”. Un secrèt especiau? E quin ei aguest secrèt?

Ues planes mèns entà deuant, e tanben uns ans, en 1795, en madeish libre des Actes trobam era repona, en paraules deth madeish cirurgian, adreçades ar “Illmo. Sr. Gov. Militar y Politico de Castel Leon y Valle de Aran, Presidente de su Consejo General”.

“Andres Medán Maestro Cirujano del Lugar de Canejan ante V.S. comparece, y con el mayor respecto dice: Que pasan de quarenta años ejerce el arte de Cirurgia con el que aprendio dos Secretos nada Comunes a los demás que se ocupan en esta profesión, con cuÿos Secretos ha preservado a un gran numero de sujetos de todas Clases y en especial con el que cura de la peligrosa enfermedad del mal grano, cuÿa enfermedad mientras se ha tratado como los demás Artistas ha muerto mucha gente y otros han quedado extropeados con la perdida de algún brazo. Pues al contrario de los que se han valido del Secreto del Exponente no ha muerto ninguno, ni quedar extropeados, aunque muchos ÿa desauciados de los mismos Artistas los Cuÿdaban, y parte de ellos con la Uncion por estar acometidos del Citado Mal en partes muÿ peligrosas, como son la Caveza, y pecho, que por no ser molesto no describe el numero de los Curados por ser bien notorio en el Valle.

Si este Especifico por su maravilloso efecto merece tanta Estimacion, todavía es de mayor aprecio el apropiado al Fluxo de Sangre, que obra en toda Clase de Personas: pues el Violento que acometa, en poco tiempo lo restaña, dexandolos libres del todo, con la aplicación de un Emplastro debaxo del Sobaco, sin que les ocasione a los pacientes la menor Molestia, enfermedad tan peligrosa, que en poco tiempo es Capaz a qualquier que la padece, ponerlo a las puertas de la Eternidad: Pero de los muchos que se han Validado del Secreto del Exponente, no ha perecido ninguno.

Seria tiempo perdido proponer el aprecio que hacen los hombres del Vivir, por ser tan notoria esta Circunstancia a la Superior penetración de V.S. y en el mismo grado merecen ser Collocados los Remedios que preservan por algún tiempo de la muerte, como se ha experimentado tan notoriamente, con los que para estas dos enfermedades ha aplicado a los pacienes el Exponente.

En esta Consideracion rendidamente Suplica se sirva con sa autoridad inclinar al Consejo General, si es, que en el Concepto de V.V. y demás Señores, que le componen, merecen algún aprecio los Citados Secretos, se sirvan señalar aquel tanto que estimen apropósito, assi para cubrir el coste de los Simples, que se necesitan,

como para la Union, preparaci3n, y aplicaci3n, hasta ponerlos en estado de poder obrar el affecto deseado: Pues uno y otro de dichos Secretos a pocas horas de aplicados, descubren parte del efecto, y succesivamente le van continuando, con cuyos remedios ofrece el Exponente socorrer a qualquier persona del Valle, que padezca alguna de estas dos enfermedades con la mayor puntualidad. Gracia que espera de la Conocida justificaci3n de V.S. y dem1s Se1ores que Componen el Citado Consejo”. Ac signe Medan, en Canejan.

En noveme de 1795, enes Ac3rds deth Conselh se tr3be ua anotaci3n dera sua amassada que ditz “Item mismo se ha determinado que se de a Andres Medan Maestro Cirujano de Canejan por los motivos espresos en su recurso Trenta libras hasta que el Valle resuelva en contrario”. An passat, des de 1779 enquia 1795, setze ans enes que Andreu Medan ha metut en practica eth s3n “Secret”, subvencionat peth Conselh. Non s’a trobat quin siguec eth s3n “Secret” tath “Mal Grano e Fluxo de Sangre”.

1798. 28 noveme. Gessa.

JAUME NART e SEBASTIÀ ESPAÑA. “Manescals”. Per un an. “Onse lliures al dit nart y nou al dit España”.

1799. Terçon de Lairissa.

PAU NART. “Por las curas de gratificasio 2 lliuras”.

1800 - 1810

De 1800 a 1810. Canejan. (Manquen es dades de 1804 a 1813).

En Canejan i a conductats un mètge e un cirurgian “ordinaris”, de qui non sabem eth n3m m3s que cruben lo madeish cada an, eth mètge 162 rals e eth cirurgian 168 rals.

1800 – 1801. Es B3rdes.

MANUEL CAU. Se mencione coma “Apoticari” en ua fiança per ua crompa en 1800 e 1801.

De 1800 a 1810. Terçon de Lairissa.

PAU NART. “Por las curas 2 lliuras”.

1801. 6 deseme. Gessa.

TOMÀS DE CORS e SEBASTIÀ ESPAÑA. “Manescals”. Per un an. “Nou lliures al dit Thomas de Cors y deu a Sebastia España”.

1803. 12 octubre. Arròs.

ANTON MONGE. “Mestre Apotecari”. Per tres ans. “Se obliga a servir y donar tot lo que será ordenat de Medicines pera cualsebol persona y tambe para los animals exceptuant las Malalties reservadas ab pacte que cualsebol individuo se podra pondré lo Apotecari que li combindra pagant a cada hu lo que li corresponga en proporció de les cases que cada un tinga la dita obligació.....se li promet donar ames del blat acostumat una dobla de quatre cada un dels anys”.

1804. 4 noveme. Conselh Generau.

“Que se pague al Medico de Viella tres libras por las vysitas hizo al Pobre de Cenet”.

1805. 22 juliol. Es Bòrdes.

ANTON DEÓ. “Mestre Apotecari”. Per tres ans. “63 lliures Araneses cada any ab lo pacte de servir tan a persones com a Besties, reservantse la Benerea, cop ayrat donat per persona, tant de Besties com persones y la gala, donantli un gali de segol per casa”.

1806. 12 de hereuèr. Gessa.

SEBASTIÀ ESPAÑA. “Manescal esto es pera cuidar tots los Animals corresponens a lo art dels Albeitars se encontraren en dit lloch”. Per un an. “Y se li donen dibuit lliures...y com tambe en cas de caure malat se obliga a donar substitut y sempre y quant que fos menester en relació de algún Animal que tingues tara cuberta o morb Animal se obliga ferla per un manescal que sia pasat mediant visita fara al dit Animal sens que lo Consell de Gessa tinga de contribuir en cosa alguna”.

1807. 30 noveme. Vielha.

CARLOS CLAVERIA e MANUEL PALOMER. “Manescals”. Per un an. “Y se li donan seixanta lliures y per extarordinar a Manuel Palomer de Arties y se li donan trenta lliures”.

1808. 29 seteme. Es Bòrdes. “Sala Capitular”.

JOAN BOYA. “Cirurjá”. Conducta per tres ans. “los pobles de Beós, Begós y Bordas li donaran trenta lliures cadascon y un gali de blat per casa, y lo Sr. Juan Boya done a la Vila pera que se busquen un home pera afaytar sinch lliures y nou galins de blat, y se obligue a totes les coses que toquen a un cirurja pero no al mal gallich, y cop de ma Ayrada sino pagant y per ser ayxis lo firme lo Dr. Joaquim Condo per son pare”.

ANTON DEÓ. “Apotecari”. Per tres ans. “Se torná a conductar per tres anys consecutius conforme acto passat”.

Se paguen es conductes en dobles e liures, e eth galin de blat.

En 1803 er apotecari Monge ei conductat, excèpte tas malauties “reservades”, entà aguestes malauties es malauts pòden escuelher er apotecari que volguen eri. Un aute apotecari, Deó, en 1805 se resèrve era “Benerea, cop ayrat y la gala”. Ei curiós qu’en 1806 ath menescau de Gessa se le ditz que se le cau cercar ua auta consulta en relacion a bèth animau damb “tara cuberta” o damb “morb animal” era consulta la cau hèr damb un “manescal que sia pasat”, ei a díder damb un menescau damb estudis aprovadi.

Laguens des obligacions des cirurgians i a era de afaitar, mès Joan Boya, ena conducta d’Es Bòrdes comunique ath pòble que le da “sinch lliures y nou galins de blat” tà qu’eth pòble cerce un aute cirurgian tà afaitar.

1810 - 1820

1811. Terçon de Lairissa.

PAU NART. “Por las curas 2 lliuras”.

1811. 29 seteme. Es Bòrdes. “Convocat lo Consell en la casa comuna del Poble de Benós”.

ANTON FORGA. “Apotecari”. “Mestre Apotecari de la Vila de Viella”. Per tres ans. “Per lo preu de 63 lliures Araneses, ab pacte deu tenir la Botiga en Benós a on residirá Anton Monge fadrí Apotecari, ab condísio que dit Apotecari se obliga tant per Besties com persones axepsio de beneno cop de ma ayrada mal gallich y la roña, donant un gali de blat casas de bó”.

1812. 24 junhsèga. Vielha.

ANTÒNI FORGA. “Apothecari”. “Declaro que si be la Universitat de dita Vila ma ha firmat debitori de trs centes y dotze pesetes de fecha 18 de Mars de 1812, la veritat es que lo expresat debitori es nulo.....”.

1812. 7 deseme. Gessa.

SEBASTIÀ ESPAÑA. “Menascal”. Per un an. “Dotze lliures y mitja”.

1812. Terçon de Lairissa.

PAU NART. “Por las curas 2 lliuras”.

1814. Canejan.

METGE CONDUCTAT: “100 reales de ardites”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “130 reales de ardites”.

1815. Terçon de Lairissa.

PAU NART. “Por las curas 2 lliuras”.

1816. Terçon de Lairissa.

PAU NART. “Por las curas 2 lliuras”

En aguest libre se recueh eth pagament “Por lo gasto se feu en Vilamos quant vingueren los Sr Gobernador, Jutje, Notari y Metge per mudar los simenteris ab sos criats 20 pesetes. Per lo gasto se feu a la Ribera per los mateixos y per lo mateix fi del simenteri 34 pesetas. A Arres per lo gasto de los simenteris tres pesetas. A Arro per lo gasto de los simenteris sinc pesetes”.

1816. 8 octubre. Vielha.

ANTÒNI FORGA. “Boticario”. “Convocado el Ayuntamiento de esta Vila presidiendo a esta Junta el Iltre Sr Dn Antonio de Gispert Coronel Real y Gov. Militar y Politico de valle de Aran se resolvió que Dn. Antonio Forga siga en la conducta de Boticario como se ha acostumbrado y se le da lo mismo que se acostumbre que son doscientas libras Aranesas en dinero y el Galin”.

1816. 27 noveme. Vielha.

IGNASI TERSA. “Manescal”. Per un an. “Vuitanta y sis lliures vint sous ab la obligacio de haver de residir en Viella”.

1816. 27 deseme. Gessa.

IGNASI TERSA. “Manescal” Per tres ans. “Setse lliures moneda Aranesa”.

1817. Terçon de Lairissa.

PAU NART. “Por las curas 2 lliuras”.

1817. 29 seteme. Vielha.

FRANCESC MONLAU e ANTÒNI PUYOL. Cirurgians. “Una dobla de quatre a cada un y en quant en blat Franco. Monlau ne tindrà quatre quarteras mes que lo dit Boya”. A Antòni Puyol le diden Boya en èster de casa Boya. E Anton Vidal “tindra divuit lliures en diner y dotze galins blat”.

JUSÈP RIU. Mètge. “Obligació de venir una vegada a la semana y en cas de necessitat los dies que se ofrescan. Se le dona trenta lliures al any”.

1818. Canejan. (Manquen es dades dera conducta deth mètge e cirurgian des ans 1815 – 1816 – 1817).

METGE CONDUCTAT: “100 reales de ardités”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “130 reales de ardités”.

1818. Arròs e Vila.

ANTON FORGA e MANUEL BLANCH. “Apotecaris”. Per tres ans. ““Exceptuant per malaltia galicosa o ferida ocasionada de ma aÿrada ÿ prometen donarles per quiscun añ una dobla de quatre”.

1818. 6 octubre. Vielha.

FRANCESC MONLAU e ANTÒNI PUYOL. Cirurgians. “Una dobla de quatre a cada un”. Y ANTON VIDAL “divuit lliures en diner y dotze galins blat y se partirán lo blat los dos o en meitat”.

1818. Vielha.

DIONÍS MORELLÓ. “Manescal”. “asistentele lo seu pare y se li dona dos doblas de quatre”.

1819. Terçon de Lairissa.

MANUEL TURMO. Apotecari. “Pagat per compte del Tersó 25 lliures”.

1819. 20 hereuèr. Vielha.

“Convocado el Consejo de Vila ha resuelto que se augmente la condupta de los Boticarios de un doblon de aocho a mas que delo que acostumbra darseles”.

1819. 6 octubre. Vielha. “En la Casa Capitular”.

FRANCESC MONLAU. “Haber representat lo Sr. Fran. Monlau Cirurgia desta Vila que respecte haverse restitut son fill a esta Vila graduat tambe a Mestre Cirurgia, desitjaria fer partcipe de la Conducta de la Mateixa. Y los Srs. A Vila, tenint consideració a lo bons serveis que molts anys a esta part ha tingut el dit Franco. Monlau desitjarian sobremanera se conduguesen los dits Pare y fill Monlau ab lo Sr. Anton Puyol Mestre Cirurgia conduit a la mateixa Vila en quant a las acostumadas de la conducta de la Vila; pero que no podese avenir entre si han delibèrat que queden conductats los dits Srs Franco. Monlau y Anton Puyol baix los

pactes acostumats. Y no acomodant esta deliberacio a un y altre lo representaran al Consell”.

JUSÈP RIU. “Dia 26 octubre de 1819 los Srs Consell augmentar en la conducta del metge el Dr. Josep Riu de Uña en tretze lliuras y quatre sous que son en total se li pagaran annualment una dobla de quatre”.

En 1811 er apotecari Forga quede exempt ena conducta de “benero, ma ayrada, mal gallich y la roña”, era “roña” non auie gescut abans coma malautia d’excpcion.

Es pòbles paguen en liures excèpte Canejan que seguís pagant en reals d’ardit.

Era nissaga familhau se contemple ena conducta, en 1818 de Vielha deth menescau Morelló, amassa damb sa pair. E ena de 1819 damb es Monlau, pair e hilh, conductadi tostemp qu’Antòni Puyol volgue compartir era conducta, Puyol non vò compartir e ena conducta s’excludís a Pau Monlau, hilh de Francesc Monlau, mès aguesta decisió la pòrten es Monlau tath Conselh.

1820 - 1830

1820. Es Bòrdes, Benós, Begós.

MANUEL TURMO. “Licenciado en Farmacia”. “Aumentaron a mas de las 63 libras prescritas 19 libras, 15 .. 9 dineros que todo junto hace en condupta 82 libras 15 .. 9 dineros”.

1820. Canejan.

METGE CONDUCTAT: “100 reales de ardites”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “130 reales de ardites”.

1822. 1 d’octubre. Gessa.

JUSÈP PRADES. “Apotecari”. “Nota de los vehins deuen conduirse al Sr. Apotecari de Artias Jph Prades per los años 1823 y 24 y 25 tenim pres los vots un per Cassa dia primer de 8bre de 1822 son los seguens”. Seguís ua relació de vesins aconductats. Ei conductat per tres ans. “Y se le done de conducta setanta lliures de moneda aranesa y un gali de blat per casa per quiscun any”.

1822. 5 deseme. Salardú.

DIONÍS MORELLÓ e IGNASI TERSA. “Manescals”. Per tres ans. “Los que conegem per Mestres de dita facultat”. “se obliguen a pujar dos vegades a la semana y si fos nesesari tots los diez.....donem de conducta als dos units quarante lliures de moneda de la present Vall... y en cas de que se desanconductasen o fosen malalts nos donaran un substitut a gust de la Vila”.

1822. 8 deseme. Salardú.

MANUEL SALIS. “Mestre Apotecari”. Per tres ans. “Dispensar medecinas tant per a personas com per a animals....per quiscun any dos sentes trenta lliures....y en cas de sa ausencia o malaltia....y en cas de unas Costillacia forta de animals que dita Vila quedara a sa prudensia per una gratificacio”.

1822. 13 deseme. Salardú.

JUSÈP RIU. Mètge. Per tres ans. “De tot geners de mal que sie quant sie demanat per les Cases a fer una visita o dos cadaldia si es necessari..... y tambe a tots los criats y criades....y quede obligat que en cas de sa ausencia o malaltia que hage de demanar un substitut per Metge de la Vila que del contrari que dit Dr. Riu sira obligat a pagar tots les vesites faran altres metges sino que fos demanat per una consulta per la Vall per un dia o dos que en aquell tal cas no tindra tal obligació....y li donen quisquun any un gali de blat per casa y seixanta lliures moneda de la Vall....en conte de ... sino que yagues algún pobre de Sollinnidad o be que yagues alguna Casa que no tingues blat que sie obligat de prendre lo gali del ordi”.

MANUEL SALIS, “Mestre Apotecari, per servir a tots los individuios de la vila de tota clase de medicina se li será reseptada per metges o cilurgians i tambe les medicines per tots els animals de la vila reseptades pels menescals”.

1823. Canejan.

METGE CONDUCTAT: “100 reales de arditas”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “130 reales de arditas”.

1823. 27 juliol. Vielha.

FRANCESC MONLAU e PAU MONLAU. “Dit dia també se ha resolt en plé Consell, en consideració a lo exposat per lo Sr. Franco. Monlau, el que se devia una dobla de quatre a Pau monlau Cirurgia son fill, de pagarli...”.

1823. 29 seteme. Es Bòrdes, Begòs, Benòs.

MANUEL VERGÉS e JUSÈP RIU. Mètges. JOAQUIM ESCOT. “Se les donara seixanta galins de segol e deu de forment, y una dobla de quatre, ab lo ben entes dos porsions de dit blat forment y diners per lo Dr. Verges y est se acomodará ab lo Sr. Escot , y laltra porció de tot per lo Sr. Riu...”. “Y dits Srs. Metges se obligaran a venir a visitar del modo seguent: un dia cada semana cada hu excepto lo Sr. Riu, que en Novembre, Desembre, Gener y Febrer no se obliga a visitar que una vegada cada 15 dies....ames queden obligats dits Metges que quant serán demanats extraordinariament per algún particular que anirán a visitar y seguns la malaltia repetiran les visites”.

I a ua nòta dejós dera signatura de Manuel Vergés a on ditz “Murió el 17 Marzo 1824”.

1823. 29 seteme. Salardú.

MANUEL ANGLADA e BARTOMEU RICART. “Cilurgans” per tres ans. “Lo dit Anglada com a ordinari y lo dit Ricard com a extraordinari...criats y criades com tambe ales Cases del dosal...en cas de sa ausencia o malatia queden obligats a donari un substitut de cada obligacio a gust de la vila y se reserven los dits Cilurgans de mongalli y ma yrada que no tindran tal obligacio....a Manuel anglada seixanta lliures y un gali de blat per casa y al Cilurga Bartomeu Ricart vint y quatre lliures”.

1824. Canejan. (S’anòte que “iguales cuentas se hicieron pertenecientes a los años 1821-1822 y 1823”).

ANTONI BORDES. Mètge. “70 reales”.

JOAN ROMEBA. Cirurgian. “80 reales”.

1824. 6 juliol. Vielha.

ANDREU ADEMÁ. Mètge ordinari. “Lo Ajuntament se obliga a donar per la conducta anualment la quantitat de dos dobles de quatre y mitja pagada per St. Miquel de Setembre....lo Consell dona libre al mateix Dr. Ademá de tots pagos y cargas y contribucions...que lo mateix Ajuntament cuidarà de fer pagar al referit Dr. Ademá a tots los veïns morosos que pasats tres o quatre diez después de avisats no li hagin aportat lo gali de blat que per conducta se acostuma a donar al facultatiu” “Y present ha referit Dr. Ademá trasladarse a la present Vila de Viella pr lo dia de St. Miguel de Setembre proper vinent y del corrent any per exercir sa facultat de Metge ordinari” “Lo dit Dr. Ademá promet cumplir sa paraula baix la circumstancia de que los demás pobles de este Terson y del de Marcatosa se posian a la raho en la conducta lo deuen oferir y no altrament”.

1824. 27 seteme. Betren.

JUSÈP RIU e ANDREU ADEMÁ. Mètges. Conducta per quate ans a Jusèp Riu “donantli de conducta la mitat de los diners y la mitat del blat es dir a partir ab lo Dr. Andreu Ademá, y es dir que se les dona 32 lliures y un gali de blat per cada casa de dit lloch promet lo dit Jph en servir al dit Poble a tota servitut y puntualitat a qualsevol quel requiesquia o demane y dit Dr. Jph diu que en cas que lo mencionat Dr. Andreu no es volgues acceptar el partirse la conducta diu que lo dit Dr. Jph que ell faria tota la servitut donantli la conducta per enter”.

1824. 28 seteme. Gessa.

ANDREU ADEMÀ. Mètge. “Per un any consecutiu conforme se condui lo Difunt Dr. Manuel Verges y se li dona de conducta quinze lliures aranesas per lo present any”.

1824. 29 seteme. Es Bòrdes, Begòs, Benòs.

JUSÈP RIU. Mètge. Conductat per un an. “Per la suma de 12 duros y 44 galins de segol y 6 de forment per fer visita una vegada per semana y ames quan lo hagin de menester deu avisar que acudirà sens cap excusa per ser aixis conbingut”.

1824. 29 de noveme. Vielha. “Casa dita de la Enseñansa”.

FRANCESC MONLAU e PAU MONLAU. Cirurgian. “Se ha resolt en plé Consell en vista de lo novament sollicitat per lo Sr. Franco. Monlau cirurgia gratificar a son fill Pau Monlau també cirurgia amb vint duros per lo any en lloch dels setze en les en lo pasat, comensant la dita gratificació lo dia present y finirà en mateix dia del any prop vinent de 1825”.

1825. Terçon de Lairissa.

MANUEL TURMO. Apotecari. “Al apotecari Turmo per extraordinari 20 lliures”.

PAU MORELLÓ. Menescal. “Al menescal de Las Bordas de extraordinari 10 lliures”.

1825. 14 gèr. Gessa.

IGNASI TERSA. “Manescal”. Per tres ans. “Per cada any dibuit liures de moneda Aranesa...y se obliga a darnos sustitut de un altre manescal que sia acte en son art sempre que ell falte a sa casa o que se nesesite per sostitut”.

1825. 11 gèr. Salardú.

MANUEL SALIS. “Mestre Apotecari”. Per tres ans. “Dos sentes quaranta lliures, per lo demes ab pactes enarrats en lo salari anterior donam en tornar de fira de Salas una dobla de quatre”.

1825. 29 seteme. Salardú

JUSÈP RIU. Mètge. Per tres ans. “Ab los mateixos pactes y obligacions” “Ab la condisio que los señors que se trobaran de justicia al temps de aplegar lo blat serán obligats a ferli per lo compte de cada particular com es la mesura y la calitat del blat”.

1825. 2 noveme. Salardú.

ANDREU ADEMÁ. Mètge. Per tres ans. "Dr de medicina extraordinari". "Criats ÿ criades ÿ les cases del Dosal si es nesesari ÿ quede obligat a pujar dos dies a la semana o sempre que sira demanat per los endividos ÿ en cas de neccitat que sie obligat a quedarse una nit o dos ÿ li donen de conducta quoranta lliures de moneda de la vall".

1825. 3 noveme. Gessa.

JUSÈP RIU. Mètge. "20 lliures".

MANUEL ANGLADA e BARTOMEU RICART. Cirurgians. "30 lliures entre los dos".

1825. Vielha.

PAU MORELLÓ SALA. "se lo gratifique ab dos duros per los treballs que fa en visitar los Bestiars, debenli contribuir altres dos son fill Dionis Morelló de las dos doblas de quatre que li paga la Vila".

1826. 12 junh. Vielha.

ANDREU ADEMÁ e ANTÒNI VIDAL. Mètges. Conductadi en Vielha.

1827. 2 març. Les.

BORDAS RODRIGUEZ, Antòni. Mètge. Conductat en Les, citat coma mètge de Bossòst. Er acte dera sua conducta, en casa de Père Boya, le còste ar Ajuntament de Les "una mixera de vi y micha mercha de pa que son 2 p y 15 sos". Eth dia 12 deth madeish mes e an, 1827, eth pòble de Les arrespon a ua circular remetuda peth Governador dera Val, damb data 15 de gèr, relativa ara relacion que totes es Justícies agen de dar s'i a mètge enes lòcs que manèra se paguen s'ei damb sòs o damb grans, en tot ratificar-li qu'eth pòble a conductat ath Dr. ANTÒNI BÒRDES, vesin de Bos-sòst, per çò que li abone amassa ua part en sòs e ua part en gran e afirmen "que aunque se ha dicho que se pagaba con dinero y granos la verdad es que se ha puesto en la relación para el Gobierno cien reales vellón y seis fanegas centeno."

1827. Canejan.

METGE CONDUCTAT: "70 reales".

CIRURGIAN CONDUCTAT: "80 reales".

1827. 16 seteme. Gessa.

IGNASI TERSA e DIONÍS MORELLÓ. “Albeitars los dos pasats en son art, y les donam per conducta vinti dos lliures araneses”. Per tres ans.

1827. 30 deseme. Salardú.

MANUEL ANGLADA e BARTOMEU RICART. “Queden obligats als mateixos pactes per los Vint y un mes que faltan per fer los tres anys”.

1828. Canejan.

METGE CONDUCTAT: “70 reales”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “80 reales”.

1828. Terçon de Lairissa.

JUSÈP RIU BARRAU. Mètge. Desaconductat en Es Bòrdes. “Per un propi que porta una carta al Sr. Metge de Uña per desaconduptarlo. 1 peseta”.

1828. 12 junh. Vielha.

ANTON VIDAL e ANDREU ADEMÁ. Mètges ordinaris. “Se les concedeix anualment quatre dobles de quatre y mitja y un gali de blat per casa dividit tot per meitat. La qual conduccio se fa per lo espai y termini de tres anys, amb la aclaracio que si pendent dits tres anys faltás algún de dits dos facultatius per morí, al que quedarà no se li contribuirá sino ab tres doblas de quatre y mitja y lo gali de blat per casa y la altra dobla de quatre quedara per la conduccio del metge extraordinari”.

1828. 15 junh. Betren. “En la Casa Capitular”.

ANTON VIDAL e ANDREU ADEMÁ. Mètges ordinaris. Conducta per tres ans. A Andreu Ademá se “li promet donarli la mitat de la conducta promesa en lo acte de la conducta anterior, es a dir partírsela entre los dos a igual....trenta y sis lliures Araneses y un gali de segol per cada casa... y se obliga lo dit Sr. Dr. Anton Vidal a servir a tots los individuos de dit Poble tant al Pobre com al Ric a qual sebol ora sia demanat tan de dia com de nit”.

1828. 23 junh. Es Bòrdes, Benós, Begós. “Casa Capitular”.

ANTON VIDAL. “Metge extraordinari dels dits pobles el que cobrara la tercera part de setze duros y la tercera part de setanta galins de segol plens bons, Pero dita extraordinierietat se enten si Dn. ANTON SAMBEAT Metge de Moncorbau resideix en Arròs o en cualsebol Poble de est Terso de la Irisa pero si dit metge de Moncorbau no be a residir en dits llochs señalats sino en sa casa es la voluntat del dit Consell de que se parteixan per iguals parts la antecedent condupta”. “Ames es la voluntat del

Consell que si es extraordinari deu venir a a visitar lo dit Dr. Vidal un dia cada semana y quant lo demanen y convinga y si se queda igual ab lo Sr. Dr. de Moncorbau y est no volerse moure de sa casa vindra tant lo Sr. Dr. Vidal com lo Sr. Dr. Sambeat dos dies per cada semana cada hu si es conbenient, y ames cuant sigan requerits. Dit Dr. Vidal accepta la antecedent conducta ab les condicions ante escrites”.

1828. 31 agost. Vielha.

MANUEL BLANCH. “Apotecari”. Per tres ans. “comportanse be y degudament y li promet donarli un gali de blat per casa y cinq dobles a quatre y doze duros y se obliga a dispensahar las medesinas tan per personas com y tambe per los bestiars”.

1829. Canejan.

METGE CONDUCTAT: “70 reales”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “68 reales”.

1829. 11 gèr. Salardú.

MANUEL SALIS. “Mestre Apotecari”. Per tres ans. “Dos sentes quaranta lliures quiscun any”.

JUSÈP RIU. Mètge. Per un an. “Ab los pactes y obligacions que narre en lo acte de 1822. Ab pacte que en cas que bage a boscar alguna carga de llenya o teia que dits Sors de Vila no li pogen dir res”. En marge: “Son 60 lliures”.

1829. 20 gèr. Les.

ANDREU ADEMA e ANTÒNI VIDAL. Mètges. “...se obligan bajar para visitar los enfermos de la dicha Villa de Les una vez a la semana en tiempo de invierno y dos en la estación de los Baños y si han de pernoctar el Ayuntamiento promete darles la yerba de la caballería franca y también la cama en una de las casas decentes de dicha Villa y lo mismo en caso de que haya un engfermo grave tendrán la obligación de prevenir las disposiciones convenientes al Cirujano o a quien estimen conveniente. Mas se ha pactado que en caso que dichos Señores Medicos quisieran tomar los Baños será igualmente obligado dicho Ayuntamiento a darles franca la cama y yerba para el caballo los días que residan en dicha Villa y lo mismo dar la yerba al caballo desde que lleguen hasta su regreso. Mas promete darles por feria de San Martin antes de bajar a ella la cantidad de tres onzas y media”.

1829. 29 seteme. Es Bòrdes, Benós, Begós. “Casa Capitular”.

MIQUÈU ESCOT. “Sirurgia”. “Lo ple Consell ha acordat ab lo Sr. Miguel Escot Sirurgia de ferles la Barba el disapte o el diumenge de cada semana donant lo sabó y draps sufiens per ferlos la barba ab bones nabages per la suma de 17 lliures araneses

cada any y no cumplint que puga lo Consell llogarsen daltres individus per fer les Barbes y en dits dies señalats les fara en cada poble les Barbes”.

1829, 11 gèr. Salardú.

JUSÈP RIU. Mètge. Per un an. “Ab los pactes y obligacions que narre en lo acte de 1822. Ab pacte que en cas que bage a boscar alguna carga de llenya o teia que dits Sors de Vila no li pogen dir res”. En marge. “Son 60 lliures”.

En 1822 es menescaus se comprometen a pujar tà Salardu dus viatges per setmana e se cau cada dia e ar apotecari Salis le darán ua gratificación, tanben en Salardú en cas “de unas Costillacia forta de animals”.

Canejan seguís pagant en rals d’ardit, e era rèsta des pòbles en liures o en dobles de quate. Es galins poden éster de “segol e de forment”.

Es mètges de Salardú, en 1823, passaràn visita un dia ena setmana, excèpte eth Dr. Riu que pendent es mesi de noveme enquia hereuèr solet pujarà cada quinze dies.

En 1823 apareish documentada era figura deth professionau sanitari, qu’ath long der estudi des ans tant podie éster mètge, cirurgian, apotecari o menescau, qu’ei conductat de forma “extraordinari”, se tracte d’un refòrç ena conducta normaument quan eth titular va envielhint e passe de “ordinari” a extraordinari”.

Ei en 1824, en Vielha quan er Ajuntament s’aucupe de crubar a toti aqueri vesins que non paguen en galin de blat ath mètge Ademá, a qui eth madeish Ajuntament dispense de pagar es contribucions reglamentàries, en cas de Salardú es galins son de “segol”e de horment “ben plens” a pagar ath mètge Riu, mètge desaconductat d’Es Bòrdes en 1828.

Ena conducta de Salardú de 1825 deth mètge quede obligat a visitar es cases deth Dosau e se le cau quedar-se a dromir ac a de hèr. A partir d’aguest an enes documents consultadi se reflectís enes conductes era obligaci3n des cases deth Dosau.

Dera professionalitat des conductes i a ua mòstra en Gessa en 1827, quan se contracte as menescaus Tersa e Morelló “Albeitars los dos pasats en son art”.

1830 – 1840

1830. Canejan.

METGE CONDUCTAT: “70 reales”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “68 reales”.

1830. 27 junh. Vielha.

MANUEL BLANCH e JUSÈP FORGA . “Apotecaris”. Per un an. “Y se les dona sis doblas de quatre y dos duros per raho del *Virxot y Vordet* que poden necessitar los vehins de la Vila para las Coxeres de los Bestiars y además se digna la Vila a contribuiles ab un gali de blat per cada vehi que tinga bestia y Porta Oberta, baix los

pactes següents: Que dits Señors Blanch y Forga degan servir de Medicines tant pera Persones com pera Bestias dels vehins de dita Vila: Item ab pacte que sempre y quant que algún de dits Señors Blanch y Forga se les justifique algún particularment als que bagen a ses Botiga per medicinas será facultancia al Consell expellir al tal de dita Conduccio , seno que tenga mes recurs que a repetir per prorratas fins al temps que queda desaconducat”.

1830. 28 deseme. Salardú.

MANUEL ANGLADA “Mestre Silorga” e BARTOMEU RICART. “Silorgans”. “Conforma lo acte del any 1823...a pacte que queden obligats a corar lo Mal galli qui antes lo tenien reserbat y ara queden obligats”.

1831. Canejan.

METGE CONDUCTAT: “70 reales”.

CIRURGIAN CONDUCTAT: “68 reales”

Anotat en Libre de Canejan: “Al Adm. Depositario de Rs. Rentas de Bosost para pagar los salarios asignados a la Academia Medica y Sres Medicos Directores de Baños Termales 4 reales”.

Ath delà de 1831 eth Libre de Canejan non detalhe arren enquia 1839, en 1840 ja non se mencione era conducta deth mètge e cirurgian, solet era conducta, com apareshie en toti es ans abans deth relotger o era deth mèstre.

1831. 23 octubre. Gessa.

MANUEL SALIS. “Apotecari”. Per tres ans. “Y se li dona de condupta un gali de blat per casa y setanta lliures quisqun any”.

1831. 5 deseme. Gessa.

MANUEL ANGLADA e BARTOMEU RICART. Cirurgians. Per tres ans. “Se li done de conducta un gali de blat per casa y trenta y tres lliures quisqun any”.

1832. 10 gèr. Salardú.

JUSÈP RIU. Un an. “Doctor en Medasina” “y en cas de sa osencia o malaltia donara un sostitut a gust de la vila...sixanta lliures y un gali de blat per casa”.

MANUEL SALIS. “Mestre Apotecari”. Per un an. “Dos sentes binti sinch lliures araneses y reservase lo dit salis de mal Galli y Mairada”.

1832. 7 de juliol. Vila. “En casa propiedad de D. Fermin Barrau regidor de Cano en el presente año”.

ANTON VIDAL e ANDREU ADEMÀ, de Vielha e ANTÒNI SAMBEAT de Montcorbau. Mètges. “Han acordado pasar visita una vez por semana mediante un galin de senteno que percibirán por casa y la gratificación Comunal acostumbrada lo que percibirán por partes iguales lo que firmaran los mombros facultativos el presente acto de conducta y de lo contrario quedaran cesantes de esta conducta”.

1832. 29 seteme. Les.

MARIANO CONDÓ. Cirurgian. Se conducte coma “fadir quese halla de los sirujanos de Viella que tenemos conductados y assí se obliga al mencionado Mariano para faytar todos los vesinos de la vila. Así mismo sangrar quando lo mandarán medico y sirujano y mediante cumplir con estas obligaciones le damos de conducta por el espacio de un año veinte pesetas y sinquanta y sincho galines mesura rasa”.

1832. 7 noveme. Les.

MARIANO CONDÓ e JOAN CONDÓ. Cirurgians. Er Ajuntament li pague a Mariano Condó “per la conducta de sangrá y afaytá 30 galins segol”. En madeish document i a ua lista der “Arancel de la conducta del barbé 1832”, referida a Joan Condó a on cònte “Día 7 de novembre 1832 ha rebut Juan Condó per la conducta del Señor Juan 39 galins segol”.

1832, 9 deseme. Gessa.

JUSÈP RIU. Mètge. Per tres ans. “Y se li done per conducat un gali de blat per casa quisqun any y bint lliures Araneses tambe quisqun any”.

1833. Terçon de Lairissa.

MANUEL TURMO. Apotecari. “A Dn. Manuel Turmo Apotecari de gratificacio per lo treball y medicines que a donat per la gran multitud de malalties mes que lo costum per la intemperia del tens se li dona deu lliures per aquest any”.

Quede recuelhut en aguest libre, en 1833, “De anar lo Conseller a portar un memorial al Sr. Gobernador per baxar los centinelas del cordo sanitari del cap del Portillo a la Bordeta per lo mal temps 3 pesetes. De dibuit ¿??? de palla per dormir los centinelas a la Bordeta”.

1833. Vielha.

ANDREU ADEMÀ. Mètge. En 1833 i a ua nòta des visites hètes peth Dr. Andreu Ademà a tres soldats, en tot detalhar que per vint-e-quate visites hètes ath soldat Gil atacat d'ua “inflamación de pecho” son 84 reals; per tres visites a un aute soldat lotjat en casa Rodés son 12 reals e per tres visites a un aute soldat lotjat en casa Francisco Riva e visitar-le “partida de la noche” son 40 reals.

1833. 5 gèr. Vielha.

ANTON PUYOL renóncie ath cargue de regidor en Vielha per “haber ampliado la conducción a otros varios pueblos”.

1833. 20 gèr. Salardú.

JOAN COY MOLA. Mètge. Per un an. “Criats y criades y tave les cases del Dosal”. “Sent lliures y un gali de blat per Casa”.

1833. Seteme. Vielha.

ANTONI VIDAL PORTOLÁ. Mètge. Conductat en Vielha, passe ua factura peth guariment d'ua “intermitente quotidiana” que patie un Cap dera partida de tropa que demorèc en aguesta poblacion aranesa en aguest iuèrn, concrètament eth 30 de març en que siguec requerida era sua assisténcia, que se contunhèc ena madeisha persona enquiath 30 d'abriu, en tot arténher eth sòn complèt restabliment segontes declaracion deth pròpri mètge.

ANTONI PUYOL e PAU MONLAU. Cirurgians. Referenciats en Vielha. A PAU MONLAU er Ajuntament de Vielha le pague ua gratificacion de 20 duros enquia 1838.

1833. 1 octubre. Gessa.

MANUEL ADEMÁ. Mètge extraordinari. Per tres ans. “Se li dona de la conducta quinze lliuras Aranesas per quiscun any”.

1833. 17 octubre. Vila. “En la casa de Jose Caubet, regidor de Cano en el presente año”.

ANTÒNI PUYOL. “Sirojano”. Per dus ans.”El cual presente ha expresado servir toda enfermedad que compete a Sirogia con la obligación de pasar visita una vez por semana y siempre que sea requerido por algún individuo de otro Pueblo mediante el pago de un galin centeno por cada casa y doce libras aranesas por cada año conforme se ha acostumbrado”.

1833. 19 deseme. Salardú.

MANUEL ANGLADA e BARTHOMEU RICART. Per tres ans. “Mestres Silorgants” “Al Sor. Dn. Manuel Anglada sixanta lliures y un gali de blat per casa y al Sor. Dn. Barthomeu Ricart bint y quatre lliures quisquon any...y en cas de sa ausencia o malalties siran obligats a donar un sostitut a gust de la vila”.

1834. 6 gèr. Salardú.

“ Conducta del Apotecari per tres anÿs consequitius ab los Marmesors del Sr. Dn. Manuel Salis Difunt ab los pactes ÿ obligacions conformes los demes anÿs”. “Dos sentes trenta lliures quiscun anÿ”. E firme Francisco Paba “Pbro Albazea”.

1834. 29 seteme. Gessa.

MANUEL ANGLADA e BARTOMEU RICART. “Cirurgias extraordinaris”. Per tres ans. “Se les dona per la conducta per cada any buit lliures per quinquan”.

1834. 12 octubre. Vila e Arròs. “En la casa de Manuel Caubet, regidor de Cano en el presente año”.

ANDRES ADEMA e ANTÒNI VIDAL e ANTÒNI SAMBEAT. “Los cuales se han obligado asistir con toda exactitud bien y debidamente a todos los vecinos de loos citados pueblos y en todas las enfermedades conforme se ha estado hasta de ahora mediante el pago de un galin centeno por casa y nueve duros por cada uno de dichos Sres Medicos del común”.

ANTÒNI SAMBEAT, ANDREU ADEMÀ e ANTÒNI VIDAL, mètges. Conductadi per un an en Arròs e Vila.

1835. Arròs e Vila.

MANUEL TURMO. “Licenciado en la facultad de Farmacia”. Per tres ans. “Debiendo suministrar para los enfermos de dichos Pueblos y animales enfermos de uso domestico los medicamentos internos y externos que se han acostumbrado reseptar por los Medicos, Sirojanos y Albeitares originarios de otros pueblos por via de conducta”. “Ofrece pagar cada año ochenta pesetas y un galin de centeno lleno bueno y recebedor por cada abitante de dichos pueblos”.

1835. 22 gèr. Salardú.

JOAN COY MOLA. Mètge. Per un an. “Criats ÿ criades ÿ tanve les Cases del Dosal les que pertoqueu ha dita Vila ÿ en cas de sa ausencia o malaltia que dit D. Joan Coÿ Mola se obligue a donar un sostitut ha gust de la vila...un gali de blat per casa ÿ sent dose lliures”.

JAUME MONLAU. Per un an. “Mestre Silorga” “Com a estraordinari, ha pasar ha fer vesites dos dies ha la semana com ÿ tanve sempre ÿ quant sie nesari o que sie demanat o per fer alguna consulta, sempre que sie nesari...tretze lliures”.

1835. 29 seteme. Vielha.

. AGUSTIN PUYOL de BOYA. Cirurgian, Reclame se li volien gratificar bèra

causa e se determine “en ple consell de donarli de gratificació lo temps que serveix a rao de cinc pesetes per mes comensant desde primers Agost del present any”.

DIONÍS MORELLÓ e JUSÈP SALVADOR SANBINÓS. “Menescals”. Per un an. Dionis Morelló per “vint y huit duros” e Josep Salvador “per catorse duros”.

1836. 8 deseme. Salardú.

JOAN MOLA. Mètge. Per tres ans. “Criats y criades com y tambe las Casas del Dosal: las que son de dita Vila y en sa ausencia o malaltia dit Dr. se obligue a donar un sostitut ha gust de dita vila.....cent dotze lliures Aranesas y un gali de blat per casa”.

MANUEL ANGLADA e BARTOMEU RICART. Per tres ans. “Cirurjanos” “ A Manuel Anglada sixanta lliures y un gali de blat per casa y al dit Bartomeu vint u quatre lliures cada any...y en cas de sa ausencia o malaltia siran obligats a donar un sostitut ha gust de dita vila”.

1836. Les.

ANTÒNI BORDAS RODRIGUEZ. Mètge ordinari conductat en Les.

1837. Les.

ANTÒNI BORDAS RODRIGUEZ. Mètge ordinari conductat en Les.

1837. 6 gèr. Salardú.

“Conducta del Apotecari per tres anys ab los Marmesors del difunt D. Manuel Salis ab los pactes y obligacions acostumades...dos sentes trenta lliures cada any”.

1837. 28 noveme. Salardú.

JOAN MOLA. Mètge. Per un an. “Criats y criades y los vehins de las casas del Dosal tenint estos las visitas francas pero dehuen recompensar al dit metge la distancia del cami o lo viatge....sempre que dit metge sia ausent o malalt que dega donar un substitut per assistir los malalts de la Vila y no donantlo los Srs de Ajuntament lo buscaran a sas costas. Se reserva dit Mola a son favor tota enfermedat venéreas y la produida per má airada es dir que estas dos no entran a la obligacio del metge; se li dona de conducta cent lliuras aranesas y un gali de blat per casa est cobrat en la casa del Sr. Regidor tot en un dia y un membre del Ajuntament lo rebra y la casa que no lo porta bo y rebedor y lo degut lo fara retornar fins quel portan del modo predict”.

JUSÈP RIU. Un an. “Metge extraordinari”. “Obligat a visitar a tots los malalts de la present Vila tres días a la semana y todas las vegadas que será demanat, y en cas de ausencia o malaltia queda obligat a donar un substitut a gust del Ajuntament. Lo que

toca a las casas del Dosal ab las mateixas obligacions convingudes amb lo metge Mola y lo mateix de las enfermedades que se reserve.....vint y set lliuras aranesas”.

MANUEL ANGLADA. “Cirugia”. Per un an. “Com a ordinari”. “Criats y criades que se encuentren servint en esta en lo espresat temps y los vehins de las casas del Dosal francas las visitas no obstant estos son obligats a satisfacerli lo viatge o distancia del cami...esceptuant la de mal gallich y la produida de tota ma airada, que las pot fer pagar als interesats si vol... donar un substitut per assistir los malalts de la Vila y no donantlo los Srs de Ajuntament lo buscaran a sas costas... xixanta lliuras aranesas y un gali de blat per casa est si lo vol cobrar tot en un dia el Ajun. es obligat a ferli efectiu”.

BARTOMEU RICART e JAUME MONLAU. “cirugans” “per facultatius y extraordinaris”. “Son obligats a visitar o asistir en las dolencias de tota especie (ecceptuant las de mal galic y de ma airada no entran en el present tracte) a tots los individuos de ambos sexos y als sirvents que se troban en la dita Vila, demanats per separat per fer visita, o en unió per consulta sens altres honoraris que la consulta, compresos tots los parts laboriosos en que sian demanats ya per separat ya en unió, serán los sobredits obligats a fer las visitas, curacio y rasura en tota ausencia y malatia del Cirujá ordinari, y en cas que los dits Ricart y Monlau se reusasen y negaren a cumplir las preditas obligacions que los Sres. de Ajuntament serian dueños de buscar altres facultatius a costas dels dits obligats. Tocant a los vehins de las casas del Dosal quedan obligats ab los mateixos pactes y condicions que el Cirujá Anglada. Se les dona de conducta coranta lliuras araneses, vint a cada un”.

1838. 8 hereuèr. Les.

ANTÒNI BORDAS RODRIGUEZ. Mètge ordinari conductat en Les. En 1838, deth dia 8 de Hereuèr, i a nòta en Les conforme se li pague era quantitat de 65 pessetes que se li deuien des ans 1836 e 1837 coma Mètge Ordinari de Les. Aquesta nòta ei signada coma recebuda per Francisco Socasau, que segontes semble ère eth sòn cunhat; Pedro Juan Subirá (possiblement baile de Les) se desencuse per non auerli pagat abans çò que li auie de pagar. Francisco Socasau ei qui hè efectiu eth crubament e semble èster qu'anèc tà Les a crubar, en tot pagar 1 pesseta e 10 reals en vin blanc pendent era sua estada en Les.

1838. 29 seteme. Vielha.

ANTON VIDAL. Mètge. Conducta per un an. “per preu de quatre dobles de quatre y lo gali de blat per casa que se ha acostumat”.

ANTON PUYOL e PAU MONLAU. Cirurgians ordinaris. AGUSTI PUYOL. Cirurgian extraordinari. Conducta per un any “per preu de vint y buit duros cada un y lo gali de blat per casa y per extraordinari deu duros a Agusti Puyol”.

1838. 11 noveme. Vielha.

ANTON FORGA. Per un an. “noranta duros” “ Se obliga a despachar be y degudament tant pera personas com para bestias lo que sia necessari y ames lo gali de blat per casa”.

1838. 30 noveme. Vielha.

JUSÈP RIU. Mètge extraordinari. “Y en ses malaties y ausencies deura fer venir al Dr. Juan Mola, ab obligacio de venir una vegada per semana y sempre que sigue demanat tan per consulta com per visita particular per lo cual se li dona una dobla de quatre”.

1839. 4 gèr. Salardú.

MANUEL ANGLADA. “Mestre Silorga”. Per un an. “Ab los pactes y obligacions conforma los demes anÿs....xixanta lliuras ÿ un gali de blat per casa”.

JAUME MONLAU. Per un an. “Mestre Silorga”. “Com a Silorga extraordinari”. “binti quatre lliuras”.

JOAN MOLA. Per un an. “Metge ordinari”. “Ab los pactes y obligacions del Anÿ pasat...sent lliuras ÿ un gali de blat per Casa”.

JUSÈP RIU. Per un an. “Metge extraordinari ab los pactes ÿ obligacions del anÿ pasat...binti set lliuras”.

1839. 6 octubre. Vielha.

ANTON VIDAL , RAMON ADEMÁ e ANDREU ADEMÁ. Mètges. “Conducta al Dr. Anton Vidal y a Ramon Ademá y aquest deixa a son pare lo Dr. Andreu Ademá per son substitut fins que sia pasat lo referit Ramon y la conducta en diners es de quatre dobles de quatre y lo gali de blat per casa. Ab pacte que si lo Dr. Anton Vidal tardes un mes a retirarse aleshores la conducta quedarà a favor de D. Ramon Ademá y si aquestos pactes no convinguesen al Dr. Vidal quedara la conducta a favor del Sr. Ademá per enter. La conducta es per aquest any tan solament. També queda conduit per Metge Extraordinari lo Dr. D. Andreu Ademá per aquest any y se li dona una dobla de quatre”.

ANTON PUYOL e PAU MONLAU. Cirurgians ordinaris. “Ab mateixos pactes del any 1838”.

SALBADOR. “Albeytar”.. Per un an. “Y se li dona catorce duros”.

JUSÈP FORGA. “Apotecary”. Per un an. “Y se li dona noranta duros y se obliga a despachar tot lo necessary tan per personas com per animals ames lo gali de blat per casa”.

1839. 27 deseme. Salardú.

JOAN MOLA. Per un an. “Metge ordinari”. “Ab los pactes y obligacions dels demes anÿs....sent lliuras ÿ un gali de blat per casa....ÿ dit Dn. Joan Mola sira franch de ordenanses de *tudos? Tredos?* ÿ en quant a les demes deura servir com los demes endividos de la Vila”.

JUSÈP RIU. Per un an. “Metge extraordinari ab los pactes ÿ obligacions com los demes anÿs...binti set lliuras”.

MANUEL ANGLADA. “Silorga”. Per un an. “Com a Silorga ordinari” “Ab los pactes y obligacions conforma los demes anÿs...xixanta lliuras ÿ un gali de blat per casa....y dit Dn manuel Anglada sira franch de ordenansa de Tredos quant no ÿ sira lo seu gendre ÿ quant eisira lo seu gendre servixa com los demes endevidos de la Vila”.

JAUME MONLAU. Per un an. “Silorga estraordinari ab los pactes ÿ obligacions com lo anÿ pasat...binti quatre lliuras”.

SALÍS, Apotecari. “Conductan la persona ben ÿ merita de la viuda Salis ab sos totors pera conductar de Medasinas per espai de un anÿ....de conducta dos sentas trenta lliuras”.

En 1830 es cirurgians non pòden excludir dera conducta era sífilis, “mal galli”, qu'enquia aguest momento auien excludit.

En 1833 se recuelh ua conducta, en Vielha, des cirurgians, a on se les pague en duros, se seguís pagant en galins, en cas der apotecari Turmo “de centeno lleno bueno”.

Es conductes seguien vigentes dempús dera mòrt deth titular, atau succedís en Salardú, morís Manuel Salis e era conducta passe prumèr tàs sòns marmesors e dempús, en 1839 ara sua veuda. En cas des professionaus conductadi en Salardú s'establís ua naua condicion ath delà de 1837 que se mantierà ath long des ans, qu'en cas d'auer d'anar a visitar as malauts des cases deth Dosau siguen eri, es malauts, qui an de “recompensar la distancia del cami o lo viatge”, inclús en ans posteriors tanben se mencione aguesta condicion tàs visites des menescaus.

Per prumèr còp, en 1837, se contemple qu'es cirurgians, en aguest cas Ricart e Monlau an ena sua conducta “compresos tots los parts laboriosos”. Enquia aguest an ena documentación consultada non se hège cap mencion as parts.

Ena conducta des mètges de Vielha de 1839 se produsís un hèt coriós, se conducte a Anton Vidal e a Ramon Ademá e Ramon deishe per substitut a sa pair enquia “que sia pasat lo referit Ramon”, ei a díder enquia qu'age era titolacion entà poder exercir.

1840 - 1850

En deseme de 1841 Ramon Ademá, subdelegat de Medecina e Cirurgia deth partit de Vielha escriu ara Acadèmia en tot queishar-se dera grana quantitat de mètges e cirurgians ena Val d'Aran, en tot díder que:

“Enterado del oficio VS de 6 del que rige, en que hace mención de la sobreabundancia de Facultativos en esa capital y de la grande escasez de los mismos en distintos pueblos de este Principado, y al mismo tiempo, que para aliviar las necesidades de unos y otros trata de publicar las conductas vacantes actualmente y las que en lo sucesivo vayan vacando, para cuyo negocio se pide de mí y demás Subdelegados las noticias correspondientes a este fin; contesto diciendo, que en este pequeño Distrito sobran lo menos dos Médicos y seis Cirujanos, cuya falta no hay duda acarrearía beneficio grande a la humanidad doliente, sin que haya datos probables de en adelante resulten vacantes por sucesivo nombramiento de cursantes que hay en los Colegios y Universidades naturales del Parido, sin embargo de que, dado caso que llegaran a vacar sin esperar que de provisión por los susodichos prometo cumplimentar la relación de vacantes”.

1840. 17 deseme. Salardú.

MANUEL ANGLADA. “Mestre Silorga”. Per un an. “Xixanta lliures y un gali de blat per casa”.

BARTOMEU RICART. Per un an. “Mestre Silorga” “Com a Silorga extraordinari...dotze lliuras”.

JAUME MONLAU. Per un an. “Silorga”. “Dotze lliuras”.

JUSÈP RIU. Per un an. “Metge extraordinari” “bintisinch lliuras” “Y se reserva lo dit Dr. Riu de dexarli fer llenya seca y teia en lo dosal. Pero per la Vila ja li donam la llibertat sols de que los Srs de Tredos vingan a be y si los Srs. de Tredos no vinguen en a be a les ores dita gracia sira nulla”.

JOAN MOLA. Per un an. “Metge ordinari”. “Noranta y sinch lliuras y un gali de blat per Casa...y ames sili condone sinch lliuras”.

1840. 21 deseme. Vielha.

ANTÒNI VIDAL e RAMON ADEMÀ. Mètges. Conducta per un an. “Se continua el acto de conducta con los pactos del año anterior que son un galin de centeno por vecino el que se deberá partir por partes iguales entre los dos y treinta y dos duros por cada uno que el común deberá pagar a los dichos Sres. Médicos”.

ANTÒNI PUYOL e PAU MONLAU. Cirurgians. Conducta per un an. “Se continua con los pactos de conducta del año anterior que son un galin de centeno por vecino el que deberá partir a partes iguales entre los dos y veinte y ocho duros a cada uno que el común deberá pagar a los dichos cirujanos”.

AGUSTIN PUYOL. “Cirujano extraordinario”. Conducta per un an. “Se le da por su conducta diez duros al año y tendrá la obligación de venir en esta todos los sabados de cada semana y en caso de enfermedad siempre que sea llamado y avisado”.

DIONÍS MORELLÓ e JUSÈP SALBADOR. “Albeitares”. Per un an. “Y se les da de conducta a Dn. Dionisio Morello treinta y dos duros y a Jose Salvador catorce

duros” . I a ua nòta que ditz: “Dia 1º Febrero se le entregó a ... menos de la conducta del presente año a Dionisio Morelló por su conducta ocho duros”.

ANTÒNI FORGA. “Aboticario”. Per un an. “Conforme el año anterior y se le da un galin de senteno por vecino y noventa duros”.

1841. 27 noveme. Salardú.

JUSÈP RIU. Per un an. “Metge extraordinari”. “Nou duros una peseta un sou de plata nou marabedisos” ““Y se reserva lo dit Dr. Riu de dexarli fer llenya seca y teia en lo dosal. Pero per la Vila ja li donam la libertat sols de que los Srs de Tredos vingan a be y si los Srs. de Tredos no binguesen a be a les ores dita gracia sira nulla”.

JOAN MOLA. Per un an. “Metge ordinari”. “Treinta y set duros, vint y seis marabedisos y un gali de blat per Casa”.

MANUEL ANGLADA. “Mestre Silorga”. Per un an. “Vint y dos duros, una peseta y setze marabedisos y un gali de blat per casa”Xixanta lliures y un gali de blat per casa”.

BARTOMEU RICART. Per un an. “Mestre Silorga” “Silorga extraordinari”. “Quatre duros, una peseta, tres sous plata sis marabedisos”.

JAUME MONLAU. Per un an. “Mestre Silorga” “Silorga extraordinari”. “Vuit duros”.

1841. 29 deseme. Salardú.

MANUEL ESPAÑA. “Farmacètic”. Per un an. “Per donar la servitut de la medicina a la citada Vila conforme los pactes de la conducta de D. Manuel Salis del any 1822 y li donan de conducta quatre centes trenta sinch pesetes tres rals vint y tres marav.”.

1842. 30 seteme. Salardú.

JUSÈP RIU. Per un an. “metge extraordinari”. “Sixanta quatre pesetes tres rals y nou marabedisos”.

JAUME MONLAU. Un an. “Cirurja extraordinari” . “Sincuanta sinch pesetes”.

BARTOMEU RICART. Per un an “Cirurjá extraordinari” “Vint y set pesetes y tres rals V”.

1843. 30 seteme. Salardú.

MANUEL ESPAÑA.”Per la servitut de medecina y se li dona Cuatre sentas trenta sich pesetas tres rals y vint y tres mrav. Y de la present suma se li dona una dobla de quatre de bestreta per fira de salas”.

1843. 29 de seteme. Es Bòrdes. “Reunits tots los caps de familia de Benós Begos y Bordes en la casa consistorial de Benós”.

JOAQUIM ESCOT. “Cirurja de dits pobles”. Comensa lo dia de avuy y finara per semblant dia de 1844”. Un gali de blat per casa de dit pobles y diset duros y dos pesetes per los comu dels mateixos....se obligara a afaitar a tots los homens de estos pobles en lo disapte o diumenge, o en cualsebol dia de la semana si es necesari...se deura pagar a part de lo promes en lo pacte lo Mal galic, sarna, cop de ma airada y tiña”. Signe Joaquim Escot coma “Medico y Cirujano”.

1843. 30 seteme. Salardú.

BARTOMEU RICART. Per un an. “Silurga extraordinari” “Treinta y set pesetas”.

JOAN MOLA. Per un an. “Metge ordinari” “Treinta set duros y vint y sis marabedisos y un gali blat per casa”.

PERE COYMOLA. Per un an. “Cirurgia ordinari”. “Vint y dos duros una peseta y setze marabedisos”.

1843. 10 de noveme. Vielha. “En la Casa Consistorial”.

En 1843 er Ajuntament de Vielha establís es contractes, conductes, deth mètge, cirurgian, apotecari e menescau damb uns pactes, que queden reflectidi enes actes des conductes. Ei eth prumèr còp que se queden reflectides punt per punt es obligacions e tanben es drets deth personau sanitari.

Cirurgians

ANTÒNI PUYOL e PAU MONLAU.

1º “Se conductan por el espacio de un año que empezó el veinte nueve de Set del corriente año y finira en igual dia y mes de mil ochocientos cuarenta y cuatro”.

2º “Será válido este contrato a otro y otros años si por el dia de San Juan de Junio del año respectivo no fueren desconducidos a fin de que tengan tiempo antes de S. Miguel de proporcionarse otra conducta”.

3º “Promete el Ayuntamiento pagarles de propio la cantidad de cuatro onzas de oro y un galin de centeno por cada vecino y de auxiliarles hasta su completo cobro en casos de resistencia y morosidad”.

4º “Que las cuatro onzas de oro las perceberá por mitad cada uno, esto es dos onzas Monlau y otras dos Puyol como también a igualdad de parte el grano y esta donación se considera por cada año”.

5º “Es pacto que dichos cirujanos tienen la obligación de asistir debidamente a los particulares en sus dolencias en los casos que competan a su respectiva inspección”.

6º “Es pacto que ambos si tienen la obligación de asistirse o suplirse mutuamente en casos de ausencias precisas y de enfermedad”.

7º “Y para que todo lo convenido y pactado tenga su mas cumplido efecto prometen ambas partes contratantes no oír ni venir contra la susodicha convención”.

8º “A fin de que no falte la asistencia debida a los enfermos procurarán los cirujanos entre sí que en las visitas que han de asistir a los pueblos conducidos no falte alguno de los dos en la Villa, y lo firmaron dichos cirujanos”.

Mètges

ANTÒNI VIDAL e RAMON ADEMÀ

1º “Se conductan por el espacio de un año que ya empezó el día de San Miguel veinte nueve de Setiembre del presente año y dará fin en igual día y mes de mil ochocientos cuarenta y cuatro”.

2º “Aunque según lo estipulado en el Capitulo anterior el termino no sea mas que para un año se prorogará el valimiento de este contrato a otro y a otros años, si el Ayuntamiento respectivo que se hallare en su ejercicio no desaconduciera a dichos Facultativos el día de San Juan veinte y cuatro de Junio próximo anterior al San Miguel de Setiembre en que dara cese la conducta”.

3º “Es pacto que el Ayuntamiento promete a los referidos Médicos anualmente la cantidad efectiva de cinco onzas de Oro o moneda equivalente de Plata y un galin de centeno que cada vecino tendrá obligación de satisfacer sin escepcion ni excusas, con obligación de prestar como corporación representante el auxilio correspondiente hasta su completo cobro contra los morosos resistentes al pago”.

4º “Es pacto que asi el Metalico como el grano lo percibirán los antedichos Vidal y Ademà por mitad, a saber dos onzas y media cada uno e igual numero de galines en grano, todo con el derecho inalterable de cobrarlo el dia de San Miguel de Setiembre de cada año”.

5º “Es pacto que los susodichs Medicos tienen la obligación precisa de asistir debidamente a los enfermos en casos de su inspección, de asistirse mutuamente en casos de ausencia o indisposición y de permanecer de continuo uno u otro en la Villa o en su Terson a fin de que no falte el socorro necesario en las enfermedades prontas en quanto sea posible”.

6º “Si alguno de los dos falleciera en el decurso del año o intentare desprenderse de esta conducta, por mejorar su suerte, quedará en proratio el encabezamiento de conducta por integro a cargo y favor del Sobreviviente o persistente por todo aquel año hasta el San Miguel respectivo, siendo cargo de este por ser único el facilitar suplente de igual clase en sus ausencias y enfermedades. Pero si los accidentes prenarrados en el Capitulo presente acontecieran desde primero hasta ultimo de octubre incluidos de qualquiera año será facultativo al Ayuntamiento del propio año adoptar otras disposiciones o alterar estos pactos en el improrrogable termino del mes de octubre señalado pasado el cual no podrá tener lugar hasta otro

año. Mas de allí en adelante debiendo siempre atemperarse a lo dispuesto en el Capitulo Segundo”.

7º “En los acontecimientos que se citan en el Capitulo Sexto el Medico que se desprenda, o si falleciera, sus propios interesados o habiendo derecho tendrán facultad en el propio tiempo de exigir el pago de ambas clases que por via de proratio les corresponden”.

8º “Se exceptuaron o se escluiran de este Conttaro a las enfermedades venéreas, Sarnosas, epidemias de mal Carácter y de desolación y las producidas por mano airada”.

9º “Y para que todo lo convenido y pactado logre su mas cumplido efecto prometen ambas partes contratantes no oir ni venir contra la susodicha convención. Y lo firmaron dichos Medicos”.

Farmacèutic.

JOAQUIM MONGE. “Profesor de Farmacia”. Per un an. “El Farmacèutico tendrá obligaci3n de dispensar todos los medicamentos prescritos por Facultativos autorizados para hacerlo asi pª personas como pª animales”. “Se exceptua el sulfato de quinina y demàs medicamentos que se prescriban para venéreas sarna y enfermedades de mano airada”. “El Ayuntamiento promete la cantidad de noventa duros y un galin de centeno por cada vecino anualmente y de auxiliarle hasta su completo cobro en caso de ... y morosidad”. “Que esta dotaci3n promete satisfacerla a la conclusi3n de cada aõo”. “Es pacto que al efecto de no quedar desamparado o destituido de conducta si el Ayuntamiento que estuviere en su ejercicio quisiera de desaconductarle lo hara el dia de San Juan de Junio sin cuyo requisito serà valido este contrato por otro aõo”. “Para que todo lo convenido y pactado tenga el mas cumplido efecto prometen ambas partes contratantes no oir ni venir contra la susodicha convenci3n”.

Menescaus

DIONÍS MORELLÓ e JUSÈP SALBADOR. “Menescales”. Per un an.”Sera valido este contrato y otro y otros aõos si el Ayuntamiento no los desaconducta el dia de San Juan del aõo respectivo”. “Se les promete pagarles dos onzas de oro a D. Dionisio Morelló y catorze duros a D. José Salbador”. “Tienen los Albetares la obligaci3n de visitar toda clase de ganados”. “Para que lo convenido tenga el mas cumplido efecto prometen ambas partes no oir ni venir contra la susodicha convenci3n”.

1843. 19 noveme. Salardú

JUSÈP RIU. Per un an. “Metge extraordinari” “Unicament se reservan los SS. del Ajuntament que si dat lo cas que se demanara per alguna consulta y no pogues asistir per ser indisposat deura donar un substitut...chixanta quatre pesetes 3 rals y nou

marabedisos”. “Y se reserva se li donen facultat si los Srs. de Tredos li consedeixen de poder anar a fer lleña seca en lo Dosal”. Nòta ath marge: “los de Tredos no ha cedit licencia alguna de lleña, ni menos demanada, y se guardará el Ajuntament del present any de 1844 de donar llicencia de lleña al dit Dr. Josep Riu de Uña en ningún Bosch de Bartiera”. Signat en Salardú a 15 d’abriu de 1844 per Juan Mola, “Alcalde”.

1844. 8 hereuèr. Arròs.

DIONÍS MORELLÓ. “Albeitar”. Per tres ans. “Pagar seis duros de conducta y amas queda la obligaci3n de pagar por casa los que tengan machos galin por casa, los de Burros y Bacas medio galin”.

1844. 30 seteme. Salardú.

JOAN MOLA . Per un an. “Metge ordinari”. “Trenta set duros y vint y sis marabedisos y un gali de blat per casa”.

PERE CUY MOLA. Per un an. “Silorgia ordinari” “Vint y dos duros una peseta y setse marabedisos”.

BARTOMEU RICART. Per un an. “Silorgia extraordinari” “Curanta pesetes”.

JUSÈP RIU. Per un an. “Metge extraordinari” “Cuisanta quatre pesetas tres rals y nou marabedisos”.

1844. 6 octubre. Vielha.

ANTÒNI VIDAL. Mètge ordinari. Conducta per un an. “Se le ha prometido por su conducta Cuatro onzas en moneda francesa y un galin de centeno por cada Casa y este se lo cobrarà el mismo”.

ANTÒNI PUYOL e PAU MONLAU. Cirurgians. Conducta per un an. “Se le da por su conducta dos onzas de moneda a cada uno y un galin de centeno por Casa el que deberán repartirse entre los dos y este se los cobraran ellos mismos”. En 1844 eth cirurgian Puyol recep ua gratificaci3n de ueitanta pessetes der an anterior.

JOAQUIM MONGE. “Farmaceutico”. “Aboticario de esta Villa”. “Se paga por la conducta noventa Napoleones y un galin de centeno por casa que se cobrara el mismo con la inteligencia que deberá tener en su farmacia todo lo necesario”.

DIONÍS MORELLÓ. “Albeytar”. “Y se le dan Cuarenta Napoleones por su Conducta”.

1845. 29 seteme. Salardú.

PERE CUY MOLA e ISIDRE FONTA. Per un an. “Per la servitud de la Silurgia com ordinaris” “Y deben estar existents los dos y el un fer lo treball per lo altre respecta de anar un a altres obligacions que no li competexen li deura abonar a aquell que fara la servitut per ell aquest abono lo faran los S.S. del Ajuntament y tambe se li

traura de la seva part el que li compren de la conducta. Ytem en quant al treball faitar faran un mes a cada hu en la seua casa se enten tots dos deben estar reunits se enten en los dies señalats del consell si sota se conegut a disposició del Ajuntament aquell faltara a la obligació y tot això el que se li imposara en será a disminució de la part de conducta que li pertocara y se les dona de conducta vint y buit duros”.

1846. Salardú.

DIONÍS MORELLÓ. “Per la servitut dels animals”. “Sincuanta pesetes”.

1846. 1 de hereuèr. Vielha.

JOAQUIM MONGE. “Apoticari de aquesta Vila”. Cinc ans. “Noranta duros en diner per cada any y un gali de segol per cada veí y sempre y quant que el Ajuntament tinga que desconduir al dit Sr. Monge tindran que avisarlo tres mesos per anticipacio”.

1846. 29 seteme. Salardú.

JOAN MOLA. Mètge. Per un an. “Treinta set duros y un gali de blat per casa y any, se li añaadis tres duros per lo present any de 1846 que provenen de haberlos quitats al Dr. Riu respecte el .. desempeñut la obligacio dit Dr. Riu”.

JUSÈP RIU . Per un an. “Metge Extraordinari”. “Deu duros”.

BARTOMEU RICART. Per un an. “Silorgia Extraordinari” “Vint y sinch pesetas”.

JAUME MONLAU. Per un an. “Silorgia”. “Sincuanta pesetas”.

PERE CUY MOLA e ISIDRE FONTA. Per un an. “Silorgians”. “28 duros y de estos quedan set pesetas y miga a favor de D. Isidro Fonta las cuales abonara lo Silorgia Cuy Mola a comte de la conducta”. I a una anotación que ditz:

“PD. Lo present acta se traslada a favor de D. Jaume Monlau la pars que pertèn a D. Isidro Fonta respecte el lo dit Fonta fa dimissio; ab la inteligencia que lo dit Jaume Monlau queda seubjecte ab las mateixas obligacions y accions que lo dit Isidro Fonta”.

JOAN MOLA. Per un an. “Metge ordinari” “Treinta y set duros vint y sis maraved. Y un gali de blat per casa y ames se li añaaden tres duros respecte lo treball que fa per lo metge extraordinari”.

BARTOMEU RICART. Per an. “Silorgia extraordinari” “ ÿ se li dona 30 ç”.

JUSÈP RIU. Per un an. “Metge extraordinari” “Vint y dos pesetes y miga”.

MANUEL ESPAÑA. “Farmacèutic”. Per un an. “Per donar la servitut de la medicina a la citada Vila.....se reserve lo mal gallich lo mal de airada y se li donen quatre sentes huitanta sinch pesetes”.

IGNASI TERSA. “Albeitar” Per un an. “Y se li dona de conducta trenta set pesetas”.

1846. 8 noveme. Es Bòrdes. “En la casa consistorial de la Rivera”.

JOAQUIM ESCOT, d’Es Bòrdes e MARIANO CONDÓ de Vilamòs “Acondupar per metges ordinaris de Benós Begos y Bordes”. “la condupta del Blat y diners que se ha acostumat donar fins ara a D. Anton Sambeat de Moncorbau y al dit Escot, sent la condupta de blat setanta galins y vint duros tot pagat per lo Ayuntamiento: Los metxes deven fer lo treball a mitges segons convindra per lo millor servir de dits pobles y sempre que hagin de tenir consulta la tindran sens necessitat que la reclame la casa”.

1847. 20 seteme. Salardú.

MANUEL ESPAÑA. “Farmacèutic”. Per un an. “Per la servitut de les substancies medicinals”. “Ames se reserve lo mal gallich y mal airadi....se li done quatre sentes huitanta sinch pesetes”.

1847. 29 seteme. Salardú.

JAUME MONLAU. Per un an. “Per la servitut de la Silorgia”. “Queda obligat com a Metge ordinari, com y tambe será obligat a visitar y servir tots los vehins de dita vila....criats y criades y vehins de las casas del Dosal francas las visitas, no obstant son obligats a satisfacer lo viatge o be la distancia del cami....tota especie de malaltia esceptuant lo mal galich y de ma airada que les pot fer pagar si el vol...y se li done de conducta vint duros y un gali de blat per casa pero lo Ajuntament deura pasar per les casa per beure si dits quedan conduits si yaques algún que no se bulgue condui lo Ajuntament no tindra ninguna responsabilitat; Item lo Ajuntament devera donar casa para faitar”.

ANTON BRUNA. Per un an. “Metge ordinari”. “Se reserva lo mal gallich y mal airada....en quant als vehins de Montgarri tindra la obligacio de vistarlos pero podrá exigirles la penalitat si els bol....treinta huit duros y vint sis marav. Y un gali de blat per casa”.

ANTON VIDAL. Per un an. “Metge extraordinari que tindra la obligacio de venir a visitar un dia a la semana y si fos lo cas que el metge ordinari siges malalt absent entonces tindra la obligacio de visitar com ordinari pero se li donara mes conducta que la de extraordinari y se traura de la conducta del ordinari. Y se tindra la obligacio de visitar sempre y quant siga requerit tant per lo metge ordinari com cual sevol altre individuo se enten en cas de conducta y se li dona dotze duros”.

BARTOMEU RICART. Per un an. “Silorga extraordinari”. “Treinta pesetas”.

ANTON BARBA. Per un an. “Silorgia extraordinari”. “Vint y dos pesetas”.

1847. 1 octubre. Es Bòrdes, Benós, Begós.

JUSÈP TURMO. “Farmacèutic”. Tres ans. “ta y dos duros y un galin de centeno o trigo por casa de cada uno de los tres pueblos por cuya obligación ofrece dar todas las medicnas necesarias para los enfermos de los referidos pueblos con tal que sean precritas por los facultativos de Medicina y Cirugia que esta corporación aconduptare pero es exento de conductar el sulfato de quinina para las intermitentes, acetato de morfina, almizcles, remedios para la sarna, tiñas, Sífilis y los golpes y heridas de mano airada que esto deberán pagarse por separado de lo prometido por conducta”.

1847. 10 octubre. Vielha. “En Casa del Sr. Alcalde”.

AGUSTIN PUYOL e ANTÒNI VIDAL, “Medicos”, ANTÒNI PUYOL e PAU MONLAU “Cirujanos”. Conducta per quate ans. “Según autorización del M.Y.S.Gefe superior político de la Provincia de Lerida” “Es pacto que el Ayuntamiento promete a dichos Medicos y Cirujanos anualmente a saber y a los dos Cirujanos la cantidad de veinte y ocho duros a cada uno y al Medico Cirujano D. Agustin Puyol se le da por Extraordinario en Cirujia la cantidad de veinte y cuatro duros. Amás dándoles los vecinos de esta Villa los galines de centeno acostumbrados. Y bajo los demás pactos contenidos en la Conduccion del año Mil ochocientos cuarenta y tres”. En 1947, seteme e deseme, eth cirurgian Puyol entregue era notificacion des medicaments suministradi as malauts militars der espitau militar de Vielha.

1848. 28 març. Salardú.

ISIDRE FONTA. Per un an. “Silorgia”. “Criats y criades y cases del Dosal pero tindran la obligacio de satifer la penalitat a judici y prudencia del Facultatiu....se reserve lo mal gallich y mal airada...se reserve tambe que si per lo cas se presenta algún altre silorgia en aquest cas no se li deu qutar la soldada señalada a lo present acte....vint y buit duros y un gali de blat”.

1848. Salardú.

DIONÍS MORELLÓ e JUSÈP MORELLÓ. “Pare fill a fi de donar lo auxili nesesari de la facultad que obtenen per los animals...y aixi mateix tindran la obligacio de visitar los animals dels vehins de las Casas del Dosal pero en aquest cas la penalidad la devra pagar el individuo que les reclamare...y se les dona huitanta sinch pesetas”.

1848. 10 juliòl. Vielha. “En Casa del Sr. Alcalde”.

AGUSTIN PUYOL, “Medico”, ANTÒNI PUYOL e PAU MONLAU “Cirujanos”. Conducta per quate ans, enquia 1852. “Según autorización del M.Y.S.Gefe superior político de fecha 28 Obre de 1847” “El Ayuntamiento promete a D. Agustin por medico y cirujano la cantidad de cinco onzas y media anualmente y a los Sres.

Cirujanos la de dos onzas cada uno. Ademas dándoles los vecinos de esta Villa los galines de centeno acostumbrados”. “Dichos facultativos quedaran obligados a dar la asistencia a todos las habitantes de esta Villa sin que den lugar a la menor queja, y dado caso que por enfermedad o ausencia faltare alguno de los referidos facultativos quedan estos obligados a dar sus sustitutos”.

1848. 29 seteme. Salardú.

JAUME MONLAU. Per un an. “Siloga extraordinari” “assistir als vehins de las casas del Dosal les deuran pagar la penalitat...y se li dona de conducta onze duros”.

RAMON DEÓ. Per un an. “Metge extraordinari”. “Sira obligat a visitar dos vegades a la semana com y tambe sempre y cuant que sigue requerit. Item si casa algún vehi de las Casas del Dosal lo demana tindra la obligacio de visitarlos per en queix cas los dits vehins deveran pagar la penalitat y se li dona de conducta deu duros”.

ANTON BRUNA. Per un an. “Metge ordinari” “Se reserve lo mal gallich y mal airada com y tambe en quant als vehins de Mongarri tindra la obligacio visitarlos pero podrá esigirles la penalitat...se li dona de conducta treinta huit duros”.

MANUEL ESPAÑA. “Farmacèutic”. Per un an. “Per donar la servitut de la medicina als vehins de dita de Salardu y als de les Casas del Dosal...se reserva lo mal gallich y ma airada...se li donen Quatre Sentas huitanta sinch pesetas”.

MANUEL ESPAÑA. “Prorroga pera en any de 1851 ab els mateixos pactes”.

1849. 3 octubre. Salardú.

ISIDRE FONTA. Per un an. “Silorgia ordinari” “als vehins de las Casas del Dosal tindra la obligacio visitarlos pero podrá esigirles la penalitat...se reserva lo mal gallich y mal airada com tanbé en cas de malaltia grave o ausencia donara substitut...se li paga vint y huit duros y un gali de blat”.

JOAN RICART. Per un an. “Silorgia extraordinari”. “Y se li dona de conducta sis duros. Item si en cas de que no se conducta al silorgia Monlau se li donaran dos duros mes”. I a ua nota que dit:z “Prorrogase con los mismos pactos y obligaciones contenidos en la... del año 1850 quedan sin ningún valor los dos duros que se pagarían al silorgia D. Jaume Monlau”. Signat per Juan Ricart.

Des der an 1829 eth Dr. Riu podie, e atau se mencionaue enes sues conductes de Salardú an a an, anar a cercar lenha e teia tah bòsc e se hège constar que “dits Sors de la Vila no li pogen dir res”, en 1840 ja cònte que pòt anar a cercar lenha tostemp que “los Srs de Tredos vingan a be” e se es Srs. de Tredòs no volen donques aquest permís quedarie anulat, e atau cònte tanben ena conducta der an 1843, “Y se reserva se li donen facultat los Srs. de Tredos li consedeixen de poder anar a fer lleña seca en lo Dosal”, mès açó s’acabe just en 1844; ena sua conducta i a ua anotacion ath marge, der alcalde, a on se ditz que “los de Tredos no ha cedit licencia alguna de lleña, ni

menos demanada, y se guardará el Ajuntament del present any de 1844 de donar llicència de lleña al dit Dr. Josep Riu de Uña en ningún Bosch de Bartiera”.

Se comencen a pagar es conductes en duros, pessetes e maravedies. Tanben bèra ua se pague en onzes d'or “o moneda equivalente de plata” o en “moneda francesa” o “napoleones” en Vielha en 1844 e seguís eth pagament deth galin, de grans diuèrsi, e qu'ena conducta des menescaus de 1844 en Arròs se diferèncie segontes eth bestiar “queda la obligación de pagar por casa los que tengan machos galin por casa, los de Burros y Bacas medio galin”.

E seguissen excluides era sífilis e es lesions violentes “per ma airada”, en tot híger, en 1841 ena conducta de Joan Escot era tinha e concretant ena des mètges de Vielha de 1843 que s'exceptuen “las enfermedades venéreas, Sarnosas, epidemias de mal Carácter y de desolación y las producidas por mano airada” e en cas deth farmacèutic Monge “Se exceptua el sulfato de quinina y demás medicamentos que se prescriban para venéreas sarna y enfermedades de mano airada” . Era excepció des lesions de “ma airada” e dera sífilis damb totes es sues diuerses denominacions se mantén ath long des ans, abans e dempús e a aquestes dues excepcions se hígen segontes es ans ues autes malauties.

1850 - 1860

1850. 11 octubre. Salardú.

ANTON BRUNA. Per un an. “Metge ordinari” “Curanta duros y un gali de blat”.

ISIDRE FONTA. Per un an. “Silorgia” “se reserva lo mal gallich y mal airada.....y se li dona vint y huit duros y un gali de blat”.

1850. Salardú.

DIONÍS MORELLÓ e JUSÈP MORELLÓ e IGNASI TERSA. “Manescals”. “A fi de donar lo auxili nesesari als animals y aixi mateix tindran la obligacio de visitar los animals de las Casas del Dosal pero ab la obligacio que estos tindran que reconeger la penalidad”.

1850. Vilamòs.

JOAQUIM ESCOT e AGUSTIN PUYOL.

1851. Es Bòrdes.

JUSÈP TURMO. Mencionat en conflicte des conductes de Vilamòs.

1851. 5 seteme. Salardú.

JAUME MONLAU. Per un an. “Silorga extraordinari” “conducta de sis duros”.

1851. Vilamòs.

JOAQUIM ESCOT e AGUSTIN PUYOL.

Octubre de 1851. Conflicte pes conductes en Vilamòs.

En pòble de Vilamòs se plantege un conflicte entre es vesins e er Ajuntament. Semble èster qu'es mètges conductadi per Ajuntament, eth Dr. Escot d'Es Bòrdes coma mètge cirurgian ordinari e eth Dr. Agustín Puyol coma extraordinari, non son deth plaser des vesins; a eri les visiten es de Bossòst e demanen ar Ajuntament que conducte as facultatius d'aguest pòble e per açó escriuen ath governador e s'origine eth conflicte. E per açó en Vilamòs s'amasse tot er Ajuntament, eth dia 1 d' octubre de 1851 tas cinc dera tarde, ena casa consistoriau, amassada convocada peth baile Antòni Aunós. Era amassada ei entà qu'es membres der Ajuntament se ratifiquen s'ei vertat que:

“Primero: El dia 27 de septiembre de 1850 fueron requeridos para tratar sobre nombramiento en clase de conducta de Medicos, Cirujanos, Farmacéuticos y Albitares para la asistencia de todos los vecinos de la población.

Segundo: Si estos lo fueron D. Joaquin Escot como Médico Cirujano Ordinario, subdelegado de la misma facultad, residente en Las Bordas, distante de esta media hora poco más o menos y para extraordinario en las mismas facultades a D. Agustín Puyol, vecino de Viella. Para Farmaceutico a D. José Turmo, vecino de Las Bordas y para Albaitar a D. Dionisio Morello, vecino de Viella.

Tercero. Si dichos señores fueron aconduptados con la condición de satisfacerles la asignación aprovada en el presupuesto del presente año para servir a todos los vecinos de la población.

Cuarto. Es indispensable manifiesten si los Ayuntamientos anteriores y de tiempo inmemorial por necesidad pública han tenido que acudir a esta clase de contratos por haber observado y estar bien convencidos que muchos vecinos, antes que satisfacer a ningun facultativo de sus caudales preferirian morirse en sus dolencias sin la asistencia de los mismos.

Quinto. Diga el Depositario si jamás el Alcalde por si solo ha mandado se extraigan cantidades de la arca por ningun concepto que no hayan sido destinadas por todo el Ayuntamiento e inclusas en el presupuesto municipal”.

Es assistents responen qu'ei vertat tot aquerò manifestat peth baile. E signen “Antonio Aunós Alcalde, Jaime Rella Depositario, Francisco Bernadets Regidor e Saturnino Monge Sindico procurador”.

Se lieg ua misiva adreçada per vesins de Vilamòs ath governador dera província, escrita en 18 de junhsèga a on se quexen qu'eth baile mane ath depositari que treigue certes quantitats de sòs des arques municipaus tà pagar facultatius qu'eth e es sòns allegats aconducten tà servir ara classa benestant e non as praubi. E se les cite ena casa consistoriua tà explicar-se, damb una serie de preguntes as vesins:

“Si es cierto que la firma es la suya, si es cierto que el Alcalde distrae con el mayor escándalo ciertas partidas no despreciables de dinero para pagar a un médico de quien, dice, se han separado las cuatro partes del vecindario. Si es cierto que el Alcalde y demás individuos del Ayuntamiento han contratado con otros facultativos de Medicina y Cirugía que con los dos médicos cirujanos aconductados ya por Ayuntamientos anteriores a fin de asistir a todos los vecinos y diga si se les ha dado más salario que el expresado en el presupuesto municipal. Si como sabe que el alcalde y sus allegados han sacado de los fondos comunales el estipendio ofrecido a su médico, si como se llama este médico y cuales son los allegados del alcalde. Que diga cuales son los ricos que visita el médico contratado por el alcalde y sus allegados, cuántos son los pobres y cual es el número de vecinos que durante los años 1850 y 51 ha visitado. Si de tiempo inmemorial los facultativos contratados por el ayuntamiento han sido obligados por el solo estipendio que se les ha dado de los fondos comunales a visitar a la clase proletaria y si en efecto lo han verificado”.

Responen as qüestions demanades per quatorze vesins; un d'eri ei Felix Condó, de 62 ans, promotor deth conflicte e redactor dera misiva presentada ath governador. Ara vista des responses que se poden lièger “Que firmó sin dejarle leer la misiva”, “Que ha firmado sin leerla”, “Que le hicieron firmar la misiva Felix Condó y otros sin dejársela leer”, “Que se la hizo firmar Félix Condó sin dejarsela leer ni leársela”, “Que no sabe nada de lo que se dice en la misiva y que fue sorprendido por Felix Condó para que firmara sin leersela ni dejarsela leer”, “Que ignora el contenido pero firmó la exposición a instancia de Felix Condó y en presencia de Francisco Monge”, “Que llamado por Felix Condó le dijo si queria los médicos de Bossòst contesto que si y entonces el dicho Condo le sako la representación para firmarla la firmo sin leersela y de palabra le dijo que era el contenido de la representación para reclamar se pagasen de los fondos comunales los medicos que servian a ellos lo mismo que los aconductados por el Ayuntamiento” non semble pas qu'era reclamacion plantejada per Félix Condó siguesse tenguda en compde.

1851. Vielha.

DIONÍS MORELLÓ. Mencionat en conflicte des conductes de Vilamòs.

1852. 1 noveme. Es Bòrdes.

JOAQUIM ESCOT, “Medico y Cirujano”. “Para que preste el servicio a los tres pueblos de la Rivera”. “El Ayuntamiento ofrece satisfacer en San Miguel de Setiembre de 1853 por la parte de Cirujano diez y siete duros y tres pesetas y un galin centeno por casa y por la de medico veynte y dos duros y otro galin centeno por casa”.

A partir de 1851 era Junta des Alcaldes dera Val d'Aran destine uns sòs entà pagar ath personau sanitari que s'encuede des presoèrs dera preson de Vielha. Agustè se reflectissen enes “gastos carcelarios” que se descriuen an per an en aguestes juntes.

1851 a 1860

1851. Mes de gèr. “Cincuenta y cinco pesetas al Sr. Juan Nart por abono de las fracturas”.

1851. Deseme. “A Juan Nart de Casarill por su conducta 50 pesetas”.

1853. Deseme. “Por las visitas de los médicos de la cárcel. 10 pesetas”.

“Al heredero de Juan de Nart. 25 pesetas”.

1856. Gèr. “A D. Agustin Puyol por visitas a los enfermos pobres de la cárcel. 38 pesetas”.

1857. Gèr. “Idem, 40 pesetas”.

1858. Gèr. “Idem 40 pesetas”.

1849. Gèr. “Idem 40 pesetas”.

“A Jose Forga por las medicinas”.

1854. Gessa.

BRUNA. Mètge. En 1854 se pague ath mètge BRUNA pera conducta 60 pessetes e per extraordinari 33 pessetes.

FONTA LACREU, Isidre. Cirurgian. Conductat per 55 pessetes.

1860 – 1870

1861. Gèr. Vielha. “Gastos carcelarios”.

AGUSTIN PUYOL. “Agustin Puyol por la visita a los presos pobres. 100 reales”.

1861. 1 de deseme. Vielha.

Conducta deth personau sanitari.

“En virtud de lo acordado en la reunión celebrada en la casa consistorial el dia dos de Octubre de este año con todo el vecindario con el objeto de contratar toda clase de facultativos fueron convocados por la voz pública en virtud de haber transcurrido dos años careciendo de esta asistencia tan recomendada por las leyes de sanidad la mayor parte de mis vecinos, y haber conocido estos y todos y aun reclamado era su voluntad contratar los facultativos por ser lo mas acertado y ventajoso para los de mayor fortuna como para los de pocas posibilidades, dichos vecinos dieron amplias facultades para estender y autorizar la siguiente acta de contrato con los facultativos que a continuación se espresa y es como sigue”. Se conducten as mètges, as cirurgians, ath farmacèutic e ath veterinari.

AGUSTIN PUYOL. “Medico Cirujano. Por solo la asistencia medica a todos los vecinos de esta Villa y que figuran en los repartos vecinales con exclusion de los comprendidos en la lista de pobres pues que para estos ya tiene consignado en el

presupuesto una dotación, como titular, la cantidad de tres mil reales y un galin de trigo o centeno por vecino, a su voluntad, y en defecto del galin siete reales cuyas cantidades se ofrecen satisfacer mil quinientos reales para el día de San Juan de Junio de cada año, los otros mil quinientos reales para el 1º de Noviembre del propio año y el galin de grano o su valor de siete reales para el día de Sn. Miguel de Setiembre, el que previo aviso del Ayuntamiento deveran llevar los vecinos a la casa consistorial donde lo recibira dicho Puyol. Los referidos pagos darán principio en los dia señalados del año mil ochocientos sesenta y dos”. “Lo consignado en el presupuesto en el dia por la asistencia a los pobres al referido medico D. Agustin Puyol se pagara por el Ayuntamiento exclusivamente al tiempo marcado por ley, pero no lo que se aumente en lo necesario que sea para complementar en parte los tres mil reales anteriormente consignados”. “Se obliga a dar la asistencia de medicina a todos los vecinos de esta Villa, como igualmente a los transeúntes pobres”. “Se obliga que en sus ausencias como enfermedades dar la asistencia de medicina por otro de la profesión a este vecindario todo bajo su responsabilidad”. “Se obliga a dar la visita facultativa al Ayuntamiento siempre que fuera necesario al buen servicio publico”.

AGUSTIN PUYOL e ANTÒNI PUYOL. “Y por mitad a cada uno de dichos señores por la asistencia de cirugía a los vecinos de esta Villa y que se hallan también continuados como tales en los repartos, con esclusion también de los pobres continuados en la respectiva lista, la cantidad de dos mil reales anualmente y el galin de grano por cada uno de los vecinos o su valor de siete reales, cuyas cantidades se pagaran para el día de San Juan de Junio de cada año mil reales, esto es quinientos reales a cada uno, y en falta de uno al que haga todo el trabajo, y otros mil reales, también repartidos para el primero de Octubre del propio año, y el galin, o sea el medio galin por vecino debe solventarse a cada uno de dichos, para el dia de Sn. Miguel de Setiembre que devera recoger de los vecinos en la casa consistorial mediante aviso que para ello dara el Ayuntamiento a los mismos para llevarlo”. “El Ayuntamiento esta obligado a pagar por la asistencia a los pobres lo que tiene ya presupuestado”. “se obligan a dar indistintamente el uno que el otro y los dos de igual la asistencia de cirugía a todos los vecinos de esta Villa”. “Se obligan también en sus ausencias y enfermedades caso de ser los dos de un propio tiempo el dar uno de sus comprofesores que les substituya para la asistencia de las acciones de esta Villa”. “será obligación de los mismos asistir a los partos que fueran llamados como igualmente a las operaciones mayores mediante una pequeña retribución que deberá graduarse según las posibilidades del paciente”.

ANTÒNI SABI. “Farmacéutico”. “En pagar por suministrar de su farmacia todas las medicinas que necesitan los vecinos de esta Villa, sin perjuicio de lo que ya tiene consignado en el presupuesto para los pobres la cantidad de dosmil seiscientos reales por los respectivos Ayuntamientos, la mitad en San Juan de Junio de cada año y la otra mitad el 1º de Octubre del mismo año y así mismo un galin de centeno por vecino o su valor de siete reales esto es de los no comprendidos en la lista de pobres y cuyo grano deberá pasar a recibirlo en la casa consistorial donde previo aviso del Ayuntamiento deveran llevar los vecinos en dicho dia”. “Se obliga a suministrar todas las medicinas que por toda clase de facultativos en la clase de curas sean recetadas y ordenadas para los vecinos de esta Villa y sujetos al pago como también a

los pobres y transeúntes y en el caso de carecer de alguna de dichas medicinas o que por cualquier concepto no las suministrase a los vecinos se obliga a que a sus costas se busquen donde se hallen, entendiéndose de las marcadas en el petitorio”.

JUSÈP MORELLÓ. “Beterinario”. “Se ha acordado en pagar anualmente por asistir a la cura y enfermedades de toda clase de ganados que tienen y puedan tener los vecinos de esta Villa para sus usos la cantidad de cinco onzas de oro pagaderas la mitad por San Juan de Junio de cada año y la otra mitad para el primero de Octubre del mismo año”. “Se obliga a asistir a los reconocimientos que el Ayuntamiento le requiera en el ganado o ganados para ... y relacionar si existe o no contagio alguno epidémico sin que por ello tenga derecho alguno para exigir cantidad alguna y si quedará al arbitrio del Ayuntamiento el gratificarle lo que considere justo por la penalidad extraordinaria”.

1862. Ger. Vielha. “Gastos carcelarios”.

AGUSTIN PUYOL. “A Agustin Puyol por la visita a los presos pobres 160 reales”.

1870 – 1880

Vielha. “Gastos carcelarios”.

1872. “Al medico Agustin Puyol 50 pesetas”.

1873. “Agustin Puyol por su asignación 30 pesetas”.

1874. “Item 30 pesetas”.

1875. “Item 16 pesetas”.

“A Antonio Sabi farmacéutico por su asignación de la cárcel 30 pesetas”.

1876. “Al medico Agustin Puyol por su asignación. 30 pesetas”.

“Al farmacéutico Baldomero Saforcada por su asignación de cinco trimestres a contar desde 1º Octubre del 75 hasta fin del año 76. 37 pesetas” .

“ A D. Antonio Sabi por los trimestres del año 75 como farmacéutico”.

1877. “A Antonio Sabi por tres trimestres de farmacéutico. 22 pesetas”.

“ A Baldomero Saforcada por su asignación de farmacéutico. 30 pesetas”.

“A Agustin Puyol por su dotación de Medico. 50 pesetas”.

1878. “Al médico por su asignación. 50 pesetas”.

1879. “Al farmacéutico por su dotación. 30 pesetas”.

1880 – 1890

Vielha. “Gastos carcelarios”.

1880. “A Agustin Puyol por su asignación de medico del año 1878-1879. 50 pesetas”.
 “A Baldomero Saforcada por su asignación de farmacéutico del 1879 al 1880. 30 pesetas”.
- “A Agustin Puyol por su asignación de medico de 1879 - 1880. 50 pesetas”.
- “ A Francisco Casellas por su asignación de cirujano del año económico 1879 - 1880. 20 pesetas”.
- “ A Francisco Casellas por su asignación del año de 1880 – 1881. 10 pesetas”.
- “ A D. Agustin Puyol Medico por su asignación. 50 pesetas”.
- “ A Francisco Casellas cirujano por un semestre. 10 pesetas”.
- 1881-1882. “Al cirujano 15 pesetas por su asignación del año económico 1881-1882”.
- “ Al medico-cirujano por su asignación. 50 pesetas”.
- “ Al farmacéutico por su asignación de los años 81-82 y 82-83. 60 pesetas”.
- 1882-1883. “ A Agustin Puyol medico por su asignación. 50 pesetas”.
- 1883-1884. “Al farmacéutico. 60 pesetas”.
- 1885-1886. “ A Antonio Sabi farmaceutico. 30 pesetas”.
- “ A Antonio Sabi farmacéutico. 30 pesetas”.
- “ A Antonio Sabi por desinfectantes. 8 pesetas”.
- 1886-1887. “ A Antonio Puyol por su asignación. 50 pesetas”.
- “ Al farmacéutico Antonio Sabi. 30 pesetas”.
1887. “A Antonio Puyol. 30 pesetas”.
- “ A Antonio Sabi. 18 pesetas”.
1888. “A Antonio Puyol. 35 pesetas”.
- “Al farmacéutico. 20 pesetas”.
- “ Por la conducta del Medico-Cirujano. 40 pesetas”.
- “ Por la conducta del farmacéutico. 20 pesetas”.
- “Debiendo observar al mismo tiempo que de la cantidad consignada al medico-cirujano en vez de las cuarenta pesetas que aparecen en el presupuesto sean treinta y cinco pesetas que aparecen consignadas en el presupuesto del año último”.

1890 – 1900

Vielha. “Gastos carcelarios”.

1890 – 1900

1890-1893. “Agustin Puyol medico. 160 pesetas”.

1893-1895. “Agustin Puyol. 41 pesetas. 120 pesetas”.

1894. “Pagado de 1893-1894 al Farmaceutico 20 pesetas”.

“Asignación a Francisco Decors farmacéutico. 20 pesetas”.

“Francisco Decors. 30 pesetas”.

“Francisco Decors. 30 pesetas”.

1895. “Al farmacéutico. 20 pesetas”.

1895-1896. “Al farmacéutico. 27 pesetas”.

“A los médicos. 40 pesetas”.

“Al farmacéutico. 20 pesetas”.

1897. “Por la asignación del farmacéutico. 20 pesetas”.

“95 a 97 “A Agustin Puyol 80 pesetas”.

“Al farmacéutico. 20 pesetas”.

Era documentació que s'a trobat en relació as conductes des diferents Ajuntaments dera Val d'Aran acabe açí, açó non vo dïder que non i age mès documentacion. Aquesta ei era trobada enes llibres cercats.

ES CONDUCTES DETH DR. JOAN ADEMÁ ABADIA

Es mètges se seguiren conductant, e ua mòstra d'aguestes conductes la trobam entre era documentació deth Dr. Ademá. Se pòt pensar qu'era resta de mètges aranesi deuien seguir un modèl semblant en pactar es conductes damb es Ajuntaments e damb es abitants des pòbles.

1914

ARTIES. Era prumèra referencia des conductes en Aran deth Dr. Ademá la trobam en Arties, en hereuèr de 1919 Pau Nart Lafont, secretari der Ajuntament d'aguest pòble quan “Certifico que en esta secretaria de mi cargo hay un documento que copiado literalmente es como sigue: En la villa de Viella a primero de Marzo de mil nueve cientos catorce: Sépase como entre el Ayuntamiento de esta villa y D. Juan Ademá Abadia, médico, mayor de edad, natural de Gesa y residente en esta población se ha convenido el siguiente contrato : 1º El Ayuntamiento en virtud del acuerdo tomado en sesión de 29 Enero último nombra al Sr. Ademá para desempeñar de titular de Médico de esta villa que se halla vacante por haber cambiado de residencia el que lo era D. Francisco Pena. 2º La cantidad anual que se le asigna es la de ciento cincuenta pesetas pagadas por trimestres vencidos. 3º El Sr. Ademá vendrá obligado a dar la asistencia facultativa gratis a todos los pobres de esta población, y que sean considerados como tales por el Ayuntamiento. También serán considerados como tales los guardia civiles y su familia, que compongan el puesto de esta villa a los cuales asistirá gratis como a los demás vecinos. 4º El Sr. Ademá haciéndose cargo del poco número de familias pobres que de costumbre existen en esta villa y el estado

pecunario de la Hacienda municipal se obliga a desempeñar el cargo por la cantidad mencionada de ciento cincuenta pesetas. Extendido este contrato después de leído se firmó por el Ayunt^o y Sr Médico”.

Joan Ademá acabe es estudis en 1913 e en 1914 ja signe en Arties eth contracte damb er Ajuntament, ei posible que signèsse contractes damb es auti Ajuntaments, mès non les auem.

1918

Era següenta referéncia la trobam ena conducta de Vilac de noveme de 1918.

VILAC. A dia prumèr de noveme de 1918 “Los que suscriben, mayores de edad y vecinos de Vilach convienen con el médico Don Juan Ademá en abonarle a cambio del servicio facultativo que este preste a aquellos y su familia la cantidad de veinte pesetas anuales que se obligan a pagar en un plazo para San Miguel de Septiembre. Caso que para esta fecha cuando se pasen los recibos para el cobro no manifestara ninguno de los suscribientes por carta certificada y con acuse de recibo que a primero de Noviembre quedara terminado el vigor de este contrato se conceptuará de hecho prorrogado para otro año con los mismos pactos que aquí se estipulan y asi sucesivamente. Quedan excuidas de este contrato las consultas, visitas nocturnas, fracturas, luxaciones, partos y demás operaciones las que el Médico cobrará aparte según la importancia de cada caso. El Médico caso de ausentarse del Valle más de diez días seguidos se obliga a dejar un sustituto. Para los que no cumplan con la obligación de pago, en las fechas señaladas se designa como lugar del cumplimiento de dicha obligación la villa de Viella domicilio del infrascrito Médico, y correrán a cuenta del igualado todos los gastos que origine el cobro”. E seguís ua relación de totes es cases de Vilac, damb era signatura des caps de casa.

VIELHA. Ath mes següent, eth dia 31 de deseme deth madeish an de 1918 eth mètge Ademá signe eth contracte damb eth pòble de Vielha, enes madeishi tèrmes e tanben per 20 pessesets cada an, mès damb ua variación, eth pagament se hará en dus còps “el primero para San Juan de Junio y el segundo para San Miguel de Septiembre”. “al mes de Diciembre quedara terminado el vigor de este contrato se conceptuará de hecho prorrogado para otro año con los mismos pactos que aquí se estipulan y asi sucesivamente”. E tanben seguís ua relación de totes es cases de Vielha, damb era signatura des caps de casa. En aguest contracte i a ua huelha, sense data ne signatura, ena que se ditz que “Será condición especial de este contrato que los clientes igualados en Medicina puedan también de aquí en adelante, mediante el aumento en un 50% en el precio de su iguala todos los servicios llamados extraordinarios, como partos normales cirujia, inyecciones, redacción de documentos, etc, etc..siempre que no precise la intervención de otro médico”. Aguesta huelha semble mès un brolhon qu’un contracte.

1919

VILAC. En 1919, 20 de gèr, onze deth maitin, eth Dr. Ademá signe eth contracte damb er Ajuntament de Vilac, a on se l’escuelh “Médico Titular y después de

razonada deliberación se acuerda por unanimidad volver a nombrar a D. Juan Ademá Abadia, vecino de Viella el cual la acepta por la cantidad de doscientas pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para S. Juan en Junio y cuyo nombramiento se hace por tiempo indefinido teniendo en cuenta que no caducará la presente contrata mientras el Sr. Ademá cumpla con su obligación y tenga igualados la mitad más uno de los vecinos de dicho pueblo”. Eth mètge Ademá ja auie estat mètge de Vilac segontes se recuelh en díder “volver a nombrar”. Ei curiosa era condición d’auer igualats ara meitat més un des abitantsde Vilac. Se le pague entà St. Joan, non pas entà St. Miquèu.

GAUSAC. CASAU. Eth madeish mes de gèr, dia 1 e tanben tas onze deth maitin signe eth contracte “En el Distrito de Gausach y Casau”, escuelhut mètge titular, per “doscientas pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para S. Miguel en Septiembre, teniendo en cuenta que no caducará mientras una de las partes no lo avise, con dos meses de anticipación, por carta certificada y con acuse de recibo. El Señor Ademá caso de ausentarse del Valle más de diez días seguidos se obliga a dejar un sustituto”. Se le pague en S. Miquèu. Eth madeish dia e mes signe un contracte damb es abitans de Gausac e Casau enes madeishi tèrmes des contractes des iguales des pòbles anteriors tanben per 20 pessetes cada an, eth pagament se hará en dus còps “el primero para San Juan de Junio y el segundo para San Miguel de Septiembre” E seguís ua relación de totes es cases de Gausac e Casau, damb era signatura des caps de casa.

GARÒS. E tanben signe un contracte damb es abitans de Garòs, tostemp enes madeishi tèrmes, per “doscientas pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para S. Miguel en Septiembre”. Tanben damb ua relación de totes es cases de Garòs, damb era signatura des caps de casa.

ARTIES. En Arties, eth dia 20 d’hereuèr de 1919 Pau Nart Lafont, secretari der Ajuntament, hè constar era prorròga deth contracte de 1914 d’aguest pòble “con las modificaciones siguientes: 1º El precio anual será de quinientas pesetas a partir de 1º de Abril próximo 2º En caso de ausentarse por más de diez días el Sr Ademá viene obligado a poner un sustituto. Que este contrato regirá según el nuevo año económico, pero el Médico se reserva la libertad de rescindirlo simultáneamente con los contratos de iguala o sea el 31 de Diciembre”.

1921

TREDÒS. En octubre de 1921 signe un contracte damb es abitans de Tredòs enes madeishi tèrmes des contractes des iguales des pòbles anteriors tanben per 20 pessetes cada an, eth pagament se hará en dus còps “el primero para San Juan de Junio y el segundo para San Miguel de Septiembre”, mès en aguest contracte se recuelh que “Quedan excluidos de este contrato los servicios extraordinarios que señala el Sindicato de Médicos de Cataluña y que se especifican en el dorso de los recibos”. E seguís ua relación de totes es cases de Tredòs, damb era signatura des caps de casa.

Eth dia 6 de noveme, tas “quinze horas” signe eth contracte damb er Ajuntament de Tredòs, escuelhut mètge titular, per “doscientas pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para S. Miguel en Septiembre”.

GESSA. En octubre, dia 1, signe un contracte damb es abitans de Gessa enes madeishi tèrmes des contractes des iguales des pòbles anteriors tanben per 20 pessetes cada an. Eth pagament se harà en dus còps “el primero para San Juan de Junio y el segundo para San Miguel de Septiembre”. Tanben “Quedan excluidos de este contrato los servicios extraordinarios que señala el Sindicato de Médicos de Cataluña”. E seguís ua relacion de totes es cases de Gessa, damb era signatura des caps de casa.

Eth madeish dia signe eth contracte damb er Ajuntament de Gessa, escuelhut mètge titular, per “ciento veinticinco pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para S. Miguel en Septiembre”.

BAGERGUE. En noveme signe un contracte damb es abitans de Bagergue, enes madeishi tèrmes des contractes des iguales des pòbles anteriors crubant “cuarenta pesetas los comprendidos en la clase media o acomodada” e “veinte pesetas anuales para los comprendidos en la clase obrera”, tanben en dus còps. Tanben “Quedan excluidos de este contrato los servicios extraordinarios que señala el Sindicato de Médicos de Cataluña y que se especifican en el dorso de los recibos”. Seguís ua relación de totes es cases de Bagergue, damb era signatura des caps de casa.

Eth madeish mes, dia tretze, e tanben tas “quinze horas” signe eth contracte damb er Ajuntament de Bagergue, escuelhut mètge titular, per “doscientas pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para S. Miguel en Septiembre”.

SALARDÚ. En deseme, dia 31, tàs “quinze horas” signe eth contracte damb er Ajuntament de Salardú, escuelhut mètge titular, per “doscientas noventa pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para S. Miguel en Septiembre”.

1922

SALARDÚ. En gèr, dia 1, signe un contracte damb es abitans de Salardú enes madeishi tèrmes des contractes des iguales des pòbles anteriors tanben per 20 pessetes cada an, eth pagament se harà en dus còps “el primero para San Juan de Junio y el segundo para San Miguel de Septiembre”. Tanben “Quedan excluidos de este contrato los servicios extraordinarios que señala el Sindicato de Médicos de Cataluña”. E seguís ua relacion de totes es cases de Salardú, damb era signatura des caps de casa.

ARTIES. Tanben eth madeish dia signe eth contracte damb er Ajuntament d'Arties, escuelhut mètge titular, per “doscientas noventa pesetas anuales que se le pagará en un solo plazo para fines de Octubre por desearlo así el Ayuntamiento ya que en esta fecha dispone de mayores ingresos. Caso que el Colegio de Médicos de la provincia no aceptará al Sr. Además las anteriores especificaciones en cuanto a honorarios este se reserva la facultad de rescindir el contrato en cualquier momento, ya que para su validez necesita el asentamiento del mismo”. Tanben signe eth contracte damb es

cases deth pòble, eth madeish dia, per 20 pessetes cada an; eth pagament se harà en dus còps “el primero para San Juan de Junio y el segundo para San Miguel de Septiembre”. Tanben “Quedan excluidos de este contrato los servicios extraordinarios que señala el Sindicato de Médicos de Cataluña”. E seguís ua relación de totes es cases d’Arties, damb era signatura des caps de casa.

BETREN. ESCUNHAU. CASARILH. En gèr, dia 1, signe un contracte damb es abitans de Betren, Escunhau e Casarilh enes madeishi tèrmes des contractes des iguales des pòbles anteriors tanben per 20 pessetes cada an; eth pagament se harà en dus còps “el primero para San Juan de Junio y el segundo para San Miguel de Septiembre”. Tanben “Quedan excluidos de este contrato los servicios extraordinarios que señala el Sindicato de Médicos de Cataluña”. E seguís ua relación de totes es cases de Betren, Escunhau e Casarilh, damb era signatura des caps de casa.

1923.

ARTIES. Entre es documents i a era relación des iguales d’Arties “Lista de los vecinos de esta villa igualados con el Dr. D. Juan Ademà en 1923”, a on s’escriu que “De los 51 igualados rebajando al Quelú y a mí quedan 49 que a 20 ptas importan 980 ptas. A deducir: De los tres que sólo pagan 10 ptas: 30 ptas, de los dos recibos que quedan por cobrar: 40 ptas, total 70 ptas De las 980 ptas deducidas 70 quedan líquidas 910 ptas de las que entregué al Dr. Ademà 900 pesetas restándole por lo tanto 10 ptas.”.

1924.

ARTIES. Trobat enes documents d’Arties, tot seguit dera lista de 1923 ua anotación que ditz “Cuenta de 1924” “De los 50 que constan en la lista, descontado yo, se han de rebajar Franco Faure y Maria Moga, que se ausentaron y en cambio son de alta Felipe Delseny y Francisco Cònsul quedando por tanto el mismo número que a 20 ptas uno importarían 1000 ptas. A deducir del Quelú 20 ptas, de los tres que sólo pagan 10 ptas 30 ptas, de Franca Barra que consta de 20 y sólo ha pagado 10 ptas, de los 9 recibos que quedan por cobrar 180 ptas, total 240 ptas.”.

Des de 1924 enquia 1934 non s’a trobat documentacion des conductes. Unicament ua petita huelha, signada per un abitant de Tredòs en deseme de 1928 a on demane “desde oy en adelante me doy de baja de la conducta medica que V. me a servido asta el dia de oy desde que fue conductado por mi difunto padre”.

En 1935 i a un document que cònste “Recibos igualas año 1934” damb era següenta relacion:

Casau, 13 recibos a 20.....260

Viella, 90 recibos a 20.....1800

Betren, 26 recibos, 24 de 20, 1 de 12, 1 de 10.....502

Escunhau, 22 recibos a 20.....440

Casarilh, 9 recibos a 20, 1 a 10..... 190
 Garòs, 28 recibos a 20.....560
 Arties, 32 recibs a 25, 12 recibos a 20, 1 recibo a 15 1055
 Gessa, 4 recibos de 30, 1 de 25, 16 de 20, 1 de 15, 4 de 10.....520
 Salardú, 12 recibos de 30, 14 recibos de 20.....640
 Tredòs, 32 recibos de 20.....640
 Bagergue, 14 recibos de 30, 3 de 25, 2 de 20.....535
 Gausac, 17 recibos de 20..... 340

Es rebuts tath pagament les daue, en 1934, eth mètge Ademá a Francesc Caseny tà que les vage a crubar en cada pòble.

E se coneish tanben eth pretz des actes extraordinaris:

“Antonia... asistencia a un parto 200 ptas”.

“A pablo Vidal viaje a St. Gaudens, operación de un abceso e inyecciones 150 ptas “.

“Antonio Barra, inyecciones 100 ptas”.

“José Boya visita de noche i inyecciones 30 ptas”.

Es contractes posteriors ja son der an 1938, mecanografiats e s'establís eth prètz per categories sociaus e es quantitas son mensuaus, non pas per an.

GAUSAC. CASAU. Eth dia 17 d'agost de 1938 “III Año Triunfal” signe eth contracte damb es abitantsde Gausac e Casau, “la cantidad mensual de 10 pesetas los de 1ª categoría, cinco pesetas los de 2ª y tres pesetas los de 3ª que se obligan a pagar por mensualidades vencidas. El contrato de iguala es exclusivamente familiar y no benefician de él los huéspedes aunque sean parientes ni el servicio doméstico si no hay estipulación especial aparte. Quedan excluidos de la iguala los servicios extraordinarios que señala el Sindicato o el Colegio Oficial de Médicos y el Médico se adaptará en todo a las normas Oficialmente establecidas o las que establezca el nuevo Estado. Para los que no cumplan con la obligación de pago al presentarles el recibo al cobro o a las veinticuatro horas de su presentación, se recargará dicho recibo con un diez por ciento de su importe. Una vez transcurrido un mes sin que se cumpla esta obligación el Médico quedará libre de su compromiso de iguala con el cliente moroso, sin perjuicio de exigir el pago de lo devengado”. E apareish un lista de cases de Gausac e Casau de 1936 e de 1938 encara qu'eth contracte ei signat en 1938. Tanben i a un listat, entre era documentación, des cases de dusau e tresau categoría des pòbles de Gausac e Casau.

VIELHA. En madeish mes se signe eth contracte damb Vielha, damb eth madeish prètz cada mes de “10 pesetas los de 1ª categoría, cinco pesetas los de 2ª y tres pesetas los de 3ª. I a un listat per cases, a on de prumèra categoria non gés cap casa; en aguest listat en ocasions ath costat deth nòm dera casa non i a cap signatura.

BETREN. ESCUNHAU. CASARILH. VILAC. Eth madeish an se signe eth contracte enes madeishes condicions damb es pòbles de Betren, Escunhau e Casarilh e damb Vilac, a on òc s'especifique era division des cases en dusau e tresau categoria.

En toti aguesti contractes cride era atención era manca de contracte damb er Ajuntament d'Unha e damb es sòns abitants. S'a trobat ua huelha, sense data, a on s'especifiquen es pagaments des iguales per pòbles e en cas deth pòble d'Unha cònte que "paga el Ayuntamiento".

RELACION NOMINAU DETH PERSONAU SANITARI ENA VAL D'ARAN

1610 – 1620

Mètges:

BOBET.

1620 – 1630

Mètges:

ALBIN, Antoine.

1630 – 1640

Mètges:

PENYA, Pèrè.

PENA, Salvador.

BLANCH, Joan Guilhèm.

BARADO, Agustin.

Apotecari:

FONTANET, Ramon.

1640 – 1650

Mètges:

PENYA, Pèrè.

Cirurgians:

ARJÓ, Bartomèu.

TERSA, Joan.

Apotecaris:

GARÉS, Andreu. “Major”.

RODÉS, Joan.

1650 – 1660

Mètges:

PENYA, Pèrè.

ARJÓ, Victorià.

Cirurgians:

TERSA, Joan. Morís en Palhars en 1670 apupretz.

SALA, Pèrè.

Apotecari:

RODÉS, Joan.

1660 – 1670

Mètges:

PENYA, Pèrè.

PENYA, Jusèp

ARJÓ, Victorià.

FORCADA, Antòni.

BLANCH, Mateu.

Cirurgians:

SALA, Pèrè.

Apotecaris:

RODÉS, Joan. Morís en Vielha en 1667.

BLANCH, Antòni.

1670 – 1680

Mètges:

PENYA, Pèrè.

ARJÓ, Victorià.

PENYA, Jusèp.

FORCADA, Antòni.

GESSA, ¿?

Cirurgians:

SALA, Pèrè.

Apotecaris:

ARJÓ DE MIGUEL, Pau.

MASSUY, Bernardí.

MONGE, Ramon.

SANJUAN, Père.

1680 – 1690**Mètges:**

ARJÓ, Victorià.

FORCADA, Antòni. Morís en Vielha en 1690.

PENA, Benet.

Cirurgians:

SALA, Père.

VIDAL, Domenèc.

VIDAL, Bartomeu.

AURA, Joan.

VERGÉS, Jusèp.

Apotecari:

ARJÓ DE MIGUEL, Pau.

1690 – 1700**Mètges:**

ARJÓ, Victorià. Morís en Vielha en 1699.

PENA, Benet.

LA MOTA AMO, Felip.

Cirurgians:

SALA, Père. Morís en Vielha en 1697.

VIDAL, Domenèc.

VIDAL, Bartomeu.

AURA, Joan.

VERGÉS, Jusèp.

Apotecari:

ARJÓ DE MIGUEL, Pau.

1700 – 1710

Mètges:

PENA, Benet.

LA MOTA AMO, Felip.

Cirurgians:

AURA, Joan.

VIDAL, Bartomeu.

Apotecari:

ARJÓ GARÉS, Pau.

1710 – 1720

Mètges:

PENA, Benet.

LA MOTA AMO, Felip.

PENYA/ PENA, Carlos.

CAU, Francesc.

VIDAL, Bartomeu.

Cirurgians:

AURA, Joan.

VIDAL, Barthomeu.

SAMBEAT, Père Joan.

Apotecaris:

ARJÓ GARÉS, Pau.

ARJÓ, Dionís.

BLANCH NART, Jaume (Major).

1720 – 1730

Mètges:

LA MOTA AMO, Felip.

PENYA / PENA, Carlos.

CAU, Francesc.

DE MIGUEL, Fèlix.

VIDAL, Bartomeu.

Cirurgians:

AURA, Joan.

VIDAL, Bartomeu.

SANGLADA BON, Manuel.

ABADIA O SABADIA, Jusèp.

FONTA, Père.

SAMBEAT, Père Joan.

Apotecaris:

CAU, Jusèp.

VIDAL, Père.

BLANCH NART, Jaume (Major).

1730 – 1740

Mètges:

LA MOTA AMO, Felip.

DE MIGUEL, Fèlix.

PEREMIQUEL, Andreu.

VIDAL, Bartomeu.

Cirurgians:

AURA, Joan.

VIDAL, Bartomeu. Morís en Vielha en 1732.

SANGLADA BON, Manuel. Morís en Les en 1737.

ABADIA O SABADIA, Jusèp.

VIDAL RODES, Francesc.

FONTA, Père.

PLET, Joan.

Apotecaris:

CIRAT / SIRAT, Joan.

BLANCH NART, Jaume (Major).

Menescaus

SANJOAN, Francesc.

SANTAFUSTA, Bartomeu.

LAFONT, Loís.

ESTRADA / LASTRADA, Loís.

1740 – 1750

Mètges:

LA MOTA AMO, Felip.

DE MIGUEL, Fèlix.

PEREMIQUÉL, Andreu.

BARRIE.

Cirurgians:

ABADIA O SABADIA, Jusèp.

VIDAL RODES, Francesc.

FONTA, Pèrè.

SANDARAN, Pau.

BOYA, Felip.

Apotecaris:

CIRAT / SIRAT, Joan.

BLACH NART, Jaume (Major).

BLANCH ESPAÑA, Jaume Joan.

GALLART, Gabriel.

Menescau:

ESTRADA / LASTRADA, Loís.

1750 – 1760

Mètges:

DE MIGUEL, Fèlix.

PEREMIQUÉL, Andreu. Morís en Vielha en 1755.

TERSA, Francesc.

RODES, Tomàs.

Cirurgians:

ABADIA O SABADIA, Jusèp.

VIDAL RODES, Francesc. Morís en Vielha en 1752.

FONTA, Pèrè.

VERGES, Bartomeu.

BOYA, Felip.

Apotecaris:

CIRAT / SIRAT, Joan. Morís en Vilac en 1759.

CIRAT, Antòni.

BLANCH NART, Jaume (Major).

BLANCH ESPAÑA, Jaume Joan.

GALLART, Gabriel.

PRADES, Jusèp.

SALÍS CONSUL, Isidre.

TURMO, Antòni.

1760 – 1770

Mètges:

DE MIGUEL, Fèlix.

PENYA PENA, Benet.

TERSA, Francesc.

SAFONT, Francesc.

RODES, Tomàs.

BORDAS BENOSA CUNY, Andreu.

ATES, Josep. Morís en Canejan en 1765.

NAVARRO.

BARES SOLERA, Jusèp.

Cirurgians:

ABADIA O SABADIA, Jusèp. Morís en Vilac en 1771.

FONTA, Père.

ABADIA, TOMÀS (MAJOR). Morís en Tredòs en 1766.

BOYA, Felip.

VERGES, Bartomeu .

ABADIA, Thomàs.

MEDAN, Andreu.

SAFONT PEREMARTÍ, Francesc.

Apotecaris:

CIRAT, Antòni.

BLANCH NART, Jaume (Major).

BLANCH ESPAÑA, Jaume Joan.

GALLART, Gabriel.

PRADES, Jusèp.

SALÍS CONSUL, Isidre.

TURMO, Antòni.

1770 – 1780

Mètges:

DE MIGUEL, Fèlix. Morís en Vilac en 1778.

PENYA PENA, Benet.

SAFONT, Francesc.

BARES SOLERA, Jusèp.

RODES, Tomàs.

BORDES BENOSA CUNY, Andreu.

VERGES MOGA , Manuel.

DE MIGUEL RIBA, Gaudenci.

VIDAL, Antòni.

Cirurgians:

FONTA, Père.

BOYA, Felip.

VERGES, Bartomeu.

ABADIA, Tomàs.

CAMPA CAUBET, Joan.

SANGLADA, Petrus Joannes.

BOYA CALBETÓ, Joan.

MEDAN, Andreu.

PORTOLÉS, Francesc.

SAFONT PEREMARTÍ, Francesc.

Apotecaris:

CIRAT, Antòni.

BLANCH ESPAÑA, Jaume Joan.

BLANCH NART, Jaume (Major). Morís en Vielha en 1780.

GALLART, Gabriel. Morís en Bossòst en 1778.

PRADES, Jusèp.

SALÍS CONSUL, Isidre.
TURMO, Antòni.
CASTET, Père.
FORGA ARJÓ, Joan Baptista.
GALLART SANS, Antòni.
PRADES SALA, Jusèp.
SALA, Père.

1780 – 1790

Mètges:

SAFONT, Francesc.
BARES SOLERA, Jusèp.
RODES, Tomàs. Morís en Vielha en 1782.
BORDES BENOSA CUNY, Andreu.
VERGES MOGA , Manuel.
SOCASAU, Simon.
VIDAL, Antòni.
DE MIGUEL RIBA, Gaudenci. Morís en Mont en 1799.

Cirurgians:

BOYA, Felip.
VERGES, Bartomeu . Morís en Garòs en 1782.
CAMPA CAUBET, Joan.
SANGLADA , Petrus Joannes.
BOYA CALBETO, Joan.
COY PALOMAR, Anton.
ABADIA, Tomàs.
MEDAN, Andreu.
PORTOLÉS, Francesc.
PRADES, Albert.
SAFONT PEREMARTÍ, Francesc. Morís en Bossòst en 1789.

Apotecaris:

CIRAT, Antòni.
BLANCH ESPAÑA, Jaume Joan. Morís en Vielha en 1786.
SALÍS TERSA, Isidre.

TURMO, Pau.
FORGA ARJÓ, Joan Baptista.
BLANCH ANER, Antòni.
PRADES SALA, Jusèp.
GARÉS, Batista.
BERART DE BOSOST, Jusèp.

Menescau:

NART, Joan Père.

En 1787 Francisco de Zamora mencione que i a mètges en Bossòst, Benós, Mont, Arròs, Vielha e Les e cirurgians en Canejan, Bausen, Bossòst, Vilamòs, dus en Vielha, dus en Arties e un en Gessa. Sies mètges e nau cirurgians.

1790 – 1800

Mètges:

BARES SOLERA, Jusèp. Morís en Les en 1798.
BORDES BENOSA CUNY, Andreu.
VERGES MOGA , Manuel.
SOCASAU, Simon.
ADEMÁ SAFONT, Andreu.
ESPAÑA ANGLADA, Francesc.
MOGA RIU, Miguel.
VIDAL, Antòni.
MEDAN, Andreu.

Cirurgians:

BOYA, Felip.
ABADIA, Tomàs.
CAMPA CAUBET, Joan.
SANGLADA , Petrus Joannes.
BOYA CALBETO, Joan.
SAFONT CAO, Blas. Expulsat??.
ROMEBA BORDES, Joan.
MONLAU ESPAÑA, Francesc.

PORTOLÉS, Francesc.

PRADES, Albert.

Apotecaris:

TURMO, Joan.

CAU, Manuel.

BERART DE BOSOST, Jusèp.

BLANCH ANER, Antòni.

VIDAL MONGE, Joan.

Menescaus:

DE CORS, Tomàs.

ESPAÑA, Sebastià.

1800 – 1810

Mètges:

BORDES BENOSA CUNY, Andreu.

VERGES MOGA, Manuel.

SOCASAU, Simon.

ADEMÀ SAFONT, Andreu.

ESPAÑA ANGLADA, Francesc.

MOGA RIU, Miquèu.

VIDAL, Antòni.

CONDÓ, Joan.

Cirurgians:

BOYA CALBETÓ, Joan.

ROMEBA BORDES, Joan.

MONLAU ESPAÑA, Francesc.

PORTOLÉS, Francesc. Morís en Vielha en 1810.

PRADES, Albert. Morís en Arties en 1807.

Apotecaris

CAU, Manuel.

ARJÓ, Anton.

DEÓ SANDARAN, Antòni.

FORGA ARJÓ, Antòni.

Menescaus:

CLAVERIA, Carlos.

ESPAÑA, Sebastià.

PALOMER, Manuel

1810 – 1820**Mètges:**

BORDES BENOSA CUNY, Andreu.

VERGES MOGA , Manuel.

SOCASAU, Simon.

ADEMÀ SAFONT, Andreu.

ESPAÑA ANGLADA, Francesc. Morís en Arties en 1817.

RIU BARRAU, Jusèp.

VIDAL, Antòni.

CONDÓ, Joan.

Cirurgians:

BOYA CALBETO, Joan.

ROMEBA BORDES, Joan.

MONLAU ESPAÑA, Francesc.

ESCOT NUÑEZ, Miquèu.

VIDAL SALA, Antòni.

PUYOL CALBETÓ, Antònio.

Apotecaris:

BLANCH, Manuel.

MONGE, Antòni.

DEÓ SANDARAN, Antòni.

FORGA ARJÓ, Antòni.

Menescaus:

MORELLÓ, Pau.

ESPAÑA, Sebastià.

TERSA, Ignasi.

En 1816 i auie un espitau militar en Vilac, que se recuelh en un document en tot díder “ que se liquide y pague a Manuel Morelló lo que se está debiendo por lo que adelantó de carne para los enfermos del Hospital Militar se hallaba en Vilach”.

1820 – 1830

Mètges:

VERGES MOGA , Manuel.

RIU BARRAU , Jusèp.

SOCASAU, Simon.

ADEMÀ SAFONT, Andreu.

BORDAS RODRIGUEZ, Antònio.

VIDAL PORTOLÀ, Antònio.

SAMBEAT, Antònio.

CONDÓ, Joan.

VIDAL, Antòni. Morís en Vielha en 1834.

Cirurgians:

MONLAU ESPAÑA, Francesc. Morís en Vielha en 1828.

MONLAU SIRAT, Pau.

PUYOL CALBETÓ, Antòni.

BOYA CALBETO, Joan.

ESCOT NUÑEZ, Miquèu.

ROMEBA MEDAN, Antòni Francesc.

ROMEBA BORDES, Joan. Morís en Canejan en 1829.

SAFONT BORDES, Andreu. Morís en Bossòst en 1829.

ANGLADA CONSUL, Manuel.

RICART, Bartomeu.

CARITÁ DECORS, Joan Pau.

VIDAL SALA, Antòni.

Apotecaris:

DEÓ SANDARAN, Antòni.

TURMO ARDON, Manuel Francesc.

SALÍS, Manuel.

FORGA ARJÓ, Antòni.

BLANCH, Manuel.

Menescaus:

MORELLÓ, Pau.

TERSA, Ignasi.

En 1832 en Vielha eth dia 16 de noveme trobam ua anotación de ANTÒNI VIDAL, “Médico nieto de Miguel Vidal”, JUSÈP FORGA, “Farmaceutico” e ANTÒNI VERGES, “Medico” referides ar an 1823. “En vista a las reclamaciones hechas por Dn. Antonio Vidal y Pablo Rodes, vecinos de esta Villa reclamando contra una deliberación del Ayuntamiento a dos de Setiembre de mil ochocientos veinte y tres expeliendo a varias personas del Seno del Consejo, como y a sus hijos aunque fueran aptos para ello: Visto que en la misma se continúan generalmente los hijos de los nombrados específicamente: ... que obligan a firmar la misma deliberación a todos los del Consejo bajo a excluir del mismo, deviendo ser el Voto ditxo: Visto que aquella determinación no se dio saber a los interesados. Visto que el mismo Ayuntamiento ha dado certificaciones de buena conducta... El Iltre Señor Gr. Policarpio Vazquez de Aldana declara nula y como si echa no fuese la citada deliberación, de consiguiente que de raíz yla misma para que en lo succesivo no haia de nota contra Persona alguna; pues tanto los que firmaron esta deliberación como los notados debían purificarse para continuar en ser Individuos de Consejo”.

1830 – 1840

Mètges:

ADEMÀ SAFONT, Andreu. Va a víuer en Barruera en 1840.

ADEMA COLLDEFORNS, Ramon.

RIU, Jusèp.

BORDAS RODRIGUEZ, Antònio.

SAMBEAT, Antòni.

VIDAL PORTOLÀ, Antòni.

COY MOLA, Joan.

CONDÓ VIDAL, Mariano.

CONDÓ, Joan. Morís en 1834.

MOLA DE CAMALLO PORTA, Juan.

Cirurgians:

PUYOL ESCALA, Agustin.

PUYOL CALBETÓ, Antòni.

RICART, Bartomeu.

RICART, Joan.

MONLAU SIRAT, Pau.

MONLAU SIRAT, Jaume.

ANGLADA CONSUL, Manuel.

ROMEBA MEDAN, Antòni Francesc.

ESCOT NUÑEZ, Miquèu. Morís en Es Bòrdes en 1840.

MEDAN SANDARAN, Miguel.

PABA, Andreu.

CONDÓ BOYA, Miquèu.

BOYA CALBETÓ, Joan. Morís en Les en 1832.

CARITÁ DECORS, Joan Pau. Morís en Vilac en 1836.

VIDAL SALA, Antòni. Morís en Arties en 1834.

Apotecaris:

DEÓ SANDARAN, Antòni. Morís en Vielha en 1831.

TURMO ARDON, Manuel Francesc. Morís en Es Bòrdes en 1837.

FORGA, Jusèp.

FORGA ARJÓ, Antòni.

BLANCH, Manuel.

SALÍS, Manuel. Morís en Salardú en 1837.

Menescaus:

MORELLÓ, Dionís.

TERSA, Ignasi.

SALBADOR, Jusèp.

Enes ans an 1832 e 1839 eth subdelegat de Medecina dera Val d'Aran, Andreu ADEMÁ envie tara Acadèmia un listat des mètges e cirurgians dera Val d'Aran. En listat se mencione a:

Mètges:

BORDAS, Antòni. 1832 e 1839.

RIU, Jusèp. 1832 e 1839.

ADEMÁ, Andreu. 1832 e 1839.

SAMBEAT, Antònio. 1832 e 1839

VIDAL, Antònio. 1832 e 1839.

MOLA, Joan. 1839.

Cirurgians:

PUYOL CALBETÓ, Antònio. 1832 e 1839. RICART, Bartomeu. 1832 e 1839.

MONLAU, Pau. 1832 e 1839.

ROMEBA, Francesc. 1832 e 1839.

ESCOT NUÑEZ, Miquèu. 1832 e 1839.

PUYOL, Agustin. 1839.

RICART, Joan. 1839.

MONLAU, Jaume. 1839.

ANGLADA, Manuel. 1839.

MEDAN, Miquèu. 1839.

PABA, Andreu. 1839.

CONDÓ, Miquèu. 1839.

De toti aqueri que non se mencionen en listat auem constància que viuien ena Val d'Aran, e non se recuelhen ena lista per dièrsi motius: en relacion as mètges, Ramon ADEMÀ ei conductat en Vielha en 1839, Joan COY MOLA ei conductat en Salardú, de forma puntuau en 1834, Joan CONDÓ morís ath torn de 1834 e Mariano CONDÓ ei licenciat en 1845 e documentat en Aran solet en 1846. Des cirurgians, Joan BOYA morís en 1832 e Joan Pau CARITÁ morís as 74 ans en 1836, dilhèu ja sense exercir. I a ua mención a Antòni Vidal e a Pau Monlau que son citadi coma "expatriados". En 1832 se recuelhen de forma oficiau cinc mètges e quate cirurgians, nau professionaus sanitaris, sense compdar es apotecaris, e en 1839 sies mètges e onze cirurgians, 17 professionaus ena Val d'Aran.

1840 – 1850

Mètges:

RIU , Jusèp.

BORDAS, Antònio.

ADEMÀ, Ramon. A partir de 1845 va a víuer en Barruera a on morís en 1854.

SAMBEAT, Antòni.

VIDAL PORTOLÁ, Antònio. Morís en Vielha en 1848.

VIDAL, Francesc.

BACARIA MARQUES, Francesc.

ESCOT TRECASA, Joaquim. Mètge-cirurgian.

CONDÓ, Mariano.

BRUNA MOGA, Antònio.

MOLA, Juan. Morís en Boí en 1847.

Cirurgians:

PUYOL CALBETÓ, Antòni.

PUYOL ESCALA , Agustin.

RICART, Bartomeu.

RICART, Joan.

MONLAU SIRAT, Pau.

MONLAU SIRAT, Jaume.

ROMEBA MEDAN, Antòni Francesc.

MEDAN SANDARAN, Miquèu.

PABA, Andreu.

CONDÓ BOYA, Miquèu.

COYMOLA, Pèrè.

DELSENY TERSA, Loís. Morís en 1850.

BARBA MOLA, Antònio.

JAQUET MOGA, Bartomeu.

ANGLADA CONSUL, Manuel. Morís en 1842.

FONTA LACREU, Isidre.

Apotecaris:

ESPAÑA, Manuel.

MONGE, Joaquim.

FORGA, Jusèp.

MONGE, Jusèp.

TURMO VIDAL, Jusèp.

Menescaus:

MORELLÓ, Dionís.

TERSA, Ignasi.

MORELLÓ, Jusèp.

En 1848, 31 de gèr, en Arties trobam ua anotacion en relacion a Ignasi TERSA, “En la Villa de Arties a treinta y uno de Enero de Mil ocho cientos cuarenta y ocho. Constituido el Ayuntº Consistorial de la misma en sesión de mismo dia por convocatoria del Señor Alcalde y presentándose acogiéndose al Indulto Real de 2 de Setiembre del año propio pasado Dn. Ignasio TERSA Albeytar y vecino de esta misma Villa, por resistencia que hizo esa cierta época a las fuerzas armadas, fue admitido a él por este Ayuntamiento y dispensado de aquel crimen de tenor del referido Real Decreto, y previo juramento que en devida forma se le ha tomado de fidelidad y lealtad a la Reyna Doña. Isabel 2ª y a la Constitución de la España, según asi lo previsto el Copronel Gobernador D. Ignº Fabian de la Puerta, al presentarse a él el citado TERSA y para que asi conste de haberse acogido al mencionado Indulto se anota en esta sesión”.

Enes ans 1840, 1842 e 1845 eth subdelegat de Medecina dera Val d’Aran, Ramon ADEMÁ , hilh deth mètge Andreu ADEMÁ, envie tara Acadèmia un listat des mètges e cirurgians dera Val d’Aran. En 1845 ei Francesc BACARIA qui envie, coma subdelegat de Medecina, eth listat. Enes listats se mencione a:

Mètges:

BORDAS, Antòni. 1840 e 1842.

SAMBEAT, Antònio. 1840, 1842 e 1845.

VIDAL PORTOLÁ, Antònio. 1840 e 1845.

VIDAL, Francesc. En 1845.

RIU, Jusèp. 1840, 1842 e 1845.

ADEMÁ, Ramon. 1840 e 1842.

MOLA, Joan. 1840, 1842 e 1845.

BACARIA, Francesc. 1845.

Cirurgians:

PUYOL CALBETÓ, Antònio. 1840, 1842 e 1845. PUYOL, Agustin. 1840, 1842.
RICART, Bartomeu. 1840, 1842 e 1845. ESCOT, Joaquim. 1845.
MONLAU, Pau. 1840, 1842 e 1845. ROMEBA, Francesc. 1840, 1842 e 1845.
RICART, Joan. 1840 e 1842. MONLAU, Jaume. 1840, 1842 e 1845.
MEDAN, Miquèu. 1840, 1842 e 1845. COY MOLA, Père. 1840, 1842 e 1845.
PABA, Andreu. 1840, 1842 e 1845. CONDÓ, Miquèu. 1840, 1842 e 1845.
DELSENY, Loís. 1840, 1842 e 1845 BARBA MOLA, Antònio. 1845
JAQUET, Bartomeu. 1845

En 1840 ja non se cite a Manuel ANGLADA, que morís en 1842 ne a Andreu ADEMÁ, òc ath sòn hilh Ramon, enquia 1945 que ja non ges, ne tanpòc Miquèu ESCOT NUÑEZ. En 1840 i a de forma oficiau en Aran sies mètges e dotze cirurgians, 18 professionaus sanitaris.

En 1842 non ges Antòni VIDAL PORTOLÁ, òc en 1840 e 1845. En 1842 i a en Aran cinc mètges e dotze cirurgians, 17 professionaus.

En 1845 gessen per prumèr còp Francesc VIDAL, Joaquim ESCOT, subdelegat, Antòni BARBA MOLA e Bartomeu JAQUET; ja non gessen Agustin PUYOL ne Joan RICART. En 1845 i a en Aran sies mètges e tretze cirurgians, 19 professionaus.

En periòde entre 1840 e 1850 trobam en Aran sies mètges e dotze cirurgians, que se comparam damb 1832 son un mètge e set cirurgians més e se se compare damb 1839 non se tròbe diferències, ei a díder quasi vint professionaus sanitaris en mejans deth sègle XIX. A partir d'aciú era relacón de mètges e cirurgians en Aran ja baishe.

1850 – 1860

Mètges:

VIDAL, Francesc.

ESCOT TRECASA, Joaquim.

BACARIA MARQUES, Francesc. Morís en Canejan en 1859.

BRUNA MOGA, Antòni.

Cirurgians:

ROMEBA MEDAN, Antòni Francesc.

CONDO BOYA, Miquèu. Morís en Les en 1860.

PUYOL CALBETÓ, Antòni 1860.

MONLAU SIRAT, Pau. Morís en Vielha en 1852.

MONLAU SIRAT, Jaume. Morís en Casarilh en 1858.

BARBA Y MOLA, Antòni. Morís en Unha en 1858.

FONTA LACREU, Isidre.

MEDAN SANDARAN, Miquèu Joan. Morís en Bossòst en 1853, auie 48 ans.

PUYOL ESCALA, Agustin.

JAQUET, Bartomeu.

Apotecaris:

ESPAÑA, Manuel.

TURMO VIDAL, Jusèp.

Menescaus:

MORELLÓ, Jusèp.

En abriu de 1855 Francesc Bacaria escriu ara Acadèmia de Medecina , coma mètge-cirurgian, entà comentar ad aquera institucion que dempús deth laueg que sepultèc bestiar e gent eth dia de Dijaus Sant d'aguest an s'auie postulat per part de "algunos partidarios, unos amigos, otros parientes, otros inocentes" qu'eth cirurgian Romeba poguesse "adquirir" eth títol de mètge pes "penalidades que había tenido al socorrer dichas desgracias, que falsia mas manifiesta que aquella", ditz Bacaria que ".. y quedaron víctimas todos al momento, de manera que aunque hubiesen sido todas las naciones en socorro no habrían podido sacar utilidad alguna porque todo fue de golpe". E acabe eth mètge dident que "Se lo comunico a V.S. para que se entere antes que le remitan las diligencias que tiene trabadas el Cirujano Romeba porque si esto se concediera seria el mayor desprecio para la facultad Médica".

1860 – 1870

Mètges:

ESCOT TRECASA, Joaquim.

FONTA LACREU, Isidre.

Cirurgians:

ROMEBA MEDAN, Antòni Francesc.

PUYOL CALBETÓ, Antònio. Morís en Vielha en 1869.

PUYOL ESCALA, Agustin.

JAQUET, Bartomeu.

Apotecaris:

ESPAÑA, Manuel.

TURMO VIDAL, Jusèp.

SABI, Antònio.

1870 – 1880

Mètges:

ESCOT TRECASA, Joaquim.

FONTÀ LACREU, Isidre.

Cirurgians:

ROMEBA MEDAN, Antòni Francesc. Morís en Canejan en 1873.

JAQUET, Bartomeu.

En 1877 se publique en Boletín Oficial de la Provincia de Lérida ua “relación nominal de contribuyentes por Territorial y Subsidio que tienen derecho electoral”, damb era profession sua. Eth personau sanitari referenciat ei:

Mètges:

SAFONT ABÓ, Andreu. En Bossòst.

FONTÀ LACREU, Isidre. En Salardú.

Cirurgians:

PABA BORDES, Andreu. En Bossòst.

ROMEBA ROMEBA, Francesc. En Canejan.

Farmacèutics:

BEZELGUES, Federico. En Bossòst.

SAFORCADA, Baldomero. En Vielha.

En Anuari de 1879 se cite a:

Mètges:

SAFONT ABÓ, Andreu. En Bossòst.

FONTÀ LACREU, Isidre. En Salardú.

PONT CALBETÓ, Andreu. En Gessa.

ESCOT NUÑEZ, Joaquim. Encara que non ei recuelhut en Anuari. Joaquim Escot certifique ua defuncion en Es Bòrdes en 1879.

Cirurgians:

PABA BORDES, Andreu. En Bossòst.

ROMEBA ROMEBA, Francesc. En Canejan.

Farmacèutics:

SAFORCADA, Baldomero. En Vielha.

Veuda de BEZELGUES. En Bossòst.

TURMO VIDAL, Jusèp. En Es Bòrdes.

ESPAÑA, Manuel. En Salardú.

SABI, Antònio.

En 1876 morís en Arties eth mètge Antòni JAQUET VIDAL. Auie 32 ans.

1880 – 1890

En Anuari de 1880 se cite a:

Mètges:

SAFONT ABÓ, Andreu. En Bossòst.

FONTÁ LACREU, Isidre. En Salardú.

PONT CALBETÓ, Andreu. En Gessa.

Cirurgians:

PABA BORDES, Andreu. En Bossòst.

ROMEBA ROMEBA, Francesc. En Canejan.

Farmacèutics:

ABÓS, Jaume. En Bossòst.

TURMO VIDAL, Jusèp. En Es Bòrdes.

ESPAÑA, Manuel. En Salardú.

SABI, Antònio. En Vielha.

DEÓ ARJÓ, Joaquim. En Vielha.

En 1890 morís en Arties eth cirurgian Bartomèu JAQUET MOGA, auie 80 ans.

1890 – 1900

Mètges / Practicants

NAVARRO CAUBET, Manuel.

FORCADA SABI, Francesc.

PONT CALBETÓ, Andreu.

PABA BORDES, Andreu. Cirurgian o dilhèu “practicant”.

Farmacèutics:

DECORS MORA, Francesc.

Veterinaris:

JAQUET ESCALA, Ramon.

RUFASTE, Père.

En 1901 morís eth mètge Agustin PUYOL ESCALA.

1900 – 1910

Mètges / Practicants

PONT CALBETÓ, Andreu.

NAVARRO CAUBET, Manuel.

FORCADA SABI, Francesc.

PABA BORDES, Andreu. Cirurgian o dilhèu “practicant”.

PENA DEÓ, Francesc. Acabèc es estudis en 1901 e, encara que no auem documentación, dilhèu ja ère en Aran a partir d’aguesta data.

Farmacèutic:

PENA DEÓ, Antòni.

1910 – 1920

Mètges / Practicants

En Boletín Médico de Lhèida se mencionen:

FORCADA SABI, Francesc. En Les en 1917, en 1918 (en tot constar que non ha pagat era quota) e en 1919.

NAVARRO CAUBET, Manuel. En Les en 1917, 1918 e 1919.

ADEMÁ ABADIA, Joan. En Vielha en 1917, 1918 e 1919. Joan Ademá ja cònte en Naut Aran en 1914.

PABA BORDES, Andreu. Mencionat coma “Practicante” en Bossòst, en B.O.P. de Lhèida.

PENA DEÓ, Francesc. Documentat en Aran desde 1910 enquia 1913.

Farmacèutics:

AUNÓS ANGLADA, Francesc.

PENA DEÓ, Antòni.

ROCAFORT DORIA, Norbert.

DUTREM, Wenceslao.

1920 – 1930

Mètges:

Ena publicacion Metges de Catalunya i Balears de 1830 se mencionen:

FORCADA SABI, Lleó. En Les. (Ei ua error, perque eth mètge ei Francesc).

ADEMÁ ABADIA, Joan, en Vielha.

CAMPÁ BERART, Francesc, en Bossòst.

Ja non se mencione a Manuel Navarro Caubet, mòrt en 1923.

Farmacèutics:

AUNÓS ANGLADA, Francesc.

CABIRÓ AMIELL, Jaume.

PENA DEÓ, Antòni.

Veterinari:

MARZO PUYOL, Santiago.

Eth 30 de seteme de 1927 se plaçe era prumèra pèira der Espitau de S. Antòni de Vielha, encara qu'an de passar dètz ans tath sòn inici de foncionament e era sua inauguracion oficiau, eth dia 28 de seteme de 1937, damb era presència deth conselher Sbert e deth director Generau de Sanitat, Joan Sauret.

1930 – 1940

Mètges:

FORCADA SABI, Francesc. Morís en 1933.

CAMPÁ BERART, Francesc, en Bossòst.

ADEMÁ ABADIA, Joan, en Vielha. Morís en 1936.

NAVARRO SIRAT, Joan, en Les.

Farmacèutics:

AUNÓS ANGLADA, Francesc.

ALMANSA BRINIS, Francesc.

PENA DEÓ, Antòni.

1940 – 1950

Mètges

CAMPÁ BERART, Francesc, en Bossòst.

MASANES BLADOT, Antonio, en Bossòst, desde mai enquia deseme de 1940.

NAVARRO SIRAT, Joan, en Les.

DE MIGUEL CAUBET, José, en Vielha.

MARSILLACH CAMA, José, en Vielha. Desde deseme de 1943 enquia març 1944.

PALACIOS MORENO, Alejandro, en Vielha. Desde març de 1944 enquia octubre 1944.

FUENTES VALDES, Ignacio. En Vielha, desde octubre de 1944 enquia octubre de 1945.

Farmacèutics:

AUNÓS ANGLADA, Francesc.

ALMANSA BRINIS, Francesc.

PENA DEÓ, Antòni.

BATLLE, Anna.

ALMANSA ARTIGA, Miguel.

ES MÈTGES TITOLARS DERA VAL D'ARAN EN DISTRICTE SANITARI DE VIELHA. 1900 – 1980.

S'a escuelhut ar an 1980 per èster er an de jubilacion, cessament o excedéncia des mètges aranesi que corbiren era sanitat de forma titular en Bossòst, Les e Vielha; dempús arribèren es mètges de dehòra dera Val. Eth districte sanitari de Vielha auie adjudicades es places de titularitat medicau de Vielha, Bossòst e Les.

VIELHA

A principis de sègle era sanitat de Vielha e pòbles pròxims ère a cargue deth Dr. Joan Ademà Abadia, que s'aucupaue tanben deth Naut Aran. En 1932 eth mètge titular de Vielha, Joan Ademà, auie un totau de 2781 abitants ath sòn cargue, damb 14 familhes de beneficiéncia, distribuïdi en Vielha 924 abitants, Arties 407, Bagergue 102, Escunhau 307, Gausac 224, Gessa 139, Salardú 375, Tredòs 122 e Vilac 121. Auie tot eth Naut Aran.

Eth Dr. Jusèp De Miguel Caubet, ei nomentat interin en gèr de 1940, per defuncion deth sòn titular en 1936, eth Dr. Joan Ademà Abadia; en seteme de 1941 obten era plaça per concors José Polo Tomás, que non arribe a prèner possession, en tot seguir en cargue Jusèp De Miguel, de forma interina, enquia agost de 1942 qu'era plaça ei adjudicada per nau concors a Luis A. Peña Rubio, que se ben pren possession dera plaça renóncie a era; s'establís un periòde interin enquia deseme de 1943 que non cònste qui ei eth titular de Vielha, dilhèu Luís A. Peña. Ei nomentat en deseme de 1943, de forma interina, Josep Marsillach Cama enquia març de 1944, substituït peth tanben interin Alejandro Palacios Moreno enquia octubre de 1944.

En seteme d'aguest madeish an de 1944 guanhe era plaça per concors Ignacio Fuentes Valdes, qu'exercís enquia octubre de 1945 en tot renonciar a era. En noveme de 1946 pren possession dera plaça per concors de nau Jusèp De Miguel, enquia abriu de 1970 que sollicite eth sòn traslat de plaça en Bossòst, en tot acumular era plaça de Vielha pendent eth mes de mai de 1970. En junh de 1970 obten era interinitat eth Dr. Manuel Vidal Moner, enquia agost de 1973 que guanhe era plaça per concors, en tot demorar coma mètge titular de Vielha enquia deseme de 1984 que sollicite era excedéncia voluntària.

BOSSÒST

A principis de sègle era sanitat de Bossòst ère a cargue deth Dr. Manuel Navarro Caubet, mètge titular de Bossòst. En 1932 eth mètge titular de Bossòst auie un totau de 2265 abitants ath sòn cargue, damb 4 familhes de beneficiècia, distribuïdi en Bossòst 911 abitants, Arres 136, Arròs e Vila 136, Betlan 286, Es Bòrdes 471 (damb Begós e Benós), Vilamòs 195.

Eth Dr. Francesc Campá Berart, suplís per concors en junhsèga de 1919 era plaça que i auie deishat vacanta per malautia eth Dr. Navarro Caubet. En mai de 1940 eth Dr. Antoni Masanes Bladot suplís ath Dr. Campá, per malautia, enquiara sua recuperacion en deseme d'aguest an. Francesc Campá s'incorpòre e demore coma titular enquia hereuèr de 1964 an dera sua jubilacion; maugrat açò seguís coma mètge, de forma interina enquia agost de 1972, quan s'incorpòre Alberto Serrano Colomo, tanben de forma interina enquia hereuèr de 1974 que presente era sua renóncia. En març de 1974 eth Dr. Jaime Riart, mètge alavetz de Les, acumule era plaça de Bossòst enquia junhsèga d'aguest an que passe a auer-la en propietat per concors, en tot demorar en era enquiara sua jubilacion en març de 1982.

LES

A principis de sègle era sanitat de Les, includit Bausen e Canejan, ère a cargue deth Dr. Francesc Forcada Sabi. En 1932 eth mètge titular de Les auie un totau de 1359 abitants ath sòn cargue, damb 11 familhes de beneficiècia, distribuïdi en Les 757 abitants, Bausen 181 e Canejan 421.

En junh de 1930 eth Dr. Joan Navarro Sirat obten era plaça per concors en tot demorà'i enquia març de 1968, cessant per jubilacion, se ben enquia hereuèr de 1970 contunhe exercint per "Servicis Contractadi". En hereuèr a era plaça de forma interina, eth Dr. Jaime Riart, enquia junhsèga de 1974 que passe tà Bossòst, en tot mantier era plaça de Les per "Acumulacion" enquia agost de 1975 quan ei designat de forma interina, tanben, eth Dr. José Luis Bilbao enquia agost de 1978 que renóncie ara plaça.

BIBLIOGRAFIA

HONS MANUSCRITES:

Non se descriuen ua a ua. Se mencionen solet es archius consultadi.

ARCHIU PARROQUIAU DE VIELHA. Llibres de baptismes, maridatges e defuncions dera Val d'Aran.

ARCHIU ISTORIC GENERAU D'ARAN. Llibres des actes deth Conselh Generau e des Ajuntaments d'Aran.

ARCHIVO GENERAL MILITAR DE SEGOVIA. En relación as mètges militars aranesi.

ARXIU DE LA REIAL ACADÈMIA DE MEDICINA.

ARCHIU CALZADO DE LES.

FITXES MANUSCRITES DR. JOSEP M. MASSONS.

ARCHIVO DE LA UNIVERSIDAD SERTORIANA DE HUESCA. Graduats en Òsca.

ARXIU HISTÒRIC UNIVERSITAT DE BARCELONA: S'an consultat toti es llibres relatius ar ensenhamment dera medecina e cirurgia, e beth un der ensenhamment de Farmàcia, tant dera Acadèmia de Medecina Practica coma dera Universitat e deth Reiau Collègi de Cirurgia. Tanben es expedients dera Facultat de Medecina.

HÒNTS IMPRESES

ABC. 14 de diciembre de 1908; 18.

Anuario-almanaque del comercio, de la industria, de la magistratura y de la administración. Lérida. Provincia de Lérida. Partido Judicial de Viella. 1879: 818-819.

Anuario-almanaque del comercio, de la industria, de la magistratura y de la administración. Lérida. Provincia de Lérida. Partido Judicial de Viella. 1880: 1037-1038.

Boletín Oficial de la Provincia de Lérida, suplemento, día 15 de Setiembre de 1877, p.50.

Boletín Oficial de la Provincia de Lérida, 23 de setiembre de 1918, p. 650.

Boletín Oficial de la Provincia de Lérida, 2 de diciembre de 1918, núm 190, p. 855.

Boletín Oficial de la Provincia de Lérida, 8 de setiembre de 1884, núm. 179, p. 475.

Boletín Oficial de la provincia de Lérida, 23 de noviembre de 1859, núm. 142.

Boletín Oficial de la provincia de Lérida, 23 de enero de 1859

Boletín Oficial de la Provincia de Lérida. 2 de diciembre de 1918, núm. 190.

Boletín Oficial del Estado, 8 setiembre 1938, núm 70, p. 1144.

Boletín Oficial del Estado, 19 de enero de 1942, anexo único, núm 19, p. 388.

Boletín Oficial del Estado, 23 de julio de 1965, núm. 175, p. 10433.

Boletín Oficial del Estado, 10 de diciembre de 1950, núm. 344, p. 5791.

Boletín Médico de Lérida, junio de 1917, núm 182, pp 114-117.

Boletín Médico de Lérida. marzo de 1918, núm. 191, pp. 38-41.

Boletín Médico de Lérida, setiembre de 1918, núm. 198, pp. 154-157.

Boletín Médico de Lérida, setiembre de 1919, núm. 209, pp. 155-157.

BROGGI M, CARMONA AM, CARMONA MC, JORGE D. L'exili i el silenci dels farmacèutics catalans i de les institucions científiques. Gimbernat, 2011 (*); 56: 97-122.

BRUNET S. La vie, la mort, la foi dans les Pyrénées centrales sous l'Ancien Régime. Aspet. PyrèGraph. 2001.

CALBET JM, CORBELLA J. Diccionari Biogràfic de Metges Catalans. 1^a ed. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana- Seminari Pere Mata de la Universitat de Barcelona. 1981 – 1993. 3v.

CALBET JM, MONTAÑA D. Metges i farmacèutics catalanistes (1880-1906). Valls. Edicions Cossetània. 2001.

CALBET JM, AUSIN JL. L'Acadèmia d'Estudiants de Medicina (Barcelona 1845-1850). Barcelona. Seminari Pere Mata. 120. Universitat de Barcelona. 2006.

CALBETÒ A, VIDAL E. Estudi deth nòm e plaçament des cases de Vielha. 1850-1950. Vielha. Fondacion Musèu Etnologic dera Val d'Aran. 2012.

CAMPS M, CAMPS M. La medicina de Lleida durant la Guerra Civil. Gimbernat, 2008 (**); 50: 85-107.

CARMONA AM. De l'Apotecari al Farmacèutic. Els Farmacèutics Catalans dels segles XVIII i XIX. Barcelona. Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona. 1983.

CORBELLA J. Història de la Facultat de Medicina de Barcelona. 1843-1845. Barcelona. Fundació Uriach 1838. 1996.

CORBELLA J, GALLEGOS A, XIFRÓ M. La Medicina a la Vall d'Aran des de l'Arxiu de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Reial Acadèmia de Medicina. Barcelona. Seminari Pere Mata de la Universitat de Barcelona. 2017.

CORBELLA J. Dades sobre metges i cirurgians del partit mèdic de Vielha en documents de l'any 1819. A propòsit d'un cas. Rev. R. Acad. Med. Catalunya. 2015; 30 (2): 69-71.

CORBELLA J. Manuel Saforcada i Adema (1877 – 1968) Professor de Medicina Legal de Barcelona. Rev. R. Acad. Med. Catalunya. 2010; 25: 156-157.

CORBELLA J, XIFRÓ M, GALLEGOS A. Dades sobre metges i cirurgians del partit mèdic de Vielha en documents de l'any 1832. Aportació de signatures. Rev. R. Acad. Med. Catalunya. 2014; 41-46.

CORBELLA J, XIFRÓ M, GALLEGOS A . Dades relatives a metges i sanitat en el partit de la Vall d'Aran (Viella) a l'Arxiu de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (RAMB) a la primera meitat del segle XIX. Rev. R. Acad. Med. Catalunya, 2015. 69-71.

CORBELLA J. Cens de metges catalans de l'any 1840. Dades de l'Arxiu de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Gimbernat. 2011(*); 55: 31-60

CORBELLA J. Evolució històrica de la medicina catalana. Gimbernat. 1994; 22: 31-60.

CREMADES F. "Els textos catalans sobre pestilència". Gimbernat. 2019; 71: 23-38.

CURTO SOLER CONRAD. Les llevadores a les parroquies de Sant Feliu de Cabrera, Sant Genís de Vilassar, Sant Joan de Vilassar i Santa Creu de Cabrils en els segles XVI, XVII i XVIII.

RODRIGUEZ JR. Llevadores a l'Arxiu Parroquial de Vinarós (1539-1800). Gimbernat. 1993. 19: 249-258.

DANON J. Aportació a l'estudi social de la Medicina a Catalunya 1768-1827. Barcelona. Rafael Dalmau. Fundació Salvador Vives Casajuana. Premi Jordi Casas 1974. 1975.

DANON J. Médicos graduados en la Universidad de Cervera. I: 1762-1775. Medicina e Historia. Revista de Estudios Histórico-Informativos de la Medicina. Junio 1976. 3-4.

DANON J. Médicos graduados en la Universidad de Cervera. II: 1776-1789. Medicina e Historia. Revista de Estudios Histórico-Informativos de la Medicina. Julio 1976. 3-4.

DANON J. Médicos graduados en la Universidad de Cervera. III: 1790-1837. Medicina e Historia. Revista de Estudios Histórico-Informativos de la Medicina. Junio 1976. 4-29.

DOMÈNECH LLABERIA E. Inicis de la Psiquiatria forense a Catalunya. Peticions de dictàmens sobre patologia mental a la Reial Acadèmia de Medicina (RAMC) a la segona meitat dels segle XIX. Un cas de sordomudesa de la Val d'Aran (1868). Gimbernat. 2015 (*). 63: 215-218.

ESCALAFON DEL PERSONAL DEL AYUNTAMIENTO DE BARCELONA. Barcelona . 31 de diciembre de 1943. 1944: 29.

GACETA DE LA REPÚBLICA. 17 de diciembre 1937, 351; 1255.

GACETA MUNICIPAL DE BARCELONA. 20 de junio de 1940, XXXVI. 25; 870.

GACETA MUNICIPAL DE BARCELONA. 20 de diciembre de 1968, LV. 35; 753.

GÓMEZ MP. Era Documentacion Patrimoniau e Familiara Aranesa. Es hons depausadi en Archiu Generau d'Aran. Quaderns der Archiu 2. Conselh Generau d'Aran. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. 2010.

HERNÁNDEZ AM. Les llevadores d'Olesa de Montserrat en els segles XIX i XX. Gimbernat. 2011 (*); 55: 183-209.

HERVÁS C. La xarxa hospitalària a Catalunya durant la Guerra Civil. Manresa. Publicacions de l'Arxiu Històric de les Ciències de la Salut. Col.legi Oficial de Metges de Barcelona. 2014.

HERVÁS C, ALEMANY S, FRANCÉS L. De l'aula al front: Les memòries de guerra i exili del metge Àngel Latorre Rios (1936-1939). Gimbernat. 2021 (**). 58: 203-222.

La farmacia de Bossòst. Ilerfarm. 1992. 5.

JORDI R. Colectànea de “speciers”, mancebos boticarios, boticarios, farmacéuticos practicantes de farmacia y farmacéuticos en Cataluña (1207 – 1997). Barcelona. Fundació Uriach 1838.2003.

JORDI R. Una visita de boticas en Cataluña. Año 1774. An. Rl. Ac. Farm. XXXIII .1967. 2: 249-283

JORDI R. Mancebos boticarios en el Principado de Cataluña. Siglo XVIII. An. Rl. Ac. Farm. XXXVII .1971. 525: 516.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 7 de junio de 1918.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 4 de octubre de 1923.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 26 de agosto de 1925.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 16 de abril de 1926.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 27 de octubre de 1926.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 3 de junio de 1928.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 13 de marzo de 1931.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 24 de enero de 1946.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 3 de julio de 1946.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 23 de marzo de 1971.

LA VANGUARDIA DE BARCELONA. 20 de enero de 1988.

LA VEU DE CATALUNYA. Dijous, 19 de noviembre de 1935.

LÓPEZ JM. La matrícula de médico-cirujanos del Real Colegio de Medicina y Cirugía de Barcelona de 1828 a 1842. Gimbernat. 1992. 18: 217-256.

LLEONART F. Cent anys del Col.legi de Veterinàris. Barcelona.

MASSONS JM. Els estudiants del “Real Colegio de Cirugía” de Barcelona al segle XVIII. Gimbernat. 1994. 21: 1-65.

MENÉNDEZ L. Historia de la Facultad de Medicina de la Universidad de Huesca. Universidad de Zaragoza. Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Zaragoza, Aragón y Rioja. Tesis Doctoral de noviembre de 1966. 1970.

MONTAÑA D. Medicina i societat a la Vall de Boí als segles XVIII i XIX. Barcelona. Promocions i Publicacions Universitàries. 1994.

MONTERO M. Vida y obra del Dr. Manuel Saforcada Ademà (1877 – 1968). Gimbernat. 1990. 14: 211-220.

Metges de Catalunya i Balears. Publicacions “Lopez-Brea” LLEO XIII, 7. Barcelona.1930.

PERIS M, CASANOVAS J. Entrevista a Miguel Almansa Calzado. Ilerfarm. 1992. 5: 12-14.

A.C.N. de P. 1 septiembre 1963. 758: 4.

Notas Médicas de la Clínica de Ntra. Sra. del Perpetuo Socorro. Año I. Lérida. Enero 1946. 1.

PATRIA. Lérida. 18 Noviembre de 1924. 5: 4.

RIERA JC. Era Salut ena Val d’Aran a finaus deth S. XVIII. Responses ath Qüestionari de Francisco de Zamora. Rev. R. Acad. Med. Catalunya. 2017. 32: 187-192.

RIERA JC. Era sanitat ena Val d'Aran. Neishment, vida e mòrt enes segles XVII e VIII. Lleida. Solei d'Autan. Institut d'Estudis Ilerdencs. 1984.

RIERA JC. Era prumèra Guèrra Carlina ena Val d'Aran. Eth fòrt dera libertat e er espítou de Casau. Vielha. Conselh Generau d'Aran. 2004.

RIERA JC. Jusèp Riu Barrau, un mètge hilh de Montgarri. Fondacion Etnologica dera Val d'Aran Terra Aranesa. II època. 2003. 4: 49-54.

RIERA JC. Juan Blázquez "General César" y Lola Clavero. Lleida. Biblioteca de los Pirineos 11. Editorial Milenio. 2013.

RIERA JC. Era salut ena Val d'Aran a finaus deth s. XVIII. Rev. R. Acad. Med. Catalunya, 2017. 32 (4): 187-193.

RIERA JC. Nissagues d'apotecaris / farmacèutics a la Vall d'Aran, Segles XVII – XIX. Gimbernat. 2018(**). 70: 71-78.

RIERA JC. Nissagues de metges i cirurgians a la Vall d'Aran. Gimbernat. 2018(**). 70: 59-70.

RIERA JC. Epidèmia de grip del 1918 a la Vall d'Aran. Epidemiologia i aspectes socials. Gimbernat. 2018(**). 70: 155-174.

RIERA JC. Retrat de quatre metges aranesos del segle passat. LO CAMPUS. Periòdic universitari de Catalunya. Setembre-October 2016. Novena època. 31: 25-27.

ROY MA, SIRAT E, UROZ D. Bausen, un lòc ena frontera. Conselh Generau d'Aran. 1799.

SANDARAN J. La Vall d'Aràn i els Catalans. Conferencia donada en l' "Ateneu Obrer del Districte II", el dia 23 d'October de 1913.

SANLLEHY MA. Comunitats, veïns i arrendataris a la Val d'Aran (S. XVII-XVIII). Tremp. Garsineu Edicions. 2007. 2v.

SECULI J. Mariscals, manescals, veterinaris. Gimbernat. 1995. 23: 237-244.

VALLE JI. El saber y la práctica de las matronas: desde los primeros manuales hasta 1957. Matronas Profesión. 2002. 9:28-35.

VALLS J. Wencslau Dutrem i Solanich, un farmacèutic de Castellbell I el Vilar. Dobella. Tardor-Hivern 2012. 39-48.

VIDAL N. La medecina al segle XX a Palamós. Premi de recerca Vila de Palamós 2008-2009. Ajuntament de Palamós.

VILARET J. El Dr. Fontanals de Lleida: Un nom a recordar. Gimbernat. 1985 (**).

ZARZOSO A. La pràctica mèdica a la Catalunya del segle XVIII. Universitat Pompeu Fabra. Doctorat en Història- Bienni 1992-1994. Tesi Doctoral – Barcelona 2003.

